

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2025

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3350 og 5568

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2025

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3350 og 5568

Innhold

Del I	Innledning	9	Kap. 329 Arkivformål	102
			Kap. 3329 Arkivformål	105
1	Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk	11	<i>Programkategori 08.30 Medieformål m.m. (kap. 334–339)</i>	106
1.1	Hovedmål for kultur- og likestillingspolitikken	11	Kap. 334 Film- og dataspillformål	108
1.2	Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for 2025	11	Kap. 3334 Film- og dataspillformål	113
1.3	Ytringsfrihet	15	Kap. 335 Medieformål	113
1.4	Bærekraft	16	Kap. 3335 Medieformål	121
2	Oversikt over budsjettforslaget for 2025	17	Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger	121
			Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser ..	123
			Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	125
3	Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak	21	Kap. 5568 Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet	126
Del II	Budsjettforslag	31	<i>Programkategori 08.45 Likestilling (kap. 350–353)</i>	127
4	Nærmere omtale av bevilgningsforslaget	33	Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	130
			Kap. 3350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	131
	<i>Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)</i>	33	Kap. 351 Likestilling	131
Kap. 300	Kultur- og likestillingsdepartementet	33	Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne	140
Kap. 3300	Kultur- og likestillingsdepartementet	35	Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet	144
	<i>Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)</i>	36	Del III Andre saker	147
Kap. 315	Frivillighetsformål	37	5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd	149
	<i>Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)</i>	44	5.1 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd – totalt	149
Kap. 320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	48	5.2 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til kulturformål	149
Kap. 3320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	58	5.2.1 Overskuddet til kulturformål i 2025	152
Kap. 322	Bygg og offentlige rom	59	5.3 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål	153
Kap. 3322	Bygg og offentlige rom	68	5.3.1 Overskuddet til idrettsformål i 2025	155
Kap. 323	Musikk og scenekunst	68	5.4 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner	156
Kap. 3323	Musikk og scenekunst	74	5.4.1 Overskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2025	156
Kap. 325	Allmenne kulturformål	74	5.5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til helse- og rehabiliteringsformål	156
Kap. 3325	Allmenne kulturformål	82		
Kap. 326	Språk- og bibliotekformål	83		
Kap. 3326	Språk- og bibliotekformål	90		
Kap. 327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	90		
Kap. 3327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.	92		
Kap. 328	Museer m.m.	93		

5.6	Fordelingen av overskudd fra Norsk Tippings bingo-terminaler ..	156	9.3	Kultur- og likestillingsdepartementets og underliggende virksomheters likestillingsarbeid som arbeidsgiver	174
5.7	Fordelingen til tiltak mot spilleproblemer	157			
5.8	Grasrotandelen	157			
6	En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk	158	10	Oppfølging av FNs bærekraftsmål	183
7	Frivillighetspolitikken	160	11	Omtale av klima- og miljøpolitikk	193
8	Samfunnssikkerhet og beredskap	166	12	Forskning og kunnskapsutvikling på kultur-, frivillighets- og likestillingsfeltet	198
9	Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og redegjøringspliktene	168	Forslag	202	
9.1	Overordnet om departementets arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering	168	Vedlegg		
9.2	Kultur- og likestillingsdepartementets og underliggende virksomheters likestillingsarbeid som offentlig myndighet	168	1	Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år	210
9.2.1	Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid som offentlig myndighet	168	2	Fordeling av enkeltstående tilskudd	211
9.2.2	Underliggende virksomheters likestillingsarbeid som offentlig myndighet	171	3	Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	225

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer	21	Tabell 4.11	Fordeling av museenes totale inntekter 2021–2023	101
Tabell 4.1	Norsk kulturfond – Kulturrådets hovedfordeling av midler 2023 ..	52	Tabell 4.12	Fordeling av museenes totale kostnader 2021–2023	101
Tabell 4.2	Antall søknader og tildelinger ...	52	Tabell 4.13	Nøkkeltall for Arkivverkets virksomhet 2021–2023	105
Tabell 4.3	Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2023	55	Tabell 4.14	Fordeling av bevilgningen på post 71	116
Tabell 4.4	Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2022–2023	55	Tabell 4.15	Tall for NRK AS 2019–2024	119
Tabell 4.5	Antall søkere og tildelinger av stipend og garantiinntekt	56	Tabell 4.16	Utbetalt vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk	123
Tabell 4.6	Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning	62	Tabell 5.1	Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2024	149
Tabell 4.7	KORO – antall prosjekter i arbeid 2021–2023	66	Tabell 5.2	Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål 2024	153
Tabell 4.8	Antall publikum og arrangementer totalt og på turné i 2023 for musikk- og scenekunstinstitusjoner og Riksteatret	73	Tabell 5.3	Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2024	156
Tabell 4.9	Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet	88	Tabell 9.1	Rapportering på kjønnslikestilling per 31.12.2023	175
Tabell 4.10	Fordeling av årsverk og besøks-tall, sortert etter fylke	99	Tabell 9.2	Kultur- og likestillingsdepartementet (kjønn, lønn og stilling) per 31. desember 2023. Prosent og tall (N)	176

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2025

Utgiftskapitler: 300–353

Inntektskapitler: 3300–3350 og 5568

*Tilråding fra Kultur- og likestillingsdepartementet 20. september 2024,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

Del I
Innledning

1 Regjeringens kultur- og likestillingspolitikk

1.1 Hovedmål for kultur- og likestillingspolitikken

Det grunnleggende målet for kultur- og likestillingspolitikken er at alle skal ha frihet og mulighet til å leve et godt og trygt liv slik de selv ønsker. Derfor er det avgjørende å bygge ned barrierer og utjevne forskjeller slik at alle, over hele landet, fritt og på like fot kan delta og bidra på ulike samfunnsarenaer, i fellesskap og aktiviteter.

Å ha tilgang til kunst og kultur, idrett, frivillighet, frie medier og offentlig debatt er viktig for hver og en av oss. Det er også viktig for samfunnet og selve demokratiet at alle, uansett hvem vi er eller hvor i landet vi bor, kan være med og bidra.

Vi står overfor verdensomspennende utfordringer som klimaendringer, krig, terror og økende oppslutning om antidemokratiske bevegelser. Her hjemme ser vi at samfunnsdebatten kan oppleves polariserende og skjemmes av hets. Vi må aktivt trygge og skape motstandskraft i sivilbefolkningen mot desinformasjon.

Et urolig verdensbilde gjør det ekstra tydelig hvor viktig det er for hver og en av oss og for selve demokratiet at vi fortsetter å bygge sterke, inkluderende fellesskap og gode, trygge lokalsamfunn i hele landet.

Norge opplever dyrtid med stram økonomi og høy prisstigning. Det skaper utrygghet. Regjeringens mål er derfor at folk igjen skal få bedre råd. Vi skal hjelpe flere med hverdagsøkonomien. Regjeringen vil sikre at alle, uavhengig av økonomi og bakgrunn skal ha lik mulighet til å delta i kultur-, idretts- og friluftaktiviteter.

Det beste grunnlaget for framtida er sterke fellesskap og sterke «vi». Da må vi fortsette å verne om og styrke grunnleggende forutsetninger for demokrati som ytringsfrihet, likestilling og like muligheter til deltakelse – for alle.

Regjeringen står fast ved hovedprioriteringene for kultur- og likestillingspolitikken, som er nedfelt i Hurdalsplattformen. Regjeringen vil:

- gjennomføre et nytt kulturløft som skal komme hele landet til gode, og særlig satse på den lokale og regionale kulturen

- støtte opp under et åpent, mangfoldig og variert kunst- og kulturliv som er til for alle
- fremme frivilligheten og «den norske modellen», og legge til rette for at alle, spesielt barn og unge, har like muligheter til å delta i idrett og andre fritidsaktiviteter
- sikre at norsk fremdeles skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt, og arbeide for å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetspråkene og norsk tegnspråk
- sikre ytringsfriheten gjennom de frie og redaktørstyrte mediene, og legge til rette for at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud
- trappe opp arbeidet for likestilling og mot diskriminering på alle samfunnsområder

Arbeidet med å nå FN's bærekraftsmål står sentralt for regjeringen og må foregå på alle samfunnsområder, særlig er klima- og miljømessig bærekraft et prioritert område. Kulturlivet og frivilligheten bidrar i høy grad til både sosial og økonomisk bærekraft. Regjeringen har som mål å stimulere til mer grønn omstilling i kultursektoren.

1.2 Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for 2025

Regjeringens budsjettforslag for Kultur- og likestillingsdepartementet i 2025 er på til sammen 25,8 mrd. kroner. Det er en økning på om lag 1,2 mrd. kroner fra saldert budsjett 2024, eller tilsvarende 4,8 pst.

Vi prioriterer et kulturløft for hele landet, økt deltakelse og likestilling. Forslaget til utgiftsbevilgninger favner derfor en bredde av virkemidler og tiltak, som både omfatter driftsbevilgninger til statlige virksomheter og statlig eide selskaper, samt driftstilskudd til en rekke kulturinstitusjoner, frivillige aktører, medievirksomheter og aktører som bidrar til å fremme arbeidet med likestilling. I tillegg kommer en rekke stipend-, vederlags- og tilskuddsordninger som er innrettet mot bredden av kunst og kultur over hele landet.

Regjeringen er opptatt av at kulturlivet, frivilligheten, mediebransjen og andre som mottar statlig støtte over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, skal ha gode og forutsigbare rammevilkår. Bevilgningene til disse formålene er i all hovedsak foreslått videreført med prisjustering.

Utover generell prisjustering inneholder regjeringens budsjettforslag for Kultur- og likestillingsdepartementet i 2025 en rekke satsinger og prioriteringer. Prioriteringene bygger på regjeringens politikk, og er blant annet knyttet til arbeidet med å:

- utjevne sosiale forskjeller og gi like muligheter til deltakelse
- legge til rette for kunst og kultur i hele landet
- sikre arbeidsplasser og trygge arbeidsvilkår i kunst- og kultursektoren
- styrke arbeidet for likestilling og mot diskriminering på alle samfunnsområder.

Hovedprioriteringene i budsjettforslaget er nærmere omtalt nedenfor.

Kulturløft for hele landet

Kultur bidrar til å skape levende lokalsamfunn og et godt liv for den enkelte. Regjeringen vil derfor gjennomføre et løft for kulturen som skal komme hele landet til gode, og særlig satse på den lokale og regionale kulturen. Regjeringens kulturpolitikk støtter opp under et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv, og vil legge til rette for samspill mellom den profesjonelle og den frivillige kulturen. Regjeringen vil ivareta de samlende kulturinstitusjonene, investere i kulturbygg og satse på det frie feltet.

I budsjettforslaget for 2025 er dette blant annet ivaretatt gjennom følgende prioriteringer:

- Regjeringen foreslår å etablere en ny ordning for regionale kulturfond med en bevilgning på 75 mill. kroner. Regionale kulturfond skal støtte opp under ansvar og roller som fylkeskommunene har i dag, og bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet.
- Regjeringen foreslår å fordele til sammen 6 mrd. kroner i driftstilskudd til musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer. Det er en økning på 284,3 mill. kroner, eller tilsvarende 5 pst., fra saldert budsjett 2024. Ivaretagelse av kulturinstitusjonene er avgjørende for at befolkningen i hele landet skal ha tilgang på kunst og kultur av høy kvalitet.
- Regjeringen foreslår å øke driftstilskuddene til nasjonale og regionale musikk- og scene-

kunstinstitusjoner med 63,4 mill. kroner utover generell prisjustering. Økningen i driftstilskuddene er blant annet begrunnet behov for nødvendige investeringer og oppgraderinger.

- Tilsvarende foreslår regjeringen å øke driftstilskuddene til museer med 17,9 mill. kroner utover generell prisjustering, bl.a. for å dekke økte driftsutgifter ved museenes nye bygg eller formidlingsarenaer.
- Økningene i driftstilskuddene til musikk- og scenekunstinstitusjoner og museer som ble innarbeidet i statsbudsjettet for 2024, er i hovedsak gjennomgående foreslått videreført.
- Regjeringen foreslår å gi tilskudd til 16 nye byggeprosjekter under ordningen for nasjonale kulturbygg i 2025, som utgjør en samlet statlig medvirkning på 621,4 mill. kroner. Prosjektene er fordelt over hele landet, og innbefatter blant annet tilsagn om statlig tilskudd på 139 mill. kroner til Vest-Agder-museet (nytt museumsbygg på Odderøya i Kristiansand), 90 mill. kroner til KODE museum (rehabilitering av Lysøen), 77,3 mill. kroner til Jødisk museum i Oslo (kjøp og oppgradering av synagoge), 56,6 mill. kroner til Museum Nord (SKREI Lofotens temapark) og 53 mill. kroner til Fortidsminneforeningen (publikumsmottak ved Urnes verdensarvsenter). Omtale av og oversikt over øvrige prosjekter er gitt under del II, kap. 322.
- Det samiske museet RiddoDuottarMuseat i Karasjok har behov for nye lokaler, bl.a. for å kunne vise den betydelige samiske kunstsamlingen som forvaltes av museet, for publikum, og for å kunne ta imot gjenstandene som skal tilbakeføres gjennom Båastede-avtalen. Statsbygg har på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet igangsatt forprosjektering av nybygg. Regjeringen foreslår å bevilge 10 mill. kroner over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett i 2025 for å ferdigstille forprosjektfasen.
- I statsbudsjettet for 2024 ble bevilgningene til den regionale filmvirksomheten styrket med 30 mill. kroner. Økningen foreslås videreført i 2025. Den regionale filmpolitikken skal både legge til rette for tiltak som er rettet mot talenter, barn og unge, og stimulere til regional bransjebygging. Bevilgningene til Filmfondet foreslås videreført med 682 mill. kroner. I dette inngår en økning på 5 mill. kroner for å opprette en prøveordning til innkjøp av dataspill og lisenser til bruk for barn og unge i offentlige rom og ved offentlige arrangementer.

Like muligheter til deltakelse og gode rammevilkår for frivillig sektor

Frivillige organisasjoner gjør en fantastisk innsats for barn og unge i Norge. Det er mange gode og meningsfulle fritidsaktiviteter i lokalsamfunnene, og bredden i tilbudet er stor. Deltakelsen er høy, og de aller fleste har vært innom idretten eller andre fritidsaktiviteter gjennom oppveksten. Samtidig eksisterer det fremdeles forskjeller. Barn fra familier med færre ressurser deltar i mindre grad enn barn fra familier med god råd og stort nettverk.

Regjeringen vil bekjempe ulikhet og urettferdighet. Kampen mot forskjells-Norge er en kamp for å bevare vår samfunnsmodell. Alle har rett til å kunne ta del i gode kulturopplevelser, fritidsaktiviteter og idrett. Regjeringen lanserte derfor i april 2024 en handlingsplan for like muligheter til deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter. Handlingsplanen, *Alle inkludert!*, inneholder 43 konkrete tiltak for å øke deltakelsen. Tiltakene finansieres både gjennom økte bevilgninger over statsbudsjettet og ved fordelingen av spillemidler til kultur- og idrettsformål.

Forslaget til statsbudsjett for 2025 bidrar til økt inkludering av barn og unge og gode rammevilkår for frivillig sektor blant annet gjennom følgende prioriteringer:

- Regjeringen foreslår å sette av 55 mill. kroner på statsbudsjettet til tiltak for å øke barn og unges deltakelse i og opplevelse av kultur. Midlene er foreslått fordelt på flere tiltak som blant annet skal bidra til å utvikle og styrke aktivitets-tilbud i fritidsklubber, korps, bibliotek, litteraturhus, og andre fritidsaktiviteter.
- Regjeringen vil sikre grunnfinansieringen av frivilligheten og foreslår å øke bevilgningene til ordningen for merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner med 210 mill. kroner, dvs. en økning fra 2 440 mill. kroner til 2 650 mill. kroner i 2025. Samlet vil bevilgningene til ordningen da være økt med 900 mill. kroner i forhold til Solberg-regjeringens siste budsjettforslag. Regjeringen har lagt til rette for full merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner i hele regjeringssperioden, og full kompensasjon er også lagt til grunn for budsjettforslaget for 2025.
- Regjeringen går inn for full merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, og foreslår å videreføre bevilgningen til ordningen med 390 mill. kroner. Ordningen skal bidra til anleggsutbygging i hele landet og støt-

ter opp under regjeringens mål om at idrett og fysisk aktivitet skal være tilgjengelig for alle.

- Regjeringen foreslår å videreføre strømstøtteordningen for frivillige organisasjoner. Formålet med ordningen er å motvirke negative konsekvenser som høye strømpriser vil ha for frivillig sektor, og å bidra til at organisasjonene kan opprettholde sitt aktivitetsnivå. Ordningen har tilnærmet samme innretning som ordningen for husholdningene.
- Tilskudd til frivilligsentraler foreslås videreført med 271 mill. kroner.
- Regjeringen foreslår å bevilge 20 mill. kroner til gjennomføringen av gatefotballmesterskapet Homeless World Cup 2025, som skal avholdes i Oslo med Frelsesarmeens rusomsorg som arrangør.

Norsk kulturfond, kunstnerstipender og vederlagsordninger

Regjeringens mål for kunstnerpolitikken er bl.a. å legge til rette for at kunstnere skal kunne virke nasjonalt og internasjonalt, og å sikre kunstnere rimelig betaling og gode arbeidsvilkår og at de kan virke over hele landet.

- Regjeringen foreslår å bevilge 1 009,8 mill. kroner til Norsk kulturfond som forvaltes av Kulturrådet. Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Kulturrådet fordeler fondsavsetningen på bakgrunn av kunst- og kulturfaglige vurderinger.
- Regjeringen opprettet i 2024 en ny tilskuddsordning for etablerte scenekunstgrupper. Ordningen forvaltes av Kulturrådet og er rettet mot scenekunstgrupper som kan vise til aktivitet over lang tid. I budsjettforslaget for 2025 er det lagt til grunn en samlet ramme på 26,2 mill. kroner for denne ordningen.
- Økningene i bevilgningene til kunstnerstipendordningene som ble innarbeidet i statsbudsjettet for 2024, foreslås videreført i 2025. Samlet foreslår regjeringen å bevilge 507,2 mill. kroner til stipendordningene. Det gir grunnlag for 693 arbeidsstipend og 497 langvarige stipend/garantiinntekter. Stipendsatsene foreslås økt fra 318 000 kroner i 2024 til 330 000 kroner i 2025.
- Regjeringen foreslår å bevilge 376,3 mill. kroner til kompensasjons- og vederlagsordningene for rettighetshavere og kunstnere.

- Bevilgningen til Nasjonalbiblioteket foreslås økt med 7,3 mill. kroner for å dekke utgifter til utvidelse av Bokhylla-avtalen som er inngått med Kopinor.

Litteratur og leselyst

Norske barn og unge har lavere leselyst og dårligere leseferdigheter enn før. Regjeringen ønsker å snu denne utviklingen og bygge en sterkere kultur for lesing. Kultur- og likestillingsministeren og kunnskapsministeren la i mai 2024 fram strategien *Sammen om lesing – Leselyststrategien 2024–2030*. På Kultur- og likestillingsdepartementets område følges strategien opp gjennom konkrete tiltak som finansieres av både bevilgninger over statsbudsjettet og tildeling av spillemidler til kulturformål. I forslaget til statsbudsjett for 2025 inngår følgende satsinger:

- Kulturrådets skolebibliotekordning for innkjøp og distribusjon av kulturfondbøker til skolebibliotek, foreslås styrket med 8,1 mill. kroner.
- Kulturrådets innkjøpsordninger for barn og unge foreslås økt med 3 mill. kroner, hvorav 2 mill. kroner til tegneserier og 1 mill. kroner til sakprosa.
- Tilskuddene til organisasjoner som arbeider med litteraturformidling for barn og unge foreslås økt med 6 mill. kroner.
- Tilskuddene til litteraturhusene foreslås økt med 3 mill. kroner for å styrke arbeidet med litteraturformidling for barn og unge.

Ivaretagelse av norsk språk og kulturarv

Regjeringen vil arbeide for at norsk fremdeles skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt, og for å styrke de samiske språkene. Å sikre bruk av norsk og samiske språk i digitale verktøy og tjenester er en viktig del av dette arbeidet. Det er ikke gitt at internasjonale teknologiutviklere tar hensyn til norsk og samiske språk når de utvikler sine produkter. Derfor er dette et prioritert område for regjeringen.

Det å bevare historiske arkiver og annet kulturarvsmateriale for ettertiden har liten verdi hvis materialet ikke gjøres tilgjengelig for allmennheten og blir brukt. Regjeringen vil at mer av vår felles kulturarv skal bli digitalisert, og at det skal skje i et raskere tempo. Dette bidrar til å redusere risikoen for at sårbar kulturarv går tapt, og at alle kan få enklere tilgang til kulturarven uavhengig av hvor i landet de bor. Å digitalisere og tilgjengeliggjøre et større volum med offentlige og kvali-

tetssikrede data vil også øke mulighetene for å kunne hente ut potensialet i KI-teknologien og bidra til å gi nye og bedre tjenester til innbyggerne.

I forslaget til statsbudsjett for 2025 er dette bl.a. ivaretatt gjennom følgende prioriteringer:

- Som ledd i innsatsen med å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens (KI) foreslår regjeringen å bevilge 20 mill. kroner for å etablere en enhet for trening, oppdatering og tilgjengeliggjøring av norske og samiske språkmodeller i Nasjonalbiblioteket. Utviklere skal kunne bruke modellene til å lage KI-baserte verktøy og tjenester til bruk for eksempel innen forvaltning, skole og helse. Formålet er å legge til rette for at samfunnet kan ta i bruk teknologi av høy kvalitet som er tilpasset norsk og samiske språk og samfunnsforhold.
- Regjeringen foreslår videre å bevilge 20 mill. kroner for å utvide digitaliseringsproduksjonen ved Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana. Bevilgningen vil gå til å øke antall arbeidsplasser for å kunne videreføre to arbeidsskift i større produksjonslokaler, og dermed forbedre utnyttelsen av eksisterende infrastruktur. Tiltaket vil gi om lag 20 nye arbeidsplasser i Mo i Rana.
- Tilsvarende foreslår regjeringen å bevilge 20 mill. kroner for å utvide digitaliseringsproduksjonen i Norsk helsearkiv på Tynset, som er en avdeling i Arkivverket. Bevilgningen skal gå til å øke antall arbeidsplasser ved å etablere en skiftordning som vil gi en bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur for digitalisering av arkiver i Arkivverket. Tiltaket vil gi inntil 15 nye arbeidsplasser på Tynset.

Et likestilt og mangfoldig samfunn

Arbeidet for likestilling og mot diskriminering skal foregå på alle samfunnsområder. Selv om vi er kommet langt i arbeidet med et likestilt, mangfoldig og trygt samfunn for alle i Norge, er det fortsatt arbeid som gjenstår. Deltakelse, trygghet, inkludering og mangfold er en forutsetning for et likestilt og demokratisk samfunn. Regjeringen vil bekjempe hets og diskriminering.

I forslaget til statsbudsjett for 2025 er dette bl.a. ivaretatt gjennom følgende prioriteringer:

- Regjeringen vil forsterke innsatsen for forebygging av ekstremisme. Ekstremismekommisjonen la våren 2024 fram NOU 2024: 3 *Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet*. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene på likestillingsfeltet med 15 mill.

kroner for å følge opp anbefalinger om en bred og felles innsats i arbeidet med å forebygge ekstremisme.

- Regjeringen har lagt til rette for å etablere en landsdekkende struktur for likestillingsarbeidet ved å opprette et nytt likestillingssenter i region Vest. Senteret etableres i Bergen og åpner i november 2024. Dette blir det femte senteret i Norge som skal jobbe med likestilling, og dermed er alle regionene dekket. De fem sentrene skal utvikle og formidle kunnskap om likestilling når det gjelder alle diskrimineringsgrunnlag.
- Tilskuddsordningene til likestillingsorganisasjoner og kjønns- og seksualitetsmangfold er økt i løpet av stortingsperioden. Bevilgningene foreslås videreført i 2025.
- Regjeringen foreslår et driftstilskudd på 3,5 mill. kroner til Støttegruppa 25. juni.

Mediemangfold

Økonomisk usikkerhet, desinformasjon, teknologiutviklingen og de globale plattformselskapene skaper utfordringer for mediebransjen. Regjeringen vil understøtte mediens demokratiske funksjon og skape forutsigbarhet for bransjen med de fireårige økonomiske styringssignalene.

- Stortinget vedtok ved behandlingen av Prop. 1 S (2022–2023) Kultur- og likestillingsdepartementet fireårige økonomiske styringssignaler for NRK og den direkte mediestøtten. Bevilgningene til den direkte mediestøtten og tilskuddet til NRK skal i perioden 2024–2026 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst. Bevilgningsforslagene er i tråd med dette vedtaket.
- Bevilgningen til Medietilsynet foreslås økt med 5 mill. kroner. Økningen skal dekke utgifter til innlemmelsen av endringsdirektivet til direktiv om audiovisuelle medietjenester, forvaltning av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier og styrking av arbeidet med kritisk medieforståelse og oppfølging av teknologiplattformenes påvirkning på det norske ordskiftet.

1.3 Ytringsfrihet

Ytringsfrihetskommisjonen la høsten 2022 fram en helhetlig gjennomgang av ytringsfrihetens stilling i Norge, for første gang siden tusenårsskiftet (NOU 2022: 9). Utredningen fikk navnet *En åpen og opplyst offentlig samtale*. Tittelen refererer til

myndighetenes grunnlovfestede ansvar for å sørge for at det finnes velfungerende kanaler for utveksling av informasjon og meningsytringer i samfunnet, det såkalte «infrastrukturkravet».

Kommisjonen slo fast at ytringsfriheten står sterkt i Norge. I en lang rekke internasjonale sammenligninger kommer Norge ut på topp: Ingen steder er pressefriheten bedre, og få steder er oppslutningen om ytringsfrihet som verdi, større. Dette legger til rette for et levende demokrati preget av bred deltakelse og høy grad av tillit. Og det legger til rette for frihet og utviklingsmuligheter for den enkelte. Samtidig går utviklingen på feltet raskt, og det har i tiden etter at kommisjonen la fram sin utredning skjedd mye, både teknologisk og geopolitisk, som påvirker ytringsfriheten og ytringsklimaet også i Norge.

Medier, kunst- og kulturinstitusjoner og sivilsamfunnet er alle sentrale deler av infrastrukturen for formidling av ytringer og samfunnsdebatt. Mediene bidrar med faktasjekket og etterrettelig informasjon, fungerer som offentlig «vaktbikkje» og som arena for politisk debatt. Kunst- og kulturinstitusjoner – med teatre, konsertscener, biblioteker, museer, forlag, kinoer, kulturfrivilligheten osv. – er arenaer og tilretteleggere for uttrykk som kan underholde, provosere, bevege, engasjere og gi innsikt. Den offentlige samtalen hviler ikke minst på et aktivt og mangfoldig sivilsamfunn, med bl.a. frivillige organisasjoner, institusjoner og politiske partier. Arbeidet for likestilling og mot diskriminering legger også til rette for ytringsfrihet og bred samfunnsdeltakelse.

Regjeringen har nå satt i gang arbeid med en nasjonal strategi for en åpen og opplyst offentlig samtale. Strategien skal redegjøre for regjeringens arbeid med å oppfylle «infrastrukturkravet» – inkludert hvordan det tilrettelegges for et velfungerende ytringsrom, en god ytringskultur, og ytringsberedskap hos borgerne. Arbeidet vil ta utgangspunkt i Ytringsfrihetskommisjonens utredning og den omfattende høringen som ble gjennomført i etterkant. I tillegg vil det være dialog med relevante aktører og miljøer, særlig for å kunne ta høyde for utviklingen etter at NOU 2022: 9 ble lagt fram.

Regjeringen har også satt i gang arbeid med en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon. Strategien er en deloppfølging av Ytringsfrihetskommisjonens utredning og vil blant annet omhandle rollen til de redaktørstyrte mediene, plattformselskapenes påvirkning på det norske ordskiftet og befolkningens kritiske medieforståelse.

1.4 Bærekraft

Kultur, idrett og frivillighet spiller en nøkkelrolle i den holdningsendringen som trengs for at Norge skal nå målene vi har forpliktet oss til i Parisavtalen.

FNs bærekraftsmål gjelder for alle land og i alle deler av samfunnet, og arbeidet med å nå bærekraftsmålene er sentralt for regjeringen og vil foregå på alle samfunnsområder.

Kultur, idrett og frivillighet omfattes av de samme endringene som resten av samfunnet må gjennom i omstillingen til et lavutslippssamfunn. For å få til den samfunnsendringen vi har forplik-

tet oss til, kreves en rekke endringer både på individ- og samfunnsnivå. Kultur, idrett og frivillighet har en unik posisjon i livene til hver enkelt av oss. Det er her vi «lever våre liv», enten det er på festival eller konsert, på fotballkamp eller på korøving. Dette kan derfor være arenaer for holdningsendring, og steder for utprøving av nye bærekraftige løsninger, eller fellesskapsarenaer for engasjement og deltakelse i det grønne skiftet.

Mange aktører innenfor kultur, idrett og frivillighet sitter allerede med stor kompetanse, men det er viktig å skape rammevilkår, og gode forutsetninger for at flere aktører kan og vil ta gode bærekraftsvalg.

2 Oversikt over budsjettforslaget for 2025

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
Administrasjon					
300	Kultur- og likestillingsdepartementet	226 164	226 599	229 209	1,2
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>226 164</i>	<i>226 599</i>	<i>229 209</i>	<i>1,2</i>
Frivillighetsformål					
315	Frivillighetsformål	3 661 962	3 510 728	3 721 078	6,0
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>3 661 962</i>	<i>3 510 728</i>	<i>3 721 078</i>	<i>6,0</i>
Kulturformål					
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	2 341 251	2 444 226	2 540 668	3,9
322	Bygg og offentlige rom	476 326	480 483	566 346	17,9
323	Musikk og scenekunst	2 993 615	3 109 865	3 310 390	6,4
325	Allmenne kulturformål	512 827	467 467	436 818	-6,6
326	Språk- og bibliotekformål	1 031 078	1 075 937	1 159 232	7,7
327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	106 908	100 912	103 575	2,6
328	Museer m.m.	2 479 477	2 617 105	2 700 871	3,2
329	Arkivformål	489 679	487 295	515 623	5,8
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>10 431 161</i>	<i>10 783 290</i>	<i>11 333 523</i>	<i>5,1</i>
Medieformål m.m.					
334	Film- og dataspillformål	981 193	1 045 912	1 084 459	3,7
335	Medieformål	7 678 235	7 960 997	8 264 472	3,8
337	Kompensasjons- og vederlags- ordninger	318 931	357 940	376 340	5,1
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	122 611	108 263	123 450	14,0
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>9 100 970</i>	<i>9 473 112</i>	<i>9 848 721</i>	<i>4,0</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
	Likestilling				
350	Sekretariatet for Diskriminerings- nemnda	26 820	31 393	32 287	2,8
351	Likestilling	151 123	160 095	179 690	12,2
352	Nedsatt funksjonsevne	361 891	349 020	362 950	4,0
353	Likestillings- og diskriminerings- ombudet	51 330	53 380	55 400	3,8
	<i>Sum kategori 08.45</i>	<i>591 164</i>	<i>593 888</i>	<i>630 327</i>	<i>6,1</i>
	Sum programområde 08	24 011 421	24 587 617	25 762 858	4,8
	Sum utgifter	24 011 421	24 587 617	25 762 858	4,8

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
Administrasjon					
3300	Kultur- og likestillingsdepartementet		100	104	4,0
	<i>Sum kategori 08.10</i>		<i>100</i>	<i>104</i>	<i>4,0</i>
Kulturformål					
3320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	10 802	4 881	5 066	3,8
3322	Bygg og offentlige rom	37 662	36 008	37 376	3,8
3323	Musikk og scenekunst	23 611	32 793	25 735	-21,5
3325	Allmenne kulturformål	1 805	2 444	2 537	3,8
3326	Språk- og bibliotekformål	50 207	42 008	43 605	3,8
3327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	42 570	39 209	40 699	3,8
3329	Arkivformål	3 927	8 191	8 502	3,8
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>170 584</i>	<i>165 534</i>	<i>163 520</i>	<i>-1,2</i>
Medieformål m.m.					
3334	Film- og dataspillformål	15 636	14 461	15 010	3,8
3335	Medieformål	3 080	4 101	4 900	19,5
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	28 011	16 785	24 680	47,0
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>46 727</i>	<i>35 347</i>	<i>44 590</i>	<i>26,1</i>
Likestilling					
3350	Sekretariatet for Diskriminerings- nemnda	683	1 000	1 000	0,0
	<i>Sum kategori 08.45</i>	<i>683</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>	<i>0,0</i>
Skatter og avgifter					
5568	Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet	107 956	104 950	107 732	2,7
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>107 956</i>	<i>104 950</i>	<i>107 732</i>	<i>2,7</i>
	Sum programområde 08	325 950	306 931	316 946	3,3
	Sum inntekter	325 950	306 931	316 946	3,3

Under Kultur- og likestillingsdepartementet blir stikkordet «kan overføres» foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2024	Forslag 2025
315	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	318	13 200
320	72	Kunstnerstipend m.m.	10 045	312 600
322	21	Spesielle driftsutgifter	11 656	45 260
322	70	Nasjonale kulturbygg	402 223	481 300
323	21	Spesielle driftsutgifter	8 611	72 000
325	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	21 190	27 000
325	70	Norges forskningsråd		21 100
325	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m.	319	115 000
326	21	Spesielle driftsutgifter	11 345	18 900
329	21	Spesielle driftsutgifter	473	5 855
334	21	Spesielle driftsutgifter		7 702
334	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	78 106	43 500
334	73	Regionale filmvirksomheter		150 400
334	75	Internasjonale film- og medieavtaler	4 341	22 130
335	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier	16 027	23 850
337	71	Vederlagsordninger mv.	4 919	316 040
339	21	Spesielle driftsutgifter	2	14 545
351	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	5 435	44 790
352	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	5 069	26 000

3 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Nedenfor gis en oversikt over oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak under Kultur- og likestillingsdepartementet. Oversikten inkluderer alle vedtak fra stortingssesjonen 2023–2024, samt de vedtakene fra tidligere stortingssesjoner som kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst.

239 S (2023–2024) mente ikke var kvittert ut. I tabellen nedenfor angis det også hvorvidt departementet planlegger om rapporteringen knyttet til anmodningsvedtaket nå avsluttes, eller om departementet vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtaks nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2023–2024	440	Lovgjennomgang for å endre begrepsbruk i norsk lovverk i tråd med CRPD	Nei
2023–2024	532	Kvotefordeling av stipendhjemlene tilknyttet Statens kunstnerstipend	Ja
2023–2024	534	DNS-blokkering og personvern	Ja
2022–2023	558	Forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret	Nei
2022–2023	559	Enhetlig definisjon av frivillige organisasjoner	Nei
2022–2023	560	Harmonisere og forenkle søkbare ordninger	Ja
2022–2023	607	Vurdering av økonomiske levekår for personer med nedsatt funksjonsevne	Nei
2022–2023	638	Legge fram plan for å inkludere alle barn som ønsker det i idrettslagene og friluftsliv lokalt	Ja
2022–2023	796	Universell utforming av lydbøker	Nei
2022–2023	797	Regulering av strømmemarkedet i bokloven	Nei
2022–2023	798	Vurdere endringer i fastprisreglene for lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet	Nei
2022–2023	799	Vurdere virkningen av bokloven i markedet	Ja
2022–2023	800	Utrede muligheten for bestemmelser for folkebibliotekene om digitalt utlån av digitale verk	Ja
2022–2023	801	Ekstern gjennomgang av avanseregulering i bokmarkedet	Ja
2021–2022	403	Følge opp veilederen «Møteplasser for dataspill og datakultur»	Ja
2021–2022	503	Handlingsplan for en tryggere idrett og forebygging av kroppsmisnøye og spiseforstyrrelser i idretten	Ja
2020–2021	232	Tapsgrenser hos Norsk Rikstoto	Ja
2020–2021	755	Stortingsmelding om seksuell trakassering	Nei

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2020–2021	788	Innlemme symbolspråk i språkloven	Nei
2018–2019	706	Endre forskrift om kringkasting	Nei
2017–2018	695	Innføring av DNS-blokkering av nettsidene til uregulerte spill-selskaper.	Ja
2017–2018	729	Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag	Nei
2017–2018	730	Vurdere regler om at leverandører av nettjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag	Nei
2017–2018	731	Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig	Nei
2014–2015	60	Nasjonalgalleriet	Nei

Stortingssesjon (2023–2024)

Lovgjennomgang for å endre begrepsbruk i norsk lovverk i tråd med CRPD

Vedtak nr. 440, 4. januar 2024

«Stortinget ber regjeringen foreta en lovgjennomgang med formål om å avskaffe språkbruk som beskriver funksjonshemmede eller personer med en funksjonsnedsettelse med utdaterte, diskriminerende og stigmatiserende begreper, og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer for å sikre dette.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 120 S (2023–2024) og Dokument 8:17 S (2023–2024) *Representantforslag om å endre begrepsbruk i norsk lovverk i tråd med CRPD.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Bufdir i oppdrag å gi en vurdering av hvilke begreper som er å anse som klart utdaterte, stigmatiserende og diskriminerende og som derfor bør omfattes av en lovgjennomgang. Bufdir skal samarbeide med Språkrådet og involvere sivilt samfunn i vurderingen.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Kvotefordeling av stipendhjemplene tilknyttet Statens kunstnerstipend

Vedtak nr. 532, 19. mars 2024

«Stortinget ber regjeringen videreføre dagens ordning der endelig beslutning om kvotefordeling av stipendhjemplene tilknyttet Statens kunstnerstipend, tas av Kultur- og likestillingsdepartementet.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 217 S (2023–2024) og Meld. St. 22 (2022–2023) *Kunstnarkår.*

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp ved at dagens ordning, der endelig beslutning om kvotefordeling av stipendhjemplene tas av Kultur- og likestillingsdepartementet, videreføres. Rapportering på vedtaket avsluttes.

DNS-blokkering og personvern

Vedtak nr. 534, 19. mars 2024

«Stortinget ber regjeringen om å ta inn Datatilsynet i arbeidet med forskrift om DNS-blokkering, samt at Datatilsynets bekymringer knyttet til personvern og informasjonsfrihet blir tillagt særlig vekt og svart ut i den endelige forskriften.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 212 L (2023–2024) og Prop. 6 L (2023–2024) *Endringer i pengespilloven mv.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har fulgt opp anmodningen om å ta inn Datatilsynet i arbeidet med forskrift om DNS-blokkering på den måten at vi har bedt om oppklaring og vurdering fra dem om behovet for forskriftsbestemmelser knyttet til personvern. Departementet har fått slik oppklaring fra Datatilsynet og en tilbakemelding fra Lotteritilsynet på Datatilsynets vurdering. Lotteritilsynet er tilsynsmyndighet for pengespill og herunder ansvarlig for tilsyn knyttet til lovbestemmelsen om DNS-blokkering.

Datatilsynets gjenværende bekymring om personvern går på eventuell lenke til Lotteritilsynets nettside fra internettleverandørenes landingssider for blokkering.

Lotteritilsynet har informert om at dersom en lenke fra landingssiden til Lotteritilsynet medfører at tilsynet får tilgang til personopplysninger om internettbrukernes forsøk på å oppsøke nettsidene til utenlandske pengespilltilbydere, så kommer de ikke til å utforme landingssiden med slik lenke. Ut fra tilbakemeldingen fra Lotteritilsynet er vår vurdering at det ikke er behov for å regulere i forskrift innholdet på landingssiden til internettleverandørene. Hensynet til personvern er tilstrekkelig ivaretatt ved lovbestemmelsen, lovproposisjonen og hvordan Lotteritilsynets oppfølging og tilsyn med reglene er planlagt og skal utføres. Departementet ser etter dette ikke behov for å forskriftsfeste regler for å ivareta personvern og kommunikasjonsvern eksplisitt før lovbestemmelsen trer i kraft. Dersom det likevel skulle vise seg etter at regelen er tatt i bruk at det er slikt behov for forskriftsregulering, så vil departementet da ta inn Datatilsynet i arbeidet med forskrift.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingssesjon (2022–2023)

Forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret

Vedtak nr. 558, 28. mars 2023

«Stortinget ber regjeringen forsterke og utvide arbeidet med Frivillighetsregisteret, blant annet slik at informasjon fra registeret danner grunnlag for samtlige søknadsordninger administrert på statlig nivå. Arbeidet skal gjøres i samråd med frivillig sektor.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 S (2022–2023) og Dokument 8:49 S (2022–2023) *Representantforslag*

om en bedre støtteordning for organisasjoner og frivilligheten.

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp anbefalingene i rapporten *Videreutvikling av Frivillighetsregisteret*, i samarbeid med Brønnøysundregistrene, Lotteri- og stiftelsestilsynet og frivillig sektor. Anbefalingene i rapporten peker i samme retning som anmodningsvedtaket – opplysninger i Frivillighetsregisteret skal benyttes i statlige tilskuddsordninger beregnet på frivillig sektor. Hovedgrepet er å gjennomgå frivillighetsregisterloven. Kultur- og likestillingsdepartementet satte høsten 2023 ned en referansegruppe som skal gi innspill til ny frivillighetsregisterlov. Lovarbeidet skal etter planen ferdigstilles innen utgangen av 2025. Lovgjennomgangen tar blant annet sikte på å legge til rette for økt deling av data med utgangspunkt i Frivillighetsregisteret. I tillegg har Brønnøysundregistrene igangsatt et prosjekt, med støtte fra Medfinansieringsordningen, som tar sikte på at flere, og mer oppdaterte, opplysninger legges til Frivillighetsregisteret. Prosjektet sikter også mot å integrere Frivillighetsregisteret tettere med relevante statlige forvaltningssystemer. Brønnøysundregistrenes prosjekt samkjøres tett med lovgjennomgangen. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Enhetlig definisjon av frivillige organisasjoner

Vedtak nr. 559, 28. mars 2023

«Stortinget ber regjeringen sikre at man i større grad bruker en enhetlig definisjon av «frivillig organisasjon» i den statlige forvaltningen, med utgangspunkt i registreringsrett i Frivillighetsregisteret.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 S (2022–2023) og Dokument 8:49 S (2022–2023) *Representantforslag om en bedre støtteordning for organisasjoner og frivilligheten.*

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvaret for gjennomgangen av frivillighetsregisterloven. Registreringsrett i Frivillighetsregisteret er et viktig tema i lovgjennomgangen. Som en oppfølging av lovarbeidet vil Kultur- og likestillingsdepartementet også vurdere hvordan registreringsrett i Frivillighetsregisteret kan gjøres til felles inngangskriterium i ordninger som berører frivillig sektor. Departementet tar sikte på at lovarbeidet ferdigstilles innen utgangen av 2025. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Harmonisere og forenkle søkbare ordninger
Vedtak nr. 560, 28. mars 2023

«Stortinget ber regjeringen igangsette et arbeid for å harmonisere og forenkle de mange søkbare ordningene som forvaltes av departement, direktorat og statlig sektor, herunder vurdere mer samkjørte systemer for søknader og rapportering for statlige tilskuddsordninger, samkjørte søknadsfrister og tidspunkt for svar/utbetaling, og innføre raskere saksbehandling av tilskudd og regler for overføring av tilskudd til neste budsjettår når tildelingen kommer seint, og en tilrettelegging for at tilskudd i større grad gis som flerårige tilskudd og driftstilskudd. Arbeidet skal gjøres i samråd med frivillig sektor.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 249 S (2022–2023) og Dokument 8:49 S (2022–2023) *Representantforslag om en bedre støtteordning for organisasjoner og frivilligheten.*

Oppfølging av anmodningsvedtaket krever koordinert innsats fra flere statlige etater. Revidering av frivillighetsregisterloven, som ble igangsatt høsten 2023, vil berede grunnen for at registrering i Frivillighetsregisteret kan være inngangskriterium i statlige ordninger beregnet for frivillig sektor. I tillegg leder Brønnøysundregistrene et prosjekt som har som målsetning at Frivillighetsregisteret skal inneholde flere og mer oppdaterte opplysninger, og at registeret skal bli tettere integrert med andre statlige forvaltningssystemer. Disse to prosjektene vil danne utgangspunkt for en mer enhetlig statlig forvaltning av tilskudd til frivillig sektor. Hele 14 departementer forvalter tilskudd til frivillig sektor, og det er derfor avgjørende at felles grep blir implementert i hele departementsfellesskapet. Kultur- og likestillingsdepartementet har opprettet et tverrdepartementalt forum for den statlige frivillighetspolitikken. Felles retningslinjer for statlige tilskudd til frivillig sektor og forenkling av statlige tilskuddsordninger drøftes i forumet, blant annet med utgangspunkt i oppdatering av veilederen «Forenkling av statlige tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner».

Regjeringen anser derfor at arbeidet med å harmonisere statlige tilskuddsordninger er igangsatt, og at anmodningsvedtaket er fulgt opp. Rapportering på vedtaket avsluttes.

Vurdering av økonomiske levekår for personer med nedsatt funksjonsevne
Vedtak nr. 607, 18. april 2023

«Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av Likestillings- og mangfoldsutvalget gjøre en vurdering av de økonomiske levekårene og tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne og deres nærmeste familie, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 224 S (2022–2023) og Dokument 8:77 S (2022–2023) *Representantforslag om hva det koster å være funksjonsnedsatt – et offentlig utvalg som skal utrede de økonomiske levekårene for personer med nedsatt funksjonsevne og deres nærmeste familie.*

Likestillings- og mangfoldsutvalgets utredning NOU 2023: 13 *På høy tid – realisering av funksjonshindredes rettigheter* ble overlevert kultur- og likestillingsministeren 2. mai 2023. Utredningen har vært på høring frem til 20. januar 2024, og departementet arbeider nå med å følge opp høringsinnspillene. Utredningen inneholder ingen særlig vurdering av økonomiske levekår.

Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Bufdir i oppdrag å innhente en undersøkelse av de økonomiske levekårene for personer med funksjonsnedsettelse og deres familier. For å følge utviklingen over tid, er det ønskelig at undersøkelsen gjennomføres jevnlig.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Legge fram plan for å inkludere alle barn som ønsker det, i idrettslagene og friluftsliv lokalt
Vedtak nr. 638, 9. mai 2023

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan staten skal bidra til å inkludere alle barn som ønsker det, i idrettslagene og friluftsliv lokalt, slik at store kostnader ikke er til hinder for deltakelsen for den enkelte.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 291 S (2022–2023) og Dokument 8:121 S (2022–2023) *Representantforslag om inkludering av barn og unge i idretten.*

Regjeringen lanserte i april 2024 en handlingsplan for deltakelse, *Alle inkludert!*. Handlingsplanen inneholder en rekke tiltak for å øke deltakelsen i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Universell utforming av lydbøker

Vedtak nr. 796, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen utrede universell utforming av lydbøker.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Regjeringen vil utrede problemstillingen og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Regulering av strømmemarkedet i bokloven

Vedtak nr. 797, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan strømmemarkedet kan reguleres i bokloven, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Utredningen bør blant annet inkludere en endring av bokloven som sikrer ikke-diskriminering av innholdsleverandører av strømmetjenester for litteratur, samt en grundig vurdering av å opprette en særskilt uavhengig nemnd som skal vurdere mulige brudd på bokloven, enten for rådgivende uttalelser eller også med vedtakskompetanse.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Regjeringen vil utrede problemstillingen og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Vurdere endringer i fastprisreglene for lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet

Vedtak nr. 798, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2024 vurdere om man lettere kan inkludere lærebøker for høyere utdanning og fagbøker for profesjonsmarkedet i digitale læringstjenester i fastprisperioden, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Det bør vurderes konsekvenser av å endre bokloven slik at omsetning ut over eksemplarsalg også tillates i fastprisperioden for lærebøker for høyere utdanning, og at fagbøker for profesjons-

markedet enten får valgfri fastpris eller en fastprisordning som kun gjelder papirformat i seks måneder, eller at det legges opp til at fastprisperioden for denne bokgruppen kan reguleres i forskrift.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Regjeringen vil utrede spørsmålene i løpet av 2024 og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Vurdere virkningen av bokloven i markedet

Vedtak nr. 799, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen fortløpende vurdere virkningen av bokloven i markedet, herunder hvordan bokdefinisjonen fungerer og grenseoppgangen mellom bøker, læringsressurser og andre typer digitale produkter.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Loven trådte i kraft 1. januar 2024. Kultur- og likestillingsdepartementet vil ha jevnlig kontakt med bl.a. Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen for å få innsikt i deres vurdering av hvordan bokloven virker i markedet i lys av lovens formål om bredde, mangfold og kvalitet i litteraturen og god tilgang til litteratur over hele landet. Hvordan bokdefinisjonen fungerer og grenseoppgangen mellom bøker, læringsressurser og andre digitale produkter vil være del av dialogen med aktørene.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Utrede muligheten for bestemmelser for folkebibliotekene om digitalt utlån av digitale verk

Vedtak nr. 800, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig utrede om det er mulig å fastsette bestemmelser for folkebibliotekene om digitalt utlån av digitale verk.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og

Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Kultur- og likestillingsdepartementet inngikk våren 2024 en utredningsavtale med professor ph.d. Torger Kielland. Utredningen er ferdigstilt og overlevert til departementet. Konklusjonen i utredningen er at EU/EØS-retten ikke åpner for en lovbestemmelse om leveringsplikt av digitale eksemplarer av bøker for digitalt utlån i folkebibliotek. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Ekstern gjennomgang av avanseregulering i bokmarkedet

Vedtak nr. 801, 8. juni 2023

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en ekstern gjennomgang av avanseregulering, som varslet, for å avstemme de ulike innspillene fra bokbransjen, før bestemmelsen om slik regulering settes i kraft.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 461 L (2022–2023) og Prop. 82 L (2022–2023) *Lov om omsetning av bøker (bokloven)*.

Kultur- og likestillingsdepartementet inngikk i mars 2024 en utredningsavtale med Vista Analyse AS. Utredningen er ferdigstilt og overlevert til departementet. I utredningen foreslås det en hensiktsmessig implementering av avansereguleringen i § 12 i den nye bokloven. Reguleringen skal innbefatte et rabattak og et rabattgulv. Målet er å oppnå boklovens formål, samt å forebygge misbruk av forhandlingsmakt og vertikale eierposisjoner. I reguleringens forskrift foreslår flertallet i utredningsgruppen å overlate mye av det konkrete innholdet til partene, men med vern for uavhengige aktører og adgang til at en instans utpekt av departementet kan gripe inn ved mangel på enighet eller i spesielle tilfeller. Utredningen vil benyttes som grunnlagsmateriale i Kultur- og likestillingsdepartementets videre arbeid med avansereguleringen.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingssesjon (2021–2022)

Følge opp veilederen «Møteplasser for dataspill og datakultur»

Vedtak nr. 403, 1. mars 2022

«Stortinget ber regjeringen følge opp veilederen «Møteplasser for dataspill og datakultur» og vurdere hvordan man ytterligere kan bidra til å gjøre det enklere for kommuner og andre som ønsker å utvikle attraktive, tilgjengelige og inkluderende møteplasser der barn og ungdom som er interesserte i datakultur, opplever å bli sett og kan føle seg trygge.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 155 S (2021–2022) og Dokument 8:24 S (2021–2022) *Representantforslag om et løft for den digitale spillkulturen*.

Regjeringen la frem *Tid for spill – regjeringens dataspillstrategi 2024–2026* i desember 2023. Strategien presenterer mål og tiltak for en inkluderende, trygg og tilgjengelig dataspillkultur. Strategiens tiltak på dette området kan deles inn i følgende tre delområder: 1) Kunnskap og kompetanse, 2) Infrastruktur og 3) Aktivitet og innhold. Tiltakene innen infrastruktur skal tilrettelegge for fysiske og digitale møteplasser, samt nødvendig utstyr for dataspillkulturen. Tiltakene innen kunnskap og kompetanse, samt aktivitet og innhold vil også bidra til at møteplassene blir attraktive, tilgjengelige og inkluderende.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapportering avsluttes.

Handlingsplan for en tryggere idrett og forebygging av kroppsmisnøye og spiseforstyrrelser i idretten

Vedtak 503, 28. april 2022

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag til en handlingsplan for en tryggere idrett og forebygging av kroppsmisnøye og spiseforstyrrelser i idretten, som bygger på forslaget utarbeidet av en tverrfaglig, koordinerende kompetansegruppe. Dette forslaget til handlingsplan skal legges frem i et samarbeid mellom Kulturdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 246 S (2021–2022) og Dokument 8:71 S (2021–2022) *Representantforslag om en tryggere idrett og forebygging av kroppsmisnøye og spiseforstyrrelser i idretten*.

Norges idrettsforbund opprettet en arbeidsgruppe. Departementet mottok arbeidsgruppens utkast i desember 2023 og har i løpet av 2024 hatt møter med både arbeidsgruppen og NIF. Arbeidsgruppens utkast har vært til uttalelse hos Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

På grunnlag av arbeidsgruppens rapport tar regjeringen initiativ til et treårig krafttak mot spiseforstyrrelser og kroppsmisnøye i idretten. Målet er å gi idrettens arbeid på dette området et ekstraordinært løft.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingssesjon (2020–2021)

Tapsgrenser hos Norsk Rikstoto

Vedtak nr. 232, 11. desember 2020

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av om det innenfor rammene av sosialt ansvarlige spill er mulig å innføre en ytterligere individuell tilpasning av tapsgrensene etter en vurdering av den enkelte spiller etter nærmere kriterier, og på egnet måte orientere Stortinget om resultatene av gjennomgangen.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 86 S (2020–2021) og Dok 8:126 S (2019–2020) *Representantforslag om sikring av inntektsgrunnlaget for hestesporten i Norge.*

Anmodningsvedtaket ble overført fra Landbruks- og matdepartementet til Kultur- og likestillingsdepartementet 23. mars 2023. Stiftelsen Norsk Rikstoto har i perioden frem til februar 2022 hatt dialog med Lotteritilsynet om individuell tilpasning av tapsgrenser. Stiftelsen fremmet et forslag til individuell tilpasning av tapsgrenser i juni 2021 som Lotteritilsynet ikke kunne anbefale, da det innebar utvidet tapsgrense for spillere som viste tegn til problemspill. Stiftelsen informerte i brev av 31. januar 2022 om behov for innsikt og analyse av spilleatferd og spillemønster over tid før nytt innspill til individuell tapsgrense eventuelt ble fremmet. Stiftelsen ba samtidig om utsatt svarfrist med ett år, til 31. januar 2023, noe Lotteritilsynet i brev av 1. februar 2022 viste forståelse for. Lotteritilsynet gjorde samtidig stiftelsen oppmerksom på at eventuelle forslag til individuelle tapsgrenser i 2023 ville måtte følge ordinær prosess for endring av forskriftsbestemmelse. Stiftelsen Norsk Rikstoto har per dags dato ikke fremmet forslag til individuell tilpasning av tapsgrenser da

de fortsatt er i prosess med å analysere spillemønstre og erfaringer fra ansvarlighetsrammeverket. Svarfristen til Lotteritilsynet er da oversittet uten at Stiftelsen Norsk Rikstoto har fremmet noe forslag. På bakgrunn av dette har vi konkludert med at det per i dag ikke er grunnlag for å innføre individuell tilpasning av tapsgrenser. Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Stortingsmelding om seksuell trakassering

Vedtak nr. 755, 11. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding med en bred gjennomgang av ulike arbeidsfelt og sektorer i samfunnet, der det foreslås tiltak som kan bidra til å forebygge seksuell trakassering i det norske samfunnet. Arbeidet må omfatte alle typer trakassering, samt trusler og vold.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 270 S (2020–2021) og Dokument 8:135 S (2019–2020) *Representantforslag om en norsk offentlig utredning om seksuell trakassering.*

Regjeringen har igangsatt arbeid med en melding til Stortinget om seksuell trakassering. Den skal kartlegge omfanget av seksuell trakassering i arbeidslivet, innenfor skole og utdanning og på barn og voksnes fritidsarenaer. Meldingen vil gjøre rede for utfordringer og foreslå forebyggende tiltak. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Innlemme symbolspråk i språkloven

Vedtak nr. 788, 25. mars 2021

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om symbolspråk, der det foreslås hvordan retten til symbolspråk kan innlemmes i språkloven.»

Dokumentene som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 253 L (2020–2021) og Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk.*

I utredningen NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter*, som er overlevert Kultur- og likestillingsdepartementet, skriver utvalget: «ASK er ikke innlemmet i språkloven da det forstås som et verktøy for å uttrykke språk, og ikke regnes som et ordinært lingvistisk språk. Interesseorganisasjonene vil ha

en anerkjennelse av ASK som språk og at det inkluderes i språkloven». NOU-en foreslår på bakgrunn av dette at ASK «må inkluderes i språkloven på lik linje med tegnspråk». NOU-en har ikke grunnlagt forslaget nærmere. Det er delte meninger i høringen om saken.

Språkloven trådte i kraft 1. januar 2022. Formålet med loven er å sikre norsk som samfunnsbærende språk og status og vern for norsk, samiske språk, kvensk, romani, romanes og norsk tegnspråk.

Gjennom dialogmøter i departementet er det avklart at interesseorganisasjonene ønsker seg en anerkjennelse av ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon) som offisielt språk på linje med norsk, samisk, kvensk, romani, romanes og tegnspråk.

Departementet anerkjenner det viktige likestillingsperspektivet som ligger til grunn for standpunktet. Muligheten til å kommunisere er en grunnleggende rettighet. Tilgang på språk og kommunikasjon er avgjørende i ethvert menneskes liv.

Samtidig viser relevante fagmiljøer til at ASK ikke er et språk i lingvistisk forstand på linje med de andre språkene i språkloven. ASK er en individuelt tilpasset og faglig utviklet verktøykasse for å kommunisere for eksempel på norsk. Brukeren er ofte ikke i stand til å utvikle et fullverdig tegnspråk eller talespråk, eller brukeren har mistet for eksempel taleevnen. Bruk av ASK kan innebære at samtalepartneren fortolker kroppslige uttrykk, eller at brukeren av ASK selv peker, bruker tegn og/eller enkeltord, eller også tekniske løsninger som talesyntese eller øyestyring. Barnehageloven, opplæringsloven og folketrygdloven gir individuelle rettigheter til ASK i ulike deler av livet.

Saken utredes videre i departementet, både på bakgrunn av anmodningsvedtaket og på bakgrunn av den offentlige høringen av forslaget i NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter*.

Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Stortingssesjon (2018–2019)

Endre forskrift om kringkasting

Vedtak nr. 706, 21. juni 2019

«Stortinget ber regjeringen endre forskrift om kringkasting slik at fotball-VM og fotball-EM for kvinner anses som begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning, på linje med andre tilsvarende idrettsarrangementer, og sikres vederlagsfri visning.»

Vedtaket ble truffet ved behandlingen av Innst. 391 S (2018–2019) *Innstilling fra finanskomiteen om revidert nasjonalbudsjett 2019, om tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2019, og om endringer i skatter og avgifter i statsbudsjettet for 2019*.

Kultur- og likestillingsdepartementet har i høringsnotat om forslag til gjennomføring av endringsdirektivet til AMT-direktivet foreslått å legge til fotball-VM og fotball-EM for kvinner, samt håndball-VM og håndball-EM for menn i listen over viktige begivenheter i kringkastingsforskriften. Høringen er avsluttet og departementet jobber videre med forslaget. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på at endringene vil tre i kraft i 2025, forutsatt at endringene godkjennes av ESA. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Stortingssesjon (2017–2018)

Innføring av DNS-blokkering av nettsidene til uregulerte spillere

Vedtak nr. 695, 7. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen stanse pengespill hos uregulerte pengespillselskaper ved å innføre DNS-blokkering av nettsidene deres. Regjeringen bes i budsjett for 2019 omtale fremdriftsplanen for dette arbeidet.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 242 S (2017–2018). jf. Dokument 8:110 S (2017–2018) *Representantforslag om en mer ansvarlig spillpolitikk*.

Regjeringen la frem Prop. 6 L (2023–2024) *Endringer i pengespilloven mv. (DNS-blokkering av nettsted som tilbyr pengespill som ikke har tillatelse i Norge)* for Stortinget 20. oktober 2023. Stortinget behandlet og vedtok lovendringene om DNS-blokkering 19. mars 2024, Lovvedtak 48 (2023–2024). Lovendringene ble sanksjonert av Kongen i statsråd 14. mai 2024 og ikrafttredelsesdato ble satt til 1. januar 2025.

Anmodningsvedtaket anses som fulgt opp, og rapporteringen avsluttes.

Utrede tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag

Vedtak nr. 729, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede en tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag

og komme tilbake til Stortinget med egen sak på egnet måte.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp anmodningsvedtaket i høringsnotat om endringer av åndsverkloven mv. – gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790) og nett- og videresendingsdirektivet ((EU) 2019/789). En tvisteløsningsordning for fastsetting av rimelig vederlag er omtalt i høringsnotatet. Høringen er avsluttet og departementet jobber videre med forslaget. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å fremme en lovproposisjon for Stortinget i 2025.

Vurdere regler om at leverandører av netjtjenester må bidra til at rettighetshavere får vederlag

Vedtak nr. 730, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen fortløpende vurdere om norske myndigheter kan gi regler som sikrer at leverandører av netjtjenester som lagrer og tilgjengeliggjør store mengder av verk og annet kreativt innhold lastet opp av brukere, må bidra til at rettighetshaverne får vederlag for slik bruk av deres materiale.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Tapet rettighetshaverne påføres når store plattformtilbydere gjør innholdet deres tilgjengelig uten å ha klarert rettighetene på forhånd, omtales gjerne som verdigapet. Verdigap-problematikken gjelder i hele Europa og er omfattet av digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790). Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet i høringsnotat om endringer av åndsverkloven mv. Verdigap-problematikken er omtalt i høringsnotatet. Høringen er avsluttet og departementet jobber videre med forslaget. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å fremme en lovproposisjon for Stortinget i 2025.

Utrede om strømming av åndsverk i klasserom skal bli vederlagspliktig

Vedtak nr. 731, 15. mai 2018

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med sak om hvordan og hvorvidt verk som overføres i klasserommet, deriblant strømming fra Internett, kan likestilles med eksemplarframstilling i klasserommet, og dermed bli vederlagspliktig, slik at det blir mulig for partene å inngå avtalelisens også for strømming og annen overføring.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 258 L (2017–2018), jf. Prop. 104 L (2016–2017) *Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven)*.

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp anmodningsvedtaket i høringsnotat om endringer av åndsverkloven mv. – gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790) og nett- og videresendingsdirektivet ((EU) 2019/789). Åndsverklovens undervisningsbestemmelser er omtalt i høringsnotatet. Høringen er avsluttet og departementet jobber videre med forslaget. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å fremme en lovproposisjon for Stortinget i 2025.

Stortingssesjon (2014–2015)

Nasjonalgalleriet

Vedtak nr. 60, 1. desember 2014

«Stortinget ber regjeringen vurdere om Nasjonalgalleriet kan være en del av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design uten ny totalrenovering.»

Dokumentet som ligger til grunn for anmodningsvedtaket, er Innst. 2 S Tillegg 1 (2014–2015) fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet for 2015 og forslaget til statsbudsjett for 2015.

Statsbygg er gitt i oppdrag å se nærmere på muligheten for å etablere en ny moderne scene for Nationaltheatret på Tullinløkka. I den forbindelse vurderes det om en del av arealbehovet kan dekkes ved å plassere publikumsarealer og en del andre teaterfunksjoner i deler av bygningen Nasjonalgalleriet. Det er naturlig å avvente utfallet av denne prosessen før det eventuelt arbeides videre med andre alternativer. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Del II
Budsjettforslag

4 Nærmere omtale av bevilgningsforslaget

Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
300	Kultur- og likestillingsdepartementet	226 164	226 599	229 209	1,2
	Sum kategori 08.10	226 164	226 599	229 209	1,2

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	193 820	197 579	204 784	3,6
50–89	Overføringer til andre	32 344	29 020	24 425	-15,8
	Sum kategori 08.10	226 164	226 599	229 209	1,2

Kap. 300 Kultur- og likestillingsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	192 722	196 369	203 584
21	Spesielle driftsutgifter	1 098	1 210	1 200
78	Tilskudd til priser og konkurranser m.m.	10 583	12 730	9 925
79	Til disposisjon	21 761	16 290	14 500
	Sum kap. 300	226 164	226 599	229 209

Innledning

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for den statlige politikken og forvaltningen på

områdene kultur, likestilling og diskriminering, medier, idrett, frivillighet, pengespill og lotteri.

Budsjettforslag 2025**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen på posten skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter på kap. 3300, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke særskilte driftsutgifter i Kultur- og likestillingsdepartementet som ikke naturlig dekkes av bevilgningen på post 01.

Post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd til ulike prisutdelinger og konkurranser.

Tilskuddet til Ibsen Scope er foreslått innlemmet i driftstilskuddet til Teater Ibsen, og bevilgningen på posten er som følge av det redusert med 2,4 mill. kroner, jf. omtale under kap. 323, post 70. I tillegg er administrative utgifter på 0,5 mill. kroner knyttet til Kim Frieles minnepris foreslått overført til kap. 351, post 21.

Fordelingen av bevilgningen på posten fremkommer av vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2022–2023) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 79 Til disposisjon

Bevilgningen på posten foreslås stilt til departementets disposisjon og skal dekke nye behov som oppstår i budsjettåret. Bevilgningen på posten kan også nyttes til å dekke tilskudd til enkelttiltak og prosjekter som i sin karakter ikke hører hjemme under andre tilskuddsposter på Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett.

I bevilgningsforslaget på posten inngår 0,6 mill. kroner til Sagatun historiske senter på Hamar, samt 2 mill. kroner til Rørosmartnan.

Rapport 2023

Organisering og drift av departementet

Departementet skal være et utviklingsorientert og effektivt faglig sekretariat for den politiske ledelsen. Departementet skal samtidig være en tydelig etatsstyrer og utføre forvaltningsoppgaver på en god måte. For å nå målene arbeider departementet blant annet med kontinuerlig utvikling av organisasjon, ledelse og medarbeiderskap.

Underliggende virksomheter

Kultur- og likestillingsdepartementet hadde i 2023 følgende underliggende virksomheter: Arkivverket, Diskrimineringsnemda, Kunst i offentlige rom (KORO), Kulturtanken, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Medietilsynet, Nasjonalbiblioteket, Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, Norsk filminstitutt, Norsk kulturråd, Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek, Riksteatret og Språkrådet. Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek ble slått saman med Nasjonalbiblioteket fra 1. juli 2023.

Tilskuddsforvaltning

Tilskuddsbevilgninger utgjør den klart største delen av Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett. Av de samlede utgiftene på om lag 24 mrd. kroner som var ført under Kultur- og likestillingsdepartementet i statsregnskapet for 2023, utgjorde tilskudd (overføringer til andre) 21,4 mrd. kroner, eller tilsvarende 89 pst. av de samlede utgiftene. Mer enn halvparten av budsjettet ble fordelt på ulike enkeltstående tilskudd (øremerket til navngitte mottakere), mens de øvrige tilskuddsbevilgningene var fordelt på ulike søkbare ordninger. Søkbare ordninger forvaltes i hovedsak av Kultur- og likestillingsdepartementets underliggende virksomheter. Det er Stortinget som fastsetter størrelsen på tilskudd til navngitte mottakere.

Kap. 3300 Kultur- og likestillingsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter		100	104
	Sum kap. 3300		100	104

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra egenbetalinger i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Programkategori 08.15 Frivillighetsformål (kap. 315)

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
315	Frivillighetsformål	3 661 962	3 510 728	3 721 078	6,0
	Sum kategori 08.15	3 661 962	3 510 728	3 721 078	6,0

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	10 259	10 850	13 200	21,7
50–89	Overføringer til andre	3 651 703	3 499 878	3 707 878	5,9
	Sum kategori 08.15	3 661 962	3 510 728	3 721 078	6,0

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til frivillighetsformål, herunder idrett og frivillig kulturliv. Departementets hovedoppgaver på disse feltene er:

- forvaltning av tilskudd til frivillige organisasjoner
- samordning av den statlige frivillighetspolitikken

Tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet gis over statsbudsjettet og av spillemidler, dvs. Norsk Tippings overskudd til ulike formål. Departementet ser tilskuddsforvaltningen i sammenheng. Bevilgningene på statsbudsjettet omfatter i stor grad generelle ordninger som bidrar til gode rammevilkår for frivillig sektor. Spillemidler fordeles i større grad til mer målrettede tilskudd for deltakelse og aktivitet. Fordelingen av spillemidler fastsettes om våren.

Bevilgningsforslagene til frivillighetsformål er omtalt under kap. 315. Informasjon om fordelin-

gen av spillemidler i 2024 framgår av kapittel 5 i Del III.

Mål

Et sentralt mål for den statlige frivillighetspolitikken er at alle skal ha muligheten til å delta, uavhengig av bakgrunn. Regjeringens viktigste virkemiddel for å nå dette målet er å sørge for at frivillig sektor har gode rammevilkår. Det inkluderer forutsigbar finansiering og god oversikt over aktuelle tilskuddsordninger. Ordningene skal ha regelverk det er enkelt å forholde seg til.

Aktuelle saker

I statsbudsjettet for 2025 gjør regjeringen en rekke prioriteringer som styrker rammevilkårene for frivillig sektor og bidrar til økt deltakelse.

Styrke generelle ordninger

Regjeringen vil også i 2025 legge til rette for full merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organi-

sasjoner. Ordningen når ut til over 23 000 organisasjoner.

Regjeringen går også inn for å gi full merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg. Ordningen bidrar til anleggsbygging i hele landet.

Følge opp tiltak i handlingsplan for deltakelse

Regjeringen har som mål at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, og lanserte i april 2024 *Alle inkludert! Handlingsplan for*

like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026. I statsbudsjettet for 2025 foreslår regjeringen å bevilge 55 mill. kroner til tiltak for å øke barn og unges deltakelse i kulturaktiviteter.

Øke kunnskap om frivillig sektor

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor går inn i ny programperiode (2025–2029). Oppdatert kunnskap om frivillig sektor er en forutsetning for en god frivillighetspolitikk.

Kap. 315 Frivillighetsformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 259	10 850	13 200
60	Tilskudd til frivilligsentraler	244 446	259 250	271 250
61	Midlertidig tilskuddsordning for frivillige organisasjoner som følge av ekstraordinære strømpriser	214 898		
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	2 451 521	2 440 000	2 650 000
71	Strømsstøtteordning for frivillige organisasjoner		140 400	58 226
73	Tilskudd til studieforbund m.m.	174 821	191 000	197 750
75	Aktivitetsstøtta	7 415	5 378	23 502
78	Frivillighetstiltak	159 806	31 050	45 580
82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	361 561	389 800	389 800
86	Idrettstiltak	37 235	43 000	71 770
	Sum kap. 315	3 661 962	3 510 728	3 721 078

Innledning

Kapittelet omhandler tilskudd til frivillig sektor og til enkelte idrettsformål. Bevilgningene under kapittelet støtter opp om de overordnede målene for den statlige frivillighets- og idrettspolitikken. Frivilligheten er uavhengig, og de frivillige organisasjonene setter selv mål for sin virksomhet og utvikling. Den endelige måloppnåelsen på området er derfor i stor grad avhengig av frivillighetens egne prioriteringer.

Mål og strategier for 2025

Frivillige organisasjoner er en integrert del av det norske samfunnet på alle felt. Frivilligheten utvikler kompetanse, bidrar til læring, mestring og inkludering, og gir folk i alle aldre mulighet til å møtes, engasjere seg og være en del av et fellesskap. Frivilligheten er en bærebjelke i det norske demokratiet, og skaper tillit og fellesskap. Idrett og frivillig kulturliv bidrar særskilt til å skape levende lokalsamfunn og et godt liv for den enkelte.

Bevilgningene til frivillighetsformål skal bidra til å skape en selvstendig og sterk frivillig sektor med plass til alle.

Regjeringen legger følgende mål til grunn for frivillighetspolitikken:

1. Bred deltakelse og aktivitet i hele landet
2. Gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor
3. Enkle regelverk og tilskuddsordninger
4. En samordnet frivillighetspolitikk

For en mer detaljert omtale av regjeringens frivillighetspolitikk vises det til Del III, kapittel 7.

Budsjettforslag 2025

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Forskning og kunnskapsutvikling er sentrale virkemidler for å nå frivillighetspolitiske mål. Bevilgningen på posten skal gå til forskning, utredning og andre utviklingsoppgaver på frivillighetsområdet.

Bevilgningen på posten er med på å finansiere driften ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Senteret starter i 2025 et nytt femårig forskningsprogram (2025–2029) med vekt på følgende forskningsområder:

- perspektiver på deltakelse
- frivillige organisasjoners rammevilkår
- endringer i frivillig sektor og organisasjonslandskap
- frivillighetens samfunnseffekter

Senteret er basert på et forpliktende samarbeid mellom Institutt for samfunnsforskning og NORCE Norwegian Research Centre AS. Flere departementer bidrar i finansieringen av senteret. Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver og samordner arbeidet.

Bevilgningen på posten skal også dekke utgifter til drift og videreutvikling av tilskudd.no, en digital oversikt over statlige tilskudd til frivillig sektor. Tilskudd.no gir oversikt over både tilskuddsordninger og enkeltstående tilskudd til frivillige organisasjoner, og viser fordeling til mottaker etter tilskuddsforvalter, organisasjonskategori og geografisk tilhørighet. Løsningen bidrar til forenkling for både forvaltningen og for frivillige organisasjoner.

I tillegg er det på posten foreslått 2 mill. kroner til forsknings-, utrednings- og utviklingsprosjekter knyttet til oppfølgingen av *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026*.

Post 60 Tilskudd til frivilligsentraler

Frivillig aktivitet skjer der mennesker bor – i lokalsamfunnene. Regjeringen vil støtte opp om en aktiv, lokal frivillighetspolitikk. Frivilligsentralene skal stimulere til frivillig innsats, være åpne møteplasser for befolkningen og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor.

Bevilgningen på posten skal gå til tilskuddsordningen for frivilligsentraler i kommunene samt et enkeltstående tilskudd til Costa Blanca Nord Frivilligsentral. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter tilskuddene. Det foreslås en bevilgning på 266,8 mill. kroner til frivilligsentralene.

Det er kommunene som søker tilskudd på vegne av frivilligsentraler i egen kommune, jf. forskrift 30. juni 2022 nr. 1272 om tilskudd til frivilligsentraler. For 2025 er det godkjent søknader fra 334 kommuner om tilskudd til 557 sentraler. Midlene blir fordelt likt per sentral. Eventuelle utbetalinger som følge av klager vil bli belastet neste års bevilgning.

Av bevilgningen på posten foreslås også et tilskudd på 2,5 mill. kroner til Norges Frivilligsentraler, som er interesseorganisasjon og ressurs-senter for frivilligsentralene. Tilskuddet skal blant annet bidra til kompetanseutvikling i frivilligsentralene.

I tillegg foreslås det å bevilge 2 mill. kroner til en tilskuddsordning for å bidra til aldersvennlig frivillighet og til å utvikle lavterskel-møteplasser for eldre. Satsingen ses i sammenheng med Bo trygt hjemme-reformen. Ordningen vil bli administrert av Norges Frivilligsentraler.

Den foreslåtte bevilgningen vil også kunne dekke utgifter Lotteri- og stiftelsestilsynet har til forvaltning av tilskudd til frivilligsentralene.

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner er regjeringens viktigste virkemiddel for å støtte hele bredden av frivillig sektor. Ordningen gjør frivillige organisasjoner i stand til å legge til rette for aktivitet og deltakelse i hele landet. Bevilgningen på posten skal kompensere for kostnader frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester i den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten. I 2025 søker frivillige organisasjoner om kompensasjon av utgifter de har hatt til merverdiavgift i 2024.

Regjeringen er opptatt av å styrke de brede ordningene til frivillige organisasjoner. I 2021,

2022 og 2023 har regjeringen innfridd løftet om full kompensasjon. Regjeringen foreslår en bevilgning på 2 650 mill. kroner, og vil med det legge til rette for full kompensasjon også i 2025. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader.

Med bakgrunn i anbefalingene fra EYs gjennomgang av ordningen, vil forslag til enkelte justeringer og forenklinger bli sendt på høring høsten 2024. Eventuelle endringer i ordningen vil tre i kraft fra søknadsåret 2026.

Lotteri- og stiftelsestilsynet fører kontroll med at bestemmelsene i forskriften og vedtak fastsatt med hjemmel i forskriften blir oppfylt, jf. forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner. Tilsynet tar også stikkprøver i etterkant av tildelingen av midler. Lotterinemnda er klageinstans. Lotteri- og stiftelsestilsynet kan benytte deler av bevilgningen på posten til å dekke utgifter til forvaltning av ordningen.

Det vises til presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen i Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 71 Strømstøtteordning for frivillige organisasjoner

Regjeringen opprettet i 2022 en egen strømstøtteordning for frivillig sektor, jf. Innst. 251 S (2021–2022) og Prop. 77 S (2021–2022). Formålet med ordningen er å motvirke negative konsekvenser av høye strømpriser i frivillig sektor og bidra til at organisasjonene opprettholder aktivitetsnivået.

Regjeringen er opptatt av at frivillige organisasjoner skal ha forutsigbare rammevilkår og foreslår derfor å videreføre strømstøtteordningen for frivillige organisasjoner i 2025. Gjennom ordningen får søkerne dekket 90 pst. av prisforskjellen mellom 75 øre per kWt og timesprisene. Søkerne må dokumentere forbruk per måned. Forbruket fordeles deretter på timesnivå ved hjelp av et gjennomsnittlig forbruksmønster for frivillige organisasjoner som har søkt om støtte i ordningen tidligere.

Strømstøtten utbetales etterskuddsvis på bakgrunn av søknader fra frivillige organisasjoner. Strømstøtte for fjerde kvartal 2025 vil derfor først komme til utbetaling i 2026. Bevilgningsforslaget på posten skal dekke utgifter under ordningen for de tre første kvartalene av året.

Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter ordningen. Det legges opp til kvartalsvise søknadsrun-

der, med fortløpende søknadsbehandling. Den foreslåtte bevilgningen inkluderer midler til administrasjon av ordningen.

Post 73 Tilskudd til studieforbund m.m.

Bevilgningen på posten skal gå til tilskudd til studieforbund og tilskudd til Voksenopplæringsforbundet (Vofo), studieforbundenes interesseorganisasjon.

Bevilgningen på posten foreslås fordelt med 187 mill. kroner til studieforbundene og 10,8 mill. kroner til Vofo. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) forvalter midlene.

Tilskuddet til Vofo skal bidra til drift slik at Vofo kan gjøre studieforbundene bedre i stand til å tilby voksne fleksibel og brukertilpasset opplæring av høy kvalitet. Vofo skal arbeide for mer kunnskap om og utvikling av voksenopplæring som blir gitt gjennom medlemsorganisasjonene, ivareta samordningsoppgaver overfor studieforbundene og oppgaver for departementet, jf. §8 i lov 19. juni 2009 nr. 95 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven).

Tilskuddet til studieforbund skal gå til opplæring i regi av frivillige organisasjoner i hele landet og skal redusere opplæringskostnader for deltakerne. Fordelingen mellom studieforbundene beregnes med utgangspunkt i tidligere års aktivitet.

Tilskudd til studieforbund gis både over Kunnskapsdepartementets og Kultur- og likestillingsdepartementets budsjetter. Midler fra Kunnskapsdepartementet går til fire studieforbund som først og fremst har utdannings- og kompetansepoltiske mål, mens midler fra Kultur- og likestillingsdepartementet går til ti studieforbund med frivillighets- og kulturpolitiske mål. Departementene har de siste årene gjort justeringer i fordelingen av tilskudd til studieforbund for å hindre at midlertidig utsatt aktivitet under pandemien skulle få store konsekvenser for fordelingen. I 2025 vil fordelingen følge ordinær beregningsmodell.

I 2024 er det igangsatt en ekstern evaluering av delingen av tilskuddsordningen for studieforbund. Evalueringen skal blant annet identifisere eventuelle utilsiktede konsekvenser av at studieforbundsordningen ble delt mellom Kunnskapsdepartementet og daværende Kulturdepartementet i 2021. Sluttrapport med anbefalinger til videreutvikling av tilskuddsordningen skal etter planen foreligge høsten 2025.

Post 75 Aktivitetsstøtta

Hvis den avdøde ikke har arvinger etter loven eller etter testament, skal nettoformuen gå til frivillig virksomhet til fordel for barn og unge, jf. § 76 i lov 14. juni 2019 nr. 21 om arv og dødsboskifte (arveloven). Bevilgningsforslaget på 23,5 mill. kroner tilsvarer det som ble regnskapsført av slike midler i 2023.

Midlene fordeles av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) gjennom tilskuddsordningen Aktivitetsstøtta. Midlene skal gå til frivillig virksomhet for barn og unge der barn og unge med funksjonsnedsettelse skal prioriteres. Nasjonale og regionale organisasjoner som driver frivillig virksomhet for barn og unge kan søke om tilskudd gjennom ordningen. Den foreslåtte bevilgningen inkluderer midler til administrasjon av tilskuddsordningen.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 78 Frivillighetstiltak

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til tiltak på frivillighetsområdet, blant annet til paraplyorganisasjonene Frivillighet Norge og Norsk musikkråd. Disse organisasjonene representerer på hver sin måte bredden av frivilligheten, og bygger opp under målene i den statlige frivillighetspolitikken om bred deltakelse i hele landet. Frivillighet Norge er frivillig sektors interessepolitiske samarbeidsforum med over 350 medlemsorganisasjoner. Norsk musikkråd er et samarbeidsnettverk og en interesseorganisasjon for musikklivet i Norge, og har 40 medlemsorganisasjoner.

Også Oslo kommune mottar midler på posten, til Groruddalssatsningens delprogram Nærmiljø, som støtter tiltak innen frivillighet, kunst og kultur med vekt på barn og unge. Satsingen er en av seks nærmiljøatsinger i Oslo og arbeidet er et eksempel for områdesatsinger i andre deler av Norge.

Av bevilgningen på posten foreslår regjeringen totalt 24 mill. kroner til oppfølging av handlingsplanen for deltakelse, *Alle inkludert!* som ble lansert i april 2024. Det foreslås en videreføring av 5 mill. kroner til et treårig mangfoldsløft i kulturfrivilligeten og 1 mill. kroner til medvirkningstiltak for barn og unge knyttet til fritidsaktiviteter. Disse ordningene forvaltes av Kulturtanken. I tillegg foreslås det enkeltstående tilskudd på totalt 18 mill. kroner, hvorav en økning på 16 mill. kroner, til Ungdom og Fritids Fond, Ungdomsløftet i

Norges Musikkorps Forbund, tiltak i Norges Frivilligsentraler for å styrke frivilligsentralenes kompetanse som bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor samt kommunikasjonstiltak som koordineres av Frivillighet Norge, ifm. handlingsplanen.

Som ledd i oppfølgingen av handlingsplanen er det også satt av midler til forsknings-, utrednings- og utviklingsprosjekter, jf. omtale under post 21 ovenfor.

Forslag til fordeling til enkeltstående tilskudd av bevilgningen på posten framgår av vedlegg 2.

Post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Bevilgningen på posten skal kompensere for merverdiavgiftskostnader som idrettslag og foreninger har ved bygging av idrettsanlegg. Kompensasjon av merverdiavgift skal bidra til anleggsutbygging i hele landet, og støtter opp under regjeringens mål om at idrett og fysisk aktivitet skal være tilgjengelig for alle.

Det gis kompensasjon innenfor rammen Stortinget bevilger for det enkelte år. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkortningen være lik for alle godkjente søknader. I perioden 2014–2024 er det gitt full kompensasjon til alle godkjente søknader i ordningen. Med den foreslåtte bevilgningen legger regjeringen til rette for full kompensasjon også i 2025.

Merverdiavgiftskompensasjonsordningen forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Lotteri- og stiftelsestilsynet kan benytte deler av bevilgningen på posten til å dekke utgifter til forvaltning av ordningen.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 86 Idrettstiltak

Bevilgningen på posten dekker i hovedsak tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer i Norge, blant annet en tilskuddsordning for sykkelritt. Bevilgningen på posten skal også dekke driftstilskudd til tre anlegg av nasjonal verdi.

Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer i Norge kan tildeles på bakgrunn av søknad og skal utgjøre et bidrag til gjennomføringen av arrangementet. For å motta statlig tilskudd til idrettsarrangementer er det en forutsetning at arrangementet er fullfinansiert. Staten påtar seg ikke ansvar for arrangementets totalbudsjett eller

økonomiske forpliktelser utover tilskuddet. Det forutsettes også et godt antidopingarbeid og en antidopingavtale med Stiftelsen Antidoping Norge.

Gjennom tilskuddsordningen for internasjonale sykkelritt kan det gis tilskudd til ritt som kan ha deltakende lag på UCI Women's World Tour og UCI World Tour-nivå. For å bidra til å utvikle kvinnesykling vil internasjonale sykkelritt for kvinner i Norge bli prioritert. Det foreslås en bevilgning på 10 mill. kroner til ordningen.

Regjeringen foreslår et tilskudd på 20 mill. kroner til gjennomføring av gatefotballmesterskapet Homeless World Cup 2025, som skal avholdes i Oslo. Det er Frelsesarmeens rusomsorg som står som arrangør av mesterskapet. I tillegg foreslås det 1 mill. kroner til Frelsesarmeens arbeid med gatefotball.

Tilskuddet til sykkelrittet Arctic Race of Norway er også næringspolitisk begrunnet og bidrar til å støtte opp under nordområdesatsingen. Tilskuddet utbetales på bakgrunn av avtale med fylkeskommunene i Nord-Norge. Regjeringen foreslår også å bevilge 1,5 mill. kroner til Finnmarksløpet.

Regjeringen ønsker å bidra til at det utvikles et reelt og bærekraftig alternativ til gummigranulat, i lys av EUs vedtatte omsetningsforbud. Gummigranulat benyttes på om lag 2 000 kunstgressbaner i Norge, og fører til et betydelig utslipp av mikroplast. Det foreslås at Norges Fotballforbund får tilskudd for å kartlegge status og alternativer til gummigranulat på kunstgressbaner.

Forslag til fordeling til enkeltstående tilskudd av bevilgningen på posten framgår av vedlegg 2.

Rapport 2023

2023 var det første året siden 2019 som ikke var preget av smittevernrestriksjoner og aktivitetsbortfall. På de fleste områder er frivilligheten tilbake til normalen. Forskning utført av Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor viser at graden av frivillig innsats er tilbake på samme nivå som i 2019, selv om det er visse geografiske og demografiske forskjeller. Den samme forskningen viser også at det er en liten nedgang i frivillige som deltar i flere organisasjoner og det er en nedgang i frivillige som tar del i styre- og administrasjonsarbeid. Dette kan tyde på at frivillighetens støttefunksjoner er under press. Selv om graden av frivillig innsats har tatt seg opp, var 2023 også preget av dyrtid, med økte renter og høy inflasjon. Det økte prisnivået merkes godt også i frivillig

sektor, og kan føre til at den sosiale ulikheten i deltakelse øker ytterligere.

I møte med disse utfordringene har regjeringen tatt flere grep. For det første prioriterer regjeringen gode rammevilkår for frivillig sektor. For tredje år på rad sørget regjeringen for full momskompensasjon til frivillige organisasjoner. De universelle ordningene, som når hele bredden av frivillig sektor, har vært supplert av målrettet innsats for å øke deltakelsen i fritidsaktiviteter for barn og unge. Dette er også målet med regjeringens handlingsplan for deltakelse, *Alle inkludert!* som ble lansert 30. april 2024. Regjeringen arbeider også for at det skal være lett å være frivillig. Det viktigste grepet i denne sammenhengen er å gjøre det enklere å søke om og rapportere på tilskudd. Gjennom den nettbaserte løsningen tilskudd.no kan frivillige organisasjoner få en oversikt over alle statlige tilskuddsordninger. Et annet viktig grep er å forsterke arbeidet med Frivillighetsregisteret, slik at opplysningene som ligger i registeret i større grad kan gjenbrukes.

Forskning og utredning

Forskning og kunnskapsutvikling bidrar til å oppnå de frivillighetspolitiske målene. Kultur- og likestillingsdepartementet gir tilskudd til Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor for å øke kunnskapen om frivillig sektors rammevilkår og samfunnsbetydning. Innenfor senterets fire programområder ble følgende rapporter publisert i 2023:

- *Frivillighet i norsk museumssektor. Institusjonenes erfaringer, syn og forventninger*
- *Kunnskap om virkning og drift av utstyrssentra-ler – Delrapport 1: rammevilkår og drift*
- *Kunnskap om virkning og drift av utstyrssentra-ler – Delrapport 2: bruk og merverdi*
- *Frivillige organisasjoners sivilsamfunnsrolle: en studie av klima- og miljøfeltet og velferdsfeltet*
- *Frivillige aktørers roller i områdesatsinger: en empirisk studie av områdesatsinger i Norge*
- *Fritid for alle? Kommunal politikk for inkludering av barn og unge i organiserte fritidsaktivite-ter*

Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor i tilleggsoppdrag å undersøke de langsiktige konsekvensene pandemien har hatt for frivillig sektor. Forskningen tar for seg økonomiske konsekvenser, rekruttering og frafall av medlemmer og frivillige og omfanget av frivillig innsats. Sluttrapporten, *Frivillighet før og etter pandemiens tid – koro-*

gjelder innrapporterte deltakere, kurs og kurstimer. Fra 2022 til 2023 økte antall deltakere med 13,5 pst., antall kurs økte med 9,1 pst. og antall kurstimer økte med 8,1 pst. Totalt ble det gjennomført 998 228 kurstimer i 2023.

HK-dir vurderer at Vofos måloppnåelse i 2023 er tilfredsstillende, og at Vofos tilskuddsordning drives i tråd med ordningens retningslinjer.

Aktivitetsstøtta

Tilskuddsordningen Aktivitetsstøtta finansieres av nettoformue fra avdøde som ikke har arvinger etter lov eller testament. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) fordeler midlene. Barn og unge med funksjonsnedsettelse skal prioriteres i fordelingen.

Til sammen mottok LNU 93 søknader i 2023. 75 av disse var fra søknadsberettigede organisasjoner. Av de 47 prosjektene som fikk støtte, var 19 fra den prioriterte målgruppen for ordningen – barn og unge med funksjonsnedsettelse. Tilskuddene i 2023 bidro til en rekke ulike aktiviteter for barn og unge, som «Hvordan takle netthets?», «Parakurskarusell» og «Rekruttering av unge som brukermedvirkere».

Oversikt over tildelinger ligger på tilskudd.no. Her ligger også en kort omtale av prosjektene som har fått innvilget støtte, mer om tilskuddsordningens formål, hvem som kan søke og motta tilskudd, hva tilskuddet kan brukes til og krav til rapportering.

Områdesatsing

I 2023 fikk Oslo kommune et tilskudd på 5 mill. kroner til områdesatsingen Groruddalssatsingen. Gjennom delprogram nærmiljø har midlene bidratt til tiltak innen frivillighet, kunst og kultur med vekt på barn og unge.

Departementet ga i tillegg 2,5 mill. kroner av spillemidler til idrettsformål til tiltak som skal bidra til idrett og fysisk aktivitet. I 2023 tilfalt disse midlene Groruddalssatsingen.

Handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter

Regjeringen startet arbeidet med en handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter for barn og unge i 2023. Det er sosioøkonomiske forskjeller i barns deltakelse i fritidsaktiviteter, og handlingsplanen tar sikte på å motvirke disse forskjellene. Planen er også en oppfølging av Fritidserklæringen. I 2023 ble det avholdt flere innspillmøter med barn og unge, kommuner, fylkeskommuner og frivillig sektor.

Det ble bevilget 133 mill. kroner ekstra på statsbudsjettet i 2023 til organisasjoner på fritidsfeltet for å bidra til økt inkludering og deltakelse. Midlene skulle understøtte lokale lags arbeid med å inkludere barn og ungdom som faller utenfor på grunn av sosioøkonomiske årsaker. Midlene ble fordelt av Norges idrettsforbund, Norsk musikkråd og Ungdom og Fritid.

Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Formålet med ordningen er å lette finansieringen av anleggsinvesteringer for idrettslag og foreninger. Ordningen bidrar til en bred og omfattende anleggsbygging over hele landet, slik at flere barn og unge kan delta i idrett og aktivitet uavhengig av hvor de bor. I 2023 godkjente Lotteri- og stiftelsestilsynet 568 søknader med et samlet godkjent søknadsbeløp på over 361 mill. kroner. Alle mottakere fikk 100 pst. innvilgelse av godkjente søknadsbeløp.

Tilskudd til internasjonale idrettsarrangementer i Norge

I 2023 utbetalte departementet tilskudd til følgende internasjonale idrettsarrangementer i Norge: Ekstremспортveko, Femundløpet, Ladies Tour of Norway, Tour of Norway og Arctic Race of Norway. Slike arrangementer bidrar til opplevelser for deltakere, publikum og frivillige og gir også positive bidrag til det lokale næringslivet. Departementet tildelte også driftsstøtte til to anlegg av nasjonal verdi, Lillehammer bob- og akebane og Vikersund skiflyvningsbakke.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.	2 341 251	2 444 226	2 540 668	3,9
322	Bygg og offentlige rom	476 326	480 483	566 346	17,9
323	Musikk og scenekunst	2 993 615	3 109 865	3 310 390	6,4
325	Allmenne kulturformål	512 827	467 467	436 818	-6,6
326	Språk- og bibliotekformål	1 031 078	1 075 937	1 159 232	7,7
327	Nidaros domkirkes restaurerings- arbeider mv.	106 908	100 912	103 575	2,6
328	Museer m.m.	2 479 477	2 617 105	2 700 871	3,2
329	Arkivformål	489 679	487 295	515 623	5,8
	Sum kategori 08.20	10 431 161	10 783 290	11 333 523	5,1

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	1 954 278	1 996 995	2 128 092	6,6
30–49	Nybygg, anlegg mv.	74 492	79 900	64 900	-18,8
50–89	Overføringer til andre	8 402 391	8 706 395	9 140 531	5,0
	Sum kategori 08.20	10 431 161	10 783 290	11 333 523	5,1

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til kunst- og kulturformål. Bevilgningene skal bidra til et fritt og uavhengig kunst- og kulturliv som er åpent, inkluderende og mangfoldig.

Statlige midler til kulturformål forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. Dette innebærer at tilskuddsmottakerne er faglig uavhengige, og at beslutninger som krever kunst- og kulturfaglig skjønn, ikke underlegges statlig styring.

Mål

Regjeringens kulturpolitikk vil støtte opp under et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv og satse særlig på den lokale og regionale kulturen. Folk skal ha tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, uavhengig av hvem de er og hvor de bor. Regjeringen vil legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet og at kunstnere og kulturarbeidere får bedre rettigheter og arbeidsmuligheter. Kulturfrivillig-

heten skal sikres gode rammebetingelser. Barn og unge i hele landet skal oppleve kunst og kultur av høy kvalitet der de bor, og alle barn, uavhengig av kjønn, økonomi, bakgrunn eller funksjonsevne, skal ha like muligheter til å delta i kulturaktiviteter.

Regjeringen vil sikre både materielle og immaterielle uttrykk som dokumenterer landets historie. Museene, Arkivverket og Nasjonalbiblioteket m.fl. skal ha økonomiske og bygningsmessige rammevilkår som gir disse viktige institusjonene handlingsrom for å bygge opp, ta vare på, forske på, gjøre tilgjengelig og formidle et bredt spekter av samlinger.

Regjeringen vil sikre at norsk fremdeles skal være et vitalt, fullverdig og samfunnsbærende språk i landet vårt. Nynorsk og bokmål er likestilte språk, og som det minst brukte skriftspråket skal nynorsk fremmes og sikres gode vilkår. Alle språk er bærere og formidlere av identitet, innhold og kultur. Spesielt for små språksamfunn er dette sentrale perspektiv. Regjeringen vil derfor sikre arbeidet med å styrke bokmål, nynorsk, de samiske språkene, de nasjonale minoritetsspråkene og norsk tegnspråk i tråd med språkloven.

Internasjonal aktivitet og internasjonalt samarbeid kan bidra til å skape og utvikle kunst og kultur som speiler mangfoldet i befolkningen. Regjeringen vil legge til rette for at kulturutøvere fra Norge kan inngå internasjonale samarbeid og delta i nettverk som kan bidra til kunstnerisk utvikling.

Et fritt og levende kulturliv er en forutsetning for demokratiet. Regjeringen legger derfor stor vekt på å delta på internasjonale arenaer der tiltak for å fremme ytringsfrihet og kunstnerisk frihet blir diskutert, og der normer for ny kulturpolitikk blir utviklet, både i nordisk, europeisk og global sammenheng. Denne innsatsen er særlig viktig i en tid med klimautfordringer, uro, kriser og konflikt. Både materiell og immateriell kulturarv står i økende grad i fare for skade og ødeleggelse.

Aktuelle saker

Kunstig intelligens (KI) og språkmodeller

Å legge til rette for at datamaskiner kan forstå og uttrykke seg på norsk og samisk, er en av de viktigste språkpolitiske utfordringene i vår tid. Nasjonalbiblioteket har siden 2010 hatt ansvar for å tilby grunnlagsressurser til utvikling av språkteknologi på bokmål, nynorsk og norske dialekter, til bruk bl.a. i retteprogrammer, oversettingsverktøy og talestyring. Utbredelsen av generativ kunstig intelligens lar oss kommunisere med maskiner

ved hjelp av naturlig språk. På den ene siden skaper dette nye muligheter for effektivisering og automatisering, og på den andre siden utfordringer knyttet til språk, generering av innhold, opphavsrett, personvern og sikkerhet. Samtidig har Nasjonalbibliotekets rolle som tilbyder av infrastruktur og grunnlagsressurser for språkteknologi og kunstig intelligens blitt enda viktigere. Som ledd i innsatsen for å etablere en nasjonal infrastruktur for KI, foreslår regjeringen at det i budsjettet for 2025 bevilges midler til en enhet i Nasjonalbiblioteket som skal trene og tilgjengeliggjøre norske og samiske språkmodeller (grunnmodeller). Utviklere i offentlig og privat sektor skal kunne bruke modellene til å lage sine egne KI-verktøy til bruk for eksempel innenfor forvaltning, skole eller helse. Formålet er å legge til rette for at samfunnet kan ta i bruk teknologi av høy kvalitet som er tilpasset norsk og samiske språk og norske og samiske samfunnsforhold.

Insentivordning for ny norsk dramatikk

Regjeringen ønsker å legge til rette for at ny norsk dramatikk blir framført på landets scener i enda større grad enn i dag. Samtidsdramatikken i Norge er i sterk utvikling, og vi har flere skrivende og skapende talenter som vekker både nasjonal og internasjonal oppmerksomhet. I Hurdalsplattformen er det varslet en insentivordning for ny norsk dramatikk. Departementet tar sikte på å legge fram et forslag til ordning høsten 2024. Den vil være todelt og rettet mot både institusjonene og det frie scenekunstheltet, og det tas sikte på at den skal tre i kraft i løpet av 2025. Ordningen vil bli finansiert over spillemidlene. Den delen av ordningen som retter seg mot scenekunstinstitusjonene, vil bli forskriftsfestet og vil forvaltes av Kulturdirektoratet. Den delen av ordningen som rettes mot det frie scenekunstheltet, vil innarbeides i allerede eksisterende ordninger i Norsk kulturfond.

NOU om musikk

For å bedre vilkårene for musikkvirksomhet, effektiv bruk av ressurser og et fortsatt levende musikkliv i hele landet oppnevnte regjeringen i 2023 et utvalg som skal foreta en helhetlig gjennomgang av musikkfeltet i form av en offentlig utredning (NOU). En helhetlig gjennomgang av musikkfeltet vil bidra til oppdatert og ny kunnskap, og gi nye analyser som kan ligge til grunn for framtidig politikktutvikling. Musikkutvalget

startet sitt arbeid høsten 2023 og skal levere sin utredning sommeren 2025.

Kulturlov

Forslag til endringer i kulturloven har vært på alminnelig høring. Forslaget følger opp Stortingets behandling av kulturmeldingen fra 2018, jf. Innst. 258 S (2018–2019), Meld. St. 8 (2018–2019) *Kulturens kraft*. Formålet er å styrke loven så den kan bli et mer praktisk verktøy for kulturpolitikken i alle kommuner og fylkeskommuner i Norge. Departementet jobber nå med en lovproposisjon og tar sikte på å legge et forslag fram for Stortinget i løpet av høsten 2024.

Regionale kulturfond

Regjeringen vil etablere regionale kulturfond som et nytt kulturpolitisk virkemiddel på regionalt nivå, som skal bidra til et løft for lokalt og regionalt kulturliv og supplere det eksisterende virkemiddelapparatet. Regionale kulturfond skal forvaltes av fylkeskommunene og støtte opp under ansvar og roller som fylkeskommunene har i dag. Tilskuddene skal stimulere til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet, styrke samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv og bidra til høynet kvalitet på kunst- og kulturtilbudet lokalt og regionalt. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å sende forslag til forskrift for ordningen på alminnelig høring i løpet av 2024.

ABM-perspektivet

ABM-sektoren omfatter institusjoner innen de tre kategoriene arkiv, bibliotek og museum. Disse inngår alle i forvaltningen av vårt kollektive samfunnsminne, selv om de har forskjellig hovedfokus. Det er mange overlappende innsatsområder, og alle tre institusjonskategoriene har gjensidig nytte av å samarbeide med hverandre.

Det overordnede siktemålet med å se ABM-feltet i en større sammenheng er at kulturarven skal være lett tilgjengelig for flest mulig både digitalt og fysisk. Å legge til rette for åpne kanaler og et mest mulig sømløst samarbeid mellom ABM-institusjoner kan i denne sammenhengen være et viktig organisatorisk virkemiddel.

Oppbyggingen av Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana har gjort denne virksomheten til en viktig tjenesteyter overfor hele ABM-sektoren. Med ferdigstillelsen av det sterkt utvidede anlegget i fjellet i Mo i Rana blir det lagt til rette for et nært samarbeid mellom Arkivverket og Nasjonalbiblio-

teket, men også med andre institusjoner i ABM-sektoren. Siden 2020 har Nasjonalbiblioteket hatt i oppdrag å digitalisere Norges kulturarv, herunder papirmateriale, fotografi, film og lydopptak, fra arkiver, bibliotek og museer over hele landet. Arbeidet gjøres ved Nasjonalbibliotekets digitaliseringsanlegg i Mo i Rana. Nytt lydlaboratorium, nye lokaler for digitalisering og for mottak av analoge samlinger av alle slag ferdigstilles høsten 2024. Med dette styrkes kapasiteten for å utføre disse oppgavene vesentlig.

I samarbeid med Nasjonalbiblioteket digitaliserer Arkivverket de mest brukte og prioriterte arkivene. Digitalisert materiale blir publisert i Digitalarkivet, som er etablert som fellesløsning for langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av digitale arkiver fra både statlig, kommunal og privat sektor. Dette tilrettelegger også for mer effektiv saksbehandling i det offentlige.

Det arbeidet Nasjonalbiblioteket utfører med å digitalisere fotosamlinger, lydfestinger, film- og videoopptak m.m., er tjenester som de færreste museene tidligere har hatt mulighet til å få gjort. Dette er viktig både i et bevarings- og et formidlingsperspektiv. For fag- og forskningsbibliotekene og folkebibliotekene representerer depotfunksjonen i Mo i Rana en vesentlig forenkling av samlingsforvaltningen.

Arkivverket er også i dialog med museer med sikte på å finne fram til nye og bedre modeller for regional forvaltning av privatarkiver m.m. Anno museum er i ferd med å realisere et nytt Domkirkeodden historiesenter på Hamar. Konseptet er utviklet i nært samarbeid med Arkivverket og vil bli et viktig eksempel på en ny type samarbeidsrelasjon mellom den statlige arkiveta-ten og museer i det nasjonale museumsnettverket.

NOU om norsk tegnspråk

Som oppfølging av Innst. 253 L (2020–2021), Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk (språklova)*, ble det i august 2021 nedsatt et offentlig utvalg som skulle utrede tilgangen til norsk tegnspråk i ulike samfunnssektorer. Tegnspråkutvalget la i juni 2023 fram NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet – Forslag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk*. Rapporten har vært på høring. Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer regjeringens oppfølging etter høringen.

Arkivlov

Utredningen fra Arkivlovutvalget, NOU 2019: 9 *Fra kalveskinn til datasjø*, ble sendt på høring i

2019. Forslag til ny arkivlov har deretter vært på alminnelig høring. Departementet arbeider med å ferdigstille en lovproposisjon. Arbeidet med ny forskrift er også igangsatt.

Litteratur

Hovedmålet med litteraturpolitikken er å legge til rette for bredde, kvalitet og mangfold innen fag- og skjønnlitteratur, og god tilgjengelighet til litteraturen for alle. Flere litteraturpolitiske virkemidler bidrar til dette. Under innkjøpsordningene for litteratur kjøper Kulturrådet inn nye boktitler som sendes til bibliotek over hele landet. Ordningen har stor betydning for forfatter- og forlagsøkonomien og befolkningens tilgang til et mangfold av bøker. Bokloven trådte i kraft 1. januar 2024. Den skal sikre fastprissystemet og bidra til de litteraturpolitiske målene. Fastprisordningen innebærer at alle nye norske bøker har fastpris en viss periode. Ordningen er et av de mest sentrale virkemidlene for å bidra til gode og stabile rammevilkår for aktører som skaper og omsetter norsk litteratur. Videre er omsetning av bøker fritatt for merverdiavgift i siste omsetningsledd. Stipend- og vederlagsordninger er viktige for forfatterøkonomien, jf. omtale under kap. 337, post 71. Kultur- og likestillingsministeren og kunnskapsministeren la i mai 2024 fram strategien *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*. Strategien har tiltak rettet mot satsing på skolebibliotek, flere trykte lærebøker, bedre leseopplæring, bedre tilgang til litteratur og mer variert litteratur. Som oppfølging av tiltak i strategien foreslås det økte bevilgninger, jf. omtale under kap. 320 og kap. 326. Deler av tiltakene vil også finansieres av overskuddet fra spillvirksomheten i Norsk Tipping, jf. Del III, kap. 5. Leselyststrategien må ses i sammenheng med den nasjonale bibliotekstrategien, som gjelder ut 2025.

Rehabilitering av Nationaltheatret

Nationaltheatrets hovedbygning fra 1899 har behov for rehabilitering. Regjeringen legger vekt på at Nationaltheaterbygningen skal bevares samtidig som teateret også i framtiden skal ha lokaler

som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Det ble i 2022 besluttet at prosjektet skal gjennomgås og utredes videre. Statsbygg har som del av beslutningsunderlaget for regjeringen utredet alternative løsninger på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet, herunder et alternativ med bruk av Tullinløkka og Nasjonalgalleriet. Utredningen vil gjennomgå ekstern kvalitetssikring høsten 2024.

Urfolk og nasjonale minoriteter

Kulturpolitikken skal ta hensyn til at det samiske samfunnet og de nasjonale minoritetene selv skal kunne forvalte og formidle egen kultur, og samtidig sørge for at denne også er omfattet av den nasjonale kulturpolitikken.

Regjeringens ambisjon om et nytt kulturloft som skal komme hele landet til gode, skal også innebære et løft for samisk kultur, samiske språk og nasjonale minoriteters kultur og språk.

Ambisjonen er at samiske og nasjonale minoriteters kulturaktører skal kunne virke på egne og likeverdige premisser som øvrige aktører i kunst- og kulturfeltet.

Samiske kulturbygg danner viktig infrastruktur for å bevare og utvikle samisk identitet, språk og kultur. 21. august 2024 åpnet dørene for et nytt bygg i Kautokeino som huser både det samiske nasjonalteateret Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole. Bygget er oppført på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet.

Relasjonen til Russland

Myndighetssamarbeid med Russland på kulturområdet er avsluttet som følge av krigshandlingene i Ukraina. Mye av det bilaterale kultursamarbeidet med aktører fra Russland er opphørt. Det gjelder også samarbeidet med Russland i internasjonale fora som Barentsrådet. Her vil samarbeidet med de øvrige samarbeidspartnerne kunne fortsette. De gjenværende samarbeidslandene vurderer hvordan samarbeidet over grensene i nord videreføres uten russisk deltakelse.

Kap. 320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	206 198	210 676	216 653
51	Fond for lyd og bilde	50 128	52 240	54 200
55	Norsk kulturfond	956 922	1 003 160	1 009 800
71	Statsstipend	6 812	7 000	7 250
72	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	277 887	301 170	312 600
73	Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	166 515	180 530	187 390
74	Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	367 328	378 495	414 505
75	Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.	309 461	310 955	338 270
	Sum kap. 320	2 341 251	2 444 226	2 540 668

Innledning

Bevilgningene under kapittelet består av driftsmidler til Kulturdirektoratet, statsstipend, tilskuddsmidler til kulturiltak, og avsetninger til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend.

Midlene til Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend skal forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. De kollegiale organene er derfor ikke underlagt departementets instruksjonsmyndighet i sitt arbeid når det gjelder kunst- og kulturfaglig skjønn, og kan ikke instrueres når det gjelder enkeltvedtak om fordeling av tilskudd og stipend og garantiinntekter.

Departementet tar sikte på å etablere en insentivordning for ny norsk dramatik i løpet av 2025. Den vil være todelt hvorav den ene delen vil bli forskriftsfestet og vil forvaltes av Kulturdirektoratet. Den andre delen vil innarbeides i allerede eksisterende ordninger i Norsk kulturfond. Ordningen vil bli finansiert over spillemidlene, jf. omtale under programkategori 08.20.

Enkelte oppfølgingstiltak fra regjeringens lese-lyststrategi *Sammen om lesing*, jf. omtale under programkategori 08.20, foreslås ivaretatt av Kulturrådet.

Mål og strategier for 2025

Målene for bevilgningene på kapittelet er

- et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kulturliv
- god tilgang og økt bruk av kunst og kultur i hele landet
- god, relevant og tilgjengelig kunnskap om kultursektoren
- effektiv og god forvaltning

Kulturdirektoratet

Kulturdirektoratet er en statlig virksomhet som har hele landet som virkeområde. Direktoratet er sekretariat for de kollegiale organene Kulturrådet, styret for Fond for lyd og bilde og utvalget for Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. I tillegg forvalter Kulturdirektoratet tilskudd blant annet til museer, kunst- og kulturinstitusjoner og nasjonale minoriteter og har oppgaver knyttet til museumsutvikling og internasjonalt kultursamarbeid. Virksomheten er nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. Kulturdirektoratet skal gjennom sin rolle som kunnskapsprodusent bidra til å gi departementet et godt faglig grunnlag for kulturpolitiske beslutninger. Kulturdirektoratets internasjonale arbeid skal bidra til å styrke kunstnerisk fri-

het og ytringsfrihet, og legge grunnlag for at aktører fra Norge benytter internasjonale muligheter.

Kulturdirektoratet jobber i henhold til sin strategi for perioden 2023–2030 for et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst og kulturliv, økt bruk av kunst og kultur for flere, og at kunst og kultur verdsettes høyt i samfunnet.

Kulturrådet

Kulturrådet har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk og å bidra til at kunst og kultur skapes, bevares, dokumenteres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Kulturrådet forvalter Norsk kulturfond og andre statlige tilskudd som er lagt til rådet, og er et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål.

Kulturrådet har i sin strategi for perioden 2021–2024 valgt to satsingsområder som skal bidra til å sikre at formålet for Norsk kulturfond innfris. De to satsingsområdene er mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser og større ytringsrom – friksjonsfylte fellesskap. Ny strategi fastsettes rundt årsskiftet 2024/2025. Strategiene virkeliggjøres blant annet gjennom rådets prioriteringer av tilskudd, økt dialog med kunst- og kulturfeltet og forsøksordninger og videreutvikling av de faste tilskuddsordningene.

Kulturrådet har ti medlemmer oppnevnt av Kongen i statsråd for fire år av gangen. Oppnevningen er rullerende, slik at halvparten av rådets medlemmer står på valg hvert annet år. Rådet oppnevner fagutvalg, der medlemmene sitter i to år av gangen. Sammensetningen av fagutvalgene sikrer bred kunsthaglig kompetanse og skal i tillegg ivareta kjønnsmessig likevekt og geografisk spredning. Det er per nå totalt 122 utvalgsmedlemmer og 31 varamedlemmer til utvalgene. Det er fagutvalgene som i all hovedsak behandler søknader til Norsk kulturfond etter en første gjennomgang av administrasjonen.

Statens kunstnerstipend

Stipend- og garantiinntektsordningen for kunstnere skal bidra til at målene i den statlige kunstnerpolitikken nås ved å legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere, gjennom å motta direkte tilskudd fra staten, skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Kultur- og likestillingsdepartementet oppnevner utvalget for Statens kunstnerstipend og garantiinntekter for kunstnere hvert fjerde år. To av fem representanter er oppnevnt etter innstilling fra Kunstnernettverket. Utvalget tildeler midler etter

innstilling fra sakkyndige komiteer oppnevnt av kunstnerorganisasjonene. Det er per nå 115 komitémedlemmer og 54 varamedlemmer totalt.

Fordelingen av midlene mellom de ulike kunstnergruppene (kvotefordelingen), blir fastsatt av departementet etter høringsinnspill fra kunstnerorganisasjoner og innstilling fra utvalget.

Fond for lyd og bilde

Fond for lyd og bilde skal fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak og fordeles til beste for rettighetshavere innenfor musikk, scene og film. Fondet er i tillegg en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for den lovlige kopiering av deres verker som skjer til privat bruk.

Fond for lyd og bilde forvaltes av et styre på sju medlemmer som oppnevnes av Kultur- og likestillingsdepartementet for tre år av gangen. Styreleder oppnevnes av departementet, mens øvrige medlemmer oppnevnes etter innstilling fra rettighetshaverorganisasjonene. Styret i Fond for lyd og bilde oppnevner faglige utvalg og underutvalg som behandler søknader om prosjektstøtte fra fondet. Det er per nå totalt 30 utvalgsmedlemmer og like mange varamedlemmer.

Styret for Fond for lyd og bilde arbeider i henhold til sin strategi for perioden 2021–2025 etter prioriteringene kollektiv kompensasjon, solide kunstnerskap og kunstnerisk kvalitet og mangfold.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for de ansatte i Kulturdirektoratet og utgifter til drift av råd, styre og utvalg.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Kulturdirektoratet får i merinntekter på kap. 3320, post 01, og regnskapsførte inntekter på kap. 3320, post 03, jf. forslag til vedtak II.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Bevilgningen på posten skal dekke tilskuddsordninger og avsetninger under Fond for lyd og bilde.

Posten gjelder også en kollektiv kompensasjonsordning til rettighetshavere for kopiering av åndsverk til privat bruk, jf. omtale på kap. 337, post 70.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 55 Norsk kulturfond

Bevilgningen på posten skal dekke Kulturrådets tilskuddsordninger og avsetninger under Norsk kulturfond. Kulturrådet fordeler fondsavsetningen på bakgrunn av kunst- og kulturfaglige vurderinger. Norsk kulturfond kan nyttes til enkeltstående og flerårige prosjekter og til tiltak av mer varig karakter. Etter nærmere bestemmelse fra departementet kan i tillegg enkelte driftsutgifter ved ordningene dekkes av fondet.

Bevilgningen foreslås økt med 8,1 mill. kroner for å styrke Kulturrådets skolebibliotekordning for innkjøp og distribusjon av kulturfondbøker til skolebibliotek. Dette inngår i oppfølgingen av regjeringens leselyststrategi, som ble lagt fram i 2024.

Økningen til Kulturrådets innkjøpsordning og produksjonstilskudd for tegneserier på 2 mill. kroner for 2024 foreslås videreført i 2025. I tillegg foreslås det å øke bevilgningen på posten med 3 mill. kroner for å styrke innkjøpsordningene for barn og unge, hvorav 2 mill. kroner til tegneserier og 1 mill. kroner til sakprosa. Også dette er en del av oppfølgingen av regjeringens leselyststrategi.

Tilskuddene til Nordnorsk kunstnersenter, Festspillene i Bergen og Festspillene i Nord-Norge, som tidligere har mottatt driftstilskudd fra Norsk kulturfond, foreslås overført til post 75, jf. omtale nedenfor. Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette redusert med 45 mill. kroner, mot tilsvarende økning på post 75.

Regjeringen opprettet i 2024 en ny tilskuddsordning for etablerte scenekunstgrupper med en ramme på 19,4 mill. kroner. Ordningen er rettet mot scenekunstgrupper som kan vise til aktivitet over lang tid, og forvaltes av Kulturrådet for å sikre armlengdes avstand. Bevilgningen til denne ordningen foreslås økt med 6,8 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon på post 75, jf. omtale på post 75.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 71 Statsstipend

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter til statsstipendiater.

I 2025 vil det være ni statsstipendiater i ordningen. Regjeringen legger ikke opp til at det skal utnevnes nye stipendiater i 2025.

Post 72 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Posten omfatter arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, diversestipend, diversestipend for nyutdannede kunstnere, æresstipend/-lønn, samt fire stipend til nordiske forfattere. Formålet er å utvikle kunstnerskap, sikre et fritt og uavhengig kulturliv og gi kunstnere forutsigbarhet over tid.

Bevilgningen dekker også vederlag til stipendkomiteene, som gir sakkyndig innstilling om fordeling av midlene til utvalget for Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere, og fra 2024 også en avsetning til kunnskapsinnhenting.

Regjeringen har som mål å fortsette opptrapningen av ordningene under Statens kunstnerstipend.

Bevilgningen på posten foreslås for øvrig fordelt på følgende stipendordninger:

Diversestipend og diversestipend for nyutdannede kunstnere

Det foreslås 21,1 mill. kroner til diversestipend og 18,9 mill. kroner til diversestipend for nyutdannede kunstnere i 2025. Utvalget for Statens kunstnerstipend kan vurdere eventuell overføring mellom disse ordningene ut fra endringer i kunstnergruppens sammensetning og behov.

Arbeidsstipend

Det foreslås 693 ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere. Utvalget for Statens kunstnerstipend fastsetter antall kvoter fordelt mellom ordinære arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere.

Stipendstørrelsen foreslås økt fra 318 352 kroner i saldert budsjett 2024 til 330 449 kroner i 2025.

Andre stipend

Bevilgningsforslaget gjelder også midler til ulike stipendordninger som er under utfasing, herunder stipend for eldre fortjente kunstnere. I tillegg omfatter det 200 000 kroner til en æreslønn.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 73 Garantiinntekter og langvarige stipend, overslagsbevilgning

Bevilgningen gjelder garantiinntekter, stipend for etablerte kunstnere og stipend for seniorkunstnere.

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved totalt 47 garantiinntekter og 450 stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere i 2025. I løpet av 2025 vil det bli frigjort 37 hjemler som kan tildeles som stipend fra måneden etter at de blir frigjort.

Stipendstørrelsen foreslås økt fra 318 352 kroner i saldert budsjett 2024 til 330 449 kroner i 2025.

Det tildeles ikke nye garantiinntekter, da ordningen er under utfasing. I henhold til forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere kan kunstnere få sin garantiinntektshjemmel omdannet til tiårig stipend for etablerte kunstnere og seniorkunstnere.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til drift og utvikling til organisasjoner og kompetansesentre m.m. på kulturområdet.

Tilskuddene til Assitej Norge og Norsk Scenekunstbruk, som tidligere er bevilget på kap. 325, post 78, foreslås overført til denne posten i 2025. Bevilgningen på posten foreslås med bakgrunn i dette økt med 22,5 mill. kroner mot tilsvarende reduksjon på kap. 325, post 78.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 mill. kroner til FolkOrg øremerket de to arrangementene Landskappleiken og Landsfestivalen i gammaldansmusikk.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 2 mill. kroner til Norsk Forfattersentrum for å styrke arbeidet med litteraturformidling for barn og unge. Dette inngår i oppfølgingen av regjeringens leselyststrategi.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte organisasjoner og kompetansesentre m.m. vises det til Prop. 1 S (2022–2023) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Bevilgningen omfatter tilskudd til drift og utvikling til kunst- og kulturtiltak som litteraturhus, kunstscener, kunsthaller, ensembler og kompanier m.m. på kulturområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til, går fram av vedlegg 2.

Etter innspill fra Kulturrådet foreslås tilskuddet til Nordnorsk kunstnersenter, som tidligere har mottatt tilskudd fra Norsk kulturfond, overført til posten. Posten foreslås som følge av dette økt med 8,9 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på post 55.

Departementet foreslår videre at tilskuddene til Festspillene i Bergen og Festspillene i Nord-Norge overføres til post 75 med 36,1 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon i bevilgningen på post 55, jf. omtale ovenfor. Det er lagt til grunn at regionenes tilskudd til disse to tiltakene skal videreføres.

Som følge av opprettelsen av den nye søkbare tilskuddsordningen for etablerte scenekunstgrupper i 2024 foreslås tilskuddene til Jo Strømgren Kompani og Verdensteatret avviklet, jf. omtale under post 55. Bevilgningen på posten er på denne bakgrunn foreslått redusert med 6,8 mill. kroner, mot tilsvarende økning i bevilgningen på kap. 320, post 55.

Videre foreslås bevilgningen på posten økt med 3 mill. kroner for å styrke litteraturhusenes arbeid med litteraturformidling for barn og unge. Økningen inngår i oppfølgingen av regjeringens leselyststrategi.

Departementet foreslår at tilskuddet til Teater Manu overføres fra denne posten til kap. 323, post 70. Bevilgningen på posten foreslås på denne bakgrunn redusert med 22,8 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 323, post 70, jf. omtale på posten.

Økningene i tilskuddene til Rosendal Internasjonale Teater på 2,1 mill. kroner og til Samovarteateret på 1,5 mill. kroner i 2024, foreslås videreført for 2025.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m. vises det til Prop. 1 S (2022–2023) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2023

Rapporten nedenfor gir en samlet vurdering av måloppnåelsen basert på den årlige rapporteringen fra Kulturdirektoratet om oppnådde resultater for 2023. Tallene er i all hovedsak hentet fra

årsrapporten for Kulturdirektoratet, Kulturrådet, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend for 2023.

Målene for bevilgningene på kapittelet i 2023 var et nyskapende og bærekraftig kulturliv, en inkluderende og mangfoldig kultursektor, kulturaktører som gir og henter internasjonale impulser, effektiv og treffsikker tilskuddsforvaltning og god og tilgjengelig kunnskap om kultursektoren.

Samlet sett vurderer departementet måloppnåelsen til å være tilfredsstillende.

Et nyskapende og bærekraftig kulturliv

Norsk kulturfond – Kulturrådet

Tabell 4.1 Norsk kulturfond – Kulturrådets hovedfordeling av midler 2023

	2023
Tverrgående tilskuddsordninger, inkludert forskning	60 294
Visuell kunst	81 273
Musikk	398 174
Scenekunst	168 511
Litteratur	205 223
Tidsskrift og kritikk	29 089
Kulturvern	14 358
Totalt	956 922

Tabell 4.2 Antall søknader og tildelinger

	Søknader		Tildelinger	
	2022	2023	2022	2023
Tverrgående tilskuddsordninger	381	476	185	228
Visuell kunst	1 395	1 653	606	637
Musikk	3 382	3 910	1 784	1 669
Scenekunst	1 283	1 499	400	350
Litteratur	368	1 000	252	327
Kulturvern	223	271	117	126
Tidsskrift og kritikk	106	118	65	68
Totalt	7 138	8 927	3 409	3 405

Bevilgningen til Norsk kulturfond var i 2023 på om lag 957 mill. kroner. Rammen inkluderer styrkingen av fondet med om lag 20 mill. kroner i revidert nasjonalbudsjett.

Norsk kulturfond retter seg i hovedsak mot det frie kunst- og kulturfeltet og omfatter 42 tilskudds- og innkjøpsordninger. Tilskudd fordeles av Kulturrådet på grunnlag av kunst- og kulturfaglige vurderinger.

Kulturrådet bidro gjennom Norsk kulturfond i 2023 til at det ble skapt og formidlet kunst og kultur i alle deler av landet, innenfor et bredt spekter av sjangre og uttrykksformer. Kulturrådet tildelte både ettårige og flerårige tilskudd til kunstnere, kulturaktører og arrangører, samt mer varige tilskudd til virksomheter. Ut fra et helhetlig blikk på kunst- og kulturfeltet, vurderte og justerte rådet i 2023 flere av Norsk kulturfonds ordninger og tok initiativ til særskilte utlysninger og forsøksordninger.

Kulturrådet har som et av sine mål å øke søknadstilfanget fra grupper som er underrepresentert i fondets tildelinger. I 2023 ble det gjennomført tiltak i form av målrettet veiledning, dialogmøter, justering av ordninger og særskilte utlysninger. Resultatet er en økning i tallet på søknader på 25 pst. I 2023 mottok Kulturrådet 8 927 søknader, mens antallet var 7 138 i 2022. Antall påmeldte bøker til innkjøpsordningene var 1 186. Antall tildelinger var 3 405. Samlet tildelingsprosent i 2023 var 38. Tildelingsprosenten gikk ned fra 48 i 2022, blant annet som resultat av økningen i antall søknader.

Tverrgående tilskuddsordninger

Kulturfondets avsetning i 2023 til tverrgående tilskuddsordninger omfattet ARENA – tilskuddsordning for bygg og infrastruktur, gjesteoppholdsstøtte for arenaer, tverrfaglig kulturvirksomhet, tverrfaglige tiltak – prosjektstøtte, aspirantordningen og forsøksordning for aspiranter med funksjonsnedsettelse.

Samlet bidro de tverrfaglige ordningene til etablering, styrking og videreutvikling av kulturaenaer og arrangører i hele landet. Tilskuddene gikk til alt fra små lokale festivaler og kulturaenaer, til store tverrfaglige kunstarenaer med produksjonsfasiliteter. En økende andel av tildelingene går til arrangører og arenaer som springer ut fra ulike minoritetskulturer. Forsøksordningen for aspiranter med funksjonsnedsettelse ble utlyst for andre gang i 2023. Kulturrådet tildelte stipender til seks høyt kvalifiserte aspiranter. Kulturrådet har bestilt en evaluering av ordningen som vil bli ferdig i 2025.

Kulturrådet mottok 476 søknader til fondets tverrgående ordninger i 2023, og 48 pst. av dem ble innvilget.

Visuell kunst

Norsk kulturfonds avsetning til det visuelle kunstområdet sikrer bred produksjon og formidling av visuelle uttrykk over hele landet. Tilskuddene i 2023 har gått til utstillinger, visningssteder, kunstfestivaler, publikasjoner, kunstnerassistenter og utstyr.

Som et bidrag til å styrke kunstnerøkonomien, har Kulturrådet i 2023 vurdert egen praksis knyttet til størrelsen på tilskudd til søknader på det visuelle feltet. Små tilskudd til mange gir en lite bærekraftig kunstnerøkonomi. Resultatet i 2023 ble noe større tilskudd per tildeling, men færre tildelinger enn i 2022.

Våren 2023 lyste Kulturrådet ut 3 mill. kroner for å styrke mangfoldet på det visuelle kunstområdet. Utlysningen etterspurte prosjekter som fremmer samarbeid, utvikler nettverk og skaper møteplasser for et åpent og mangfoldig kunstliv. Utlysningen fikk stor respons med 170 søknader fra alle landets fylker. 25 prosjekter ble innvilget tilskudd.

Kulturrådet mottok 1 653 søknader til visuell kunst i 2023, og 39 pst. av dem ble innvilget.

Musikk

Kulturrådet forvalter landets største tilskuddsordninger på musikkområdet og gir muligheter for

virksomhet og utvikling i det frie profesjonelle musikklivet. Ordningene dekker hele produksjons- og formidlingskjeden og bidrar til at et mangfold av musikk og kvaliteter blir skapt, produsert og formidlet til flest mulig.

I 2023 ble det gitt tilskudd fra Norsk kulturfond til et bredt spekter av musikkproduksjoner, arrangører og festivaler. Som del av rådets satsing på mangfold og nye stemmer, har flere av ordningene blitt justert for å sikre større åpenhet mot hele bredden av musikkjangere og kunstneriske praksiser på musikkområdet. Kulturrådet erfarer at ordningene med dette har blitt mer treffsikre, og ser at også nye målgrupper søker tilskudd. I 2023 har rådet mottatt flere søknader fra den kommersielle delen av musikkområdet enn tidligere.

Kulturrådet mottok 3 910 søknader til musikkformål i 2023, og 43 pst. av dem ble innvilget.

Scenekunst

Norsk kulturfonds avsetning til scenekunstformål bidrar til at scenekunst på høyt kunstnerisk nivå utvikles og skapes, bidrar til rekruttering av nye stemmer til scenekunstheltet og styrker infrastrukturen for visning av scenekunst rundt i landet.

2023 var et år hvor søknadene på scenekunstområdet økte i antall, og der søkerne reflekterte stor bredde i type utdanninger og erfaringer fra tidligere kunstneriske praksiser. Økningen ga størst utslag på Kulturrådets forprosjektordning, som er viktig for rekrutteringen av nye stemmer til scenekunsten. På produksjonsordningene erfarte rådet at søknadssummene økte, blant annet fordi utgiftene til sceniske produksjoner har økt. Kulturrådets tildelinger i 2023 ga samlet sett god spredning i uttrykk, sjanger, tematikk og geografi på scenekunstområdet.

Kulturrådet mottok 1 499 søknader til scenekunstformål i 2023, og 23 pst. av dem ble innvilget.

Litteratur

Norsk kulturfonds avsetning til litteraturformål bidrar til at mangfoldig og representativ litteratur av høy kvalitet blir produsert, utgitt og formidlet, og når et bredt publikum over hele landet. Innkjøpsordningene for litteratur utgjør hoveddelen av avsetningen og bidrar til økte forfatterinntekter, styrking av redaksjonelle miljøer og tilgjengeliggjøring av litteratur i folkebibliotekene.

I 2023 jobbet Kulturrådet særlig for økt lese-lyst blant barn og unge. Skoler kan gjennom inn-

kjøpsordningen for skolebibliotek søke om å motta bøker som er kjøpt inn av rådet gjennom øvrige innkjøpsordninger. Rådet mottok søknader fra 661 skoler. Arbeidet med mangfold og nye søkere har også stått sterkt på litteraturområdet. Kulturrådet har sørget for at bøker oversatt fra nasjonale minoritetsspråk kan meldes på til innkjøpsordningene, på samme måte som litteratur oversatt fra samiske språk. Slik vil bøker oversatt fra samiske språk og nasjonale minoritetsspråk bli gjort tilgjengelig for lesere over hele landet.

Antall påmeldte titler til innkjøpsordningene for ny norsk litteratur var 1 186 i 2023. 666 titler ble innkjøpt. Kulturrådet mottok 1 000 søknader til litteraturformål (unntatt innkjøpsordningene). Økningen fra 2022, hvor antall søknader var 368, skyldes i hovedsak utlysningen av midler til skolebibliotekene. 60 pst. av søknadene ble innvilget.

Kulturvern

Norsk kulturfonds avsetning til kulturvernformål skal stimulere til innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av kulturarv i Norge.

I forvaltningen av Kulturrådets tilskuddsordninger på fagområdet kulturvern, prioriterte rådet i 2023 særlig å gi tilskudd til prosjekter hvor urfolk, minoriteter og marginaliserte gruppers historie og kulturarv blir dokumentert og formidlet, og der kunst og kultur som springer ut fra

ulike tradisjoner, ivaretas. Kulturrådet prioriterte også prosjekter hvor barn og unge medvirker og får innsikt i historie og kulturarv gjennom egen utforskning og bruk.

Kulturrådet mottok 271 søknader til kulturvernformål i 2023, og 46 pst. av dem ble innvilget.

Tidsskrift og kritikk

Norsk kulturfonds avsetning til tidsskrift og kritikk styrker og utvider den offentlige yrings- og refleksjonskulturen gjennom de uavhengige tidsskriftene og kritikken som blir skapt og utøvd i ulike sjangre, formater og formidlingsformer.

Avsetningen har over tid dyrket fram en bred portefølje av tidsskrift. Noen er som større bedrifter å regne, med flere ansatte i redaksjonen. Andre er smale, men likevel mye leste tidsskrift. Alle har til felles at tilskuddene fra Kulturrådet er nødvendige for å sikre drift.

I 2023 var det rekordmange nye søkere til ordningen, og mange av disse kjennetegnes ved at de tematiserer eller selv har minoritetserfaringer. Kulturrådet prioriterte å gi tilskudd til flere av de nye søkerne og bidro slik til å innfri mål om styrket mangfold og et større yringsrom i kunst- og kulturlivet.

Kulturrådet mottok 118 søknader til tilskuddsordningen for tidsskrift og kritikk i 2023, og 58 pst. av søknadene ble innvilget.

Tabell 4.3 Norsk kulturfond: Forholdet mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2023

Bostedsfylke	Antall søknader	Antall tildelinger	Tildelingsprosent nasjonalt	Tildelingsprosent i fylket
Agder	362	157	5	43
Innlandet	437	170	5	39
Møre og Romsdal	195	83	2	43
Nordland	258	106	3	41
Oslo	3 336	1 328	39	40
Rogaland	406	137	4	34
Svalbard	5	2	0	40
Troms og Finnmark	476	213	6	45
Trøndelag	713	267	8	37
Utlandet	90	35	1	39
Vestfold og Telemark	395	150	4	38
Vestland	1 126	411	12	37
Viken	1 128	346	10	31
Totalt	8 927	3 405	38	100

Tabellen er basert på søkerens egne opplysninger. Inkluderer ikke innkjøpsordningene for litteratur.

Fond for lyd og bilde

Tabell 4.4 Nøkkeltall Fond for lyd og bilde 2022–2023

	2022	2023
Antall søknader	3 341	3 553
Antall tildelinger	1 032	577
Søknadssum (i 1 000 kroner)	333 354	364 547
Tildelt sum (i 1 000 kroner)	50 680	50 816

Samlet tildelingssum inkluderer overføring av ubrukte midler fra tidligere år og tilbakeføring av midler for ikke-fullførte prosjekter.

Budsjettrammen for Fond for lyd og bilde var i 2023 på om lag 50,1 mill. kroner, hvorav om lag 1 mill. kroner bevilget i revidert nasjonalbudsjett. Tilleggsbevilgningen skulle dekke opp for lønns- og prisstigningen i 2023. I tillegg fordelte styret i overkant av 615 000 kroner av tilbakeførte midler som følge av tidligere avbrutte prosjekt.

Styret tildelte tilskudd til 577 prosjekter i 2023. Det var en økning på 31 tildelinger av ordinære midler fra 2022. Nedgangen på 455 tildelinger følger av de ekstraordinære stimuleringsmidlene som ble bevilget under covid-19-pandemien.

Styret fordelte i 2023 midler til 11 tilskudsordninger innen musikk, film, scenekunst og visuell kunst. Det ble gitt tilskudd til prosjekter innenfor produksjon og formidling av lydopptak, turnévirkosomhet, komponering og utvikling av tekst til musikk, samt produksjon og formidling av scenekunst, foto, videokunst og digital kunst. Det ble også gitt tilskudd til produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, manus, originalmusikk i audiovisuelle produksjoner og til tverrkunstneriske prosjekter. Det ble også bevilget tilskudd til markedsføring av musikkutgivelser, markedsføring av

kortfilmer og dokumentarer og til gjenopptakelse av sceneforestillinger på nye arenaer.

Statens kunstnerstipend

Budsjettrammen for Statens kunstnerstipend var i 2023 på om lag 458,8 mill. kroner.

Utvalget for Statens kunstnerstipend tildelte 1 008 nye stipend til 23 forskjellige kunstnergrupper. Det var 4 620 individuelle søkere i årets søknadsrunde. Dette er det høyeste antall personer som har søkt ordningen, med unntak av søknadsfristen under pandemien i 2020, hvor 4 897 kunstnere søkte stipend. Trenden er likevel en stadig økning av søkere til Statens kunstnerstipend. Utvalget viser til at økte søkertall kan være en indikasjon på at kunstnerstipendene har blitt bedre kjent for kunstnere etter pandemien, samti-

dig som at det er et økende behov for stipend. Selv om det har vært flere økninger i antall stipend har tildelingsprosenten holdt seg relativt stabil.

Det var 1 886 førstegangssøkere i 2023, det vil si søkere som ikke har søkt om stipend så langt direktoratet har data for dette. Dette er en økning på 13 pst. sammenliknet med de to siste årene før pandemien. Samtidig var det rekordtall til Diversestipend for nyutdannede kunstnere og Arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere.

Formålet med stipendordningene er å gi kunstnere anledning til å videreutvikle sitt kunstneriske virke og ha kunstnerisk aktivitet som sin hovedbeskjeftigelse. Ordningene treffer kunstnere i ulike faser av kunstnerskapet gjennom egne stipender for kunstnere i etableringsfasen og for seniorkunstnere.

Tabell 4.5 Antall søkere og tildelinger av stipend og garantiinntekt

Stipendordning	Søknader		Nytildelte/mottakere	
	2022	2023	2022	2023
Arbeidsstipend	3 165	3 772	343/577	227/478
Arbeidsstipend yngre/nyetablerte kunstnere	1 353	1 747	163/214	117/178
Diversestipend	3 242	3 892	344	339
Diversestipend nyutdannede kunstnere	295	358	228	284
Stipend for etablerte kunstnere	780	900	35/264	32/284
Stipend for seniorkunstnere	288	313	8/145	9/150
Stipend for eldre fortjente kunstnere	-	-	125	112
Garantiinntekt	-	-	81	57

Statsstipend

Statsstipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til Kulturdirektoratet. Ved inngangen til 2023 var det 12 statsstipendiater og én av disse gikk av med pensjon i løpet av året.

Kulturinstitusjoner og -organisasjoner

Kulturdirektoratet gjennomfører den administrative behandlingen av en rekke statstilskudd på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet. For mottakere på kap. 320, post 74 og 75 er tilskuddsforvaltningen delegert til direktoratet.

Virksomhetene på kap. 320, postene 74 og 75 har ulike formål, aktiviteter og funksjoner i kultursektoren som helhet og innenfor de enkelte kunst-

og kulturfelt. Samlet gjennomførte de 24 194 ulike formidlingsaktiviteter, utstillinger, konserter, forestillinger, andre arrangementer og større publikasjoner i 2023, og nådde ut til om lag 2,6 mill. deltagere, publikummere og brukere.

Kulturdirektoratet bistår også departementet med vurderinger av søknader og rapporter fra musikk- og scenekunstinstitusjoner som mottar tilskudd på kap. 323, post 70. Sammen med rapporteringen på kap. 320, post 74 og 75, ga det i 2023 en helhetlig oversikt over resultatene av tilskudd til musikk- og scenekunstformål.¹

Kulturdirektoratet bistår departementet videre med vurderinger som gjelder museer på kap. 328,

¹ Kulturdirektoratets musikk- og scenekunststatistikk: Musikk- og scenekunststatistikk samleside – Forskning – kulturradet.no (kulturdirektoratet.no)

post 70. Vurderingene ga i 2023 oversikt over arbeidet i det nasjonale museumsnettverket.²

Kulturdirektoratet forvalter også utviklingsprogrammer for museumssektoren, finansiert av overskuddet i Norsk Tipping. I perioden 2021–2023 har 17 museumsprosjekter over hele landet mottatt tilskudd på til sammen 45 mill. kroner.

Kulturdirektoratet forvalter videre tilskuddsordningen for sikringstiltak ved museene, finansiert av spillemidler. I 2023 tildelte direktoratet 9,5 mill. kroner i sikringsmidler til museer.

En inkluderende og mangfoldig kultursektor

Kulturdirektoratet er nasjonal koordinator for mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. I 2023 har direktoratet bygget kunnskap og mobilisert til handling for mer mangfold i kunst- og kulturlivet og i egen virksomhet.

Kulturdirektoratet la i 2023 fram kunnskapsprosjektet *Tilgjengelig kunstnerskap* om mulighetene kunstnere med funksjonsnedsettelse har til å virke i kultursektoren. Museumskonferansen i Bodø hadde tilgjengelighet som tema. Kulturrådet har videreført aspirantordninger for å øke mangfoldet og å gjøre det mulig for kunstnere med funksjonsnedsettelse å få arbeidserfaring og faglig utvikling innenfor kunst- og kultursektoren.

Kulturdirektoratet har fulgt opp rapporten fra sannhets- og forsoningskommisjonen for oppgjør med fornorskningen og uretten gjort mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner og har igangsatt en kartlegging av arbeid med samisk kunst og kultur i kulturvirksomheter i Norge.

I 2023 overtok Kulturdirektoratet tilskuddsordninger til drift og prosjekt for kvensk språk og kvensk og norskfinsk kultur, i tillegg til de to tilskuddsordningene virksomheten allerede forvaltet for nasjonale minoriteter på vegne av Kommunal- og distriktsdepartementet.

I 2023 ble det tildelt 5,9 mill. kroner i driftstilskudd til åtte organisasjoner og 2,5 mill. kroner til 20 prosjekter for nasjonale minoriteter. Det ble tildelt 6 mill. kroner i driftstilskudd fordelt på sju språk- og kulturinstitusjoner og kvensk avis og 5,2 mill. kroner til 33 prosjekter for kvensk språk og kvensk og norskfinsk kultur.

I 2023 ble det utlyst og gitt tilskudd til fem prosjekter for å bidra til etablering av møteplasser og kulturarenaer til romanifolket/tatere; et særlig satsingsområde for faggruppa for å styrke egenorganisering og synlighet.

Kulturrådet skaffet i 2023 kunnskap og innsikt om hvordan det tenkes og jobbes blant søkerne til Kulturfondet. Søkere til ulike tilskuddsordninger ble bedt om å gjøre rede for tiltak for redusert miljø- og klimabelastning og andre tema som kulturelt mangfold, inkludering, tilgjengelighet og kjønnsbalanse. På jakt etter mer mangfold er det også lyst ut ordninger med vekt på samarbeid, nettverk og møteplasser. I 2023 fortsatte økningen i søknader som omhandler universell utforming og tilgjengelighet. Kulturrådet har øremerkede midler til nasjonale minoritetsspråk og litteratur fra minoritetsspråklige forfattere i Norge samt formidling av litteratur for barn og unge.

Kulturaktører som gir og henter internasjonale impulser

Forvaltning, informasjon og veiledning om Kreativt Europa, EØS-kulturprogrammet og Norsk-islandsk kultursamarbeid bidrar sammen med Kulturrådets tilskuddsordninger til å gi norske aktører muligheter for internasjonale kultursamarbeid. Kulturdirektoratet opplyser at det med økt og mer systematisk kommunikasjon ut mot aktører og offentlighet ble oppnådd gode resultater i 2023. Kreativt Europa er omtalt under kap. 325.

Kulturprogrammene under EØS-midlene gir samarbeidsmuligheter for norske kulturaktører i åtte EØS-land. Kulturdirektoratet videreførte i 2023 sin rolle som kontaktpunkt for norske aktører og EØS-prosjektpartnere. Antall norske partnere var 262 i inneværende periode. Kulturdirektoratet styrket i 2023 også sin kontakt med kulturmyndighetene i flere av samarbeidslandene gjennom fem bilaterale prosjekter.

Norsk-islandsk kultursamarbeid skal bidra til et mangfoldig kultursamarbeid mellom Norge og Island. Midlene fordeles av Kulturdirektoratet i samarbeid med det islandske kulturdepartementet. I 2023 ble det gitt tilskudd til 11 av 31 søknader innenfor ordningen.

Effektiv og treffsikker tilskuddsforvaltning

Kulturdirektoratet er sekretariat for Kulturrådet, Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde. Direktoratet gjennomførte i 2023 en omfattende opprydding i eldre og avsluttede prosjekter og har etablert nye rutiner for rapportering og oppfølging. Økt søknadsmengde har ført til mindre kapasitet til arbeid med planlagt videreutvikling av Kulturrådets ordninger. Forvaltningen av Fond for lyd og bilde var også presset på grunn av økt søknadsmengde.

² Kulturdirektoratets statusrapport: Museene i 2022 – Publikasjoner – kulturradet.no (kulturdirektoratet.no).

Kulturdirektoratet har utfordringer med delvis utdatert teknologi. Utviklingsprosjektene for nytt saksbehandlingssystem, brukerstøtte og begrepskatalog ble i all hovedsak gjennomført i henhold til planer.

I forbindelse med navneendringen jobbet direktoratet i 2023 med å tydeliggjøre rollene til Kulturdirektoratet og Kulturrådet.

God og tilgjengelig kunnskap om kultursektoren

Kulturrådet og Kulturdirektoratet arbeider bredt og systematisk med å bygge og formidle god, relevant og tilgjengelig kunnskap om kunst- og kultursektoren. Det er et mål å bygge et helhetlig kunnskapsbilde av sektoren, som omfatter både strukturer, økonomi, kunstneriske og kulturelle praksiser, kulturbruk og kulturpolitiske virkemidler.

To større arbeider bidro i 2023 til å styrke kunnskapen om økonomien i kunst- og kulturfeltet. *Kunstnerundersøkelsen 2019* og *Kunst i tall 2022*.

Kunstnerundersøkelsen 2019 viser en svak positiv utvikling i kunstnerøkonomien i perioden 2013–2019, men dokumenterer samtidig at flere kunstnergrupper fremdeles preges av lave inntekter.

Rapporten *Kunst i tall 2022* måler inntekter på bransjenivå innenfor musikk, litteratur, visuell kunst og scenekunst. Rapporten dekker sluttfasen av pandemien og viser vekst i inntektene i de fleste kunstbransjene på et overordnet nivå.

Kulturdirektoratet jobbet i 2023 også med å videreutvikle den statistiske kunnskapen om økonomiske forhold i kultursektoren basert på data fra offentlige registre, Statistisk sentralbyrå og Kulturdirektoratets databaser. Tallene for perioden 2015–2022 viser blant annet økt sysselsetting i sektoren og positiv utvikling i regnskapene for ikke-finansielle aksjeselskap i kultursektoren.

Kulturrådet og Kulturdirektoratet har igangsatt et langsiktig arbeid med å styrke kunnskapen

om kulturbruk, publikum og deltagelse. Arbeidet inkluderer en forskningssatsing fra Kulturrådet. Rapporten *Å telje er å velje er en kunnskapsoppsummering på området*. Den beskriver hovedfunn i tidligere undersøkelser, og peker på metodiske utfordringer ved kulturbruksmålinger og kommer med forslag til forbedringer. Arbeidet så langt viser at det kan være behov for mer nyanserte målinger og en tydeligere forståelse av befolkningens kulturvaner.

Rapporten *Tilgjengelige kunstnerskap? Et kunnskapsprosjekt om kunstnere med funksjonsnedsettelse i Norge*, ble også lansert i 2023. Den viser at det fremdeles eksisterer viktige strukturelle utfordringer i kultursektoren for personer med funksjonsnedsettelse.

Et mål med kunnskapsutviklingen er å sikre at virkemidlene fungerer etter hensikten. Evalueringsrapporten *Festivalpolitikk i endring* viser at forvaltningen av ordningene er preget av en pragmatisk tilpasning til et sammensatt felt, at det foregår en økende institusjonalisering i feltet, og at ulike kvalitetsbegreper er virksomme både i Kulturrådet og blant arrangørene.

En undersøkelse av Kulturrådets forsøksordning med distribusjon av kulturfondsbøker til skolebibliotek i grunnskolen, basert på spørreundersøkelser, viser at de aller fleste skolene er svært fornøyde med ordningen. Det rapporteres om styrket leselyst, økte utlånstall og en større bredde i lesingen.

Forskningsantologien *Fellesskap, konflikt og politikk* samlet innsikter fra andre del av forskningssatsingen «Kunst og sosiale fellesskap». Boken analyserer flere av spenningene som knytter seg til fellesskapsforståelser i kunst- og kulturfeltet, og bidrar slik til å utvide forståelsen av et av et helt sentralt begrep i kulturpolitikken.

Kvalitetssikrede publikasjoner og offentlige seminarer er noe av det som bidrar til å tilgjengeliggjøre kunnskapen for forvaltningen, politikktutviklingen og offentligheten.

Kap. 3320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter	3 641	4 881	5 066
03	Refusjon	7 161		
	Sum kap. 3320	10 802	4 881	5 066

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter knyttet til forvaltning av spillemidler, egenandeler for kurs og seminarer m.m. ved Kulturdirektoratet, jf. kap. 320, post 01.

Post 03 Refusjoner

Posten gjelder utgiftsrefusjoner for Kulturdirektoratets arbeid med EU-programmet Kreativt Europa og for Kulturdirektoratets arbeid med EØS-midlene, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	26 593	26 073	26 811
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	44 932	43 610	45 260
50	Kunst i offentlige rom	12 001	12 500	12 975
70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	392 800	398 300	481 300
	Sum kap. 322	476 326	480 483	566 346

Innledning

Midlene som bevilges under dette kapitlet omfatter den statlige virksomheten Kunst i offentlige rom (KORO) og investeringstilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg. Kapitlet omfatter også omtale av statlige byggeprosjekter hvor Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver.

Egnede lokaler for kunst og kultur legger til rette for at kulturlivet kan tilby møteplasser og arenaer for kulturaktiviteter tilgjengelig for alle, og gi rom for å skape, bevare og formidle kunst og kultur av høy kvalitet over hele landet.

Lokaler for kulturaktiviteter som oppføres med statlige midler skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis slike lokaler innebærer bærekraftige, kostnads- og energi-effektive løsninger, og bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser.

Kunst i offentlige rom skal bidra til at alle kan møte relevant kunst i samspill med omgivelsene. Dette bidrar også til å styrke den offentlige debatten, og til arenaer for kritisk refleksjon om arkitektur og kunst i offentlige rom i samarbeid med relevante aktører.

Mål og strategier for 2025

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2025 er å legge til rette for

- produksjon, bevaring, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk
- oppføring og/eller ombygging av bygg og lokaler for kulturinstitusjoner som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

Kunst i offentlige rom

KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom og er organisert som en statlig etat under Kultur- og likestillingsdepartementet. Virksomheten produserer og finansierer kunst i offentlige rom over hele Norge og ved norske utenriksstasjoner. Den faglige virksomheten er underlagt prinsippet om armlengdes avstand. Kultur- og likestillingsdepartementet har igangsatt en utredning for å vurdere framtidig organisering av KOROs virksomhet. Utredningen skal gi kunnskap om hvordan organiseringen av KORO kan styrke rammevilkårene og posisjonen til det visuelle kunstfeltet i samfunnet.

Kjernevirksomheten til KORO er å produsere kunstprosjekter i statlige nybygg, samt å gi oppdrag og utviklingsmuligheter til kunstfeltet. KORO er en nær samarbeidspart for Statsbygg, Forsvarsbygg og andre statlige byggherrer. I tillegg forvalter KORO to kunstordninger: ordnin-

gen for leiebygg og eldre statsbygg (LES) og lokalsamfunnsordningen for kommuner, fylkeskommuner og det frie feltet (LOK). KORO driver rådgivningstjenester innenfor sitt fagfelt for aktører over hele landet.

Det mest omfattende prosjektet for KORO i årene framover vil være kunstprosjektet for nytt regjeringskvartal. KORO vil være faglig og administrativt ansvarlig for gjennomføring av kunstprosjektet. Det skal etableres et permanent, nasjonalt minnested for 22. juli i regjeringskvartalet. Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet har gitt KORO i oppdrag å lede arbeidets første fase. Etter en åpen kvalifisering etterfulgt av en lukket konkurranse, skal det kåres et endelig vinnerforslag i 2025.

KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for statens kunstsamling i offentlige rom, som er bygget opp siden virksomheten ble etablert i 1977. Samlingen utgjør om lag 9 000 registrerte verk, fordelt på over 1 000 lokasjoner. Den landsdekkende samlingen er unik i sitt slag og er i sin helhet offentlig tilgjengelig på Digitalt Museum.

Gjennom oppfølging av brukeravtaler, befaringer og løpende kontakt med mottakerinstitusjonene, samt seminarer og andre former for kunnskapsdeling, driver KORO en omfattende rådgivning og veiledning av forvaltning av kunst i offentlige rom. Forvaltningskompetansen inngår i kunstproduksjoner under statlig ordning, der råd om materialvalg og produksjonsmåter kan forlenge levetid, begrense vedlikeholdskostnader og forebygge verdiforringelse av samlingen. KORO gir også råd til kommuner og fylkeskommuner om forvaltning av kunst i offentlig rom. KORO arbeider for å bidra til effektiv ressursbruk og kunnskapsdeling om kunstens rolle i steds- og byutviklingsprosjekter gjennom et nettverk for steds- og byutvikling.

Nasjonale kulturbygg

Regjeringen er opptatt av å sikre gode lokaler for museumsvirksomhet, musikk- og scenekunst m.m. over hele landet. Dette bidrar til å øke kvaliteten på kunst og kultur. Målet med tilskudd fra posten Nasjonale kulturbygg er å bidra til å sikre tilgang til gode arenaer over hele landet. For å søke om investeringstilskudd fra denne ordningen, må søknaden gjelde bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet

gjennom ombygging og/eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis prosjektet innebærer bærekraftige, kostnads- og energieffektive løsninger, og hvis prosjektet bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med målene for posten. Det vil være en fordel at øvrig finansiering er bekreftet i form av bindende tilsagn fra andre tilskuddsytere. Tilsagnene om statlig tilskudd til mottakere fra denne posten er fast og blir ikke justert for eventuelle endringer i kroneverdi, kostnadsutvikling eller endringer i prosjektets innhold. Departementet følger opp prosjektene ut fra framdrift og de rapporterte likviditetsbehovene.

Statlige byggeprosjekter

Kultur- og likestillingsdepartementet er oppdragsgiver for statlige byggeprosjekter i kultursektoren. Dette gjelder lokaler for statlige etater, enkelte store nasjonale institusjoner og samiske prosjekter, hvor gjeldende praksis er at bygg normalt oppføres i regi av Statsbygg på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Midler til slike statlige byggeprosjekter fremmes over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett. Regelverket for håndtering av slike byggesaker forvaltes av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, og det stilles også krav om ekstern kvalitetssikring for prosjekter som antas å ha et kostnadsnivå over terskelverdien fastsatt av Finansdepartementet.

Nasjonalbiblioteket har behov for lokaler for nye medarbeidere ved sitt anlegg i Mo i Rana. Det ble i 2022 igangsatt utvidelse av anlegget til dette formålet, og prosjektet skal etter planen ferdigstilles i løpet av andre halvår 2024. Prosjektet gjennomføres av Statsbygg som et brukerfinansiert prosjekt innenfor husleieordningen i staten.

Statsbygg gjennomfører på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret. Regjeringen legger vekt på at Nationaltheaterbygningen må bevares samtidig som teatret også i framtiden skal ha lokaler som legger til rette for teaterdrift av høy kunstnerisk kvalitet. Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Statsbygg i oppdrag å føre prosjektet fram til ferdig forprosjekt, og arbeidet ble igangsatt i andre halvår 2018. Det endelige anslaget for kostnadsrammen for prosjektet innebar en betydelig økning sammenliknet med anslaget ved oppstart av forprosjektet i 2018. Det ble i

forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2022 derfor besluttet at prosjektet skal gjennomgås og utredes videre før det ev. fremmes forslag om gjennomføring, og at det må gjennomføres nødvendige tiltak for å sikre at bygget skal kunne benyttes fram til rehabilitering kan settes i gang. Arbeidet med planlegging og sikring ble igangsatt i 2022 og er videreført. Statsbygg har utredet ulike løsninger for videre utvikling av prosjektet, herunder et alternativ med bruk av Tullinløkka og Nasjonalgalleribygningen. Utredningen vil gjennomgå ekstern kvalitetssikring høsten 2024, og dette vil utgjøre beslutningsunderlag for regjeringens vurdering av prosjektet.

Statsbygg har på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet bygget et samlokalisert nybygg for Beaivvás og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Nybygget ble offisielt åpnet 21. august 2024. Det samlokaliserte prosjektet vil ha stor betydning for den samiske kulturen i Norge og vil være en viktig del av infrastrukturen for å styrke og bevare samisk identitet, språk og kultur. Nybygget er oppført innenfor husleieordningen i staten. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Sametinget over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett med i alt 4,1 mill. kroner knyttet til dekning av kostnadsdekkende husleie i 2025, jf. Kommunal- og distriktsdepartementets kap. 560 Samiske formål, post 50 Samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Det samiske museet RiddoDuottarMuseat (RDM) i Karasjok har behov for nye lokaler, bl.a. for å kunne vise for publikum den betydelige samiske kunstsamlingen som forvaltes av museet, og for å kunne ta imot gjenstandene som skal tilbakeføres gjennom Båastede-avtalen. Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2023 Statsbygg i oppdrag å igangsette forprosjektering av nybygg for RDM. Det er lagt fram forslag om 10 mill. kroner over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett i 2025 for å ferdigstille forprosjektfasen.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kunst i offentlige rom (KORO), samt evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og visse fellestiltak på departementets område.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder hovedsakelig prosjektkostnader som KORO har i kunstprosjekter ved nye statlige bygg (oppdragsvirksomhet). Disse midlene finansieres i sin helhet ved inntekter fra statlige byggherrer/oppdragsgivere, hovedsakelig av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet gjennom Statsbygg. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som KORO får i merinntekt på kap. 3322, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgningen omfatter også KORO's prosjektkostnader for de søkbare kunstsordningene som KORO forvalter, samt andre kunnskaps- og utviklingsprosjekter.

Post 50 Kunst i offentlige rom

Bevilgningen på posten skal benyttes til lokalsamfunnsordningen (LOK).

Departementet foreslår at KORO får fullmakt til å gi tilsagn til kunstproduksjon på inntil 5,6 mill. kroner utover bevilgningen i 2025 til denne ordningen, jf. forslag til vedtak III.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) for Kulturdepartementet.

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Bevilgningen på posten gjelder tilskudd over ordningen Nasjonale kulturbygg.

Det er foreslått en bevilgning på 481,3 mill. kroner til Nasjonale kulturbygg i 2025. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsfullmakt på 588,5 mill. kroner utover bevilgningen for 2025, jf. forslag til vedtak III.

Forslag til fordeling av bevilgning framgår av tabell 4.6.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) for Kulturdepartementet.

Prosjektsøknader 2025

For 2025 er det vurdert i alt 45 prosjektsøknader til ordningen Nasjonale kulturbygg. Prosjektene fordeler seg over hele landet og gjelder i hovedsak museer og scenekunstinstitusjoner. Av disse søknadene er 33 søknader fornyet fra tidligere år, og 12 er nye søknader. Prosjektene omfatter både nybygg og oppgraderinger/ombygging av eksis-

terende bygningsmasse. Samlet er det søkt om over 5,9 mrd. kroner.

Innenfor foreslått bevilgning og tilhørende tilsagnsfullmakt for utbetaling i senere budsjettår,

vil igangsatte prosjekter videreføres i tråd med prosjektenes framdrift.

Tabell 4.6 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning

Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	(i mill. kroner)	
				Bevilgn. forslag 2025	Gjenstår til senere år
Norsk Skogfinsk Museum – nytt formidlingsbygg på Svullrya, Grue	2020	126,6	86,6	40	0
Den Nationale Scene i Bergen – modernisering av teaterbygningen	2021	608,4	526	0	82,4
Museum Nord – Skrei opplevelsessenter i Lofoten, fase 1	2021	162	150	12	0
Ibsen 2028: Ibsens barndomshjem Venstøp og formidlingssenter Skien bibliotek	2022	95	64	31	0
Anno museum – nybygg Domkirkeodden	2023	235	27	161,3	46,7
Olavshallen i Trondheim, oppgradering	2023	95	20	75	0
Fortidsminneforeningen – Urnes verdensarvsenter, publikumsmottak		53		6	47
Grenland Friteater AS – Teaterparken, nasjonalt senter for scenekunst		26		5	21
Haugesund kommune – nye Haugesund teater i Frelsen		32,4		5	27,4
Henie Onstad Kunstsenter – kreativt verksted for sosialt mangfold		12		4	8
Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge		77,3		7	70,3
KODE kunstmuseer og komponisthjem – rehabilitering av Lysøen		90		15	75
Mjøsmuseet – museumssenter i Gjøvikhallen		20		20	0
Musea i Sogn og Fjordane – Tinghuset fellesmagasin, fase 2		17,1		4	13,1
Museene i Sør-Trøndelag – flytting av taterbostedet Solheim		3		3	0
Museum Nord – Skrei opplevelsessenter i Lofoten, fase 2		56,6		5	51,6
Nordlandsmuseet – Bymuseet i Bodø, universell utforming og samisk utstilling, fase 2		3		3	0
Stavanger kommune – prosjektering av nytt teater og museum		10		10	0

Tabell 4.6 Nasjonale kulturbygg – fordeling av bevilgning

Prosjekter	Vedtaksår	(i mill. kroner)			
		Samlet tilsagn	Tidl. bevilget	Bevilgn. forslag 2025	Gjenstår til senere år
Steinkjer Kulturbygg AS – Prosjekt Jakob, Steinkjer kulturhus		48		48	0
Tromsø kommune – prosjektering av Kulturkvartalet		17		7	10
Vest-Agder-museet – nytt museumsbygg på Odderøya, Kristiansand		139		15	124
Voss herad – Gamlekinoen på Voss til kulturhus		17		5	12
Sum prosjekter med tilsagn				481,3	588,5

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår at det gis tilsagn om tilskudd over posten Nasjonale kulturbygg til følgende 16 nye prosjekter i 2025, presentert i alfabetisk rekkefølge:

Fortidsminneforeningen – Urnes verdensarvsenter, publikumsmottak

Foreslått tilskudd: 6 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 47 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 53 mill. kroner.

Urnes stavkirke på sørsiden av Lustrafjorden i Luster kommune er datert til rundt år 1130 og er en av de eldste bevarte stavkirkene i landet. Kirken er kjent for sin arkitektur, treskjæringsarbeid og den omfattende innvendige dekoren. Urnes stavkirke ble innskrevet på UNESCOs verdensarvliste i 1979. I 2019 autoriserte Miljødirektoratet Urnes som verdensarvsenter, med planer for et nybygg. Planene for senteret følger opp i kulturmiljømeldingen. Årlig besøker om lag 40 000 mennesker stavkirken og det omkringliggende området. Et slikt besøkstrykk skaper utfordringer for besøkende, fastboende og for stavkirken. Dagens publikumsfasiliteter er utilstrekkelige og uhensiktsmessige. Det er Fortidsminneforeningen som eier stavkirken, og de har søkt om statlig medfinansiering til et nytt besøkssenter som skal bli en kulturell møteplass for lokale og tilreisende. Senteret skal inneholde mottaksfunksjon for besøkende, billettsalg, utstillingsarealer, museumsbutikk, kafé og kontorlokaler for ansatte.

Grenland Friteater AS – «Teaterparken», nasjonalt senter for scenekunst

Foreslått tilskudd: 5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 21 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 26 mill. kroner.

Grenland friteater ble etablert i 1976. De ønsker å utvide sin virksomhet gjennom programmet Teaterparken, et nasjonalt kompetansesenter for scenekunst der de satser på unge og mindre etablerte kunstnergrupper med stort potensial. Teateret har derfor behov for større og mer velegnede lokaler, og planlegger dette løst gjennom et nybygg i Porsgrunn sentrum.

Haugesund kommune – nye Haugesund teater i «Frelsen»

Foreslått tilskudd: 5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 27,4 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 32,4 mill. kroner.

Haugesund kommune og Haugesund Teater har kjøpt Frelsen – Frelsesarmeens gamle bygg i Skåregata i Haugesund – for å utvikle og forbedre teaterets infrastruktur og produksjonskapasitet. Byggets historiske utseende beholdes, men tilføres moderne fasiliteter og teknologi. Prosjektet involverer tilpasninger av det tilstøtende Edda kinosenter, med mål om å skape en moderne og funksjonell teaterarena i samarbeid med kinoen.

Henie Onstad Kunstsenter – kreativt verksted for sosialt mangfold

Foreslått tilskudd: 4 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 8 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 12 mill. kroner.

Henie Onstad Kunstsenter ønsker å bygge om et eksisterende tilbygg ved sin arena på Høvikodden i Bærum. Arealene skal omdisponeres og brukes som et kreativt verksted for barn og unge. Prosjektet henter inspirasjon fra Børnehuset ved Louisiana kunstmuseum utenfor København og er et ledd i å styrke målgruppens evne til kritisk tenkning og samarbeid.

Jødisk museum i Oslo – kjøp og oppgradering av tidligere synagoge

Foreslått tilskudd: 7 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 70,3 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 77,3 mill. kroner.

Stiftelsen Jødisk Museum i Oslo søker om midler til å erverve, tilbakeføre og restaurere den tidligere synagogen i Calmeyers gate for å gjøre hele huset og historien tilgjengelig for allmenheten. Museet har leid deler av bygget siden 2005 og gradvis sørget for at originale utsmykninger og interiør har blitt avdekket, gjenfunnet og gjeninnsett. Museet har nå en mulighet til å kjøpe hele bygget og ønsker å gjøre det tilgjengelig for publikum og utvide aktivitetene.

KODE kunstmuseer og komponisthjem – rehabilitering av Lysøen

Foreslått tilskudd: 15 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 75 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 90 mill. kroner.

Ole Bulls villa Lysøen i Bjørnafjorden kommune trenger omfattende rehabilitering. Villaen sto ferdig i 1873 og var komponistens sommerhus fram til hans død i 1880. Staten har tidligere bidratt med 15 mill. kroner til bygging av ny elektrisk passasjerferge til øya og 39,5 mill. kroner til rehabilitering av villaen og konservering av inventaret, men arbeidene på hovedbygningen har avdekket at behovet er betydelig større enn først antatt. Tiltakene ved hovedbygningen blir med dette fullfinansiert av staten, men det forventes samtidig at fylkeskommune og kommune tar ansvar for den øvrige bygningsmassen og den tilstøtende infrastrukturen ved anlegget. Det er For-

tidsminneforeningen Hordaland avdeling som eier Lysøen, men KODE kunstmuseer og komponisthjem har ansvaret for all drift og forvaltning. Det er også KODE som forvalter det statlige tilskuddet og som har hovedansvar for oppgraderingsarbeidet.

Mjøsmuseet – museumssenter i Gjøvikhallen

Foreslått tilskudd: 20 mill. kroner som engangstilskudd.

Mjøsmuseet ønsker å videreutvikle sine formidlingsaktiviteter og etablere en helårsåpen museumsarena i Gjøvikhallen i sentrum av Gjøvik. Formidlingen her skal ha fokus på industrihistorien. Museet vil samtidig samle de fleste ansatte og hovedadministrasjonen i et moderne kontorfellesskap i samme bygg, og samtidig redusere det totale antallet driftsbygninger museet forvalter.

Musea i Sogn og Fjordane – «Tinghuset» fellesmagasin, fase 2

Foreslått tilskudd: 4 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 13,1 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 17,1 mill. kroner.

Tinghuset er en ombygd fabrikkbygning utenfor Førde som fungerer som fellesmagasin for Musea i Sogn og Fjordane. Magasinet ble åpnet og tatt i bruk i 2024, og staten bidro med 40 mill. kroner til prosjektet. I denne neste fasen av prosjektet skal det bl.a. settes inn innredning i det største gjenstandsmagasinet samt realiseres publikums- og studiemagasiner, og arbeids- og undervisningsrom. De publikumsrettede delene av magasinet er viktige for å sikre tilgjengeliggjøring og formidling av samlingene.

Museene i Sør-Trøndelag – flytting av taterbostedet «Solheim»

Foreslått tilskudd: 3 mill. kroner som engangstilskudd.

Taterne/romanifolket har status som en nasjonal minoritet i Norge. De utmerket seg ved at de ikke var bofaste, men førte et omreisende liv og ble derfor omtalt som reisende. Sverresborg Trøndelag folkemuseum har overtatt eiendommen Solheim i Levanger kommune i Trøndelag, og ønsker å flytte bostedet til sitt anlegg i Trondheim. Eiendommen inkluderer våningshus, stall og garasje, hvor all innredning og inventar er bevart. Solheim representerer det kulturelle mangfoldet i regionen, forholdet mellom by og

bygd, og de reisendes overgang til en moderne livsstil. På Sverresborg vil Solheim bli tilgjengelig for allmennheten og danne grunnlaget for formidling til skolebarn og andre publikumsgrupper. Dette prosjektet vil styrke folkemuseets arbeid med bevaring og formidling av minoritetskultur regionalt, og bidra til å bevare nasjonalt viktige kulturminner.

Museum Nord – Skrei opplevelsessenter i Lofoten, fase 2

Foreslått tilskudd: 5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 51,6 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 56,6 mill. kroner.

Skrei er et opplevelsessenter i Sturvågan ved Kabelvåg i Vågan kommune, på stedet der den kommersielle handelen med denne torskefiske startet. Det skal bli et sted hvor besøkende kan lære om betydningen av lofotfiske, skreien og de enorme verdiene dette har skapt og skaper for Norge. *Skrei* vil bestå av nybygget Otolitten og de eksisterende arenaene Lofotmuseet, Galleri Espolin og Lofotakvariet. Alle delene skal bindes sammen slik at anlegget blir praktisk tilgjengelig og at historien kan formidles på best mulig vis. Staten har tidligere bidratt med 162 mill. kroner til dette prosjektet. Den siste fasen handler om å få på plass den planlagte helhetlige løsningen for Skrei, slik at Otolitten og øvrige deler av anlegget fungerer som en helhetlig opplevelse.

Nordlandsmuseet – Bymuseet i Bodø, universell utforming og samisk utstilling, fase 2

Foreslått tilskudd: 3 mill. kroner som engangstilskudd.

Bymuseet er blant de eldste bygningene i Bodø sentrum, oppført i 1903, og er fredet etter kulturminneloven. Prosjektet innebærer et tilbygg samt ombygging av Bymuseet for å gjøre det tilgjengelig for mennesker med funksjonsnedsettelser. Til Bodø som europeisk kulturhovedstad i 2024 etablerte museet en utstilling i samarbeid med Årran lulesamisk senter. Det oppgraderte Bymuseet i Bodø åpnet i juni 2024. Staten har tidligere bidratt med 8 mill. kroner til dette prosjektet.

Stavanger kommune – prosjektering av nytt teater og museum

Foreslått tilskudd: 10 mill. kroner som engangstilskudd.

Rogaland Teater og Museum Stavanger ligger side om side i historiske bygninger på Kannikhøyden i Stavanger. Begge institusjonene har i dag utfordringer med kapasitet, inneklima, lyd- og siktforhold, manglende funksjonalitet og utdaterte tekniske løsninger. Det er behov for omfattende bygningsmessige oppgraderinger av de eksisterende bygningene, og det prosjekteres et nybygg som skal tjene begge virksomhetene. Prosjektet omtales som Kulturhøyden. Det er Stavanger kommune som vil være byggherre. Staten har tidligere bidratt til denne prosjekteringen med 2 mill. kroner til Stavanger kommune.

Steinkjer Kulturbygg AS – Prosjekt Jakob, Steinkjer kulturhus

Foreslått tilskudd: 48 mill. kroner som engangstilskudd.

Prosjekt Jakob omfatter restaurering av Samfunnshuset fra 1952 og bygging av nytt kulturhus i Steinkjer sentrum. Det er det største kulturløftet i byens historie, og dette fullfører omkransningen av torget med kirken (Weidemannkatedralen), nybygd kulturhus, bybrua, Samfunnshuset og Kongens gate. Anlegget vil inneholde kulturskole, ungdomstjenesten, aktivitetssenter, Studentenes hus, lagerplass og andre funksjoner for frivillig kulturliv. Prosjektet er ferdigstilt og åpnet i 2023. Staten har tidligere bidratt med 7 mill. kroner til Museene Arvens utstilling Heim, som inngår i dette prosjektet.

Tromsø kommune – prosjektering av Kulturkvartalet

Foreslått tilskudd: 7 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 10 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkningen blir 17 mill. kroner.

Arktisk Filharmoni og Nordnorsk Kunstmuseum har begge signalisert at de har behov for bedre egnede lokaler i Tromsø, og begge har separat søkt om statlig medfinansiering av nye bygg. Staten tok initiativ overfor Tromsø kommune til å se på mulighetene for å samlokalisere de to institusjonene i ett nybygg som dekker begges behov. Aktørene konkluderte med at dette er mulig og vil skape synergier for begge institusjonene. Kommunen ønsker å oppføre bygget på Macktomta i Tromsø sentrum og ber om statlig medfinansiering til videre prosjektering. Tromsø kommune har tidligere mottatt til sammen 13 mill. kroner fra staten til denne prosjekteringen.

Vest-Agder-museet – nytt museumsbygg på Odderøya, Kristiansand

Foreslått tilskudd: 15 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 124 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkingen blir 139 mill. kroner.

Vest-Agder-museet har søkt om tilskudd til et nytt museumsbygg på Odderøya i Kristiansand. Museet har i dag ikke utstillingsfasiliteter i Kristiansand som tilfredsstillende gjeldende krav til universell utforming, klima og sikkerhet. Bygget legges opp til å bli Kristiansands bymuseum og et regionmuseum for vestre Agder, og presenteres som en ny attraksjon og kulturhistorisk møteplass. Lokaliseringen sentralt i Kristiansand, ved siden av Kilden teater og konserthus, Kunstsilo og Kulturskolen, forventes å gi en rekke synergi-effekter.

Voss herad – «Gamlekinoen» på Voss til kulturhus

Foreslått tilskudd: 5 mill. kroner samt tilsagn om ytterligere 12 mill. kroner i senere budsjettår, slik at den samlede statlige medvirkingen blir 17 mill. kroner.

Voss herad ønsker å tilbakeføre og utvikle Gamlekinoen fra 1957 til en scene med kvaliteter og teknisk utrustning som gjør at huset kan tilby scenekunst, dans og musikk. Kommunen vil oppgradere scene, sal og teknisk utstyr etter dagens standard og bygge oppholdsrom til artistene bak scenen. Prosjektet har fokus på Gamlekinoens kulturmiljøverdier og vil gi Voss et scenekunsthus

som vil kunne ta imot Riksteatret og andre større produksjoner.

Rapport 2023

Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2023 var å legge til rette for produksjon, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk, samt oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til bygg og offentlige rom som tilfredsstillende.

Kunst i offentlige rom (KORO)

KOROs virksomhet har som mål å sikre at flest mulig skal kunne oppleve kunst av høy kvalitet i offentlige inne- og uterom over hele landet. Oppdraget ivaretas gjennom produksjon og finansiering, formidling og forvaltning av kunst, samt gjennom funksjonen som kompetansesenter for kunst i offentlige rom. KOROs arbeid bidrar til å utvikle samtidskunsten, og til å gi kunstnere oppdrag.

Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til KORO som tilfredsstillende, jf. rapport nedenfor.

KORO gjennomførte i 2023 tredje år av strategiplanen 2020–2024.

KORO har prosjektlederansvar i alle prosjekter som settes i gang i kunstordningen for statlige nybygg, og forvaltet i 2023 i tillegg to søkbare kunstordninger, LES og LOK.

Tabell 4.7 KORO – antall prosjekter i arbeid 2021–2023

	2021	2022	2023
Statlige bygg	45	57	55
LES – Leiebygg / eldre statlige bygg	32	22	22
LOK – Lokalsamfunnsordningen (ny i 2019)	236	284	236
KOM – Kommunale og fylkeskommunale bygg/ URO – Offentlige uterom	67	12	11
Sum	380	375	324

I 2023 var KORO prosjektleder, produsent og/eller tilskuddsyter i 324 prosjekter.

I ordningen for nye statlige bygg påtar KORO seg oppdrag fra statlige byggherrer og andre statsfinansierte oppdragsgivere. Blant de statlige byggherrene er Statsbygg den klart største opp-

dragsgiveren. Tilveksten i antallet nye oppdrag i statlig ordning var lavere i 2023 enn i 2022. I 2023 fikk KORO oppdrag fra Forsvarsbygg, Stortinget, Bane Nor, helseforetak og universitetssektoren. Den statlige byggevirksomheten er fortsatt høy, og prosjektene er større og mer komplekse.

Produksjon av kunst, og spesielt bygningsintegrert kunst, strekker seg normalt over tre–fire år. De fleste kunstprosjektene varierer i størrelse og omfatter mer enn ett kunstverk, med et antall varierende fra ett til flere titalls verk per prosjekt. Kunsten i nytt regjeringskvartal vil være KORO's største oppdrag noensinne. Outi Pieskis verk *AahkA* er valgt til A-blokkens inngangsparti, Jumana Mannas verk *Substitute* til Johan Nygaards plass og Damla Kilickirans verk *Sites of a Breach, Delays in a dream; A Surface Half Asleep* til A-blokkens vegg mot parken. Kunstplanen i regjeringskvartalet innebærer også rekuratering og integrering av eldre verk og temporære prosjekter. KORO fikk i 2022 oppdrag om et permanent minneste etter 22. juli i regjeringskvartalet og om et kunstprosjekt i forbindelse med det nye 22. juli-senteret i Høyblokken. Senteret vil ha en sterk fysisk nærhet til minneste, og de to stedene vil utfylle hverandre i å forvalte nasjonens minne etter 22. juli 2011. I 2023 ble 10 kunstnergrupperinger invitert til konkurransen om nytt nasjonalt minneste for 22. juli. Det endelige vinnerforslaget vil bli kåret i 2025.

Fra 2020 er de to tidligere kunstordningene KOM og URO erstattet av Lokalsamfunnsordningen (LOK). Uavsluttede prosjekter fra de to tidligere ordningene gjennomføres innenfor rammen av den nye ordningen.

KORO har et overordnet ansvar for forvaltningen av kunst fra statlige prosjekter og kan pålegge tiltak. Arbeidet med forvaltning av kunstsamlingen har hatt gode resultater gjennom hele 2023. I tillegg til å iverksette tiltak for å ivareta eksisterende kunst, arbeidet KORO også med forebyggende forvaltningstiltak i alle pågående prosjekter. I 2023 består samlingen av 8 551 verk fordelt på 1 048 steder i Norge og ved norske ambassader i utlandet.

Arbeidet med produksjon, formidling og forvaltning av kunst gjør at KORO er en stor oppdragsgiver for kunstnere, kuratorer og kunstkonsulenter. I 2023 var fire kuratorer ansatt på åremål i KORO. Videre ga KORO oppdrag til 81 kunstnere og 36 kuratorer og kunstkonsulenter.

Nasjonale kulturbygg

På denne posten gis det tilskudd, og tilsagn om tilskudd som strekker seg over flere budsjettår. I 2023-budsjettet bevilget Stortinget tilskudd og tilsagn til i alt 14 ulike investeringsprosjekter fra denne posten. Prosjektene omfatter både museer og scenekunstarenaer og har god geografisk spredning. De største prosjektene er modernise-

ringen av teaterbygningen ved Den Nationale Scene i Bergen, Bergen kommunes ombygging av Sentralbadet i Bergen til scenekunsthuss, og Sørlandets kunstmuseums nye anlegg Kunstsilo i Kristiansand. Av andre prosjekter kan nevnes Kristiansund kommunes realisering av nye lokaler for Operaen i Kristiansund og Nordmøre museum, oppføring av et nytt formidlingsbygg for Norsk Skogfinsk Museum på Svullrya i Grue kommune, samt Museum Nords opplevelssenter Skrei i Lofoten. Ansvaret for gjennomføringen av byggeprosjektene på denne posten ligger hos tilskuddsmottakeren.

Poster på Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett – statlige byggeprosjekter

Prosjekter under planlegging

Rehabilitering av Nationaltheatret

Stortinget vedtok i forbindelse med 2018-budsjettet bevilgning til oppstart av forprosjektering av rehabilitering av Nationaltheatret i Oslo. Stortinget sluttet seg i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett 2022 til at prosjektet skal gjennomgås og utredes videre, og at det må gjennomføres nødvendige tiltak for å sikre at bygget skal kunne benyttes fram til rehabilitering kan settes i gang. Arbeidet med planlegging og sikring ble igangsatt i 2022 og ble videreført i 2023 og 2024.

Regjeringen har lagt fram forslag om videreføring av midler til planlegging og prosjektering av Nationaltheaterprosjektet i 2025 over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1530, post 30 Prosjektering av bygg.

Regjeringen har lagt fram forslag om midler til videre arbeid med nødvendig sikring i 2025 over Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1530, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

RiddoDuottarMuseat

Stortinget vedtok i forbindelse med 2023-budsjettet bevilgning til oppstart av forprosjekt for nye lokaler for RiddoDuottarMuseat i Karasjok.

Kultur- og likestillingsdepartementet ga i 2023 Statsbygg i oppdrag å igangsette forprosjektfasen med videre planlegging og utvikling av konseptet nybygg for RiddoDuottarMuseat.

Regjeringen har lagt fram forslag om videreføring av midler til forprosjektering over Digitalise-

rings- og forvaltningsdepartementets budsjett, jf. kap. 2445, post 30 Prosjektering av bygg.

I tråd med gjeldende prosedyre for samiske kulturbygg planlegges prosjektet realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Dette innebærer at Statsbygg vil være byggherre, eier, forvalter og utleier av nybygget.

Ferdigstilte prosjekter – rapport

Beaivváš og Samisk videregående skole og reindriftsskole – nybygg

Stortinget vedtok i desember 2021 igangsetting av prosjektet om nybygg for Beaivváš og Samisk

videregående skole og reindriftsskole i 2022. Aktiviteter som ble gjennomført i prosjektet i 2023, har hatt hovedvekt på grunnarbeider, oppføring av bygget og kontrahering av sceneteknikk og annet utstyr. Nybygget er ferdigstilt, og ble offisielt åpnet i august 2024. Prosjektet er for tiden i prøvedriftsfase.

I tråd med gjeldende prosedyre for samiske kulturbygg ble prosjektet realisert som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Bygningen eies og forvaltes av staten ved Statsbygg.

Kap. 3322 Bygg og offentlige rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter	220	155	161
02	Inntekter ved oppdrag	37 442	35 853	37 215
	Sum kap. 3322	37 662	36 008	37 376

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter knyttet til prosjekter i regi av Kunst i offentlige rom (KORO) m.m., jf. kap. 322, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter knyttet til KOROs oppdragsvirksomhet ved kunstprosjekter ved nye statlige bygg, jf. kap. 322, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres.

Kap. 323 Musikk og scenekunst

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	102 459	105 740	108 680
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	62 469	70 000	72 000
22	Forsvarets musikk	52 700	56 230	58 300
60	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	24 386	25 400	26 390
70	Musikk- og scenekunstinstitusjoner	2 751 601	2 852 495	3 045 020
	Sum kap. 323	2 993 615	3 109 865	3 310 390

Innledning

Kapittelet omfatter bevilgningene til Riksteatret

og 34 musikk- og scenekunstinstitusjoner landet rundt, Kultur- og likestillingsdepartementets andel av bevilgningene til Forsvarets musikk og

tilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge. Det bevilges også midler til festivaler, arrangører, scener, ensembler og andre tiltak på musikk- og scenekunstrområdet under kap. 320 Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.

Mål og strategier for 2025

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2025 er å legge til rette for

- produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet
- kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

Musikk- og scenekunstinstitusjonene utgjør et viktig fundament i norsk kunst- og kulturliv. Den landsdekkende strukturen av institusjoner bidrar til tilgang til kunst og kultur, kunst- og kulturarbeidsplasser og gode levekår over hele landet. Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst, slik at de sammen bidrar til å nå de overordnede målene i et langsiktig perspektiv.

Institusjonene har ulik størrelse og profil, organisering og eierstruktur, og også ulike rammebetingelser når det gjelder økonomiske, geografiske, befolkningsmessige og markedsmessige forhold. Samlet bidrar de til måloppnåelsen på feltet, de skal ikke hver for seg innfri alle mål. Institusjonene definerer selv målene for sin virksomhet på bakgrunn av de nasjonale målene for kulturpolitikken og målene for bevilgningene til musikk og scenekunst.

De offentlig finansierte musikk- og og scenekunstinstitusjonene bidrar til inntekter, og til oppdrag og ordnede ansettelsesforhold for kunstnere på feltet. Institusjonene er også viktige samarbeidspartnere for kunstnere fra det ikke-institusjonelle feltet. Særlig på scenekunstoffeltet har det over år vært en økende grad av samarbeid mellom institusjonene og den prosjektbaserte delen av feltet. Det bidrar til bedre ressursutnyttelse, og også til at det totale tilbudet av scenekunst av høy kunstnerisk kvalitet når ut til et bredere publikum over hele Norge.

Institusjonene er viktige bidragsytere for at folk over hele landet får tilgang til kunst og kultur. Kultur- og likestillingsdepartementet forventer at institusjonene har strategier for å medvirke til mer mangfold i kunst- og kulturlivet, og at de arbeider aktivt for å

sikre at disse arenaene oppleves som relevante, tilgjengelige og inkluderende for befolkningen.

Mange institusjoner melder at de står i en krevende økonomisk situasjon, blant annet som følge av at inntektene ikke holder tritt med kostnadsveksten. Enkelte institusjoner har gått med underskudd i 2022 og 2023, som de har vært nødt til å dekke av tidligere oppspart egenkapital. Flere institusjoner har iverksatt kostnadsbesparende tiltak for å møte situasjonen. For å motvirke konsekvensene for arbeidsplasser og publikumstilbud landet rundt, foreslår regjeringen å øke bevilgningene til musikk- og scenekunstinstitusjoner med 63,4 mill. kroner utover generell prisjustering.

Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å etablere en insentivordning for ny norsk dramatik i løpet av 2025. Ordningen vil være rettet mot både institusjonene og det frie scenekunstoffeltet, og skal finansieres av spillemidler, jf. omtale under programkategori 08.20.

Regjeringen oppnevnte i 2023 et utvalg som skal foreta en helhetlig gjennomgang av musikkfeltet i form av en offentlig utredning (NOU). Regjeringens mål med utredningen er å bedre vilkårene for musikkvirksomhet, effektiv bruk av ressurser og et fortsatt levende musikkliv i hele landet. Utvalget skal levere sin utredning våren 2025.

Riksteatret

Riksteatret ble opprettet ved lov i 1948 og har som formål «å fremja arbeidet med å føra dramatisk kunst ut til folket i bygd og by og på andre tenlege måtar å auka kjennskapen til god dramatisk kunst», jf. lov om Riksteatret av 13. desember 1948. Gjennom å tilby profesjonell scenekunst i hele landet supplerer teateret det øvrige scenekunsttilbudet. Teateret har årlig et allsidig repertoar med 8–10 produksjoner på om lag 70 faste spillesteder over hele landet. Riksteatret presenterer både egenproduksjoner, samarbeidsproduksjoner og innkjøpte produksjoner fra andre teatre og frie grupper.

Kultur- og likestillingsdepartementet har igangsatt en evaluering av Riksteatrets virksomhet. Evalueringsrapporten skal være ferdig i 2025.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene ved Riksteatret, utenom turnévirksomheten. Utgifter til turnévirksomheten dekkes av post 21, jf. omtale nedenfor.

Videre skal bevilgningen dekke husleie for Riksscenens lokaler, samt utgifter til evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og visse fellestiltak på musikk- og scenekunstormrådet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter på kap. 3323, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utgifter ved Riksteatrets turnévirkosomhet.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 2 mill. kroner til Riksteatrets billettfond, som er en ordning for fribilletter for skoleelever.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter på kap. 3323, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 22 Forsvarets musikk

Bevilgningen på posten skal dekke 40 pst. av utgiftene til drift av fire av korpene i Forsvarets musikk, jf. omtale under kap. 1720 i Prop. 1 S (2024–2025) Forsvarsdepartementet og Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016). Dette omfatter Sjøforsvarets musikkorps i Bergen, Hærens musikkorps i Harstad, Kongelig norske marines musikkorps i Horten og Luftforsvarets musikkorps i Trondheim. Kultur- og likestillingsdepartementet samarbeider med Forsvarsdepartementet om videre utvikling av korpene.

Post 60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Bevilgningen på denne posten gjelder driftstilskudd til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge. Landsdelsmusikerordningen er et musikk-samarbeid som omfatter de fylkeskommunale enhetene Musikk i Nordland og Scene Nord med ensembler i ulike sjangre, i tillegg til Nordnorsk Jazzsenter og Rytmask kompetansenettverk i Nord. Landsdelsmusikerordningen har som formål å produsere og formidle musikk av høy kvalitet til kulturhus og lokale arrangører i hele Nord-Norge.

Post 70 Musikk- og scenekunstinstusjoner

Bevilgningen på posten gjelder driftstilskudd til instusjoner på musikk- og scenekunstoffet, jf. vedlegg 2. Staten dekker hele det offentlige drifts-

tilskuddet til Dansens Hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikkselskapet Harmonien, Nationalteatret, Oslo-Filharmonien og Teater Manu. For de øvrige instusjonene på posten er finansieringen delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel på 30 pst. av det ordinære offentlige driftstilskuddet, jf. forslag til vedtak IV, nr. 1. I det ordinære statlige driftstilskuddet inngår ikke husleietilskudd og andre særskilte tilskudd som går fram i noter til vedlegg 2. Forutsetningen om regional medfinansiering er knyttet til det ordinære statstilskuddet slik det framgår i denne proposisjonen. Dersom statstilskuddet i 2025 økes utover dette, enten som følge av Stortingets behandling eller ved tilleggsbevilgninger i løpet av året, er det ikke en forutsetning at regionen øker sin finansieringsandel tilsvarende i gjeldende budsjettår. Dette er for å gi forutsigbarhet i de kommunale og fylkeskommunale budsjettprosessene.

Den nye språkloven, som trådte i kraft 1. januar 2022, slår fast statusen til norsk tegnspråk som nasjonalt tegnspråk. Som en oppfølging av NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet* foreslår departementet at tilskuddet til Teater Manu overføres fra kap. 320, post 75 til denne posten. Økningen på 2 mill. kroner til Teater Manu for 2024 foreslås videreført for 2025. Bevilgningen på posten foreslås på denne bakgrunn økt med 22,8 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 320, post 75, jf. omtale på kap. 320, post 75.

Økningene til Arktisk Filharmoni og Det Norske Blåseensemble, på hhv. 10 mill. kroner og 3 mill. kroner for 2024, foreslås også videreført for 2025 som del av det ordinære driftstilskuddet.

Tilskuddet til Ibsen Scope, som består av Ibsen Scope Grants og Ibsen Scope Festival, forvaltes av Teater Ibsen. Departementet foreslår at tilskuddet til Ibsen Scope overføres fra kap. 300, post 78 og innlemmes i driftstilskuddet til teateret som en øremerket tildeling til Ibsen Scope. Bevilgningen på posten foreslås på denne bakgrunn økt med 2,4 mill. kroner, mot tilsvarende reduksjon på kap. 300, post 78, jf. omtale på kap. 300, post 78.

I bevilgningsforslaget på posten er det lagt inn følgende økninger:

- 20 mill. kroner til Den Norske Opera & Ballett til å dekke utgifter i forbindelse med utskifting av scenemaskineriet
- 15 mill. kroner til Det Norske Teatret til styrking av driften og nødvendige oppgraderinger
- 7,5 mill. kroner til Hålogaland Teater til utskifting av scenemaskineriet

- 5,9 mill. kroner til Operaen i Kristiansund til å dekke økte husleieutgifter i forbindelse med innflytting i Normoria
- 3,5 mill. kroner til Kilden teater og konserthus til finansiering av nødvendige investeringer
- 3,5 mill. kroner til Trøndelag Teater til nødvendige investeringer
- 2,5 mill. kroner til Nationalteatret til å dekke økte utgifter ved å samle forestillingsaktiviteten i hovedbygningen og Torshovteatret
- 2,5 mill. kroner til Musikkelskapet Harmonien til å styrke driften og opprettholde den kunstneriske aktiviteten
- 1,5 mill. kroner til Teater Ibsen til å styrke driften og opprettholde den kunstneriske aktiviteten
- 1,5 mill. kroner til Teater Innlandet til å styrke driften og opprettholde den kunstneriske aktiviteten

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte mottakere på musikk- og scenekunstheltet vises det til Prop. 1 S (2022–2023) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2023

Rapporten omfatter institusjoner og tiltak under kap. 323. I tillegg rapporteres resultatene for Beavváš Sámi Našunálateáhter, som mottar statlig driftstilskudd over Sametingets budsjett.³ Kulturdirektoratet presenterer en utvidet statistikk for musikk- og scenekunstheltet på sine nettsider.

Målene for bevilgningene til musikk og scenekunst i 2023 var å legge til rette for

- produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet
- kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk
- et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

Bevilgningene skal bidra til å sikre rammevilkårene for institusjonenes produksjon og formidling av musikk og scenekunst og sette dem i stand til å bidra til den samlede måloppnåelsen i et langsiktig perspektiv. Institusjonene avgir rapport om sin virksomhet, og rapportene inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

Rapporteringen for 2023 viser at økningen i musikk- og scenekunstinstitusjonenes samlede

aktivitet og publikumsbesøk fortsetter og nærmer seg nivået før pandemien. Det er til dels store variasjoner mellom institusjonene, og flere påvirkes fortsatt av ettervirkningene av pandemien og av kostnadsveksten generelt i samfunnet. Samlet sett vurderer departementet den sektorpolitiske måloppnåelsen i 2023 som tilfredsstillende, jf. rapport nedenfor.

Det er en forutsetning for det statlige driftstilskuddet til de regionale musikk- og scenekunstinstitusjonene at fylkene og kommunene skal bidra med sin andel i den offentlige finansieringen av institusjonene. Prinsippet om at de ordinære driftstilskuddene skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionene, har ligget fast over flere år, jf. Innst. 14 S (2022–2023), vedtak IV.

Institusjonenes økonomirapporter viser at forutsetningen om 30 pst. regional medfinansiering var oppfylt for samtlige av de 26 regionale institusjonene som var omfattet av vedtaket i 2023. Det er departementets vurdering at den delte finansieringsmodellen mellom staten og regionen både bidrar til å bygge opp under institusjonenes regionale forankring, og at den sikrer institusjonene forutsigbare økonomiske rammevilkår.

Produksjon og formidling av ulike musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet

Riksteatret

Målene for Riksteatret i 2023 var at teateret skal tilby et scenekunstreperioar av høy kvalitet, og fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, bygge fellesskap gjennom et scenekunsttilbud som er tilgjengelig, mangfoldig og relevant for publikum i hele Norge, og være en aktiv samarbeidspartner for andre aktører i scenekunstheltet.

Riksteatret har rapportert om god måloppnåelse i 2023 når det gjelder kvalitet i produksjon og formidling. Ambisjonen om nyskaping, relevans og kvalitet bidro til både kunstneriske suksesser og publikumssuksesser. Det ble satt opp 5 urpremierer i 2023. Riksteatret presenterte et variert repertoar på 73 spillesteder over hele landet. Mange av stedene utgjør Riksteatret en betydelig del av det lokale scenekunsttilbudet.

Teateret spilte totalt 384 forestillinger for om lag 76 500 publikummere. Tilsvarende tall for 2022 var 413 forestillinger og om lag 73 000 publikummere. Besøkstallene var fortsatt noe lavere i 2023 enn normalen før pandemien. Publikum på forestillinger rettet mot barn og unge var om lag 21 050 i 2023, mot 27 350 i 2022. Totalt antall pro-

³ Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter.

duksjoner i 2022 var 8 (mot 7 i 2022), hvorav 5 var samarbeidsproduksjoner. Oslo Nye Teater, Hålogaland Teater, Statsteatret, Nationaltheatret, Nye Hjørten Teater, Teater Vestland og Oslo-Filharmonien var blant samarbeidspartnerne i 2023. I tillegg ble en produksjon fra Rimfrost Produksjoner sendt ut på turné.

Gjennom egne tiltak og i samarbeid med lokale aktører har Riksteatret jobbet aktivt med å styrke kontakten med og kunnskapen om publikum. Antall publikummere på 129 ulike formidlingsarrangementer var om lag 7 850, mot om lag 9 450 publikummere på 72 formidlingsarrangementer i 2022.

Riksteatret tilbød i 2023 også digitale visninger av ulike forestillinger. I samarbeid med Applaus Scene så om lag 46 000 skoleelever forestillinger digitalt i klasserommet. Riksteatrets formidlingsarrangementer på litteraturhus og bibliotek ble gjort tilgjengelige digitalt.

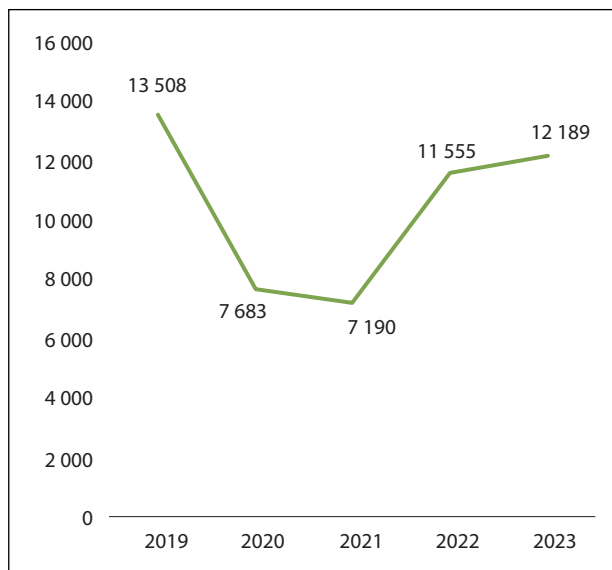
Gjennom kompetansedeling, hospitantopphold og ulike andre tiltak bidro Riksteatret til å utvikle samarbeidet med kulturhusene og institusjonsteatrene.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene

I 2023 mottok 33 musikk- og scenekunstinstitusjoner tilskudd over kap. 323, post 70. Institusjonene gjennomførte til sammen om lag 12 200 forestillinger, konserter og formidlingsaktiviteter i 2023 (mot om lag 11 600 i 2022). Institusjonenes samlede aktivitet økte dermed med 5 pst. fra 2022 til 2023. Det var særlig antall formidlingsaktiviteter som trakk opp, med en økning på 22 pst. (om lag 900 flere arrangementer). Antall konserter økte med 15 pst. (om lag 160 flere) og lå dermed på 2019-nivå, som var siste normalår før pandemien. Antall forestillinger gikk derimot ned med 6 pst. siden 2022 (om lag 400 færre).

Antall publikummere økte fra om lag 1 880 000 i 2022 til om lag 2 029 000 i 2023. Dette var en økning på 8 pst., og er tilnærmet likt institusjonenes samlede måltall for 2023, men fortsatt 14 pst. under nivået for 2019. Det kan synes som om musikk institusjonene i noe større grad enn scenekunstinstitusjonene har nærmet seg nivået på besøkstall fra før pandemien. Dette kan delvis forklares med at andelen billetterte publikummere er lavere hos musikk institusjonene.

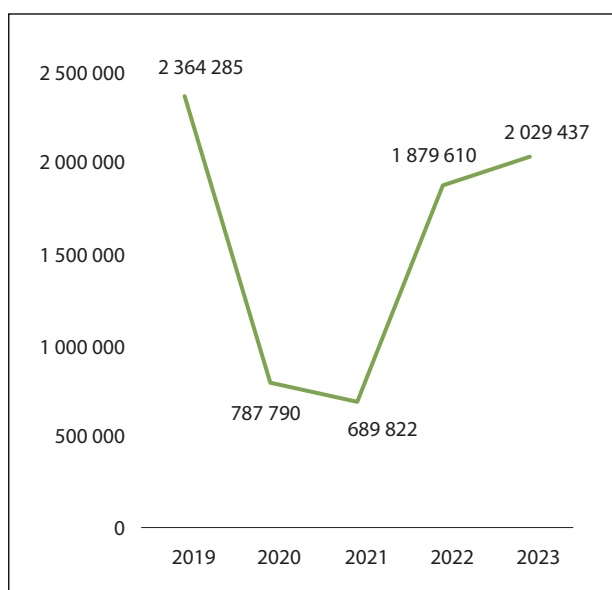
Institusjonenes turnévirkosomhet gir flere tilgang til musikk og scenekunst av høy kvalitet. Musikk- og scenekunstinstitusjonene gjennomførte om lag 1 500 forestillinger, konserter og for-

Figur 4.1 Antall arrangementer totalt for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70) 2019–2023

Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter.

midlingsarrangementer på turné i Norge for et publikum på om lag 175 000. Tilsvarende var det om lag 1 700 arrangementer og 211 000 publikummere på turné i 2022. Antall arrangementer på turné i Norge gikk dermed ned med 12 pst. og antall publikummere med 17 pst. fra 2022 til 2023. Både aktivitet og besøk er også godt under 2019-nivået, og det er særlig hos scenekunstinstitusjonene hvor reduksjonen er størst, sammenlignet med både 2018 og 2019. Institusjonene selv har

Figur 4.2 Antall publikummere totalt for musikk- og scenekunstinstitusjoner (post 70) 2019–2023

Kilde: Kulturdirektoratet og institusjonenes årsrapporter.

forklart at lavere turnéaktivitet i Norge hovedsakelig skyldes økte turnékostnader og lavere etterspørsel fra spillesteder rundt om i landet.

Tabell 4.8 Antall publikum og arrangementer totalt og på turné i 2023 for musikk- og scenekunstinstitusjoner og Riksteatret¹

	Antall publikummere totalt	Antall arrangementer totalt	Publikum på turné	Arrangementer på turné
Musikk- og scenekunstinstitusjoner post 70	2 029 437	12 189	174 813	1 490
Riksteatret	84 353	513	71 593	464
Andre musikk- og scenekunsttiltak ²	536 996	4 574	142 746	1 213
Totalt³	2 650 786	17 276	389 152	3 167

¹ Inkluderer både kunstnerisk aktivitet og formidlingsarrangementer.

² Inkluderer kap. 323, post 60 og kap. 320, post 75.

³ Beaivváš Sámi Našunálateáhter, som mottar statlig tilskudd gjennom Sametinget, rapporterer i tillegg om totalt 227 forestillinger og 78 606 publikummere i 2023. Av dette ble 90 forestillinger spilt på turné for et publikum på 14 389.

Kunstnerisk utvikling og fornyelse av musikk- og scenekunstuttrykk

Kunstnerisk utvikling er nedfelt i både strategier og målformuleringer for samtlige institusjoner på post 70. Samlet sett viser rapporteringen at institusjonene prioriterer kunstnerisk utvikling høyt, og at ambisjonene på dette området er store. Rapporteringen for 2023 viser at institusjonene i høy grad nådde sine egne mål om utvikling og fornyelse.

I 2023 presenterte musikk- og scenekunstinstitusjonene til sammen 135 uroppføringer/-framføringer (146 i 2022), som er på nivå med tall fra før pandemien. Antall framførte norske samtidsmusikkverk (261) var det høyeste på seks år, mens antall utenlandske samtidsverk (211) var på nivå med tidligere år. Tallene inkluderer både verk framført på konsert og i formidlingssammenheng. På scenekunstheltet (inkludert opera) ligger antall norsk (121) og utenlandsk samtidsdramatikk (28) noe lavere enn snittet for de siste årene. For dansefeltet er tallene for ny norsk koreografi (47) og utenlandsk koreografi (21) omtrent på nivå med tidligere år.

Perioden med pandemi og restriksjoner førte til en økning i digital formidling og alternative måter å nå ut til publikum på. Rapporteringen for 2023 bekrefter hovedtendensene fra 2022. Generelt har orkestrene/musikkinstitusjonene, og delvis også innenfor opera og ballett, hatt en større aktivitet innen digital formidling, mens denne aktiviteten har vært mindre hos teatrene. For institusjonene som prioriterer digital formidling, brukes

det både som virkemiddel for å nå ut internasjonalt, til å nå særskilte grupper som ikke kommer seg til konsertsalene, og for å gi en merverdi til en fysisk forestilling gjennom digitalt formidlet bakgrunnsstoff.

Et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum

De aller fleste institusjonene som mottar tilskudd på post 70, rapporterer særskilt om formidlingsaktiviteter rettet mot et fysisk publikum. Med formidlingsaktivitet menes arrangement som ikke primært er av kunstnerisk karakter, men som for eksempel prøver å gi dypere innsikt i og økt engasjement for de kunstneriske aktivitetene i institusjonen, og å øke tilgjengeligheten til dette.

Antall formidlingsarrangementer og besøket på disse fortsatte å øke i 2023, og endte på tilnærmet samme nivå som før pandemien. Institusjonene rapporterte om til sammen 275 800 publikummere på vel 4 800 formidlingsarrangementer. Tilsvarende tall i 2022 var 242 000 publikummere på nærmere 4 000 formidlingsarrangementer.

I 2023 ble det gjennomført vel 3 700 konserter, forestillinger og formidlingsaktiviteter rettet mot barn og unge, en økning på 21 pst. fra 2022. Av disse utgjorde aktiviteter formidlet gjennom Den kulturelle skolesekken rundt en tredjedel. Nærmere hvert tredje gjennomførte arrangement var rettet primært mot målgruppen barn og unge. Antall publikummere på arrangementer rettet mot barn og unge var totalt 616 300 i 2023, en økning

på 24 pst. fra 2022. Av dette igjen utgjorde publikum på arrangementer formidlet av Den kulturelle skolesekken i underkant av 20 pst. Publikum på arrangementer rettet mot barn og unge utgjorde 30 pst. av institusjonenes samlede publikum i 2023.

Mange av institusjonene har kulturelt mangfold høyt på dagsordenen, og gir et overveiende godt inntrykk av ambisjonene på dette området. De fleste institusjonene rapporterte for 2023 at de jobbet strategisk på området, men det er store variasjoner i omfanget av konkrete tiltak. Institu-

sjonenes arbeid var mest rettet mot publikum og lokalsamfunn, og særlig barn og unge og mangfold. Det var i mindre grad søkelys på mangfold internt i virksomheten og andre målgrupper som personer med funksjonsvariasjon.

Andre musikk- og scenekunsttiltak

Det ble i 2023 bevilget midler til andre musikk- og scenekunsttiltak, jf. post 60 og kap. 320, postene 74 og 75, som også bidro til eller tilrettela for måloppnåelsen, jf. tabell 4.8.

Kap. 3323 Musikk og scenekunst

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter	262	388	403
02	Billett- og salgsinntekter m.m.	23 349	32 405	25 332
	Sum kap. 3323	23 611	32 793	25 735

Post 01 Ymse inntekter

Posten omfatter ymse inntekter ved Riksteatret, jf. kap. 323, post 01.

Post 02 Billett- og salgsinntekter m.m.

Posten gjelder salg av billetter og program ved Riksteatret m.m., jf. kap. 323, post 21.

Kap. 325 Allmenne kulturformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	77 074	72 057	74 073
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	22 486	31 500	27 000
52	Norges forskningsråd	15 530	30 510	
60	Regionale kulturfond			75 000
70	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>			21 100
71	Kultur som næring	21 387	21 000	
72	Kultursamarbeid i nordområdene	15 410	13 530	13 995
73	Bodø – Europeisk kulturhovedstad 2024	33 705	32 270	
75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	79 338	140 160	115 000

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
77	Stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifb. covid-19	78 449		
78	Barne- og ungdomstiltak	76 948	33 940	14 750
82	Nobels Fredssenter	36 085	37 500	38 900
86	Talentutvikling	56 415	55 000	57 000
	Sum kap. 325	512 827	467 467	436 818

Innledning

Kapittelet omfatter bevilgningen til Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge (heretter Kulturtanken) og bevilgninger til regionale kulturfond, forskning og utvikling, internasjonalt arbeid i nordområdene, kulturtiltak på Svalbard, europeisk kultursamarbeid og arbeid med UNESCO, Nobels Fredssenter, barne- og ungdomstiltak, talentutvikling og tilskudd til en rekke institusjoner og tiltak som på ulike måter bidrar til å nå målene for kapittelet.

Mål og strategier for 2025

Bevilgningene til allmenne kulturformål skal i 2025 bygge opp under de overordnede nasjonale målene for kulturpolitikken, jf. programomtalen 08.20.

Målene for bevilgningene til allmenne kulturformål i 2025 er å legge til rette for

- å bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet
- at barn og unge har tilgang til og kan delta i kunst- og kulturaktiviteter uavhengig av bakgrunn, bosted og økonomiske ressurser
- økt mangfold og likestilling i kulturlivet
- bred rekruttering til kulturlivet gjennom talentutviklingsarbeid i hele landet
- økt forskningsbasert kunnskap om departementets ansvarsområder
- økt kultursamarbeid på tvers av landegrenser
- kunstnerisk frihet og ytringsfrihet internasjonalt

Bevilgningene til Kulturtanken, til barne- og ungdomstiltak og talentutvikling skal bidra til at alle barn og unge får et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, uavhengig av bakgrunn, bosted og økonomiske ressurser.

Bevilgningen går videre til å følge opp Kultur- og likestillingsdepartementets internasjonale forpliktelser på kulturfeltet. Det internasjonale engasjementet på kulturfeltet omfatter samarbeid med aktører som UNESCO, Europarådet og EU/EØS. Innenfor nordisk og arktisk område omfatter kultursamarbeidet blant annet Nordisk ministerråd, Barentsrådet, Den nordlige dimensjon og Østersjørådet.

Bevilgningen bidrar til regjeringens arbeid med å fremme kunstnerisk frihet og ytringsfrihet som en del av det internasjonale arbeidet, og å videreføre støtteordninger for aktører som vil arbeide internasjonalt. Bevilgningen til regionale kulturfond skal bidra til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet i hele landet.

Bevilgningen på post 71 Kultur som næring foreslås avvirket fra 2025. Avviklingen av tilskuddet innebærer at Kultur- og likestillingsdepartementets oppdrag til Innovasjon Norge opphører når oppdragsmidlene fra tidligere år er brukt opp.

Kulturtanken

Kulturtanken er statens forvaltningsorgan på området barne- og ungdomskultur. Sentrale oppgaver er å gi råd til departementene i spørsmål om barne- og ungdomskultur, tilrettelegge for samarbeid og samordne innsats på feltet i dialog med relevante aktører, ha oversikt over og videreutvikle kunnskap på området og forvalte ulike virkemidler. Med barne- og ungdomskultur menes kunst- og kulturuttrykk som har barn og unge som målgruppe, både som mottakere, deltakere og aktører. Kulturtanken skal, innenfor de målsettinger, rammer og ressurser som til enhver tid er fastsatt av departementet og Stortinget, arbeide for å nå målene på området.

En sentral oppgave for Kulturtanken er å ivareta det nasjonale ansvaret for Den kulturelle sko-

lesekken (DKS) for alle kunst- og kulturuttrykk, og forvalte statlige midler til ordningen. Dette ansvaret skal følges opp i tråd med de til enhver tid gjeldende nasjonale målene for DKS. Det statlige tilskuddet til DKS finansieres av spillemidler til kulturformål. Se nærmere omtale av DKS under Del III, kapittel 5.

Kulturtanken har som oppfølging av regjeringens handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter fått to treårige oppdrag for perioden 2024–2026. Det ene er å lede et mangfoldsløft i kulturfrivilligheten ved å samle aktører som jobber med deltakelse, inkludering og kultur, bygge på pågående arbeid, bygge ny kunnskap og spre beste praksis. I tillegg har Kulturtanken fått i oppdrag å styrke medvirkning fra barn og unge i utviklingen av relevante fritidstilbud.

Målene for Kulturtankens virksomhet ble revurdert i 2024 på bakgrunn av evaluering. Departementet foreslår at målene videreføres i 2025. Kulturtanken skal på denne bakgrunn

- bidra til at barn og unge får delta i, oppleve og skape kunst og kultur på fritiden
- fremme en kunnskapsbasert utvikling av kunst- og kulturtilbudet for barn og unge
- utvikle Den kulturelle skolesekken (DKS) i tråd med de nasjonale målene for ordningen
- videreutvikle samarbeidet om DKS mellom kultursektoren, utdanningssektoren og forvaltningsnivåene.
- sørge for en effektiv og god forvaltning og styringsstruktur

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Kulturtanken. Bevilgningen på posten dekker

også evaluerings- og kvalitetsutviklingsarbeid og andre typer fellestiltak på kulturområdet i departementets regi.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Kulturtanken får i merinntekter under kap. 3325, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen omfatter midler til forskning, utredninger, statistikk samt spesielle drifts- og utviklingsutgifter på Kultur- og likestillingsdepartementets ansvarsområder, herunder digitaliserings- og omstillingsprosjekter.

Post 60 (ny) Regionale kulturfond

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til en ny desentralisert tilskuddsordning for regionale kulturfond. Regionale kulturfond skal støtte opp under ansvar og roller som fylkeskommunene har i dag, og bidra til gode lokalsamfunn og et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet. Tilskuddene skal stimulere til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet, styrke samspill mellom profesjonelt og frivillig kulturliv og bidra til høynet kvalitet på kunst- og kulturtilbudet lokalt og regionalt.

Ordningen skal forvaltes av fylkeskommunene etter forskrift. Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å sende forslag til forskrift på alminnelig høring i løpet av 2024.

Bevilgningen skal fordeles etter samme fordelingsmodell som desentralisert ordning for kulturbygg: 35 pst. av beløpet fordeles likt på alle fylkeskommunene, 60 pst. fordeles i tråd med folketallet og 5 pst. basert på areal.

Fylkeskommune	Forslag 2025 (i 1 000 kr)
Østfold	4 327
Akershus	7 727
Oslo	7 574
Buskerud	4 108
Innlandet	5 404
Vestfold	3 854
Telemark	3 363
Agder	4 534
Rogaland	5 908
Vestland	7 423
Møre og Romsdal	4 110
Trøndelag	6 154
Nordland	4 163
Troms	3 428
Finnmark	2 923
Totalt	75 000

Post 70 (ny) Norges forskningsråd, kan overføres

Bevilgningen på posten med tilhørende tilsagnsfullmakt skal finansiere forskning om kultur- og mediesektoren, forskning og forskerrekruttering i museene, samt bredere orientert kulturforskning. I EUs forsknings- og innovasjonsprogram *Horisont Europa 2021–2027* er *Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn* ett av seks tematiske satsingsområder. I strategisk plan for perioden 2025–2027 er det fremmet forslag om å etablere et partnerskap om kulturarvforskning – *Resilient Cultural Heritage*. Partnerskapet vil bidra til å samordne og styrke forskning på dette området i Europa. Eventuell norsk deltakelse avklares høsten 2024.

Det legges til rette for kultur- og medieforskning av høy vitenskapelig kvalitet og styrking av forskningsmiljøene på disse områdene. Forskningen skal bidra til å utvide kunnskapsgrunnlaget for kultur- og mediepolitikken og for å håndtere store samfunnsutfordringer.

Forskningsrådet er et viktig virkemiddel for å nå de forskningspolitiske målene til regjeringen. Den samlede måloppnåelsen for virksomheten og

økonomisituasjonen i Forskningsrådet er omtalt i Kunnskapsdepartementets budsjettproposisjon for 2025.

Stortinget sluttet seg til at Forskningsrådet fra og med 2025 skal bruttobudsjetteres med tilsagnsfullmakter, jf. Innst. 12 S (2023–2024). Dette innebærer at Kultur- og likestillingsdepartementet i de årlige budsjettproposisjonene vil fremme forslag om to beløp som gjelder Forskningsrådet, ett for bevilgning og ett for tilsagnsfullmakt.

Bevilgningen på posten skal dekke forventede utbetalinger i 2025 ved tilsagn som Forskningsrådet har gitt tidligere og nye tilsagn. Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår på denne bakgrunn en bevilgning på 21,1 mill. kroner. Av dette vil 20,7 mill. kroner gjelde forventede utbetalinger til tidligere tilsagn og 0,4 mill. kroner nye tilsagn.

Siden Forskningsrådet finansierer flerårige forskningsprosjekter, er det nødvendig med fullmakt fra Stortinget for å forplikte staten utover budsjettåret. Tilsagnsfullmakten skal vise statens utestående forpliktelser på posten, det vil si den delen av gitte tilsagn som ikke er utbetalt ved utgangen av budsjettåret. Departementet foreslår en tilsagnsfullmakt på 123,2 mill. kroner, jf. forslag til vedtak III.

Med en bevilgning på posten på 21,1 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 123,2 mill. kroner vil Forskningsrådet kunne gi tilsagn om midler til nye forskningsprosjekter innenfor en samlet ramme (tilsagnsramme) på 26 mill. kroner i 2025. Med bakgrunn i at det vil være faseforskyvninger i forskningsprosjekter, foreslås det at posten tilføyes stikkordet «kan overføres».

Post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til arbeid med å utvikle kultursamarbeid over grensene i nordområdene. Tilskuddene støtter opp om regjeringens nordområdeinnsats. Urfolkskultur står sentralt, og Sametinget er en viktig samarbeidspartner i nordområdepolitikken.

Midlene skal nyttes til arbeid med å utvikle og styrke det internasjonale samarbeidet over grensene i nordområdene. Midlene omfatter bl.a. tilskudd til Riddu Riddu-festivalen, Dáiddadállu, Pikene på broen og Arctic Arts Summit. Som følge av Russlands invasjon og krigføring i Ukraina støttes ikke lenger norsk-russisk kultursamarbeid som før.

Forslag til fordeling av bevilgningen på posten framgår av vedlegg 2.

Post 75 EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., kan overføres

Posten skal dekke utgifter til norsk deltakelse i EUs program for alle deler av kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa 2021–2027. Formålet med Kreativt Europa er todelt: å fremme kulturelt og språklig mangfold og kulturarv og å fremme konkurransevnen i sektoren. Gjennom Kreativt Europa får norske kultur- og medieaktører tilgang til europeiske nettverk og prosjekter, faglig og kunstnerisk utvikling, økt kulturelt og språklig mangfold, større publikum og marked. Programmet er en unik samarbeidsarena der nærmere 40 land deltar. Det er også en viktig arena for politisk kultursamarbeid og erfaringsutveksling.

Ansvar for å veilede norske søkere er også i programperioden 2021–2027 delt mellom Kulturdepartementet og Norsk filminstitutt, med Kulturdepartementet som koordinator.

Posten dekker i tillegg Norges årlige bidrag til Europarådets utvidede delavtale om europeiske kulturruter.

Posten dekker også Norges årlige bidrag til to UNESCO-fond. Det gjelder Norges årlige bidrag til fondet som er opprettet under UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven. Fra 2022 gjelder det også et årlig bidrag til fondet som er opprettet under UNESCOs konvensjon av 20. oktober 2005 om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk. Hvert av bidragene utgjør henholdsvis én prosent av Norges ordinære årlige bidrag til UNESCO.

Post 78 Barne- og ungdomstiltak

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til drift og utvikling av organisasjoner og kompetansesentre m.m. på barne- og ungdomskulturfeltet. Organisasjonene har nasjonalt nedslagsfelt og bidrar til at barn og unge får delta i kulturaktiviteter i regi av kulturfrivilligheten i hele landet, og i kultur på høyt kunstnerisk nivå.

Tilskuddene til Assitej Norge og Norsk Scenekunstbruk som tidligere er bevilget på denne posten, foreslås videreført på kap. 320, post 74 i 2025. Bevilgningen på posten er som følge av dette redusert med 22,5 mill. kroner, mot tilsvarende økning på kap. 320, post 74.

Bevilgningen på posten foreslås for øvrig økt med 2 mill. kroner i tilskudd til Tigerstadsteatret.

Forslag til fordeling av bevilgningen på posten framgår av vedlegg 2.

Post 82 Nobels Fredssenter

Bevilgningen gjelder tilskudd til drift av Nobels Fredssenter. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelser av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

Post 86 Talentutvikling

Bevilgningen på denne posten gjelder Talent Norge AS, som stimulerer privat støtte til programmer for kunstfaglig utvikling av talenter på vei mot en profesjonell karriere. Virksomheten opererer innenfor alle kunstfelt og er et offentlig-privat samarbeid, hvor statlig bevilgning utløser tilsvarende gaver fra private.

Talent Norge er per i dag involvert i over 50 programmer, blant annet innenfor klassisk og rytmisk musikk, scenekunst, koreografi, fotografi, billedkunst, film, opera, ballett, dans og spillutvikling mv. Talent Norge fyller en viktig rolle for mange talenter som står i et avgjørende stadium i utviklingen fra talentfull utøver til levedyktig karriere.

Rapport 2023

Kulturtanken

I mars 2023 forelå en ekstern evaluering av Kulturtanken utført av analyseselskapet Oxford Research på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet (Oxford Research rapport 2023/3). Departementene reviderte formålsbeskrivelse og overordnede mål og styringsparametere for virksomheten på bakgrunn av evalueringen. Dette ble lagt fram i Prop. 1 S (2023–2024) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Målene for Kulturtanken i 2023 var at virksomheten skulle ha en god forvaltning og styringsstruktur, og bidra til høy kunstnerisk og formidlingsmessig kvalitet på DKS-tilbudet innenfor alle kunstretninger, som samspiller med læreplanverket i grunnopplæringen. Kulturtanken skulle også bidra til samarbeid mellom kultursektoren og utdanningssektoren om innhold og kvalitet i DKS, bidra til arbeidet med barne- og ungdomskultur og bedre mulighetene for barn og unges deltakelse.

Kulturtanken tok i 2023 flere grep for å effektivisere forvaltningen. Virksomheten anskaffet et nytt fagsystem for behandling av ulike tilskuddsordninger, og inngikk nasjonale pilotavtaler med ulike opphavsrettsorganisasjoner for å sikre at

opphavere får betalt når deres verk brukes innenfor DKS-ordningen lokalt og regionalt. Avtalene bidrar til å effektivisere forvaltningen, og sikrer at DKS opererer i tråd med åndsverkloven. Videre utvidet og forbedret Kulturtanken den nasjonale søknadsportalen og fagsystemet DKS-portalen på flere områder, herunder funksjoner som automatiserer og forenkler fylkeskommuner og kommuners behandling av innmeldte DKS-produksjoner.

Kulturtanken ivaretok i 2023 nær kontakt med kultur- og utdanningssektoren gjennom en rekke ulike samarbeid. Virksomheten har i samarbeid med fylkeskommuner, kommuner og bransjeaktører gjennomført og videreutviklet fag- og visningsarenaer for de seks kunst- og kulturuttrykkene som inngår i DKS: Film, kulturarv, litteratur, musikk, scenekunst og visuell kunst. Kulturtanken samarbeidet med flere utdanningsinstitusjoner for å få DKS inn i lærerutdanningene, og medvirket i et internasjonalt nettverk som arbeider for å styrke kunstoppplæring og -formidling i tråd med UNESCOs retningslinjer. Kulturtanken har også videreutviklet samarbeidet med KS og Utdanningsdirektoratet om DKS-forum, som samler aktører fra utdanningsfeltet og kunst- og kulturfeltet til dialog og erfaringsdeling. Kulturtanken vurderer at disse aktivitetene bidrar til å nå målene om utvikling av samarbeid, innhold og kvalitet i DKS.

Kulturtanken har fulgt opp målet om å bedre barn og unges deltakelse gjennom flere tverrsektorielle samarbeid med aktører som arbeider innen barne- og ungdomskulturfeltet, og ved fordeling av midler gjennom tilskuddsordningen Inkludering i kulturliv. Å løfte barn og unges stemmer har vært en prioritert strategisk innsats for Kulturtanken i 2023. Virksomheten har blant annet gjennomført en delingsarena for involvering av barn og unge i kommunale planprosesser i samarbeid med Norsk kulturskoleråd, Ungdom og Fritid, NOKU og KS. Videre har barn og unges perspektiver blitt vektlagt gjennom involvering av Kulturtankens ungdomsråd i ulike prosesser. Tiltakene har etter Kulturtankens vurdering bidratt til å løfte barne- og ungdomskulturen på både lokalt og nasjonalt nivå.

Med bakgrunn i resultatene som er omtalt ovenfor, mener departementet at målene for Kulturtanken i 2023 ble ivarettatt.

Kunst og kultur for, med og av barn og unge

Bevilgningene til barne- og ungdomstiltak skulle i 2023 bidra til et mål om at alle barn og unge får et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, og at de

skal oppleve kunst og kultur som er laget for dem, som involverer dem, og som de kan delta i. Videre skulle bevilgningene bidra til at alle barn og unge får tilgang til de arenaene de trenger for å utvikle skaperglede, engasjement og utforskertrang.

Kulturtanken fordelte i 2023 om lag 1 mill. kroner over post 78 til ulike markeder og visningsarenaer i Den kulturelle skolesekken (DKS), og utredet behovet for en ny arena for tilpassede produksjoner. Disse aktivitetene bidrar til utvikling av et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, som er tilpasset målgruppen barn og unge.

I 2023 ble 330 mill. kroner av Norsk Tippings overskudd til kulturformål fordelt til den nasjonale ordningen Den kulturelle skolesekken. Tilskuddet forvaltes av Kulturtanken og fordeles videre til fylkeskommuner og kommuner. Departementet vurderer at DKS-ordningen er sentral for å nå målene på barne- og ungdomskulturområdet. I 2023 ble det formidlet 47 447 arrangementer via ordningen til alle elever i grunnskoler og videregående skoler. Ordningen bidrar til at alle barn og unge får et likeverdig kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet, uavhengig av hvor de bor og hvilken bakgrunn de har. Se nærmere omtale av DKS-ordningen i Del III.

Kulturtanken fordelte om lag 13 mill. kroner på 75 tilskuddsmottakere over hele landet gjennom tilskuddsordningen Inkludering i kulturliv. Prosjektene som har mottatt tilskudd har en variert målgruppe og omfatter et mangfold av kunst- og kulturuttrykk. Formålet med tilskuddsordningen er å gi barn og unge mulighet til å delta i felles kulturaktiviteter på fritiden på tvers av blant annet kjønn, etnisitet, funksjonshindringer, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. Kulturtanken vurderer at tilskuddsordningen bidrar til å skape et inkluderende og mangfoldig kulturtilbud til målgruppen ved å motvirke marginalisering, utenforskap og diskriminering. Kulturtanken vurderer samtidig at ulik tilgang til kunst og kultur er en stadig tydeligere utfordring, og vil jobbe for å redusere disse ulikhetene. Departementet støtter disse vurderingene, og viser til at arbeidet med *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftaktiviteter 2024–2026* ble påbegynt i 2023 for å øke innsatsen for at barn og unge skal få like muligheter til å delta.

Øvrige tilskudd til ulike barne- og ungdomstiltak på kulturområdet ble fordelt av departementet, og har gått til både tilskudd til drift og utvikling av organisasjoner og kompetansesentre mv. på barne- og ungdomskulturfeltet. Tilskuddene har vært fordelt på aktører i hele landet som bidrar til at barn og unge har fått tilgang til et kul-

turtilbud av høy kvalitet og gitt barn og unge anledning til å delta og utfolde seg i et fritt og uavhengig kulturliv uavhengig av hvor de bor og hvilken bakgrunn de har.

Norges forskningsråd

Kultur- og likestillingsdepartementets tildeling til Forskningsrådet finansierer forskning om kultur- og mediesektoren, forskning i museer, bredere orientert kulturforskning og forskning på spillproblematikk.

Forskningsssatsingen på kultur- og mediesektoren belyser digitalisering og teknologi, kulturpolitikk, kulturøkonomi, mediepolitikk og økonomi og journalistikk. Ni forskerprosjekter var i aktivitet i 2023, finansiert av midler til forskning om kultur- og mediesektoren. Forskningen i disse prosjektene har gitt kunnskap om digitaliserings konsekvenser og mediens og kulturens rolle som arena, infrastruktur og tilretteleggere for demokratisk offentlighet, samisk kulturpolitikk, ytringsfrihet, fellesskap og deltakelse. Hvordan digitalisering har påvirket ulike typer verdiskaping for kulturen er undersøkt i prosjektet *Stryk og bakevjer. Rask og langsom tilpasning til en digital kulturell vending*, som ble avsluttet i 2023 med bok og konferanse på Nasjonalbiblioteket. Mens noen kulturfelt, som musikk, er grunnleggende endret på et par tiår, er andre felt, som teater, i langt mindre grad påvirket av det digitale. Også kulturpolitikken og reguleringen av kulturfeltet har blitt påvirket på ulike måter, for når kultur produseres og formidles digitalt, skaper det utfordringer for en kulturpolitikk som ofte har et nasjonalt utgangspunkt, regelverk og lovverk.

Tre kompetanse- og samarbeidsprosjekter som styrker forskning og forskningskompetanse i museene var virksomme i 2023 og fordeler seg mellom ulike temaområder og landsdeler.

Den allmenne kulturforskningen styrker humaniora og kulturdimensjoner i forskning om sentrale samfunnsutfordringer. Her var 30 forskerprosjekter og ett formidlingsprosjekt i aktivitet i 2023. Porteføljen omfatter prosjekter med ulike mangfoldsaspekter, som forskning om likestilling og ikke-diskriminering, eksempelvis pågående prosjekter om politikk og identitet knyttet til funksjonshemmedes livssituasjon og om kvinnelige forfattere med innvandrerbakgrunn. I 2023 ble midlene på området prioritert til forskning om kulturell endring og kulturelt mangfold, og for å styrke yngre forskeres deltakelse ble søknadstypen unge talenter valgt. Seks prosjekter ble innvilget, og blant temaene er høyreekstreme bevegel-

ers estetikk, nordiske populistiske bevegelser, norsk hip hop-musikk og sivilsamfunnets rolle i velferdsstaten.

Tematikken likestilling og ikke-diskriminering er sentral i flere prosjekter innenfor den allmenne kulturforskningen og i andre aktiviteter og porteføljer i Forskningsrådet. I en tett dialog mellom departementet og Forskningsrådet er målet å få utarbeidet en tverrsektoriell FoU-strategi og -satsing på området.

Prosjektet om spilleproblemer ble avsluttet i 2023. Prosjektet fant at kvinner med pengespillproblemer utvikler dette raskere enn menn og at bruk av antidepressiva og dopaminantagonister gir økt risiko for pengespill-lidelser. Tildelingen til Norges forskningsråd er en sentral del av Kultur- og likestillingsdepartementets oppfølging av sitt sektoransvar for forskning, som er nærmere omtalt i del III, kapittel 12.

Kultur som næring

Bevilgningen til kulturell og kreativ næring i 2023 hadde som mål å bidra til å styrke kunst- og kultursektorens økonomiske bærekraft. Bevilgningen var en videreføring av en satsing på kulturell og kreativ næring som ble igangsatt i 2017. Se nærmere omtale av satsingen i Prop. 1 S (2016–2017) Kulturdepartementet.

For å bidra til økt investering i kulturelle og kreative produkter og tjenester, rettigheter og talenter, samt utvikling av flere vekstkraftige virksomheter innenfor kulturell og kreativ næring, forvaltet Innovasjon Norge en bevilgning på 20,9 mill. kroner til eksportprogram, mentortjeneste, samt klynge- og investorprogram.

Bevilgningen til Kulturdirektoratet knyttet til kulturell og kreativ næring ble avvirket i budsjettet for 2023.

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet utlyste Kulturdirektoratet i 2018 en følgeevaluering som skulle vurdere innretningen på og effekten av tiltakene i regjeringens satsing på kulturell og kreativ næring. Evalueringen ble gjennomført av Østlandsforskning ved Høgskolen i Innlandet i samarbeid med Samfunnsøkonomisk analyse og konsulent- og rådgiverselskapet WSP, i perioden 2018–2023 og sluttrapport ble lagt fram i 2024. Sluttrapporten undersøker i hvilken grad satsingen har bidratt til økonomisk vekst i næringen, om den har gitt økt kunnskap om kultur som næring, og om virkemiddelapparatet har blitt bedre koordinert. Den konkluderer med at det har skjedd en positiv utvikling på alle disse parametrene og at det har vært en positiv utvikling i

økonomien og sysselsettingen til den kulturelle og kreative næringen i evalueringsperioden.

Økt kultursamarbeid på tvers av landegrensler

Fra norsk side ble alt myndighetssamarbeid med Russland i kultursektoren stilt i bero etter Russlands krigføring i Ukraina. Det internasjonale samarbeidsforumet Den nordlige dimensjons kulturpartnerskap (NDPC) fortsatte i et uformelt format uten russisk deltakelse. Russland trakk seg fra samarbeidet i Barentsrådet høsten 2023.

Departementet omdisponerte deler av avsetningen til internasjonalt kultursamarbeid i nord uten russisk deltakelse.

Tilskudd til kultursamarbeid i nordområdene ble i 2023 gitt til blant andre Pikene på broen, som organiserer festivalen Barents Spektakel og formidler kultur i sine lokaler Terminal B i Kirkenes, og til kunstnerfellesskapet Dáiddadállu. Tilskudd ble også gitt til kulturprogrammet Barentskult til fordeling til internasjonale samarbeidsprosjekter, til Arctic Arts Summit og til NDPC.

Gjennom samarbeidet NDPC har EU bidratt økonomisk til gjennomføring av samarbeidsprosjekter. Disse er særlig rettet mot utvikling av kulturell og kreativ næring.

Det norske initiativet Arctic Arts Summit er en arena for kultur og kulturpolitikk og for kulturbasert samarbeid og utvikling i det sirkumpolare nord. Departementet arbeider for å styrke arenaen ved å utvikle hensiktsmessige sekretariatsfunksjoner for prosjektet.

Stiftelsen Artica Svalbard har blant annet prioritert residensopphold for kunstnere, samt avholdt arrangementer for og med lokalsamfunnet i Longyearbyen.

Kreativt Europa

EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa, gir norske aktører innen tv, film, kunst og kultur muligheter til å samarbeide internasjonalt og til å nå ut til større publikum.

Programperioden for Kreativt Europa varer fra 2021 til og med 2027. Tilskuddet til kulturproduksjoner og samarbeid har økt betraktelig fra forrige programperiode.

For delprogrammet KULTUR var det i 2023 ti søkere som prosjektledere og 63 søknader som partnere fra Norge til samarbeidsprosjekter i Kreativt Europa. Det er en økning på fem søknader fra 2022. For Norge ble to av prosjektledersøk-

nadene innvilget. Dette er en nedgang fra 2022, og må sees i sammenheng med en nær doubling i antall søknader til delprogrammet fra 2021. Tilskuddet til de norske aktørene utgjør rundt 0,9 mill. euro fra delprogrammet KULTUR i 2023.

Norsk audiovisuell bransje er aktive søkere i delprogrammet MEDIA, og det er positive resultater innenfor flere av tilskuddsordningene. I 2023 hentet bransjen hjem drøyt 5,8 mill. euro i tilskudd fra MEDIAs ulike tilskuddsordninger. I likhet med året før gav tilskuddsordningen til produksjon av TV og strømmetjenester høyest uttelling med 1,5 mill. euro. Norske produsenter mottok videre 2 mill. euro fra tilskuddsordningene for utvikling av hhv. enkeltproduksjoner, pakker med 3–5 produksjoner og dataspill. Via tilskuddsordningene for distribusjon av norsk film i Europa og til europeisk film i Norge bevilget delprogrammet 1,5 mill. euro. Antallet europeiske filmer lansert med MEDIA-tilskudd i Norge i 2023 steg sammenlignet med 2022.

Norge har gjort det godt i den tverrgående ordningen Creative Innovation Lab i 2023, der det er gitt støtte til ett prosjekt med både norsk prosjektledelse og norsk prosjektdeltagelse, Green Producers Tool (GPT). Prosjektet fikk et tilskudd på om lag 0,8 mill. euro.

Internasjonalt samarbeid har blitt styrket gjennom Kreativt Europa i 2023. Ordningen er et effektivt og godt virkemiddel for å få flere norske aktører fra kultursektoren og audiovisuell industri involvert i internasjonalt samarbeid. Det gis også støtte til enkelte andre tiltak, blant annet kan norske medieaktører søke midler for å styrke mediemangfold og fri journalistikk i Europa. I tillegg til betydelig økonomisk tilskudd, tilfører deltagelse i Kreativt Europa også utvidet kontaktnett i Europa, nye markeder og nye kunstneriske impulser. Den geografiske spredningen er god, og det er både prosjektleder- og partnersøkere fra hele landet.

UNESCO

Norge er medlem i 2005-konvensjonens mellomstatlige komité for perioden 2021–2025.

UNESCOS verdenskonferanse om kulturpolitikk og bærekraftig utvikling MONDIACULT ble avholdt i Mexico i september 2022. I oppfølgingen arbeides det blant annet med å få inn kultur som eget bærekraftsmål i neste periode i FNs agenda 2030. Det pågår for tiden forberedelser til neste MONDIACULT-konferanse som vil avholdes i Barcelona høsten 2025.

Ministerrådet for kultur (MR-K)

Norge deltar i det nordiske kultursamarbeidet i Nordisk ministerråd.

Gjennom det nordiske kulturpolitiske samarbeidet blir det gjennomført en rekke initiativer og tiltak på en rekke områder, knyttet til miljø, språk, teknologi og medier. Fem nordiske institusjoner bistår i arbeidet. Kulturanalys Norden og Nordicom bidrar med kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling på henholdsvis kultur- og medieområdet. Kultur- og medieaktører har anledning til å søke prosjektmidler gjennom flere ulike nordiske fond.

Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter presenterer fredsprisvinnerne og deres arbeid samt problemstillinger knyttet til krig, fred og konfliktløsning. Barn og unge over hele landet får ta del i undervisningsopplegg om demokrati, menneskerettigheter og medborgerskap gjennom skolebesøk og digitale løsninger. En stor del av besøkende er turister, både norske og utenlandske. Året 2023 var preget av ombygging og stengt museum, men senteret nådde ut til et stort publikum i alternative lokaler og digitale kanaler.

Talentutvikling

Talent Norge har siden etableringen i 2015 bidratt til å bygge opp talentsatsinger verdt mer enn 718 mill. kroner. 320 mill. kroner er tildelinger fra

Talent Norge, mens 398 mill. kroner er utløst fra private og andre bidragsytere. De 56 satsingene i porteføljen finansierer nå rundt 750 talentutviklingsplasser i året.

Ut ifra målsetningen om at du skal kunne leve av kunsten uansett hvor du bor, har Talent Norge programmer i alle landsdeler. I Nord-Norge og Innlandet bidrar Talent Norge til helhetlige regionsatsinger på talentkultur, og i 2023 ble forarbeidet til Talent Midt-Norge ferdigstilt. I det store samarbeidsprosjekt Sammen om like muligheter, med målsetning om å skape en ny kultur for styrket mangfold innenfor kunst og idrett, påbegynte Talent Norge sammen med Music Norway og Balansekunst i 2023 utviklingen av et målrettet verktøy til bruk i rekrutteringsprosesser.

Stimuleringsmidler til kultur, frivillighet og idrett ifm. covid-19

Kulturdirektoratet og Lotteri- og stiftelsestilsynet forvaltet under covid-19-pandemien midlertidige kompensasjons- og stimuleringsordninger opprettet for å avhjelpe kulturlivet og frivilligheten gjennom pandemien. I 2023 har Kulturdirektoratets arbeid med ordningene bestått i etterbehandling av enkeltsaker og oppfølging av vedtak fra Klagenemnda for tilskudd til kulturarrangementer, samt løpende oppfølging av andre innkommende saker og henvendelser. Lotteri- og stiftelsestilsynet har i 2023 fokusert mest på etterkontroll av enkeltaktører som mottok tilskudd fra ordningene. Tilsynets ordinære klagebehandling ble avsluttet i løpet av året.

Kap. 3325 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter	1 805	2 444	2 537
	Sum kap. 3325	1 805	2 444	2 537

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder Kulturtankens inntekter fra prosjektvirksomhet m.m., jf. kap. 325, post 01.

Kap. 326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	806 488	817 877	902 687
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 781	18 235	18 900
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	33 849	60 400	48 000
73	Språktiltak	36 039	38 550	39 930
74	Det Norske Samlaget	22 536	23 475	24 350
75	Tilskudd til ordboksarbeid	14 040	14 650	15 200
80	Bibliotek- og litteraturtiltak	98 345	102 750	110 165
	Sum kap. 326	1 031 078	1 075 937	1 159 232

Innledning

Mesteparten av bevilgningen under kapittelet går til driften av Nasjonalbiblioteket. Språkrådet budsjetteres også på post 01. Under kapittelet gis det ellers tilskudd til språkorganisasjoner, ordboksarbeid og andre særlige tiltak på språk- og bibliotekfeltet.

Mål og strategier for 2025

Følgende mål er lagt til grunn for bevilgningen under kapittelet:

- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og arbeide for økt bruk av og interesse for samlingen.
- Nasjonalbiblioteket skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.
- Nasjonalbiblioteket skal digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museer, og bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.
- Nasjonalbiblioteket skal legge til rette for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotek tjenester.
- Språkrådet skal gjennom målrettede aktiviteter fremme norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder.

- God tilgang for alle til et mangfoldig tilbud av norsk litteratur.

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket er en statlig virksomhet som har som oppgave å samle inn, registrere, bevare og gi tilgang til publisert materiale fra alle publiseringsplattformer, og som gjennom dette er en viktig kilde til kunnskap om Norge og norske forhold. Ved å tilgjengeliggjøre og formidle litteratur og kulturarv skal Nasjonalbiblioteket både være kilde til forskning, læring og språkutvikling, og bidra til å skape identitet og tilhørighet. Tilgjengliggjøring av litteratur i bred forstand handler om å sikre deltakelse for alle og å utjevne forskjeller i samfunnet. Å sikre alle muligheten og retten til å lese og å gi tilgang til kildene bidrar til å fremme demokrati og kunnskapsutvikling over hele landet.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) ble innlemmet i Nasjonalbiblioteket 1. juli 2023. Fra mai 2024 heter tjenesten Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur. Gjennom Tibi bidrar Nasjonalbiblioteket til at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese trykt tekst, har samme tilgang til informasjon, litteratur og bibliotek tjenester som befolkningen ellers.

Nasjonalbiblioteket har status som forskningsinstitusjon, og har ansvar for å koordinere forfatterjubileer, herunder det kommende 200-årsjubileet for Henrik Ibsen i 2028.

Nasjonalbibliotekets samlinger øker i volum fra år til år, og for å sikre tilstrekkelig lagrings-

kapasitet og forsvarlig bevaring av samlingene, har det de siste årene blitt bygd nye sikringsmagasiner i fjellet i Mo i Rana. Nye fjellmagasiner rommer arkiver for både Nasjonalbiblioteket og Arkivverket. Nasjonalbiblioteket har også behov for nye lokaler som følge av utvidelse av virksomheten ved sitt anlegg i Mo i Rana. Det ble i 2022 igangsatt utvidelse av anlegget, og prosjektet skal etter planen ferdigstilles i løpet av andre halvår 2024. For nærmere omtale av byggeprosjektet i Mo i Rana, se kap. 322 Bygg og offentlige rom.

Nasjonalbiblioteket har siden 2006 arbeidet kontinuerlig med å digitalisere alle materialtyper fra egen samling, og en stor del av samlingen er gjort søkbar på nett. I 2020 ble samfunnsoppdraget utvidet til å digitalisere all norsk kulturarv, dvs. kulturarvmateriale fra norske arkiv, bibliotek og museer. Arbeidet med digitaliseringsprogrammet forsetter i 2025 og vil pågå i lang tid framover.

Å legge til rette for bruk av norsk og samisk i informasjons- og kommunikasjonsteknologi bidrar til effektivisering og god oppgaveløsning, og til å ta vare på språkene våre. Nasjonalbiblioteket har siden 2010 hatt ansvar for å tilby grunnlagsressurser for språkteknologi slik at datamaskiner kan forstå bokmål, nynorsk og norske dialekter, og uttrykke seg på norsk. Med økt utbredelse av generativ kunstig intelligens og store språkmodeller har Nasjonalbibliotekets rolle som tilbyder av nasjonal infrastruktur for språkteknologi og kunstig intelligens blitt enda viktigere.

Språkmodellene som leveres av de store, internasjonale teknologiselskapene, har vesentlige mangler bl.a. når det gjelder forståelse av norsk og samisk språk, kultur og samfunnsforhold. Derfor vil regjeringen som del av arbeidet med å etablere en nasjonal infrastruktur for kunstig intelligens, gi Nasjonalbiblioteket i oppdrag å trene og tilgjengeliggjøre norske og samiske språkmodeller. Det er noen særegne problemstillinger knyttet til de samiske språkene, og departementet vil konsultere Sametinget om denne delen av oppdraget til Nasjonalbiblioteket. Som hovedregel skal Nasjonalbiblioteket tilby grunnmodeller som aktører i offentlig sektor eller næringslivet kan fintrene og videreutvikle til å utføre nærmere spesifiserte oppgaver, for eksempel verktøy som effektiviserer saksbehandling eller kundestøtte, eller som støtter læring i skolen. Oppdraget vil innebære nær kontakt og dialog med relevante forskningsmiljø, utviklertmiljø og brukere.

Regjeringen foreslår at regnekraften til trening av språkmodeller i Nasjonalbiblioteket leveres gjennom Sigma2, som finansieres over Kunn-

skapsdepartementets budsjett, jf. omtale under post 01.

Det er behov for store mengder variert tekst av høy kvalitet for å trene store språkmodeller. Nasjonalbibliotekets digitale samling utgjør en betydelig kilde til slike treningsdata, men store deler av samlingen er beskyttet av opphavsrett og kan ikke brukes til trening av språkmodeller som skal gjøres allment tilgjengelige, uten avtale med rettighetshavere. På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet har Nasjonalbiblioteket, i samarbeid med NorwAI-senteret ved NTNU og Språkteknologigruppen ved Universitetet i Oslo, undersøkt verdien av opphavsrettslig beskyttet materiale i trening av norske generative språkmodeller. Den tekniske rapporten som forelå i august 2024, dokumenterer at dette materialet kan heve kvaliteten på språkmodellene, både når det gjelder modellenes forståelse av norsk språk, og deres kunnskapsinnhold om norske samfunnsforhold. I tråd med oppdraget fra departementet er Nasjonalbiblioteket i gang med å vurdere muligheten for en vederlagsordning for bruk av rettighetsbelagt materiale til trening av språkmodeller. Dette skjer i tett dialog med rettighetshavernes organisasjoner og det forventes en innstilling i løpet av året. Kultur- og likestillingsdepartementet vil komme tilbake til spørsmålet om opphavsrettslig beskyttet treningsmateriale når innstillingen fra Nasjonalbiblioteket foreligger.

Nasjonalbiblioteket er statens utviklingsorgan for biblioteksektoren og skal bidra til utvikling og styrking av landets folke- og fagbibliotek. Driften av folkebibliotekene er en kommunal oppgave, mens universitetene og høyskolene har de største og viktigste fagbibliotekene. Nasjonalbiblioteket forvalter og tildeler prosjekt- og utviklingsmidler (spillemidler) til folkebibliotekene og er hovedansvarlig for å følge opp utvidet nasjonal bibliotekstrategi – *Rom for demokrati og dannelse* – som varer ut 2025. Målet for strategien er å videreutvikle bibliotekene som relevante og viktige kunnskapsinstitusjoner som skal bidra til folkeopplysning og dannelse for befolkningen. Strategien skal bidra til å styrke arbeidet med lesestimulering og formidling i bibliotekene, og styrke arbeidet med digital infrastruktur for bibliotekene. Bibliotekstrategien må ses i sammenheng med regjeringens leselyststrategi *Sammen om lesing. Leselyststrategien 2024–2030*, som ble lansert av kultur- og likestillingsministeren og kunnskapsministeren i mai 2024. Målet med leselyststrategien er at barn og unge skal få gode leseferdigheter som grunnlag for glede, mestring, livslang læring og deltakelse i arbeidslivet, samt gode leseopplevel-

ser gjennom et mangfoldig litteraturtilbud og god litteraturformidling. For nærmere omtale av lese-lyststrategien se programkategori 08.20.

Språkrådet

Språkrådet er statens forvaltningsorgan for språk. Språkrådet skal arbeide for å styrke norsk språks status og bruk i samfunnet, og særlig på områder der bruken er utsatt.

Blant de største språkpolitiske utfordringene er økende bruk av engelsk i stedet for norsk på visse samfunnsområder, økt bruk av bokmål på bekostning av nynorsk og mindre synlighet for mindretallsspråkene, særlig på digitale plattformer. Framveksten av generativ kunstig intelligens aktualiserer dette spesielt. Språkloven trådte i kraft 1. januar 2022. Loven pålegger hele offentlig sektor et ansvar for språkene som omfattes av loven. God måloppnåelse i språkpolitikken forutsetter at de som har plikter etter loven, følger opp sitt ansvar. Språkrådet har på sin side ansvar for god rådgiving og veiledning om språkloven og språkpolitikken. Språkrådet moderniserer tilsynet med etterleving av loven. Formålet er bedre veiledning på de områdene som har stor betydning for språkpolitikken. Resultatet fra tilsynet i 2023 er omtalt i rapportdelen.

Språkrådet skal bidra til at norsk er et godt og velfungerende kultur- og bruksspråk, og har ansvar for å forvalte skriftnormalene for bokmål og nynorsk. Arbeidet med revisjon av *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* i samarbeid med Universitetet i Bergen, skal ferdigstilles i 2024. Revisjonsarbeidet skal sikre språkbrukerne tilgang til det allmennspråklige ordtilfanget i bokmål og nynorsk og oppdatert informasjon om rettskri-ving.

Språkrådet har også ansvar for å bidra til å verne og fremme norsk tegnspråk og de nasjonale minoritetsspråkene kvensk, romani og romanes, som alle har lovfestet vern etter språkloven.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Nasjonalbiblioteket og Språkrådet. Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 5,7 mill. kroner til Statens kartverk for å ivareta forvaltningsoppgaver etter stedsnavnloven. Bevilgningen dekker dessuten enkelte utgifter i departementets regi.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen på posten med 20 mill. kroner for å utvide digitalise-

ringsproduksjonen ved Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana. Bevilgningen vil gå til å øke antall arbeidsplasser for å kunne videreføre to arbeidsskift i større produksjonslokaler, og dermed forbedre utnyttelsen av eksisterende infrastruktur. Tiltaket vil gi om lag 20 nye arbeidsplasser i Mo i Rana.

Bevilgningen på posten foreslås videre økt med 15 mill. kroner for å etablere en enhet for trening, oppdatering og tilgjengeliggjøring av norske og samiske språkmodeller (grunnmodeller) i Nasjonalbiblioteket, jf. også omtale under post 45 nedenfor. Regnekraft for trening av norske og samiske språkmodeller i Nasjonalbiblioteket skal leveres av Sigma2 AS under Kunnskapsdepartementet, jf. forslag under kap. 273 Kunnskapssektorens tenesteleverandør – Sikt, post 50 Verksemdskostnader i Prop. 1 S (2024–2025) for Kunnskapsdepartementet. Kunnskapsdepartementet foreslår der en økning på 20 mill. kroner til Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør som eier Sigma2 AS.

I bevilgningsforslaget på posten er det videre innarbeidet en økning på 7,3 mill. kroner for å dekke utgifter til Bokhylla-avtalen som Nasjonalbiblioteket inngikk med Kopinor i 2023. Denne avtalen sikrer at langt flere digitale bøker blir gjort tilgjengelige for befolkningen. I tillegg foreslås bevilgningen på posten økt med 4 mill. kroner for å dekke utgifter til en årlig pris og tilhørende arrangement i regi av Nasjonalbiblioteket med bakgrunn i at Jon Fosse ble tildelt nobelprisen i litteratur for 2023.

To byggeprosjekter ved Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana blir ferdigstilt høsten 2024. Det foreslås å øke driftsbevilgningen til Nasjonalbiblioteket med 20 mill. kroner til dekning av husleie og andre driftsutgifter slik at byggene kan tas i bruk, mot tilsvarende reduksjon av bevilgningen under kap. 326, post 45.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter på kap. 3326, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter midler til bl.a. utvikling og drift av infrastruktur og fellestjenester for folkebibliotekene. Departementet kan gi Nasjonalbiblioteket oppdrag knyttet til slik utvikling. Det er et stort behov i biblioteksektoren for sentral utvikling og tilrettelegging av infrastruktur og fellestjenester. Eventuelle gavemidler som Nasjonalbiblioteket mottar til bestemte pro-

sjekter, kan utgiftsføres på posten. Posten kan også dekke utgifter til oppdragsvirksomhet i regi av Språkrådet.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter på kap. 3326, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen gjelder Nasjonalbibliotekets investeringer. Bevilgningen skal i hovedsak dekke oppgraderinger og utskiftninger av den tekniske infrastrukturen, inkludert digitalt sikringsmagasin, og investeringer i forbindelse med utvidelsen av virksomheten i Mo i Rana. Det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 20 mill. kroner, jf. omtale på post 01.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 5 mill. kroner til lokal infrastruktur for trening av språkmodeller i Nasjonalbiblioteket, herunder intern regnekraft, løsninger for håndtering av data og modeller, tjenestekjøp og vedlikehold av maskin- og programvare, jf. omtale under post 01.

Post 73 Språktiltak

På denne posten gis det tilskudd til språkorganisasjoner og andre språktiltak som støtter opp under arbeidet med å verne og fremme blant annet bokmål, nynorsk, norsk tegnspråk og kvensk. Bevilgningsforslaget foreslås fordelt slik det framgår av vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på posten vises det til Prop. 1 S (2022–2023) for Kultur- og likestillingsdepartementet.

I tillegg til tilskudd til navngitte mottakere er det på posten budsjettert med vel 1,5 mill. kroner til tilskuddsordning for innsamling og registrering av stedsnavn. Det vises til omtale av tilskuddsordningen i Prop. 1 S (2021–2022) for Kulturdepartementet. På posten er det videre budsjettert med 100 000 kroner til prisen Årets nynorskkommune.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen på posten gjelder Det Norske Samlagets arbeid med å styrke nynorsk språk, kultur og litteratur. For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til Det Norske Samlaget vises det til Prop. 1 S (2022–2023) for Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 75 Tilskudd til ordboksarbeid

På denne posten gis det tilskudd til ordboksarbeid og arbeid med utvikling og tilgjengeliggjøring av terminologi på norsk.

Av bevilgningen på posten foreslås 2,3 mill. kroner til Standard Norges arbeid med å oversette og tilgjengeliggjøre standarder på norsk.

Departementet foreslår et tilskudd på 9,1 mill. kroner til Universitetet i Bergens arbeid med utvikling, drift og digital tilgjengeliggjøring av *Norsk ordbok*, *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. Det vil være naturlig at innsatsen tar høyde for at det i perioden 2018–2024 er gjennomført en omfattende revisjon av *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. Formålet med tilskuddene er å støtte opp om ordboksarbeid og fagmiljøet for leksikografi. Det er en målsetting å få til en infrastruktur for norsk språk og et samvirke mellom ulike ordbokbaser.

Det foreslås et tilskudd på 3,8 mill. kroner til *Det Norske Akademis ordbok*. Som oppfølging av Prop. 108 L (2019–2020) *Lov om språk*, jf. Innst. 253 L (2020–2021), har Universitetet i Bergen og Det Norske Akademi for Språk og Litteratur laget en plan for samordning av ordboksprosjektene.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til ordboksarbeid vises det til Prop. 1 S (2022–2023) for Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 80 Bibliotek- og litteraturtiltak

På denne posten gis det tilskudd til ulike bibliotek- og litteraturrelaterte tiltak. Det statlige tilskuddet utgjør en betydelig del av finansieringen av tilskuddsmottakerne og er viktig for å legge til rette for kontinuerlig drift og langsiktig planlegging.

Den administrative forvaltningen av budsjett-søknader og rapportering på posten er delegert til Nasjonalbiblioteket. Tilskuddsmottakere skal årlig rapportere til Nasjonalbiblioteket om bruken av midlene, i samsvar med krav som framgår av tilskuddsbrevet.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 4 mill. kroner til å styrke litteraturformidlingen for barn og unge, hvorav 2 mill. kroner til Foreningen !les og 2 mill. kroner til Leser søker bok. Dette inngår i oppfølgingen av regjeringens leselyststrategi.

På posten er det budsjettert med 34,2 mill. kroner til bibliotektjeneste i fengsel.

Bevilgningsforslaget på posten foreslås for øvrig fordelt slik det framgår av vedlegg 2.

Rapport 2023

Rapporten omfatter biblioteksektoren, med særlig vekt på Nasjonalbiblioteket. Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) ble innlemmet i Nasjonalbiblioteket 1. juli 2023, og NLBs rapport for første halvår 2023 er tatt med. Rapporten omfatter også Språkrådets virksomhet. Enkelte nøkkelopplysninger fra litteraturfeltet er tatt med, jf. øvrig rapportering under kap. 320. Departementets samlede vurdering er at målene for bevilgningene til språk- og bibliotekformål er innfridd på en tilfredsstillende måte i 2023, jf. rapport nedenfor.

Nasjonalbiblioteket

For Nasjonalbiblioteket gjaldt følgende mål i 2023:

- Nasjonalbiblioteket skal sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og arbeide for økt bruk av og interesse for samlingen.
- Nasjonalbiblioteket skal bidra til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.
- Nasjonalbiblioteket skal digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museer, og bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk.

Nasjonalbiblioteket rapporterer om god måloppnåelse knyttet til de tre målene i 2023. Ved å utvikle, digitalisere og utvide samlingen har Nasjonalbiblioteket i 2023 tatt vare på det publiserte materialet og gjort en større del av vår felles historie og kulturarv tilgjengelig for samtiden og ettertiden. Det pliktavleverte materialet blir bevart i egne magasiner, i både fysisk og digitalt format. Alt materialet er registrert og katalogisert for å gjøre det lett å finne igjen for bruk. Nasjonalbibliotekets materialinnsamling blir stadig mer digital. Når Nasjonalbiblioteket mottar digitale filer, trenger virksomheten ikke digitalisere de fysiske eksemplarene av materialet.

Nasjonalbibliotekets hovedkanal for formidling av kulturarv til et bredt publikum er bygget rundt Nettbiblioteket (nb.no) og nettbasert formidling. Nasjonalbibliotekets arbeid med kulturformidling i 2023 omfattet en rekke utstillinger, fysiske og digitale arrangementer, fysisk og digitalt formidlingstilbud for elever i videregående skole, samt digital formidling gjennom podkaster, video og sosiale medier. Utstillingen «Dårlig stem-

ning» – om norsk svartmetall – utgjorde en sentral del av formidlingen i 2023 med 16 000 besøkende på Solli plass. Rekkevidden til Nasjonalbibliotekets podkast «Gamle greier» økte betraktelig i 2023 gjennom å bli publisert på NRK. Samlet lyttertall fra NRK er 1,3 millioner. Måloppnåelse knyttet til å øke bruken av og interesse for samlingen var god i 2023. Det digitale publikummet talte 1,4 millioner, en økning på 125 pst. fra året før. Det samla fysiske besøket nærmer seg 60 000 og økte med 32 pst. Antall besøk i Nettbiblioteket var over 5,3 millioner, en økning på 10 pst. Et viktig tiltak for å få til det var utvidelsen av Bokhylla-avtalen som ble inngått i oktober 2023, og som økte antall tilgjengelige bøker fra 230 000 til 400 000.

Resultater av en rekke befolkningsundersøkelser de siste årene viser en jevn stigning i befolkningens kjennskap til Nasjonalbiblioteket og dets nettbibliotek. I 2014 oppga under halvparten av befolkningen å kjenne til Nasjonalbiblioteket, mens tilsvarende andel i 2023 lå på over 77 pst.

Nasjonalbiblioteket er med sine samlinger, fagkompetanse og publikumstjenester en viktig del av infrastrukturen for norsk forskning. I 2023 deltok Nasjonalbiblioteket i 17 forskningsprosjekter og 2 forskerskoler, og flere av virksomhetens ansatte deltok i forskningsaktiviteter enn tidligere.

Nasjonalbibliotekets arbeid med kunstig intelligens og språkteknologi fortsatte i 2023. Ved utgangen av 2023 fikk Nasjonalbiblioteket i oppgave å lede et forskningsprosjekt (Mimir) der institusjonen sammen med UiO og NTNU undersøker verdien av opphavsrettslig beskyttet materiale i treningen av norske generative modeller. Nasjonalbiblioteket utviklet i 2023 NB Whisper som er en tale-til-tekst-modell som har langt bedre dialektforståelse enn andre tilgjengelige modeller. Språkbankens ressurskatalog ble i 2023 oppdatert med 16 nye eller oppgraderte ressurser.

Nasjonalbiblioteket fortsatte i 2023 sitt arbeid med å styrke og utvikle landets folke- og fagbibliotek gjennom rollen som statens utviklingsorgan for biblioteksektoren. Nasjonal bibliotekstrategi, *Rom for demokrati og dannelse*, var styrende for mye av denne aktiviteten. I tråd med bibliotekstrategien bidro Nasjonalbiblioteket til å legge til rette for innovasjon, kompetanseheving og utvikling i biblioteksektoren, både ved utvikling og drift av fellestjenester og gjennom tildeling av prosjekt- og utviklingsmidler etter søknad fra bibliotekene. Til dette forvaltet Nasjonalbiblioteket 54,7 mill. kroner av Norsk Tippings spillemidler til kulturformål i 2023. Midlene ble fordelt til utviklings- og

samarbeidsprosjekter, tiltak innen aktiv formidling og til fellestjenester.

Nasjonalbiblioteket videreførte i 2023 det omfattende arbeidet med å digitalisere dokumentbasert kulturarv fra landets arkiv, bibliotek og museer (ABM-sektoren). I løpet av året hadde Senter for kulturarvdigitalisering i Mo i Rana kontakt med ABM-institusjoner over hele landet, både

gjennom besøk og konferansevirksomhet. I tillegg ble informasjon om ABM-digitaliseringen spredt via Nasjonalbibliotekets nettside abm-dig.no. 27 ABM-institusjoner sendte materiale til Mo i Rana for digitalisering i 2023.

Samarbeidet med Arkivverket om digitalisering av arkivmateriale ble videreført i 2023.

Tabell 4.9 Utvalgte produksjonstall fra digitaliseringsprogrammet

Materiale	Antall 2020	Antall 2021	Antall 2022	Antall 2023
Bøker (sider)	6,4 mill.	7,2 mill.	2,2 mill.	1,9 mill.
Tidsskrift (sider)	1,3 mill.	1,0 mill.	4,3 mill.	4,7 mill.
Aviser (sider)	5,6 mill.	7,2 mill.	7,8 mill.	1,3 mill. ¹
Foto (antall fotografier)	956 000	895 540	728 211	439 000 ²
Digitalisering for Arkivverket	10,2 mill.	9,9 mill.	1,5 mill.	1,1 mill. ³

¹ Nedgangen skyldes flere forhold. Ekstern digitalisering av mikrofilm er ferdig og dermed avsluttet. Radon-utfordringer i fjellhallen gjorde også at det var begrenset mulighet for å hente ut aviser som kan hurtig-digitaliseres. Det ble derfor prioritert å digitalisere aviser som krever mer manuell håndtering.

² Tidligere talte man fotografiets forside og bakside som to digitaliseringer. Nå telles dette som ett, så det er vekst i antallet.

³ Nedgangen i 22/23 skyldes at man tidligere har digitalisert enklere materiale, som hovedregisterkort. Landssvikarkivet, som ble digitalisert i 2022/23, består av et mer sammensatt materiale som er mer ressurskrevende å digitalisere.

Tilrettelagte bibliotekjenester

Hovedmålet for Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) i 2023 var å arbeide for at personer som på grunn av en funksjonsnedsettelse har vansker med å lese visuell tekst, har god tilgang til litteratur og bibliotekjenester. Kjerneoppgavene var å produsere, formidle og låne ut allmenn litteratur og studielitteratur i lydbokformat og i andre tilgjengelige formater. NLB ble innlemmet i Nasjonalbiblioteket 1. juli 2023, og hovedmålet ble videreført.

Forberedelse av NLBs innlemmelse i Nasjonalbiblioteket preget første halvdel av 2023, samtidig som organisasjonen fulgte opp både kjerneoppgaver og viktig utviklingsarbeid. Bl.a. fortsatte NLB arbeidet med en ny utlåns- og distribusjonsordning som skal gi bedre og mer effektive tjenester og bedre informasjonssikkerhet.

En ønsket effekt av innlemmelsen i Nasjonalbiblioteket er et tettere samarbeid med folkebibliotekene for å nå ut til personer som trenger NLBs tilbud for å få tilgang til litteratur. Våren 2023 arbeidet NLB med et nettkurs for ansatte i folkebibliotek som vil sette dem bedre i stand til å formidle NLBs tilbud.

Med innlemmelsen ble de 40 medarbeiderne i NLB overført til den nyopprettede avdelingen for

tilrettelagt litteratur i Nasjonalbiblioteket. Det har vært god måloppnåelse innenfor rammene av den nye organisasjonen. Utlånet av folkebiblioteklitteratur økte med 16 pst. og utlånet av studielitteratur økte med 18 pst. De fleste låner lydbøker. Det var en jevn tilvekst av nye titler, på nivå med tidligere år. Bøker bestilt av studenter med produksjonsrett ble produsert og levert som avtalt. Nasjonalbiblioteket fortsatte å rekruttere nye lånere, både gjennom egne kanaler og gjennom Statped skolelydbok. Det er høy aktivitet innenfor samarbeid og videreutvikling av tjenesten.

Språk

Hovedmålet for Språkrådet i 2023 var å fremme norsk språks status og bruk på utsatte samfunnsområder gjennom målrettede aktiviteter.

Språkpolitikken er sektorovergripende, og for at lovverket og politikken skal virke, må alle sektorer ta språkpolitisk ansvar. I 2023 har Språkrådet lagt vekt på å utvikle relevante veiledningsressurser, etablere samarbeid og bidra til utvikling av språkarbeidet på sektorområder som er særlig viktige for gode og effektive tjenester til innbyggerne, og som skal legge til rette for samfunnsdeltakelse og god inkludering. Kunnskapssektoren og helsesektoren har vært prioritert.

Utviklingen innen norsk fagspråk og terminologi har stor betydning for det norske språket i hele samfunnet og har vært et prioritert innsatsområde for Språkrådet over flere år. I 2023 har Språkrådet fortsatt arbeidet med å bidra til utvikling av Termportalen ved Universitetet i Bergen. Språkrådet har bidratt til politikkutvikling og oppfølging, sammen med flere av aktørene på feltet.

Språkloven trådte i kraft 1. januar 2022, og Språkrådet får mange spørsmål om hvordan loven skal tolkes og etterlevs. Stadig flere utvalg og departement tar kontakt med Språkrådet for å få hjelp med språket i lover eller forskrifter. Språkrådet prioriterer lover og forskrifter som skal brukes av mange.

Språkrådet fører tilsyn med sentrale statsorganers bruk av bokmål og nynorsk i allment tilgjengelige dokumenter, jf. krav i språkloven §§ 13 og 14. Tallene for 2023 viser en positiv tendens, selv om bare 14 av 184 tilsynsobjekter etterlevde kravene på alle områdene som tilsynet omfatter. Departementene og Statsministerens kontor oppfylte lovens minstekrav for stortingsproposisjoner og -meldinger, med 30 pst. nynorsk i dokumentene som ble lagt fram i 2023. Av all ny tekst på nettsiden regjeringen.no i 2023 var 25 pst. av teksten på nynorsk, og departementene brukte i snitt 25 pst. nynorsk i sosiale medier. I 2023 var rundt 168 underliggende virksomheter omfattet av tilsynet. Blant disse var det ti organer som etterlevde alle kravene som tilsynet omfatter, mot ett i 2022. Nær 30 pst. av organene nådde kravet om minst 25 pst. nynorsk på sosiale medier, og nær 10 pst. nådde kravet til nynorskandel på egne hovednettsteder. Andelen nyprodusert nynorsk tekst på nettsidene var høyere i 2023 enn året før. Den positive utviklingen kan ha sammenheng med ikrafttredelse av språkloven i 2022 og bedre tilgang til verktøy for automatisk oversettelse. Videre har Språkrådet arbeidet med å modernisere tilsynsvirksomheten for å frigjøre mer ressurser til veiledning og oppfølging av statsorganer. Med en risikobasert innretning av tilsynet skal statsorganer som produserer mye og viktig tekst med stor rekkevidde, få mer veiledning og oppfølging.

Språkrådet har prioritert arbeidet med å normere bokmål og nynorsk, gjøre normene tilgjengelige og veilede om godt og korrekt språk gjennom året. Revisjonen av *Bokmålsordboka* og

Nynorskordboka i regi av Universitetet i Bergen og Språkrådet har pågått siden 2018 og bidrar til at befolkningen har god tilgang til oppdatert og kvalitetssikret informasjon om det sentrale ordtilfanget og rettskrivingen. I 2023 var det vel 37 millioner oppslag i de digitale ordbøkene.

Utviklingen innen språkteknologifeltet, og særlig innen kunstig intelligens og generative språkmodeller, vil få stor innvirkning på språkbruken i samfunnet i årene som kommer. På dette området opplever norsk språk press fra engelsk, og Språkrådet har prioritert å samarbeide med relevante partnere i offentlig og privat sektor for å øke tilgangen til og bruken av språkteknologi på norsk. Samarbeidet med Nasjonalbiblioteket om grunnlagsressurser til bruk i utvikling av språkteknologi på norsk har fortsatt i 2023, og har blitt videreutviklet i takt med de raske endringene på feltet.

Språkrådet forvalter lov om stedsnavn og ga råd i 508 saker om norske og 18 saker om kvenske stedsnavn. Språkrådet forvalter en tilskuddsordning for innsamling og registrering av stedsnavn, og i 2023 ble 1,4 mill. kroner fordelt på 14 prosjekter fra hele landet. Tilskuddsordningen sikrer kunnskapen om en viktig del av kulturarven vår.

Språkrådet har inngått en fornyet samarbeidsavtale med Statped om norsk tegnspråk, og har tatt initiativ som gjelder tegnspråk overfor aktører på kunnskapsfeltet og helsefeltet.

Litteratur

Hovedmålet for bevilgningene til litteraturfeltet i 2023 var å sikre god tilgang for alle til et mangfoldig tilbud av norsk litteratur. Under kapittelet ble det bevilget midler til institusjoner og tiltak som gjennom sin virksomhet bidrar til det overordnede målet. Departementet viser også til omtale av bevilgninger og rapportering på litteraturfeltet under kap. 320.

Våren 2023 la regjeringen fram et forslag til ny boklov for Stortinget, og Stortinget vedtok loven i juni samme år. Formålet med bokloven er å legge til rette for bredde og mangfold i norsk litteratur, sikre fastprissystemet og at litteraturen er tilgjengelig i hele landet. Loven trådte i kraft 1. januar 2024, med unntak av noen bestemmelser.

Kap. 3326 Språk- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter	23 469	23 672	24 572
02	Inntekter ved oppdrag	26 738	18 336	19 033
	Sum kap. 3326	50 207	42 008	43 605

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket og Språkrådet, jf. kap. 326, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nasjonalbiblioteket og Språkrådet, samt gaver mv., jf. kap. 326, post 21.

Kap. 327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	90 555	82 732	84 737
21	Spesielle driftsutgifter	3 322	4 680	4 858
70	Utenlandske krigsgraver i Norge	4 217	4 320	4 480
71	Tilskudd til regionale pilegrimssentre	8 814	9 180	9 500
	Sum kap. 327	106 908	100 912	103 575

Innledning

Bevilgningene under kapittelet omfatter driftsutgiftene til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR), en statlig virksomhet som forvalter Nidarosdomen og Erkebisppegården i Trondheim. NDR har også ansvaret for det statlige pilegrimsarbeidet.

NDR skal ivareta det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidaros domkirke og sørge for at kirken og Erkebisppegården er tilgjengelige og presenteres for publikum på en god måte. Restaureringen av domkirken ble påbegynt i 1869 og regnes som avsluttet i 2001. Det antikvariske arbeidet er likevel en kontinuerlig prosess. NDR driver Byggghytta, et nasjonalt kompetansesenter for verneverdige bygninger i stein, som også tilbyr sin unike kompetanse innen stein, mur, gips og blyglass over hele landet.

NDRs virksomhet er knyttet til det overordnede kulturpolitiske målet om å verne og formidle

kulturarven. Det innebærer blant annet å vekke interesse for og formidle kunnskap om kulturarven blant folk og gjøre den tilgjengelig for framtidige generasjoner.

Det gis også tilskudd til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge under kapittelet.

Mål og strategier for 2025

- Nidaros domkirke og Erkebisppegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.
- Nidaros domkirke og Erkebisppegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som

et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.

- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpent og inkluderende for mennesker med ulik tro, kultur og tradisjon.
- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet deres egenart tilsier.

For å løse samfunnsoppdraget på en god måte, også på lang sikt, er det sentralt at den særskilte kompetansen innen de kulturhistoriske håndverksfagene som er samlet i virksomheten, sikres for kommende år. Med dette bevares ikke kun Nidarosdomen og Erkebispegården, men også den immaterielle kulturarven som håndverksfagene representerer. NDR satser derfor bevisst på lærlinger og kompetanseoverføring.

En utfordring for en stadig eldre bygningsmasse er belastningen framover med et våtere klima. De eldste delene av kobbertaket på katedralen er over 100 år gamle, og arbeidet med å identifisere lekkasjer og utbedre disse er en kompleks oppgave som vil kreve tiltak i årene framover. I tillegg prioriterer NDR sikkerhetstiltak for å hindre at nedfall av stein fra Nidarosdomen skal utgjøre en sikkerhetsrisiko.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR). Driftsutgiftene på posten er delvis finansiert gjennom salgs-, billett- og leieinntekter, jf. kap. 3327, post 01.

I bevilgningsforslaget er det avsatt 200 000 kroner for å for å dekke enkelte utgifter ved Krigsgravtjenesten i departementets regi.

Post 01 kan overskrides med samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3327, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved NDRs oppdragsvirksomhet. Bevilgningen på posten kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3327, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Utenlandske krigsgraver i Norge

Bevilgningen på posten er knyttet til at staten har ansvar for å forvalte og vedlikeholde 29 500 utenlandske krigsgraver i Norge. Bestemmelser om forvaltning og vedlikehold av krigsgraver, krigsgravplasser og krigsminnesmerker er fastsatt i forskrift.

Utgiftene til vedlikehold av krigsgravene dekkes av staten gjennom tilskudd til de lokale gravplassmyndighetene. Posten kan også brukes til nødvendig utskiftingsbehov mv. ved de norske krigsgravene i utlandet. Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det også satt av midler til Falstadsenteret til registrering og formidling av dokumentasjon om krigsgravene. For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til utenlandske krigsgraver i Norge vises det til Prop. 1 S (2022–2023) for Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 71 Tilskudd til regionale pilegrimssentre

Formålet med tilskuddet er å stimulere pilegrimsarbeidets fire arbeidsområder: miljø, næring, kirke og kultur. Ordningen forvaltes av Nidaros domkirkes restaureringsarbeider. For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) for Kulturdepartementet.

Rapport 2023

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen til Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR) i 2023:

- Nidarosdomen og Erkebispegården skal planmessig sikres, vedlikeholdes og restaureres basert på forskning og etter gjeldende internasjonale restaureringsprinsipper.
- Nidarosdomen og Erkebispegårdens historie skal gjøres tilgjengelig og formidles til publikum. Formidlingen skal skape refleksjon og forståelse, ta i bruk moderne metoder og være tilpasset ulike målgrupper.
- Nidaros domkirkes restaureringsarbeider skal opprettholde og videreutvikle sin posisjon som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.
- Pilegrimsarbeidet skal bidra til verdiskaping og positiv utvikling langs St. Olavsveiene til Trondheim. Det skal ha en tydelig kirkelig forankring og samtidig være åpen og inkludere

rende for mennesker med ulik tro, kultur og tradisjon.

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til NDR under kap. 327 er tilfredsstillende innfridd i 2023, jf. rapporten nedenfor.

NDRs mest ressurskrevende oppgaver har vært knyttet til sikring, vedlikehold og restaurering av Nidarosdomen og Erkebispegården. I 2023 har NDR arbeidet med en ny restaureringsplan for Nidarosdomen med perspektiv fram mot 2035. Restaurering og sikring mot steinnedfall på søndre tverrskip «Sørgavlen», har vært en hovedoppgave, og vil fortsette å være det i de kommende årene. Det gjennomføres flere inspeksjoner av fasaden for å avsløre svekkelser i stein. Arbeidet med å stoppe taklekkasjer på Nidarosdomen har fortsatt som tidligere år. NDR har også videreutviklet et fjernstyrt verktøy som brukes under inspeksjoner av fasaden og som gjengir informasjonen i 3D.

I 2023 var besøkstallene gode. Et formidlings tiltak har vært å ta utgangspunkt i utstillingen av Riksregaliene, og sette fokus på Nidarosdomen som kroningskirke og Riksregalienes betydning i Norges historie.

I kraft av å være et nasjonalt kompetansesenter for verneverdige bygninger i stein har NDR i 2023 bidratt med rådgivning og praktisk bistand på flere prosjekter. Blant disse kan nevnes Nærøy gamle kirke, Selbu kirke, Lillestrøm kirke, Skedsmo kirke og Stavanger domkirke. Det mest ressurskrevende prosjektet har vært hovedportalen på Kristiansten festning i Trondheim.

NDR har arbeidet med oppgradering av infrastruktur langs Gudbrandsdalsleden, bl.a. ved å sette opp såkalte Servicebuer for vandrere langs ledene. Den årlige Nasjonale Pilegrimskonferansen ble avholdt for tredje gang i Erkebispegården.

NDR har bidratt i arbeidet med utvikling av ny kystpilegrimslei, Hålogalandsleden fra Røst i Lofoten til Trondheim. NDR har også arbeidet med Trondheims store byfestival Olavsfest, og internasjonalt, bl.a. i Europarådets program «Europeiske kulturruter».

Utenlandske krigsgraver i Norge

Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningen i 2023:

- Krigsgravene skal holdes i hevd og forvaltes med den verdighet som deres egenart tilsier.

Det er departementets vurdering at målene for bevilgningene til utenlandske krigsgraver i Norge er tilfredsstillende innfridd i 2023, jf. rapport under.

Departementet gjennomfører inspeksjonsreiser til krigsgravplassene i Norge. Fra inspeksjonene rapporteres det om et jevnt over godt vedlikehold. Norske krigsgraver i utlandet blir vedlikeholdt og ivarettatt etter avtale med Commonwealth War Graves Commission. Det store flertallet av krigsgraver i Norge er lokalisert i Alstahaug, Bergen, Narvik, Oslo, Saltdal og Trondheim. De lokale gravplassmyndighetene rapporterer årlig til departementet om virksomheten.

I 2023 var tilskuddet til kirkelige fellesråd og kommuner for vedlikehold av krigsgraver på 3,2 mill. kroner. Det ble gjennomført navnerking av krigsgraver i Drammen, på Jørstadmoen og i Stavanger. Det ble gjennomført restaurerings- eller vedlikeholdsprosjekter i Ballangen, Bergen, Fredrikstad, Hjartåsen i Rana, Harstad, Kristiansand, Narvik, Oslo og Verdal. Ved de norske krigsgravene i utlandet ble det gjennomført arbeider i Canada, Frankrike, Storbritannia og Sverige.

Kap. 3327 Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter	39 292	34 589	35 903
02	Inntekter ved oppdrag	3 278	4 620	4 796
	Sum kap. 3327	42 570	39 209	40 699

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs-, billett- og leieinntekter knyttet til Nidarosdomen og anleggene i Erkebispegården, jf. kap. 327, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten omfatter oppdragsinntekter for Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, samt gaver mv., jf. kap. 327, post 21.

Kap. 328 Museer m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2025
		2023	Saldert budsjett 2024	
70	Det nasjonale museumsnettverket	2 393 613	2 523 800	2 615 711
78	Andre museums- og kulturverntiltak	85 864	93 305	85 160
	Sum kap. 328	2 479 477	2 617 105	2 700 871

Innledning

Bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak bygger opp under de nasjonale målene om å bidra til et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv i hele landet, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv.

Innst. 573 S (2020–2021), jf. Meld. St. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*, ble behandlet i Stortinget juni 2021. I innstillingen var det bred politisk enighet om retningen for museumspolitikken framover.

Kapittelet omfatter årlige driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket samt driftstilskudd til de tre skværriggerne som er i aktiv drift som flytende kulturminner. I tillegg omfatter bevilgningen midler til andre museums- og kulturverntiltak.

Mål og strategier for 2025

Målene for bevilgningene til museer og andre museums- og kulturverntiltak er å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling
- helhetlig samlingsutvikling
- trygg ivaretagelse
- aktiv samhandling

I Innst. 573 S (2020–2021) sluttet en samlet stortingskomité seg til de ovennevnte målene.

Kultur- og likestillingsdepartementet ønsker at museumssektoren på best mulig faglig grunnlag er offensivt rettet mot sine omgivelser og profesjonell i sine arbeidsformer og faglige priorite-

ringer. Departementet legger videre til grunn at museene selv er sentrale aktører i sin utvikling. Profesjonell og solid drift er avgjørende for å få dette til. Trygg økonomi- og ressursstyring, systematiske prioriteringer, godt planverk, god digital kompetanse og effektiv bruk av digitale verktøy, god museumsfaglig kompetanse og godt samspill med andre aktører vil framover være viktige styringsparametre for museumspolitikken. Det er også avgjørende at museene aktivt søker partnerskap som legger grunnlag for solid økonomi forankret i flere finansieringskilder.

Under kapittelet bevilges det midler til en rekke museer og andre museums- og kulturverntiltak som i ulik grad bidrar til å nå målene på dette området. Institusjonene og tiltakene definerer selv målene for sin virksomhet innenfor rammene av de overordnede målene.

Museum

Det viktigste statlige virkemidlet på området er tilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket, som er et resultat av museumsreformen iverksatt i 2001. I 2025 omfatter det nasjonale museumsnettverket 61 institusjoner. Målene med reformen har vært å profesjonalisere driften og styrke fagmiljøene ved de museene som mottar fast driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet, gjennom å bygge større museumsenheter. Departementet legger til grunn at alle museer i det nasjonale museumsnettverket i dag har bedre forutsetninger for videre museumsfaglig utvikling enn før museumsreformens tid. I enkelte deler av landet er det ønskelig å få iverksatt ytterligere konsolideringer for å oppnå mer bærekraf-

tige institusjoner, men i store deler av landet er målet med museumsreformen langt på vei innfridd organisatorisk.

Museene i det nasjonale museumsnettverket kan sies å være kjernen i Kultur- og likestillingsdepartementets museumspolitik. De har et særlig godt utgangspunkt for å være ledende i den videre utviklingen av sektoren. Samtidig er det viktig framover å bygge sterkere faglige bruere mellom disse museene og museer som forvaltes under andre departementer og forvaltningsstrukturer.

Museer er sentrale aktører i den grunnleggende infrastrukturen for demokrati og frie ytringer. I dette er det særlig viktig å sikre mangfold og representativitet. Den videre utviklingen av museumssektoren vil også være preget av noen store utviklingstrekk som globalisering, digitalisering, klimautfordringer og arbeidet for en bærekraftig framtid.

Museer er kunnskapsinstitusjoner i bred forstand. De er steder for læring og videreformidling av kunnskap for et bredt sammensatt publikum. Solid kunnskapsproduksjon er en viktig forutsetning for utvikling av relevante formidlingstilbud. Museer skal framover ha en enda tydeligere rolle som kunnskapsinstitusjoner knyttet til forskning, immateriell kulturarv, kulturelt samspill og kritiske perspektiver.

Formidling av kunnskap til ulike brukergrupper er en av de viktigste oppgavene for museer. Formidlingen må oppleves relevant for de ulike brukerne. Formidling ved museer handler både om budskap som museer deler med sitt publikum, og samspill og dialog med sine brukere. Den fysiske og den digitale formidlingen må utfylle hverandre på måter som styrker museumsformidlingen i stort. Museer kan gi barn og unge unike læringserfaringer og det er viktig at museene videreutvikler sin posisjon som læringsarenaer i bred betydning, samt at det skjer i samspill med forskning om læringsprosesser i museer og i tett dialog med skoleverket.

Museer forvalter store samlinger av gjenstander, bygninger, foto, arkiv m.m. Det er viktig at museene, gjennom ulike samarbeidsformer, bidrar til en mer koordinert og helhetlig samlingsutvikling. Målet er at samlingsarbeidet er dekkende og balansert med tanke på mangfold og representativitet både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Å ta vare på gjenstandssamlinger i museer krever gode oppbevaringsforhold og tilstrekkelig

grad av sikring. Trygg ivaretagelse av samlinger må ses i sammenheng med en helhetlig samlingsutvikling. En viktig oppgave er også å ta vare på den immaterielle delen av kulturarven gjennom å legge til rette for at håndverkstradisjoner og kulturuttrykk blir ivare tatt gjennom aktiv bruk.

Samarbeid utover egen institusjon har lenge vært en viktig del av museenes arbeidsform. Det er viktig at museene framover legger vekt på sin rolle som en samhandlende aktør på tvers av fagfelt, institusjoner, brukergrupper og interessenter.

Den digitale utviklingen vil også framover prege museumshverdagen og kreve økt digital forståelse og kompetanse. Digitalisering har så langt gjerne handlet om registrering og formidling for museenes del. Framover vil det også være nødvendig å øke den digitale kompetansen til å håndtere spørsmål knyttet til rettigheter og eierskap til digitalt materiale. Ikke minst er dette sentralt i møte med de store, globale aktørene for publisering og deling. Det ligger også et stort formidlingspotensial i digitale plattformer og digital teknologi. Museene forventes å ha økt fokus på dette området framover.

Samsillet mellom museer og de frivillige er en verdifull ressurs som må tas vare på framover. Høy frivillig deltakelse er blant annet viktig for den tilliten vi har i samfunnet vårt. Frivillig innsats medvirker til å sikre felles kulturarv og er avgjørende for mye virksomhet i museene. Lokal forankring, større aktivitet og kunnskapsdeling er sentrale gevinster av slikt samarbeid. Dette må videreutvikles i takt med endringer i både de frivillige sine interesser og samfunnsutviklingen ellers.

Nasjonalmuseet

Nasjonalmuseet er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.

Det nye museet på Vestbanen i Oslo, som åpnet 11. juni 2022, er Nordens største kunstmuseum. Siden åpningen har tilstrømmingen av publikum til museet vært betydelig.

Målet med det nye museet er å skape et vitalt, nasjonalt forsknings- og formidlingssenter for de visuelle kunstartene. Museet skal være en nyskapende møteplass der et bredt sammensatt publikum skal oppleve og få kunnskap om de visuelle kunstartene, og nybygget skal markere Nasjonalmuseet som en utstillings- og formidlingsarena på internasjonalt nivå.

Skværriggerne

Kultur- og likestillingsdepartementet gir årlig driftstilskudd til tre seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. Det gjelder barken Statsraad Lehmkuhl og fullriggerne SS Sørlandet og SS Christian Radich, som har hjemmehavn i henholdsvis Bergen, Kristiansand og Oslo. Disse tre skværriggerne ble bygd som skoleskip i første halvdel av 1900-tallet for opplæring av sjøfolk. Vedlikehold og drift av alle de tre skipene er krevende og kostbart som følge av at det er nødvendig å ivareta skutene etter antikvariske prinsipper, samtidig som de skal innfri internasjonale krav til sertifisering for at de skal kunne fortsette å være operative som skoleskip for ungdom i dag og i framtiden. Utgiftene for seilskutene varierer betydelig fra år til år, bl.a. som følge av vedlikeholdsopphold og sertifiseringer (klassinger). Kultur- og likestillingsdepartementet legger til grunn at de årlige statstilskuddene forvaltes på en måte som tar hensyn til at utgiftsbehovet varierer fra et år til et annet.

Budsjettforslag 2025

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket. Forslag til fordeling av bevilgningen framkommer av vedlegg 2.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet har i 2024 tildelt et driftstilskudd til Norsk Teknisk Museum for å ivareta arven på teleområdet. Fra og med 2025 foreslår regjeringen å innlemme tilskuddet i det ordinære driftstilskuddet til Norsk Teknisk Museum. Bevilgningen på posten foreslås som følge av dette økt med 8,1 mill. kroner, mot en tilsvarende reduksjon på Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1541, post 70, jf. omtale i Prop. 1 S (2024–2025) for Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet.

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår å øke bevilgningene til flere museer for å dekke økte driftsutgifter ved museenes nye bygg eller formidlingsarenaer:

- 2 mill. kroner til Nordmørmusea til drift av Normoria – fellesbygget for Nordmørmusea og Operaen i Kristiansund
- 1,8 mill. kroner til Mjøsmuseet til drift av Industrimuseet på Raufoss
- 1 mill. kroner til Nordlandsmuseet til drift av Bymuseet i Bodø
- 0,6 mill. kroner til Musea i Sogn og Fjordane til drift av museets fellesmagasin Tinghuset

- 0,5 mill. kroner til Museet Midt til drift av Norsk Sagbruksmuseum
- 0,5 mill. kroner til Jærmuseet til drift av Flymuseet på Sola
- 1 mill. kroner til Telemark museum til drift av Henrik Ibsens barndomshjem Venstøp

Departementet foreslår videre å øke bevilgningene til ulike tiltak ved følgende museer:

- 3 mill. kroner til Norsk Folkemuseum for å dekke økte husleiekostnader i museets nye eksterne magasin i Drøbak
- 1 mill. kroner til MiA – Museene i Akershus til forvaltning og vedlikehold av Roald Amundsens hjem Uranienborg
- 2 mill. kroner til Viti til drift av Anders Svor-museet
- 1,5 mill. kroner til Anno Museum knyttet til museets arbeid med utvandrerjubileet 2025

Økningen i driftstilskuddet til KODE Kunstmuseer og komponisthjem på 10 mill. kroner som ble innarbeidet i statsbudsjettet for 2024, er foreslått videreført. Det samme gjelder økninger i driftstilskuddene til Midt-Troms Museum, Valdresmusea og Romsdalsmuseet, jf. Innst. 14 S (2023–2024). Også økte tilskudd til Telemark museum til drift av museumsbygget i Brekkeparken og til Sør-Troms museum til drift av skonnerten Anna Rogde er videreført i budsjettforslaget for 2025.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til museene i det nasjonale museumsnettverket vises det til Prop. 1 S (2022–2023) for Kultur- og likestillingsdepartementet.

Post 78 Andre museums- og kulturverntiltak

Bevilgningen skal dekke tilskudd til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet. Dette gjelder bl.a. særskilte museer, de tre skværriggerne, forsikringstilskudd for innlån av gjenstander til utstillinger i Norge og ulike andre tiltak. Oversikt over øvrige tiltak på posten det foreslås midler til, følger av vedlegg 2.

Kultur- og likestillingsdepartementet foreslår 1 mill. kroner i tilskudd til Astrup Fearnley museet for å sikre museets formidlingstilbud for barn og ungdom. Departementet foreslår videre 2 mill. kroner i økt tilskudd til Skibladder.

Fra 2021 dekker staten visningsinstitusjonenes utgifter til kommersiell forsikring for innlån av gjenstander fra utlandet til utstillinger i Norge gjennom tilskuddsordning som forvaltes av Kulturdirektoratet. Kultur- og likestillingsdepartementet har fastsatt nærmere retningslinjer for

ordningen. Det foreslås 5,2 mill. kroner til tilskuddsordningen for 2025.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 100 000 kroner til tiltaket Årets museum som fordeles av Norges museumsforbund.

Det økte tilskuddet til Norsk Skogfinsk Museum på 1 mill. kroner er videreført i budsjettforslaget for 2025, jf. Innst. 14 S (2023–2024).

Rapport 2023

I 2023 var det i alt 67 museer som fikk driftstilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet⁴. Rapporten bygger på innsendte rapporter og statistikk fra disse museene. Den årlige rapporteringen skjer både gjennom målrapportering knyttet til budsjettsøknad for kommende år, og gjennom øvrig statistikkrapportering med indikatorer der utviklingen kan følges gjennom flere år.

Målene for bevilgningene til museene i 2023 var å legge til rette for institusjonenes videre utvikling gjennom:

- solid kunnskapsproduksjon
- relevant formidling
- helhetlig samlingsutvikling
- trygg ivaretagelse
- aktiv samhandling

Museene er ulike når det gjelder størrelse og bredde i forvaltningsansvar. I tillegg har de ulik grad av statlig finansiering. Med grunnlag i de overordnede målene for bevilgningene definerer museene selv konkrete mål for sin virksomhet og rapporterer om måloppnåelse på disse. Rapporteringen viser at museene har arbeidet i samsvar med de mål og faglige forventninger som kan stilles til profesjonell museumsdrift. Samlet bidrar museene til å nå de overordnede målene for sektoren. Departementet vurderer måloppnåelsen for bevilgningene til museer og andre kulturverntiltak som tilfredsstillende.

Solid kunnskapsproduksjon

Museene skal utvikle og formidle kunnskap om den materielle og immaterielle historien til mennesker, samfunn og natur. Forskning er sentralt i dette arbeidet.

Museene har styrket forsknings- og utviklingsarbeidet i nært samarbeid med hverandre, og i samarbeid med andre kunnskapsinstitusjoner, slik som universitets- og høyskolesektoren. 85 pst. av museene rapporterte om at de har en forskningsplan. For fjerde år på rad økte antallet ansatte med doktorgrad, og museene fortsetter å legge til rette for at ansatte kan opparbeide seg forskningskompetanse. Antallet fagfelleverderte forskningspublikasjoner holder seg stabilt, og det er en økende deltagelse i formaliserte FoU-samarbeid.

Til tross for utviklingen i antall ansatte med doktorgrad, har det ikke vært en tilsvarende økning i den publiserte fagfelleverderte forskningen. Det betyr ikke at det er mindre forskningsbasert kunnskapsutvikling i institusjonene, men at det er deler av kunnskapsutviklingen som ikke nødvendigvis resulterer i fagfelleverderte forskningsartikler. Museene produserer flere resultater som ikke fanges opp av dagens rapportering. Kulturdirektoratet arbeider kontinuerlig med å forbedre kvaliteten på museenes rapportering og statistikk.

En del museer rapporterer særskilt på at museene ikke har tilgang til å søke forskningsfinansiering fra Forskningsrådet, da de ikke oppfyller kravene til godkjente forskningsorganisasjoner. Det legger begrensninger for utviklingen av forskningsarbeidet, da museenes forskningsarbeid i større grad enn annen virksomhet virker å være basert på ekstern prosjektfinansiering.

Relevant formidling

Museenes brede utadrettede virksomhet inkluderer ulike aktivitets- og formidlingstiltak, arbeid med mangfold og medvirkning samt besøksutvikling, i tillegg til pedagogiske opplegg for barn og unge. I 2023 rapporterte museene om stadig sterkere strategisk forankring og organisering av arbeidet med digital formidling, som i større grad ble en integrert del av museenes helhetlige formidlingsstrategier.

I 2023 var det om lag 6,6 millioner besøk på museene med tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet. Samlet sett er besøkstallene ved museene tilbake på nivået før pandemien.

I 2023 rapporterte museene om 2 159 utstillinger. Av disse var 643 nyåpnede.

Stadig flere museer gjør seg erfaringer med ulike formidlingsformer, og hever sin interne kompetanse på dette området. Det ble gjennomført 6 956 arrangementer som åpne møter, foredrag, seminarer o.l., et resultat som overstiger antallet arrangementer før pandemien. I alt

⁴ Dette omfatter 61 museer på kap. 328, post 70, samt følgende institusjoner på kap. 328, post 78: Det Internasjonale Barnekunstmuseet, Jødisk museum i Oslo, Norsk Skogfinsk Museum, Ishavsmuseet Aarvak, Jødisk museum Trondheim og Oplandske dampskibsselskap – Skibladner.

596 000 barn og unge deltok i pedagogiske opplegg ved museene, noe som er en liten reduksjon fra året før, og noe lavere enn 2019-nivået. Det er stor variasjon i hvordan museene tilrettelegger for medvirkning fra barn og unge. 75 pst. av museene gjennomførte tiltak som bidro til medvirkning fra denne målgruppen i formidlingsarbeidet. Dette er en økning på 5 pst. fra 2022.

Mange museer arbeider helhetlig med mangfold og inkludering, og knytter det til alle museets arbeidsområder. 64 pst. av museene har en strategi for arbeidet med mangfold og inkludering. De fleste museene vektlegger tiltak for å fremme mangfold og inkludering blant publikum og brukere, og retter innsatsen mot det å nå deler av befolkningen som av ulike grunner ikke oppsøker det ordinære formidlingstilbudet. Flere museer arbeider for å sikre bedre kjønnsbalanse i samlinger og utstillinger, og har konkrete tiltak for å sikre likestilt tilgang til museenes tilbud.

Universell utforming og tilgjengeliggjøring

Museumsmeldingen Meld. St. 23 (2020–2021) målbærer tydelige forventinger til arbeidet med å sikre at flere har tilgang til museenes publikumstilbud. Meldingen framhever potensielle barrierer for å oppsøke museets tilbud, enten det kan knyttes til ulikhet i sosiokulturell kapital, økonomisk bakgrunn eller utforming av museenes fysiske og digitale publikumstilbud.

Omtale av tiltak for å sikre høyere grad av fysisk tilgjengelighet i museene knytter seg ofte til å ta i bruk teleslynge, bruk av høytaleranlegg under foredrag, sikre gode kontrastfarger på skilt og informasjonsmateriell, bedre lyssetting og utbedring av utendørs gangstier. Museene beskriver også bygningsmessige arbeider for å bedre adkomst til utstillinger. Museene melder videre om utfordringer med å gjøre fredede bygg fysisk tilgjengelige.

Andel museer med universelt utformede nettsider har vært jevnt økende siden 2016. I 2023 oppgir 90 pst. av museene at de har nettsider som følger gjeldende krav til universell utforming.

Helhetlig samlingsutvikling og trygg ivaretagelse

Museene skal gjennom sitt samlingsrettede arbeid sikre helhetlig samlingsutvikling og trygg ivaretagelse. Mange museer har ansvar for et stort antall objekter og mange forskjellige samlingsstyper. Ulike samlinger krever ulike kompetanse og ulike bevaringstiltak. Som i tidligere år er det fortsatt innen samlingsforvaltning at museene

har de største utfordringene. Dette gjelder både registrering, digitalisering, bevaring, vedlikehold og restaurering.

Totalt rapporterte museene i 2023 om 49 millioner fotografier, 3 millioner kulturhistoriske gjenstander, 774 000 kunsthistoriske gjenstander, 203 000 arkeologiske gjenstander, 117 000 naturhistoriske gjenstander, 4 844 kulturhistoriske bygninger, 1 922 farkoster, 79 teknisk-industrielle anlegg, 164 dekar kulturlandskap og 186 dekar hageanlegg. I tillegg kommer privatarkivmateriale, og levende dyr og planter. Tallene ligger på omtrent samme nivå som året før.

Tilveksten av objekter til samlingene virker å være planmessig og begrenset, slik at samlingene ikke vokser ukontrollert. Nær halvparten av museene oppgir at de fører en restriktiv innsamlingspolitikk, og mange har inntakskomiteer som vurderer nye inntak.

Museene tar inn mange flere museumsobjekter enn de avhender. Samtidig viser lengre tidslinjer en generell nedgang i den reelle tilveksten for kulturhistoriske gjenstander. Tallet for 2023 er det laveste som er registrert i museumsstatistikken noen gang. Museene samlet omtrent halvparten så mange kulturhistoriske gjenstander fra 2014 til 2023, som de gjorde fra 2005 til 2014, og godt under halvparten så mange kulturhistoriske bygninger.

Flere museer oppgir at de arbeider planmessig med dokumentasjonsarbeidet. De fleste jobber med revisjon av samlingene, som innebærer kvalitetssikring av registreringer, digitaliseringer og tilgjengeliggjøring. Nær halvparten av museene skriver at de arbeider med å hente inn etterslep på dokumentasjon av samlinger, eksempelvis samlinger som har ligget uregistrert gjennom mange år og som blir vedtatt innført som tilvekst, eller i forbindelse med kvalitetssikring av dokumentasjon i tråd med dagens dokumentasjonsstandarder.

Andel museumsobjekter i samlingene totalt som museene definerer som «tilfredsstillende registrert», har ligget stabilt på rundt 60 pst. siden 2017. Det betyr at rundt 40 pst. av samlingene ikke er registrert på en egnet måte.

Trøndelag fylkeskommune utførte en magasinutredning i 2023 for alle museene i fylket. Resultatet er en enhetlig beskrivelse og en konsistent vurdering av oppbevaringsforholdene for alle museene i Trøndelag. Slike tiltak bidrar til sammenlignbare data på tvers av hele sektoren, og legger et grunnlag for systematisk arbeid på området.

For enkelte museer er vedtektene fortsatt til hinder for avhending, men flere reviderer eier- og

deponiavtaler. Det viser at museene arbeider aktivt for å få råderett over samlingene, som er den viktigste forutsetningen for å kunne drive en museumsfaglig begrunnet samlingsutvikling.

Aktiv samhandling

Museene samhandler med hverandre og andre aktører gjennom en rekke aktiviteter lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette gjelder bl.a. utlån fra samlingene, utstillingsprosjekter, innsamlingsarbeid, arrangementer, undervisning, vedlikeholdsarbeid og koordinering av frivillig innsats.

De faglige museumsnettverkene er et bærende element i videre utvikling av det faglige arbeidet i museene. Museene skal gjennom deltakelse i slike nettverk utvikle samarbeid og arbeidsdeling seg imellom, sikre god ressursutnyttelse, samt framskaffe ny kunnskap.

Nettverkene samarbeider om prosjekter knyttet til forskning, formidling og samlingsrettet arbeid, og avholder samlinger og seminarer innenfor de ulike fagområdene. Nettverkene har dermed en viktig møteplassfunksjon, og danner grunnlag for faglig utvikling innenfor sine respektive fagområder. Deltakelsen i de 21 etablerte faglige museumsnettverkene holder seg stabil, og alle nettverkene rapporterte om aktivitet i 2023.

Kulturdirektoratet har ansvar for å følge opp nettverkernes aktivitet.

Et annet eksempel på samhandling mellom museene er Nordlandsmuseets samarbeidsavtale med Årran lulesamiske senter. Målet er å gjøre Bymuseet i Bodø (en avdeling av Nordlandsmuseet) til et viktig møtested for samisk kultur og framheve denne dimensjonen i formidlingen av byens historie og identitet.

Museene samarbeider også gjennom felles eierskap i KulturIT AS, som utvikler digitale løsninger for sektoren, særlig knyttet til formidling og samlingsforvaltning.

Andre typer samarbeid gjelder utvikling av fellesmagasiner for flere museer.

Flere steder i landet har museene gått sammen om fylkesvise forskningssamarbeid. I prosjektet *Forskningsstruktur for musea i Vestland* arrangerer deltakerne workshops, skrivesamlinger og digitale møter for ansatte som er interessert i forskning. Gjennom prosjektet bygger museene faglig fellesskap på tvers, og skaper praktiske og forpliktende rammer for å forske. I Troms og Finnmark samarbeidet museene i prosjektet *Dutkan Davvin*, der også UiT Norges arktiske universitetsmuseum deltar. Samarbeidet bidrar til å etablere en kompetansehevende møteplass mellom erfarne og uerfarne forskere i museene.

Tabell 4.10 Fordeling av årsverk og besøkstall, sortert etter fylke

Museum	Årsverk ¹ 2023	Besøk 2023
<i>Kap. 328, post 70</i>		
Blaafarveværket	35	189 652
Buskerudmuseet	65	81 977
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	14	37 201
Galleri F15	15	33 225
Henie Onstad Kunstsenter	20	106 155
MiA – Museene i Akershus	131	217 895
Norsk Bergverksmuseum	22	41 244
Østfoldmuseene	57	135 080
Nasjonalmuseet	309	725 237 ²
Norsk Folkemuseum	242	450 987
Norsk Teknisk Museum	68	236 856
Oslo Museum	40	68 133
Anno museum	140	177 442
Gudbrandsdalsmusea	19	73 805
Lillehammer museum	90	204 783
Mjøsmuseet	40	79 375
Randsfjordmuseet	20	24 947
Valdresmusea	20	36 366
Norsk Industriarbeidermuseum	37	121 611
Preus museum	15	13 756
Telemark museum	44	101 209
Vest-Telemark Museum	21	57 457
Vestfoldmuseene	87	148 945
Aust-Agder museum og arkiv	59	94 353
Kunstsilo	33	3 205
Næs Jernverksmuseum	8	19 792
Vest-Agder-museet	68	150 021
Dalane Folkemuseum	13	67 343
Haugalandmuseet	22	32 117
Jærmuseet	79	228 250
Museum Stavanger	69	220 613
Ryfylkemuseet	20	17 401
Baroniet Rosendal	22	55 500

Tabell 4.10 Fordeling av årsverk og besøkstall, sortert etter fylke

Museum	Årsverk ¹ 2023	Besøk 2023
Bymuseet i Bergen	72	159 837
Hardanger og Voss museum	68	41 158
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	79	254 286
Kraftmuseet	18	27 327
Musea i Sogn og Fjordane	65	49 102
Museum Vest	69	202 770
Museumssenteret i Hordaland	54	25 535
Sunnhordland Museum	11	41 897
Nordmørmusea	37	43 149
Nynorsk kultursentrum	23	25 539
Romsdalsmuseet	37	117 808
Viti	48	135 718
Museene Arven	73	69 889
Museene i Sør-Trøndelag	196	268 064
Museet Midt	35	48 678
Helgeland Museum	55	79 431
Museum Nord	129	292 982
Nordlandsmuseet	43	69 968
Norsk Luftfartsmuseum	29	39 742
Midt-Troms Museum	22	15 759
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	22	36 963
Nord-Troms Museum	9	10 600
Nordnorsk Kunstmuseum	17	18 623
Perspektivet Museum	7	14 295
Sør-Troms Museum	29	48 919
Varanger museum	27	64 082
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum	30	64 649
Svalbard museum	12	55 828
Sum kap. 328, post 70	3 260	6 574 531

Tabell 4.10 Fordeling av årsverk og besøkstall, sortert etter fylke

Museum	Årsverk ¹ 2023	Besøk 2023
<i>Kap. 328, post 78</i>		
Det Internasjonale Barnekunstmuseet	2	6 180
Ishavsmuseet Aarvak	6	10 241
Jødisk museum i Oslo	7	9 666
Jødisk museum Trondheim	4	7 008
Norsk Skogfinsk Museum	12	19 961
Oplandske dampskibsselskap – Skibladner	12	12 293
Sum kap. 328, post 78	43	65 349

¹ Årsverk inkluderer også frivillige årsverk.

² I 2023 hadde Nasjonalmuseet 1 246 000 besøkende innenfor dørene, hvorav 721 000 besøkende løste billett. I tillegg var det 195 besøkende på Arkitekturmuseet og 1 192 besøkende på Villa Stenersen i en svært begrenset åpningsperiode. 2 850 besøkende var på Nasjonalmuseets vandringer i skolenettverket. Besøkende til Nasjonalmuseets vandreutstillinger i galleriene er trukket fra for å unngå dobbelrapportering. De totalt 725 237 publikummere som løste billett gjenspeiles i museumsstatistikken.

Økonomiske nøkkeltall

Tabell 4.11 Fordeling av museenes totale inntekter 2021–2023

Inntektstype	Pst. av totale inntekter 2021	Pst. av totale inntekter 2022	Pst. av totale inntekter 2023
Egeninntekter	18,8	24,3	24,0
Tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet	54,3	47,6	50,0
Samlet regionalt tilskudd	21,2	22,5	20,7
Annet offentlig tilskudd	5,7	5,6	5,3

Museenes totale inntekter var på om lag 5 mrd. kroner i 2023 sammenlignet med 4,5 mrd. kroner i

2022. Egeninntektene er stigende for tredje året på rad, med en 9,1 pst. økning fra 2022.

Tabell 4.12 Fordeling av museenes totale kostnader 2021–2023

Kostnadstype	Pst. av totale kostnader 2021	Pst. av totale kostnader 2022	Pst. av totale kostnader 2023
Lønns- og pensjonskostnader	45,9	45,8	48,0
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	24,5	23	22,5
Varer og tjenester, andre driftskostnader	27,6	29,1	27,5
Avskrivninger	2	2,1	2

Museenes totale kostnader var om lag 5 mrd. kroner i 2023, en økning fra ca. 4,8 mrd. kroner i 2022. Lønns- og pensjonskostnadene utgjorde

sammen med drift og vedlikehold av lokaler, samt husleie om lag 70,5 pst. av museenes utgifter.

Kap. 329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	436 801	452 315	482 278
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 420	5 270	5 855
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	40 643	19 500	16 900
78	Arkivtiltak	9 815	10 210	10 590
	Sum kap. 329	489 679	487 295	515 623

Innledning

Målene for bevilgningene under kapittelet inngår blant annet i departementets overordnede mål om å ta vare på og formidle kulturarv. Kapittelet omfatter drifts- og investeringsutgifter for Arkivverket. Kapittelet omfatter også tilskudd til to tiltak på arkivområdet.

Mål og strategier for 2025

Bevilgningene til Arkivverket i 2025 skal fremme følgende mål:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Arkivverket er statens fagmyndighet og kompetanseorgan for dokumentasjonsforvaltning og arkiv og bevaringsinstitusjon for statlige arkiver og prioriterte privatarkiver. Arkivverket skal bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor og legge til rette for at et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver blir bevart og gjort tilgjengelig fra offentlig og privat sektor. Arkivverket fører tilsyn og gir veiledning, forvalter og utvikler arkivfaglige forskrifter, retningslinjer og standarder, og gjennomfører nasjonal politikk på arkivfeltet. Arkivverket forvalter nasjonale fellesløsninger for arkiv og videreutvikler og styrker kompetanse, metodikk og verktøy på fagfeltet.

Arkivenes rolle og funksjon

Arkivene er unike kilder til kunnskap om vår samtid og fortid. Disse kildene er viktige for forskning og historiefremstilling. Arkiver inneholder dokumentasjon av at handlinger og hendelser har funnet sted, og at vedtak er fattet. Arkiver er en del av infrastrukturen i Norge som rettsstat og demokrati og er avgjørende for forsvarlig offentlig virksomhet og for dokumentasjon av rettigheter. Kontroll med offentlige organers myndighetsutøvelse krever mulighet for innsyn i arkivene. Innsyn er også viktig for enkeltpersoner og grupper når de har behov for å kjenne egen historie og kultur. Tilgang til arkiver beriker kunnskapen om samfunnet, fremmer demokratiet og beskytter innbyggernes rettigheter.

Offentlige virksomheter har arkivplikt og skal overføre sine eldre og avsluttede arkiver til bevaringsinstitusjoner eller -ordninger for langtidsbevaring. Private bedrifter, organisasjoner og personer har verken arkivplikt eller plikt til å langtidsbevare arkivene. Det er en utfordring å sikre at privatarkiver også blir godt representert i den samlede nasjonale arkivbestanden. For å sikre at et representativt utvalg av privatarkiver inngår som en del av norsk kulturarv, blir de bevart og gjort tilgjengelig i Arkivverket, i fylkeskommunale, kommunale og private arkivinstitusjoner og i museer og bibliotek. Arkivverket har ansvar for oversikt over verneverdige privatarkiver og for registrering av privatarkiver som er i bevaringsinstitusjoner.

Utfordringer og strategier

Det behandles, produseres og lagres enorme mengder data i statsforvaltningen. Nye måter å løse oppgavene på, kombinert med sterkt økende

dokumentasjonsmengde, medfører risiko for at relevant og bevaringsverdig dokumentasjon ikke blir identifisert og tatt vare på i tilstrekkelig grad. Økt digitalisering, automatiserte prosesser og utvikling av sammenhengende tjenester på tvers av virksomheter og forvaltningsnivåer gir i tillegg økt kompleksitet i dataene og i forvaltningen av dem. Det er kostbart og ressurskrevende å forvalte IT-systemer med store datamengder over tid. Systemer oppdateres og erstattes, og utdaterte systemer blir holdt i drift lenger enn nødvendig for å sikre tilgang til lovpålagt dokumentasjon og verdifulle data.

Statsforvaltningen utfører i for liten grad lovpålagt avlevering av arkivdata til Arkivverket for langtidsbevaring. Dette er blant annet fordi avlevering av arkivdata er både kompetanse- og kostnads-krevende. Etterslepet som nå bygges opp i statsforvaltningen, gjør dataene lite tilgjengelig for deling og gjenbruk. Dette gir høyere risiko for at bevaringsverdig dokumentasjon kan gå tapt.

Arkivverket har prioritert tilnærmingen *Innebygd arkivering*, som retter seg mot dokumentasjonsforvaltningen i offentlig sektor og involverer tiltak som regelverksutvikling og standardisering, effektivisering av vedlikehold og enklere overføring av arkivdata. I tillegg utvikles *Digitalarkivet* som nasjonal fellesløsning for digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av alle typer digitale arkiver. Fellesløsningen gir bevaringsinstitusjoner i både offentlig og privat sektor verktøy for trygg og enklere håndtering, forvaltning og tilgjengeliggjøring av arkivdata. Digitalarkivet.no er åpen for alle og gratis å bruke. Tjenestene som utvikles støtter opp om regjeringens målsetting om å gjøre åpne data og kulturarv enkelt tilgjengelig – hvor og når som helst, for enda flere. Løsningen vil også imøtekomme samfunnets og innbyggernes behov for tilgang til og deling og gjenbruk av arkivdata.

Stadig økende datamengder vil kreve at Arkivverket er godt rustet for å kunne håndtere nødvendig behandling og gi god betjening av digitale arkiver. Bruk av kunstig intelligens vil være viktig i dette arbeidet. Omstillingen og oppgraderingen av Arkivverket vil videreføres for å sørge for teknologisk kapasitet, nødvendig kompetanse og god, digital infrastruktur for arkivfeltet.

Anno museum er i ferd med å realisere et nytt Domkirkeodden historiesenter på Hamar. Konseptet blir utviklet i nært samarbeid med Arkivverket og vil bli et viktig eksempel på en ny type samarbeidsrelasjon mellom den statlige arkiveta-ten og museer i det nasjonale museumsnettverket.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket.

Bevilgningen på posten er foreslått økt med 20 mill. kroner for å utvide digitaliseringsproduksjonen i Norsk helsearkiv på Tynset, som er en avdeling i Arkivverket. Bevilgningen skal gå til å øke antall arbeidsplasser ved å etablere en skiftordning som vil gi en bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur for digitalisering av arkivmateriale. Arbeidet med registrering av metadata vil også bli styrket, noe som legger bedre til rette for framfinning og deling av data fra digitale arkiver. Det er også behov for ordning og transport, og å gjøre noen mindre enkeltinvesteringer i utstyr og IT-utvikling for å få god utnyttelse av de nye stillingene. Tiltaket vil gi inntil 15 nye arbeidsplasser på Tynset. Den økte digitaliseringskapasiteten vil bidra til at Arkivverket kan digitalisere flere arkiver fra statsforvaltningen, ikke bare avdøde personers pasientjournaler fra spesialisthelsetjenesten, som er kjerneoppdraget for Norsk helsearkiv.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter på kap. 3329, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Bevilgninger til Norsk helsearkivs kjernevirksomhet foreslås i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon, kap. 704 Norsk helsearkiv.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke utgiftene til Arkivverkets oppdragsvirksomhet.

Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter fra oppdragsvirksomheten. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen på posten skal gå til større anskaffelser og vedlikehold i Arkivverket.

I forbindelse med drift av det nye arkivmagasinet i Mo i Rana er det behov for anskaffelse av stålkasser og brukerstyr til transport og bevaring av arkivmateriale. Av bevilgningen under posten er det avsatt 8,7 mill. kroner til dette formålet.

Post 78 Arkivtiltak

På denne posten gis det tilskudd til tiltak som bidrar til å ivareta overordnede oppgaver og felles infrastruktur på arkivområdet.

Av bevilgningen på posten foreslås det et driftstilskudd på nær 9,2 mill. kroner til Arbeiderbevegelsens arkiv og biblioteks arbeid med å dokumentere, bevare og formidle arkivmateriale fra arbeiderbevegelsen og venstresiden i politikk og samfunnsliv.

Tilskuddet til Stiftelsen Asta foreslås videreført med 1,4 mill. kroner for å ivareta forvaltning, vedlikehold og utvikling av informasjonssystemet Asta og Arkivportalen.

Rapport 2023

Rapporten gjelder Arkivverkets virksomhet. Følgende mål ble lagt til grunn for bevilgningene under kap. 329 i 2023:

- velfungerende dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor
- avleverte statlige arkiver er bevart og gjort tilgjengelig for bruk
- planmessig sikring, bevaring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver
- nasjonale fellesløsninger for å langtidsbevare og gi tilgang til arkiver

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Arkivverket under kap. 329 er innfridd på en tilfredsstillende måte i 2023, jf. rapporten nedenfor.

Bevilgninger til Norsk helsearkiv ble gitt fra Helse- og omsorgsdepartementets budsjett under kap. 704 Norsk helsearkiv, se rapportering i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon.

Dokumentasjonsforvaltning og arkivering i offentlig sektor

Velfungerende dokumentasjonsforvaltning er et nødvendig grunnlag for etterrettelighet i offentlig sektor og for innbyggernes tillit til myndighetene. Arkivverkets vurdering er at deler av forvaltningen ikke har håndtert overgangen til digital dokumentasjonsforvaltning i tilstrekkelig grad, og dermed at forvaltningen strever med å etterleve arkivregelverket. Arkivverket arbeider kontinuerlig med å forbedre og videreutvikle sin veiledning for å heve kompetansen i forvaltningen

Gjennom tilsyn avdekkes betydelige svakheter og flere brudd på arkivregelverket hos virksomhetene i offentlig sektor. I 2023 ga Arkivverket i

snitt seks pålegg per tilsyn. Tilsynene bidrar til å løfte arkiv som ansvarsområde til ledernivå, der det hører hjemme. Påleggene Arkivverket gir, blir som regel fulgt godt opp og gir et betydelig løft for fagområdet i virksomhetene de påfølgende årene. I 2023 ble over 232 brudd på arkivloven utbedret.

Arkivverket har fortsatt arbeidet med forskrift til ny arkivlov. Etatens vurdering er at det må bli enklere å forstå hvilke krav og hensyn som må ivaretas for moderne arkivdanning. Utvikling på fagområdet er komplisert og berører både digitalisering, arkivfag og forvaltningspolitikk. Flere av disse problemstillingene blir ivaretatt under satsingen *Innebygd arkivering*. I 2023 har aktivitetene her dreid seg mot forvaltningen, og Arkivverket har deltatt i European Archives Group, som gir råd til EU-kommisjonen.

Avlevering av statlige arkiver

En av Arkivverkets kjerneoppgaver er å sikre at statens arkiver blir bevart og er mulig å ta i bruk, både nå og i fremtiden. Det er utfordringer knyttet til å få overført digitalt skapt informasjon fra statlige virksomheter. Dette er data som oppbevares i utdaterte og avsluttede systemer, og som skal langtidsbevares av Arkivverket. Digitalt skapte arkiver krever en annen type vedlikehold enn papirarkiver, fordi teknologi og formater endres og blir utdatert. Derfor er det viktig at det ikke går for lang tid før de overføres til Arkivverket.

Arkivverket har iverksatt ulike tiltak for å bidra til at flere statlige virksomheter overfører sine arkiver til langtidsbevaring. Tiltakene viser seg å ikke være tilstrekkelige, og i 2023 ble kun 45 digitalt skapte arkiver overført. Arkivverkets vurdering er at risikoen for tap av arkivmateriale øker når prosessene med å overføre digitalt skapte arkiver trekker ut i tid.

Det er fortsatt store mengder papirarkiver i statsforvaltningen som skal overføres til Arkivverket. Arkivverkets prognoser viser at mengden papirarkiver i staten i 2023 er større enn i 2015. Bevaring av papirarkiver er ressurskrevende, både for de statlige virksomhetene og for Arkivverket. Derfor er det ønskelig at flere virksomheter mediekonverterer sine papirarkiver slik at de kan overføres i et digitalt format. Her ser Arkivverket en positiv utvikling.

Planmessig sikring og tilgjengeliggjøring av privatarkiver

På privatarkivområdet er Arkivverket både utviklingsaktør for nasjonal bevaring av privatarki-

ver og bevaringsinstitusjon for viktige nasjonale arkiver. 22 pst. av bevarte arkiver i Norge er privatarkiver. Andelen har vært stabil over flere år, og Arkivverket vurderer det slik at andelen bør økes. For å få til en økning spiller regionene en viktig rolle. Det har over lang tid vært et mål at alle fylker har egne bevaringsplaner for privatarkiver, for å sikre planmessig innsamling. I 2023 ble målet nådd.

Flere store private virksomheter overførte sine arkiver til Arkivverket i 2023, og enda flere har inngått avtaler om framtidig overføring og langtidsbevaring. Nordområdene har blitt pekt ut som et særlig satsingsområde i Arkivverkets bevaringsplan. Regionen har den siste tiden fått større geopolitisk og forskningsmessig interesse. Derfor er det viktig å sikre kildemateriale fra områder som for eksempel Svalbard, gjennom å bevare arkiver.

Fellesløsningen Digitalarkivet

Utviklingen av fellesløsningen Digitalarkivet er sentral for langtidsbevaringen og den framtidige bruken av digitalt skapte og digitaliserte arkiver fra både stat og kommuner som bruker løsningen.

Utviklingen av fellesløsningen Digitalarkivet har gått som planlagt i 2023. Digital grunnmur for løsningen er etablert, noe som gir et enda bedre grunnlag for å bygge nye tjenester. Ny søkefunksjonalitet og fotoløsning er etablert. Kunstig intelligens (KI) bidrar til flere treff på søk i arkivene, og fotoløsningen er den første løsningen hvor denne tas i bruk.

I 2023 har flere kommuner og interkommunale arkivinstitusjoner inngått avtaler om bruk av løsningen for langtidsbevaring for digitalt skapte arkiver. Framdriften i videreutviklingen av tjenester for visning og betjening av arkiver er god, men mye arbeid vil fortsatt gjenstå når satsingsmidlene er brukt opp i 2025. Målet er å etablere tjenester som gjør offentlig forvaltning og andre brukere av Digitalarkivet mest mulig selvbetjente.

Tabell 4.13 Nøkkeltall for Arkivverkets virksomhet 2021–2023

	2021	2022	2023
Antall utførte tilsyn	60	72	27
Antall avleverte digitale arkiver fra statlige virksomheter	92	19	45
Årlig publiserte sider i Digitalarkivet (i mill.)	14,9	19,4	15
Mottatte digitale arkiver fra privat sektor	16	11	11
Totalt antall avtalepartnere for tilgjengeliggjøring i Digitalarkivet	49	52	57
Antall bevaringsinstitusjoner som har tatt i bruk i Digitalarkivet for tilgjengeliggjøring	38	52	56
herav ikke-offentlige institusjoner	20	32	35

Kap. 3329 Arkivformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter	2 250	2 444	2 537
02	Inntekter ved oppdrag	1 677	5 747	5 965
	Sum kap. 3329	3 927	8 191	8 502

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder salgs- og husleieinntekter i Arkivverket og inntekter fra ulike samarbeidsprosjekter og tjenester i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Medieformål m.m. (kap. 334–339)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
334	Film- og dataspillformål	981 193	1 045 912	1 084 459	3,7
335	Medieformål	7 678 235	7 960 997	8 264 472	3,8
337	Kompensasjons- og vederlags- ordninger	318 931	357 940	376 340	5,1
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	122 611	108 263	123 450	14,0
	Sum kategori 08.30	9 100 970	9 473 112	9 848 721	4,0

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	336 350	317 673	344 501	8,4
50–89	Overføringer til andre	8 764 620	9 155 439	9 504 220	3,8
	Sum kategori 08.30	9 100 970	9 473 112	9 848 721	4,0

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til film- og medieformål.

Mål

Regjeringen vil legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet. For å sikre at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud, vil regjeringen bidra til god nyhetsproduksjon over hele landet. Regjeringen vil legge til rette for en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediesamfunnet. Dette fremmer dannelse og kritisk refleksjon samt styrker det norske språket og de samiske språkene.

Målene for mediepolitikken er å legge til rette for

- at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud
- å understøtte mediernes demokratiske funksjon og sikre ytringsfriheten gjennom de frie mediene
- troverdige, redaktørstyrte medier av høy kvalitet
- en mediestøtte som er forutsigbar, ubyråkratisk og med størst mulig avstand til politiske myndigheter

Målene for film-, serie- og dataspillpolitikken kommer fram av kap. 334.

Kategorien omfatter kompensasjons- og vederlagsordninger. Kompensasjonsordningen under kategorien bidrar til tilgjengeliggjøring av kunst og kultur gjennom å sikre rettighetshavere kompensasjon for lovlig kopiering av åndsverk. Vederlagsordningene gir opphavere betaling for

offentlig bruk av deres verk og bidrar med dette til det å sikre befolkningens tilgang til et fritt og uavhengig kulturliv.

Kategorien omfatter også bevilgninger til drift av Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. Del III, kap. 6.

Aktuelle saker

Nasjonal strategi for en åpen og opplyst offentlig samtale

Statens myndigheter har etter Grunnloven § 100 et ansvar for å legge til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale. Hvordan dette skal gjøres i praksis, var et sentralt tema i utredningen fra Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9). Med utgangspunkt i vurderingene og forslagene fra Ytringsfrihetskommisjonen har Kultur- og likestillingsdepartementet startet arbeidet med en nasjonal strategi for å bevare og utvikle det norske ordskiftet. Strategien vil være et overordnet dokument som trekker opp prinsipper for og synliggjør regjeringens arbeid på ytringsfrihetsområdet. Regjeringen tar sikte på å lansere strategien i løpet av 2025. Se også omtale under Del I, pkt. 1.3.

Strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon

Endrede medievaner, ny teknologi og en tilspisset sikkerhetspolitisk situasjon gjør det enklere, raske og mer attraktivt å spre feilaktig og misledende informasjon for å svekke tilliten i samfunnet. Norge er i utgangspunktet godt rustet for å stå imot slike påvirkningsforsøk, med høy tillit, en godt utdannet befolkning og et mangfold av medier som når bredt ut.

Samtidig kan utviklingen sette den offentlige samtalen under press. En åpen og opplyst offentlig samtale forutsetter at befolkningen har tilgang til troverdig informasjon slik at de kan danne seg sin egen mening. På den andre siden kan overdrevne tiltak mot spredning av desinformasjon i seg selv ha en nedkjølende effekt på den offentlige samtalen og ytringsfriheten.

Regjeringen har besluttet å utarbeide en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon, som et ledd i oppfølgingen av Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9). Regjeringen tar sikte på å lansere strategien i løpet av våren 2025.

Endringer på opphavsrettsområdet

I november 2023 sendte departementet ut et høringsnotat med forslag til endringer i åndsverkløven. Forslaget gjelder gjennomføring av EUs digitalmarkedsdirektiv ((EU) 2019/790) og nett- og videresendingsdirektiv ((EU) 2019/789).

Digitalmarkedsdirektivet inneholder bl.a. nye avgrensingsregler for undervisnings-, forsknings- og kulturarvinstitusjoner, regler om alternativ tvisteløsning, nye rettigheter for utgi-vere av pressepublikasjoner, regler om forholdet mellom plattformtilbydere og rettighetshavere når det gjelder brukeropplaget innhold, og regler som skal sikre rimelig vederlag til opphavere og utøvende kunstnere. Nett- og videresendingsdirektivet regulerer opphavsrettslige spørsmål i forbindelse med visse nettoverføringer samt videresending og annen distribusjon av radio- og TV-programmer.

Høringsfristen var 15. mars 2024. På bakgrunn av høringen vil det bli utarbeidet en proposisjon.

Kap. 334 Film- og dataspillformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	144 375	135 897	139 717
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 016	7 420	7 702
50	Filmfondet	636 811	655 000	682 000
72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	19 525	42 000	43 500
73	Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	118 088	145 000	150 400
75	Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	19 194	21 330	22 130
78	Film- og dataspilltiltak	34 184	39 265	39 010
	Sum kap. 334	981 193	1 045 912	1 084 459

Innledning

Bevilgningene under kapittelet bygger opp under nasjonale mål for kulturpolitikken og skal bidra til et fritt og uavhengig kulturliv som er åpent, inkluderende og mangfoldig.

Bevilgningene skal stimulere til et mangfoldig og tilgjengelig tilbud av audiovisuelt innhold med høy kvalitet, som styrker demokratiet gjennom å vekke engasjement og tilrettelegge for meningsbryting. For å styrke norsk og samisk språk, identitet og kultur er det viktig at bevilgningene bidrar til produksjon og formidling av audiovisuelt innhold av høy kvalitet.

Mål og strategier for 2025

Målene for film-, serie- og dataspillpolitikken er å legge til rette for

- filmer, serier og dataspill med høy kvalitet og gjennomslagskraft
- likestilling og mangfold
- sterke og bærekraftige bransjer i hele landet
- en tilgjengelig, inkluderende og trygg dataspillkultur

Kino- og filmformidlingsstrategi

Regjeringen tar sikte på å legge fram en strategi for kino og filmformidling høsten 2024. I strategien vil regjeringen utrede hvordan det offentlige kan legge til rette for et godt og mangfoldig kino-

og filmtilbud i hele landet. For å bidra til at filmene i større grad når fram til sitt publikum, er det nødvendig med en aktiv filmformidling. Strategien skal bidra til å sikre en desentralisert kinostruktur og styrke formidlingen av filmkultur. I denne forbindelse foreslår regjeringen å øke tilskuddet til Bygdekinoen, jf. omtale under kap. 334, post 78.

Oppfølging av *Tid for spill* – regjeringens dataspillstrategi 2024–2026

Regjeringen la fram *Tid for spill* – regjeringens dataspillstrategi 2024–2026 i desember 2023. Som en del av oppfølgingen av strategien har Norsk filminstitutt (NFI) fått utvidet mandat på dataspillfeltet fra kun utvikling og formidling av dataspill til også å omfatte dataspillkultur. Fra høsten 2024 samles NFIs arbeid på dataspillområdet under «NFI spill», hvorav deler av arbeidet gjennomføres i samarbeid med Kulturtanken og Medietilsynet. Regjeringen satser på dataspillkulturen og vil bidra til opprettelse av en ny prøveordning under NFI for innkjøp av dataspill og dataspill-lisenser til bruk av barn og unge i offentlige rom som fritidsklubber, bibliotek m.m, samt offentlige arrangementer. NFI skal også opprette en ny markedsordning i filmfondet for tilskudd til ferdigstilling av prosjekter som har mottatt tilskudd til utvikling. Ordningen skal styrke gjennomslagskraften til norske dataspill. NFI tar sikte på at ordningen trer i kraft i løpet av 2025.

Insentivordningen for film- og serieproduksjoner,

Insentivordningen har som formål å bidra til å øke antallet store internasjonale film- og serieproduksjoner for å fremme kultur, historie og natur i Norge. Videre skal den bidra til økt erfaring og kunnskap i den norske filmbransjen, stimulere til vekst, en bærekraftig norsk filmnæring og økt internasjonalt samarbeid.

Medfinansiering av audiovisuelle produksjoner

I komiteinnstillingen til filmmeldingen, jf. Innst. 83 S (2015–2016), anmodet en samlet komite regjeringen om å vurdere hvordan et medfinansieringsansvar best kan gjennomføres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Vinteren 2022 gjennomførte Kultur- og likestillingsdepartementet en høring av et forslag om regulering av medfinansiering av norskspråklige audiovisuelle produksjoner. Regjeringen har i Prop. 66 LS (2023–2024) kommet til at det ikke fremmes forslag om medfinansieringsplikt nå i påvente av forhandlinger i OECD/G20 om en avtale om Inclusive Framework on Base Erosion and Profit Shifting. Proposisjonen er til behandling i Stortinget.

Filmparken AS

Staten eier 77,6 pst. av aksjene i Filmparken AS, som tilbyr fasiliteter for innspilling av film, herunder studioer og kontorbygg. Selskapets eierskap ble ved Meld. St. 6 (2022–2023) plassert i kategori 2 i statens eierskapskategorier (selskapet har ikke tidligere vært kategorisert). Statens begrunnelse for eierskapet er å legge til rette for produksjon av film i Norge. Statens mål, som eier i Filmparken, er filmproduksjon av høy kvalitet. Filmparken er i positiv utvikling. Filmbransjen i Norge opplever lav investeringsvilje/-evne, og mange produksjoner reiser ut av landet. Manglende oppdrag, samt behov for oppgradering av selskapets bygningsmasse, bidrar til et press på selskapets økonomi. Selskapet arbeider med å utvikle Filmparken i lys av endringene i markedet, selskapets ressurser og statens begrunnelse for eierskapet.

Budsjettforslag 2024

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsmidler til Norsk filminstitutt. Bevilgningen dekker også evaluerings- og utviklingsarbeid og

enkelte fellestiltak på film- og medieområdet i departementets regi.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3334, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter på kap. 3334, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Filmfondet

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til film- og dataspillfeltet, fra utvikling og produksjon til lansering, formidling og tilgjengeliggjøring av audiovisuelt innhold.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 5 mill. kroner for å opprette en prøveordning under NFI for tilskudd til innkjøp av dataspill og dataspill-lisenser til bruk for barn og unge i offentlige rom (bibliotek, fritidsklubber m.m.) og offentlige arrangementer (fysiske og digitale). Ordningen skal blant annet bidra til å nå regjeringens mål om en inkluderende, trygg og tilgjengelig dataspillkultur. Bevilgningsøkningen foreslås som en oppfølging av *Tid for spill – regjeringens dataspillstrategi 2024–2026* og inngår i regjeringens satsing for å øke barn og unges deltakelse i kultur, jf. omtale under Del I.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 72 Insentivordning for film- og serieproduksjoner, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til insentivordningen for film- og serieproduksjoner i Norge. Ordningen er refusjonsbasert, hvilket innebærer at store, internasjonale produksjoner som produseres helt eller delvis i Norge, og som oppfyller vilkårene for ordningen, kan søke om tilskudd til refusjon på inntil 25 pst. av godkjente kostnader.

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved ordningen som kommer til utbetaling i 2024. Fordi ordningen er refusjonsbasert, og fordi det kan ta inntil to til tre år fra tilsagn blir gitt under

ordningen til refusjonene blir utbetalt, er det knyttet en tilsagnsfullmakt til bevilgningen på posten. Regjeringen foreslår en fullmakt til å gi tilskudd utover gitte bevilgning, slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 130 mill. kroner i 2025, jf. forslag til vedtak III. Dette utgjør en videreføring tilsagnsrammen som er gitt i statsbudsjettet for 2024.

Tilskuddsordningen forvaltes av Norsk filminstitutt (NFI), som gir tilsagn om tilskudd til nye prosjekter innenfor gjeldende tilsagnsramme, og som behandler søknader om utbetaling av tilskudd mot avregning (refusjon). I henhold til de seneste anslagene fra NFI vil det i 2025 kunne foreligge forpliktelser fra tidligere gitte tilsagn om tilskudd på posten (gammelt ansvar) på inntil om lag 70 mill. kroner utover den disponible bevilgningen på posten. Det er likevel knyttet betydelig usikkerhet til disse anslagene. Usikkerheten skyldes både at planleggingstiden for film- og serieproduksjoner er lang, og det vil kunne oppstå endringer i produksjonene som gjør at den faktiske utbetalingen blir lavere enn det er gitt tilsagn om refusjonsramme for. Som følge av dette vil tilsagnsrammen for nye prosjekter i 2025 først være klar etter at behandlingen av innkomne søknader om refusjoner for fullførte prosjekter i 2024 er avsluttet.

Post 73 Regionale filmvirksomheter, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til regionale filmvirksomheter. Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken og dekker tilskudd til regionale filmsentre og filmfond. Regionale filmvirksomheter bidrar i stadig flere produksjoner og er med på å styrke både profesjonalitet, kvalitet og finansiering på filmområdet.

Etter dialog med de regionale filmvirksomhetene presenterte departementet i budsjettproposisjonen for 2024 endringer i føringene for regional filmpolitikk, jf. Prop. 1 S (2023–2024). Samtidig ble det varslet at departementet ville innhente innspill fra bransjen om endringer i fordelingsnøkklene for tilskuddet til virksomhetene. Tilskuddet til de regionale filmsentrene vil i 2025 bli fordelt slik at Vestnorsk og Viken får 20 pst. hver, Filmkraft og Nordnorsk får 15 pst., Midtnorsk 11 pst. og Østnorsk og Sørnorsk 9,5 pst. hver. Videre vil 3,6 pst. av den samlede bevilgningen på posten fordeles mellom regionene for å dekke merkostnader knyttet til å være lokalisert i mindre sentrale deler av landet. Denne fordelingen er i samsvar med et

omforent innspill fra de regionale filmsentrene til nye og forenklete fordelingsnøkler.

Tilskuddene til regionale filmfond vil bli fordelt i samsvar med fondenes relative andel av bevilgningen i 2024.

Tilskuddsordningene forvaltes av Norsk filminstitutt. Det er en forutsetning for tilskuddene at filmpolitiske, viktige mål som talentutvikling og tiltak rettet mot barn og ungdom prioriteres minst like høyt som i dag. Departementet legger til grunn at denne forutsetningen følges opp i den årlige rapporteringen over bruken av tilskuddsmidlene.

Post 75 Internasjonale film- og medieavtaler, kan overføres

Bevilgningen på posten skal dekke faste, årlige tilskudd til tiltak som er forankret i internasjonale film- og medieavtaler. Det gjelder Eurimages, Nordisk Film & TV Fond og Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet.

Post 78 Film- og dataspilltiltak

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt, Bygdekinoen, Noneda – Norsk nettverk for dataspillbedrifter og stiftelsen Den nasjonale filmkommisjonen.

Tilskuddene på posten forvaltes av Norsk filminstitutt, med unntak av tilskuddet til Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI), som skal forvaltes av Kultur- og likestillingsdepartementet. ISFI har henvendt seg til departementet om den videre forvaltningen av den statlige finansieringen av samisk film. Departementet anerkjenner ISFI sin betydning for samisk film og er i dialog med ISFI om videre oppfølging.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 2 mill. kroner for å øke tilskuddet til Bygdekinoen. Økningen skal bidra til å opprettholde kino tilbudet i distriktene.

Forslag til fordeling av bevilgningen framkommer av vedlegg 2.

Rapport 2023

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til film- og dataspillformål er innfridd, jf. rapport nedenfor.

Et mangfoldig filmtilbud av høy kvalitet i hele landet NFIs tilskudd til utvikling og produksjon og tilskudd til talentordninger muliggjør et mangfold

av filmer og serier, fra små lavbudsjettproduksjoner til store, kommersielle markedsfilmer. Disse tilskuddsmidlene er Norsk filminstitutts viktigste virkemidler for å bidra til et mangfoldig filmtilbud av høy kvalitet.

NFI ga i 2023 forhåndstilskudd til utvikling og produksjon av spillefilm, kortfilm, dokumentarfilm og dramaserier på til sammen 327 mill. kroner. I tillegg utbetalte NFI rundt 170 mill. kroner i etterhåndstilskudd i 2023.

NFIs tilskuddsordninger legger til rette for bredde i filmtilbudet ved å gi insentiver for produksjon av filmer for barn og unge. I 2023 ble det gitt 70 mill. kroner i tilskudd til produksjon av 14 filmer og serier for barn. Dette var høyere enn i 2021 og 2022.

Formidling av film og filmkultur handler om å tilrettelegge for at et mangfoldig filmtilbud er tilgjengelig for folk i hele landet. Eksempelvis bidro NFIs tilskudd til 23 filmfestivaler og seks cinemateker til bredde og kvalitet i filmtilbudet til både barn og voksne i alle landsdeler.

En desentralisert kinostruktur er en av bærebjelkene i formidlingen av film i Norge. Kultur- og likestillingsdepartementets tilskudd til Bygdekinoen, som har visninger i om lag 140 kommuner, utgjør et betydelig bidrag til den desentraliserte kinostrukturen og sørger for at de aller fleste kan se kino der de bor.

Likestilling og mangfold både foran og bak kamera
Norsk filminstitutt arbeider målrettet med å øke likestilling og mangfold i den norske filmbransjen.

NFIs praksis med moderat kjønnskvotering i tilskuddsordningene bidro til at den totale kvinneandelen for alle formater var 48 pst. i 2023. Dette er på nivå med gjennomsnittet de fire foregående årene. Arbeidet med likestilling i filmbransjen er likevel ikke helt i mål. Eksempelvis er det fremdeles slik at regirollen er mannsdominert, og at filmer med mannlig regissør har høyere gjennomsnittlig produksjonsbudsjett.

2023 er det andre året NFI har målt andelen søkere og tilskuddsmottakere med innvandrerbakgrunn i utviklings- og produksjonstilskudd. Opplysningene baserer seg på et skjema som det er frivillig å sende inn, og det er derfor stor usikkerhet knyttet til tallene, men resultatene så langt tyder på at det er et stykke igjen til å oppnå representativt mangfold i filmbransjen.

Det har vært økt bevissthet og interesse for samisk innhold de siste årene, noe som styrker mangfoldet i norsk film. NFI ga i 2023 tilskudd på

til sammen 6,5 mill. kroner til tre verk med utgangspunkt i samisk språk eller kultur.

I 2023 fikk NFI 15 mill. kroner for å styrke likestilling og mangfold på det audiovisuelle feltet. Med disse midlene utviklet NFI følgende tiltak: tilskudd til idéutvikling til filmskapere med mangfoldsbakgrunn, kompetansehevede tiltak med fokus på mangfold, ekstra tildelinger gjennom talentordningen NEO og ekstra tildelinger gjennom ordningen med tilskudd til medvirkningstil-tak.

En sterk og bærekraftig bransje

NFI skal legge til rette for at den audiovisuelle bransjen har økonomi til å drive på en god måte. Filmfondet er det viktigste virkemiddelet NFI har for å påvirke økonomien i den audiovisuelle bransjen, og NFI er den største kilden til finansiering av film i Norge.

I 2023 ble totalt 598 mill. kroner i tilskuddsmidler kanalisert til den produserende bransjen. Dette inkluderer blant annet etterhåndstilskudd og lanseringstilskudd.

Gjennom målrettede tilskuddsordninger bidrar NFI til sunnere bransjeøkonomi og til å redusere risikoen ved å investere i norske filmer og serier. Dette gjør det mulig å produsere norsk kvalitetsfilm i en langt større skala enn hva som ellers ville vært tilfellet. Samtidig er det nødvendig at finansiering fra andre finansieringskilder økes. Norske produksjoner med tilskudd fra NFI hentet til sammen inn 501 mill. kroner fra internasjonale finansieringskilder i 2023. Dette er en økning sammenlignet med 2021 og 2022. Den største internasjonale finansieringskilden i 2023 var overnasjonale fond.

Tilskudd til regionale filmvirksomheter bidrar til å styrke produksjonsmiljøene i ulike deler av landet, og i 2023 ble om lag 117 mill. kroner tildelt til regionale filmsentre og -fond. I 2023 fikk fem produksjoner tilsagn om til sammen rundt 41 mill. kroner i refusjonsramme fra insentivordningen. Et av formålene med denne ordningen er å styrke den norske filmbransjen gjennom økt aktivitet.

Gjennomslagskraft for norske produksjoner nasjonalt og internasjonalt

Gjennomslag for norske produksjoner nasjonalt kan måles i andelen av befolkningen som sier de har sett norske spillefilmer, dramaserier og dokumentar. NFIs publikumsundersøkelse i 2023 viser at henholdsvis 62, 54 og 56 pst. hadde sett norsk spillefilm, dokumentar eller dramaserie det siste

halvåret. Dette er en nedgang fra de foregående årene for dramaserier og dokumentar, men uendret nivå for spillefilm.

NFI har tilskuddsordninger som stimulerer til å lage filmer med høy gjennomslagskraft, blant annet markedsordningen. Filmer som produseres med tilskudd fra markedsordningen, oppnår vanligvis et høyt besøkstall på kino, noe som tyder på at ordningen fungerer i tråd med formålet.

Norske filmer gjorde det bra på kino i 2023. Antall solgte kinobilletter til norske filmer var 2,5 millioner i 2023, noe som utgjør rundt 27 pst. av det totale kinobesøket i 2023. Dette er den høyeste norskandelen i kinobesøk de siste 20 årene om man ser vekk fra pandemiårene 2020 og 2021.

Nominasjoner til priser på anerkjente internasjonale festivaler kan si noe om gjennomslagskraften for norske produksjoner internasjonalt. Fem filmer var i 2023 nominert til eller vant priser på de festivalene NFI har definert som de aller mest anerkjente festivalene internasjonalt: Helt super og Dancing Queen på Berlinale, Life is Beautiful på IDFA, Tits i Cannes og Nattrikken til Oscar.

Et variert tilbud av norske dataspill av høy kvalitet

Gjennom Filmfondet tildelte Norsk filminstitutt om lag 42 mill. kroner i tilskuddsmidler til utvikling av 22 dataspill etter kunstnerisk vurdering i 2023. Disse tilskuddsmidlene er viktige for å fremme dataspill som kulturuttrykk og stimulere til et bredt og variert tilbud av norske dataspill av høy kvalitet. Tilskuddsmottakerne hadde variert tematikk, budsjettstørrelse og erfaring. Ti av spillene som mottok utviklingstilskudd i 2023, har hatt barn som målgruppe. Regjeringen økte bevilgningen til dataspillformål i filmfondet i 2023 gjennom en bevilgningsøknning på 5 mill. kroner til utvikling og formidling av dataspill, samt en bevilgningsøknning på 15 mill. kroner til filmfondet til satsing på mangfold i film og dataspill. Satsingen har bidratt positivt til NFIs tilskudd til utvikling og lansering av norske dataspill, og forventes å gi positive bidrag til det norske dataspilltilbudet når dataspillene lanseres.

En profesjonell og mangfoldig dataspillbransje

Norsk filminstitutt bidrar til profesjonalitet i norsk dataspillbransje gjennom forvaltning av tilskudd til utvikling og lansering av dataspill. NFI gir også tilskudd til faglig utvikling av fagpersoner i dataspillbransjen og fellestiltak på dataspillfeltet.

Som en del av arbeidet med å sikre skapermangfold, innholdsmangfold og brukermangfold

jobber NFI aktivt for å bedre likestillingen i dataspillbransjen. Kvinneandelen i spill som mottok utviklingstilskudd fra NFI, var 21 pst. i 2023. Dette er det samme som gjennomsnittet for de siste tre årene. Den lave kvinneandelen i spill med utviklingstilskudd fra NFI må ses i sammenheng med kvinneandelen i dataspillbransjen. NFI startet utviklingsprogrammet UP 3 i 2023. Programmet er rettet mot kvinner og skal bidra til økt mangfold og bredere rekruttering i den norske bransjen.

Andelen søkere og mottakere av utviklingstilskudd til spill med innvandrerbakgrunn har gått ned fra 2022 til 2023. NFI vet imidlertid ikke om dette skyldes enn reell nedgang, eller om andelen som velger å svare på det frivillige skjemaet, har gått ned.

Gjennomslagskraft for norske dataspill

Dataspills gjennomslagskraft er knyttet til spillenes kulturelle avtrykk og kommersielle suksess. De aller fleste norske spill konkurrerer i det internasjonale markedet, og markedsdynamikken gjør at både nasjonal og internasjonal gjennomslagskraft avhenger av internasjonal suksess. En indikator på internasjonal gjennomslagskraft er om spillene framheves på internasjonale spill-plattformer. To norske spill er framhevet på internasjonale spillplattformer i 2023.

Bruttoomsetningen for norske spill selskaper var 839 mill. kroner i 2022. På seks år har den totale omsetningen økt betraktelig med henholdsvis 100 pst. (brutto) og 115 pst. (netto). Samtidig har 2023 vært et år hvor internasjonal spillbransje har hatt store utfordringer etter pandemien. Det er indikasjoner på at dette også har påvirket de norske selskapene, og at 2023 var et langt tøffere år økonomisk.

En inkluderende og tilgjengelig dataspillkultur

Dataspillpolitikken skal bidra til at hele befolkningen har tilgang til dataspill som kan gi felles referanser, læring og glede. Regjeringens dataspillstrategi ble lagt fram i 2023, og inneholder nesten 30 tiltak for å bidra til en inkluderende, trygg og tilgjengelig dataspillkultur. Tiltakene konsentreres om blant annet å samle, styrke og dele kunnskap om dataspillkultur, forbedre dataspillkulturens digitale og fysiske infrastruktur, samt aktiviteter og innhold i dataspillkulturen.

NFI gir tilskudd til formidling av dataspill. Formidlingstiltak er tiltak som skaper møteplasser mellom publikum og dataspill, og styrker møtet

mellom spillere og ett eller flere dataspill ved å sette det inn i en pedagogisk, kulturell, samfunnsmessig eller historisk kontekst. Dette omfatter to tilskuddsordninger: tilskudd til kompetanseheving av formidlere av dataspill og tilskudd til arrangementer for formidling av dataspill. NFI har i 2023 gjort en kartlegging av aktører og aktøre-

nes behov når det gjelder formidling av dataspill. Gjennom dataspillstrategien har NFI fått et utvidet ansvar for dataspillkultur. NFI kjøper inn norske dataspill til bibliotekene gjennom innkjøpsordningen for dataspill. Ordningen bidrar til at publikum får tilgang til norske dataspill.

Kap. 3334 Film- og dataspillformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Ymse inntekter	7 684	6 723	6 978
02	Inntekter ved oppdrag	7 952	7 738	8 032
	Sum kap. 3334	15 636	14 461	15 010

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra Cinemateket i Oslo, samt inntekter knyttet til mediedesken i EUs program for kulturell og audiovisuell sektor, Kreativt Europa. I tillegg omfatter posten inntekter fra

egenandeler for kurs og diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt, jf. kap. 334, post 21.

Kap. 335 Medieformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	57 322	62 113	68 858
21	Spesielle driftsutgifter	3 026	3 980	4 774
70	Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	135 000	150 000	150 000
71	Mediestøtte	471 852	490 030	508 650
73	Medietiltak	25 501	15 420	17 660
74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, <i>kan overføres</i>	19 895	23 000	23 850
79	Norsk rikskringkasting AS – NRK	6 965 639	7 216 454	7 490 680
	Sum kap. 335	7 678 235	7 960 997	8 264 472

Innledning

Kapitlet omfatter driftstilskudd til den statlige virksomheten Medietilsynet. Kapitlet omfatter også bl.a. tilskudd til NRK, kompensasjon til kom-

mersiell allmennkringkasting, produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, tilskudd til innovasjon og utvikling, tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, tilskudd til medieforskning og tilskudd til samiske aviser.

Mål og strategier for 2025

Bevilgningene skal understøtte medienes demokratiske funksjon gjennom å legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet, tilgjengelighet, mediemangfold, nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediesamfunnet. Regjeringen vil videre arbeide for å styrke motstandskraften mot desinformasjon.

Bevilgningene til medieformål skal legge til rette for

- at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud
- ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet
- et mangfold av redaktørstyrte medier, som bidrar til god nyhetsproduksjon og meningsutveksling over hele landet
- lokale medier i hele landet og å unngå geografiske blindsoner
- innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen, og samtidig opprettholde den frie pressens tradisjoner og grunnverdier i en ny tid
- samfunnsviktig og undersøkende journalistikk og å unngå tematiske blindsoner
- å styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen, særlig blant sårbare grupper
- å sikre NRKs rolle som en bred allmennkringkaster med sterk tilstedeværelse i hele landet og å sikre en kommersiell allmennkringkasting med hovedkontor utenfor Oslo
- å styrke norsk språk, de samiske språkene og norsk tegnspråk som grunnleggende kulturbærere

Styrke motstandskraften mot spredning av desinformasjon

Folk blir presentert for store mengder informasjon på sosiale medier som både kan være sann, usann, villedende eller bevisst manipulerende. Det er krevende å vurdere hva som er troverdig innhold, særlig for barn og unge som i mindre grad oppsøker for eksempel redaktørstyrte medier for å oppdatere seg på samfunnet rundt dem.

Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9) pekte på at det er en alvorlig trussel for ytringsfriheten og tilliten i samfunnet dersom vi ikke kan stole på vesentlige deler av informasjonen vi mottar. I ytterste konsekvens kan fremmede stater forsøke å påvirke det norske samfunnet, for

eksempel i forbindelse med valg, for å øke polariseringen eller generelt skape politisk uro.

Norge har i utgangspunktet gode forutsetninger for å stå imot forsøk på påvirkning, blant annet gjennom et bredt mediemangfold, høy tillit og en høyt utdannet befolkning. Utviklingstrender som endrede medievaner, utbredelsen av sosiale medier, økt uro i verden og utviklingen innenfor generativ kunstig intelligens gjør at det likevel er nødvendig å vurdere om det bør gjøres tilpasninger i dagens virkemiddelapparat.

Kultur- og likestillingsdepartementet har derfor satt i gang arbeid med en strategi for å styrke motstandskraften mot desinformasjon. Strategien er en del av oppfølgingen av Ytringsfrihetskommisjonen (NOU 2022: 9). Departementet tar sikte på å lansere strategien i løpet av våren 2025.

Utfordringene knyttet til spredning av feil- og desinformasjon er internasjonale. Departementet vil derfor også prioritere å følge opp internasjonale initiativer, som EUs regelverkspakke om digitale tjenester. I regelverket inngår blant annet forordningen om digitale tjenester (DSA) og forordningen om digitale markeder (DMA). Reguleringene har som mål å bl.a. skape et tryggere digitalt rom hvor grunnleggende rettigheter for alle brukere av digitale tjenester sikres, gi større demokratisk kontroll og oversikt over plattformer, redusere risiko for manipulasjon og desinformasjon og skape like vilkår for å fremme innovasjon, vekst og konkurransekraft.

EU har også vedtatt en europeisk mediefrihetsforordning (EMFA). Hensikten med mediefrihetsforordningen er å sikre og styrke mediefriheten og mediemangfoldet i hele Europa. I en felles EØS EFTA-kommentar støtter Norge, Liechtenstein og Island de overordnede målene i forordningen.

Gjennomføring av endringsdirektivet til direktivet om audiovisuelle medietjenester

Endringsdirektivet til direktivet om audiovisuelle medietjenester (Direktiv (EU) 2018/1808) endrer direktivet om audiovisuelle medietjenester (2010/13/EU) (AMT-direktivet). De viktigste endringene i direktivet er bl.a. en utvidelse av virkeområdet til å omfatte videodelingsplattformer, skjerpede krav til universell utforming av programmer, krav om at tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester har minst 30 pst. europeisk programinnhold i sine kataloger og økt fleksibilitet for visning av reklame i fjernsyn.

Regjeringen fremmet 22. mars 2024 Prop. 66 LS (2023–2024) for Stortinget med forslag til

gjennomføring av endringsdirektivet. I samme proposisjon ble det også bedt om Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning om å innlemme endringsdirektivet i EØS-avtalen.

Endring i tilskuddsordning for lokale lyd- og bildemedier

Departementet fastsatte endringer i forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier med virkning fra 14. mai 2024. De viktigste endringene er at det åpnes for at podkastleverandører og leverandører av audiovisuelle bestillingstjenester som retter seg mot et lokalt publikum, kan søke om tilskudd, samt at tilskuddstaket for driftstilskudd til lokalradioer for etniske og språklige minoritetsgrupper heves til 200 000 kroner.

DigiUng og ung.no

Regjeringen besluttet i 2022 at ung.no skal være statens primære tverrsektorielle kanal for digital informasjon, dialog og digitale tjenester til barn og unge. Ung.no skal være en brukervennlig inngangsport til kvalitetssikret informasjon og hjelpetjenester drevet av det offentlige på tvers av sektorer og tjenestenivåer. Realisering skjer gjennom DigiUng-samarbeidet.

Helse- og omsorgsdepartementet og Barne- og familiedepartementet utvikler i samarbeid med Kunnskapsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kommunal- og distriksdepartementet DigiUng og ung.no videre. Det er i 2024 etablert en felles drifts-, finansierings- og forvaltningsmodell for arbeidet, og gitt felles styringssignaler til relevante virksomheter om deltakelse. Det vises til omtale i Barne- og familiedepartementets proposisjon, programkategori 11.10 Familie og oppvekst.

Revidert forskrift om tilskudd til samiske aviser

Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å sende forslag til revidert forskrift om tilskudd til samiske aviser på høring i 2025. Målet er å modernisere og gjøre ordningen mer treffsikker, blant annet ved å gjøre ordningen plattformnøytral.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Medietilsynet samt mindre utredningsoppga-

ver på medieområdet. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 5 mill. kroner. Økningen skal gå til nye oppgaver knyttet til innlemmelsen av endringsdirektivet til direktiv om audiovisuelle medietjenester, forvaltning av produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier og styrking av arbeidet med kritisk medieforståelse og oppfølgingen av teknologiplattformenes påvirkning på det norske ordskiftet.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke utgifter ved oppdrag som Medietilsynet utfører på vegne av andre.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Medietilsynet får i merinntekter på kap. 3335, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting

Bevilgningen på posten skal dekke kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting i henhold til avtalen mellom staten, ved Kultur- og likestillingsdepartementet, og TV 2 av 30. november 2023. Avtalen trådte i kraft 1. januar 2024 og varer fram til 31. desember 2028. Kompensasjonen skal bidra til å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og sikre produksjon av riksdekkende nyhetssendinger utenfor Oslo, jf. Prop. 1 S (2022–2023), Del III, kap. 12 Mediepolitiske styringssignaler 2023–2026.

Budsjettforslaget på posten er basert på at statens økonomiske forpliktelser i henhold til den nye avtalen kan beløpe seg på inntil 150 mill. kroner i 2025.

Post 71 Mediestøtte

Bevilgningen på posten omfatter produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier og tilskudd til samiske aviser.

Ifølge mediestøtteleven skal den økonomiske rammen for mediestøtten fastsettes for fire år av gangen, og regjeringen skal legge fram forslag til fireårige økonomiske styringssignaler året etter stortingsvalg. I Prop. 1 S (2022–2023) ble det foreslått at bevilgningen til de direkte mediestøtteordningene skal justeres med pris- og lønnsvekst i perioden 2024–2026. Budsjettforslaget for 2025 bygger på en videreføring av tilskuddsordningene

fra 2024, justert for pris- og lønnsvekst, jf. vedtak VI i Prop. 1 S (2022–2023). Forslag til bevilgning

for 2025 til de ulike tilskuddsordningene framkommer av tabell 4.14 under.

Tabell 4.14 Fordeling av bevilgningen på post 71

Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
Produksjonstilskudd	408 701	424 445	440 575
Innovasjon og utvikling	21 980	22 825	23 690
Tilskudd til samiske aviser	41 171	42 760	44 385
Sum	471 852	490 030	508 650

Nedenfor følger en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningene som er finansiert av bevilgningene på posten.

Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier skal bidra til et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier over hele landet og kan gis til nyhets- og aktualitetsmedier på alle publiseringsplattformer, med unntak av kringkasting og lokal-kringkasting. Produksjonstilskuddet forvaltes av Medietilsynet og fordeles i henhold til gjeldende forskrift. Departementet har gjort noen mindre endringer i forskriften i 2024. Endringene er hovedsakelig av teknisk karakter. For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Innovasjon og utvikling

Tilskuddsordningen skal fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling hos nyhets- og aktualitetsmedier. Ordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til gjeldende forskrift. For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Tilskudd til samiske aviser

Bevilgningen omfatter tilskudd til samiske aviser og er regulert i forskrift. Tilskuddsordningen forvaltes av Medietilsynet. For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Kultur- og likestillingsdepartementet tar sikte på å sende forslag til revidert forskrift om tilskudd

til samiske aviser på høring i 2025. Målet er å modernisere og gjøre ordningen mer treffsikker, blant annet ved å gjøre ordningen plattformnøytral.

Post 73 Medietiltak

Bevilgningen på posten skal dekke tilskudd til ulike tiltak på mediefeltet, herunder tilskudd til medieforskning, etterutdanning og kompetanseheving i mediebransjen m.m. Bevilgningen inkluderer en økning på 1 mill. kroner til Landslaget for lokalaviser og deres arbeid med Samarbeidsdesken, et samarbeidsprosjekt mellom Landslaget for lokalaviser, Senter for undersøkende journalistikk og NRK. Formålet med prosjektet er å fremme undersøkende journalistikk i lokalaviser gjennom å sammenfatte og tilgjengeliggjøre researmateriale. Senter for undersøkende journalistikk får også en økning på 700 000 kroner. Regjeringen foreslår et tilskudd til World Expression Forum (WEXFO) på 1 mill. kroner.

Fordelingen av tilskuddene på posten kommer fram av vedlegg 2.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskudd til navngitte tilskuddsmottakere på mediefeltet vises det til Prop. 1 S (2022–2023) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Midlene til anvendt medieforskning blir fordelt av Medietilsynet på grunnlag av en innstilling fra Fagutvalget for medieforskning.

Post 74 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier, kan overføres

Bevilgningen på posten omfatter tilskudd til lokal-kringkastingsformål og digitaliseringstiltak i lokalradiosektoren. Ordningen forvaltes av Medietilsynet i henhold til forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier. For en presentasjon av

hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Departementet fastsatte endringer i forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier med virkning fra 14. mai 2024. De viktigste endringene er at det åpnes for at podkastleverandører og leverandører av audiovisuelle bestillingstjenester som retter seg mot et lokalt publikum, kan søke om tilskudd, samt at tilskuddstaket for driftstilskudd til lokalradioer for etniske og språklige minoritetsgrupper heves til 200 000 kroner.

Post 79 Norsk rikskringkasting – NRK

Departementet viser til Prop. 1 S (2022–2023), Del III, kap. 12 Mediepolitiske styringssignaler 2023–2026 og kommersiell allmennkringkasting, hvor det ble foreslått økonomiske styringssignaler for NRK i perioden 2023–2026. Budsjettforslaget for 2025 er basert på en videreføring av tilskuddet i 2024, justert for pris- og lønnsvekst, jf. vedtak VI i Prop. 1 S (2022–2023).

Samlet foreslås en bevilgning til Norsk rikskringkasting (NRK) på 7 491 mill. kroner i 2025. Bevilgningen skal dekke driften av NRK, samt utgifter til utgående merverdiavgift etter lav sats. Merverdiavgift etter lav sats av det statlige driftstilskuddet til NRKs kringkastingsvirksomhet i 2025 utgjør om lag 803 mill. kroner.

Bevilgningen forvaltes av Medietilsynet, som sørger for utbetalingene av de statlige overføringene til NRK.

Rapport 2023

De tradisjonelle forretningsmodellene til avisene, radio- og TV-virksomhetene er satt under press. Samtidig er det norske medielandskapet fortsatt preget av stort mangfold, stabilitet og høy tillit i befolkningen. Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til medieformål er tilfredsstillende innfridd, jf. rapport nedenfor.

Mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier

To av målene for bevilgningene i 2023 var at alle grupper i samfunnet har et godt medietilbud og å legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte medier, som bidrar til god nyhetsproduksjon og meningsutveksling over hele landet. I internasjonal sammenheng ligger antall aviser og utgiversteder i Norge stabilt på et svært høyt nivå. Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier har særlig bidratt til et stabilt høyt antall små lokalaviser.

Medietilsynet gjennomfører årlige undersøkelser av den økonomiske situasjonen i norsk presse og kringkasting. Norske aviser hadde litt bedre lønnsomhet i 2023 enn året før, men 2023 er likevel ett av årene med lavest lønnsomhet i løpet av de siste ti årene.

Det samlede driftsresultatet var på 315 mill. kroner før statlig tilskudd, en økning på 51 mill. kroner fra 2022. Avisenes brukerinntekter økte med 491 mill. kroner til totalt 7,7 mrd. kroner. Samtidig sank avisenes annonseinntekter med 259 mill. kroner, til et historisk lavt nivå. En viktig årsak til fallet er konkurransen fra bl.a. Facebook og Google. Driftskostnadene ble redusert med 0,5 pst., til tross for lønns- og prisstigning. 190 av 241 aviser gikk med overskudd før skatt i 2023.

Ett av målene for bevilgningene på medieområdet i 2023 var å legge til rette for lokale medier i hele landet og å unngå geografiske hvite flekker. Endringene i forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier fikk virkning fra og med 2023. En av de viktigste endringene i forskriften er at de minste lokalmediene kan motta mer i støtte enn tidligere. Videre er ordningen utvidet slik at aviser som utgis i visse små kommuner, kan kvalifisere til å få støtte med et lavere abonnentstall. Medietilsynet opplyser at 156 aviser mottok produksjonstilskudd på til sammen 401,8 mill. kroner i 2023, mens 383 mill. kroner ble fordelt på 146 aviser i 2022.

I 2023 mottok Medietilsynet 472 søknader på til sammen 69,4 mill. kroner til tilskuddsordningen for lokale lyd- og bildemedier. Medietilsynet fordelte 21,5 mill. kroner på 105 tilskuddsmottakere. Om lag halvparten av midlene gikk til å digitalisere lokalradio. Drøyt 8 mill. kroner gikk til vedlikehold og drift av lokale DAB-sendere og til å dekke utgifter knyttet til sendinger på DAB. I tillegg fikk ni prosjekter 3 mill. kroner for å bygge ut lokale digitale nett til bruk for lokalradio.

Innovasjon, utvikling og nyskaping

I 2023 var ett av målene for bevilgningene på medieområdet at det skal legges til rette for innovasjon, utvikling og nyskaping i mediebransjen. Målet med innovasjonstilskuddet er å fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling i nyhets- og aktualitetsmedier. I 2023 fordelte Medietilsynet 21,5 mill. kroner på 44 prosjekter innenfor ordningen, mens det ble søkt om totalt 60 mill. kroner fordelt på 91 søknader. Det er nesten en dobling i søkebeløp fra

2022. Mer enn 70 pst. av midlene gikk i 2023 til små, lokale nyhets- og aktualitetsmedier.

I desember 2022 ble det vedtatt endringer i forskriften. Endringene innebærer blant annet at små lokale medier kan få mer i innovasjonsstøtte. Støtten til prosjekter i slike medier kan utgjøre inntil 75 pst. av prosjektkostnadene, mot tidligere 50 pst.

Kommersiell allmennkringkasting

Departementet kunngjorde i slutten av april 2023 ny avtale om kommersiell allmennkringkasting etter at avtalen med TV 2 utløper. 30. november 2023 inngikk staten, ved Kultur- og likestillingsdepartementet, og TV 2 en ny avtale om kommersiell allmennkringkasting. Avtalen trådte i kraft 1. januar 2024 og varer fram til 31. desember 2028. Staten vil kompensere TV 2 for nettokostnadene knyttet til oppdraget med inntil 150 milli. kroner i året. Mange av kravene i forrige avtale videreføres i den nye avtalen. Dette gjelder blant annet kravet om at TV-kanalens hovedredaksjon og sentrale nyhetsredaksjon skal være lokalisert i Norge, minst 100 kilometer utenfor Oslo sentrum. Det er dessuten et nytt krav om at leverandøren skal ha redaksjonelle medarbeidere i nyhetssendingene på minst seks ulike steder.

Medietilsynet vurderer hvert år om TV 2 overholder sine forpliktelser i avtalen. Medietilsynets tilsyn med TV 2 i 2023 viser at TV 2 oppfylte alle kravene som kommersiell allmennkringkaster.

Målene for avtalen om kommersiell allmennkringkasting er å opprettholde mediemangfoldet, sikre en reell konkurrent til NRK og å sikre riksdekkende nyhetssendinger som blir produsert og sendt utenfor Oslo. Medietilsynet konkluderer i rapporten for 2023 blant annet med at TV 2 hadde daglige nyhetssendinger fra den sentrale nyhetsredaksjonen i Bergen. Med 154 redaksjonelle årsverk og over 300 millioner kroner i redaksjonelle kostnader til nyhetssendingene på hovedkanalen TV 2 Direkte oppfylder TV 2 forpliktelsene med god margin. TV 2 oppfylte kravene om tilbud til barn ved å vise norskspråklig barne-tv hver helg og ha 16 mill. kroner i kostnader til denne typen program, samt kravene om tilbud til unge ved å sende jevnlig norskspråklige programmer for unge i alderen fra 13 til 19 år og ha 6,3 mill. kroner i kostnader til denne typen program. Videre konkluderer tilsynet med at TV 2 formidlet førstegangsvisninger av norsk film og tv-drama og med god margin innfridde kravet om årlig gjennomsnitt på 50 mill. kroner til innkjøp av produksjoner. Medietilsynet konkluderer også med at TV

2 oppfylte kravene til lokalisering av hovedredaksjonen og den sentrale nyhetsredaksjonen i Bergen.

Medietilsynet konkluderer med at TV 2 oppfylte alle kravene innenfor allmennkringkastingsoppdraget og TV 2 får maksimal kompensasjon på 135 mill. kroner i 2023.

Styrke motstandskraften mot spredning av feil- og desinformasjon

Den teknologiske utviklingen og befolkningens endrede medievaner har gjort det enklere å spre bevisste usannheter eller villedende informasjon til flere, raskere. Fremmede stater kan ønske å påvirke Norge for å skape splid og uro eller oppnå spesifikke politiske mål. Dette kan være en trussel mot både demokratiet og den offentlige samtalen, fordi det kan bidra til polarisering og lavere tillit.

Norge er godt rustet for å stå imot slike påvirkningsforsøk, blant annet på grunn av mediemangfoldet og en høyt utdannet befolkning. Tidligere undersøkelser har så langt ikke kunnet dokumentere omfattende og koordinerte påvirkningsoperasjoner mot den norske befolkningen.

Det betyr ikke at det ikke kan skje i fremtiden. Regjeringen ga derfor i 2023 kultur- og likestillingsministeren ansvar for å styrke befolkningens motstandskraft mot desinformasjon.

Utviklingen stiller økte krav til befolkningens mediekompetanse. Et av målene for bevilgningen på medieområdet er å styrke den kritiske medieforståelsen i befolkningen, særlig blant sårbare grupper. Kritisk medieforståelse er et prioritert område for Medietilsynet og handler om den kompetansen mediebrukerne må ha for å kunne orientere seg i medielandskapet på en aktiv og trygg måte, og ta informerte valg knyttet til medieinnholdet de bruker eller produserer. Medietilsynet arbeider med å hente inn og systematisere fakta og innsikt på feltet, og utvikler råd og verktøy rettet mot ulike grupper i befolkningen.

Spredning av feil- og desinformasjon skjer i stor grad på sosiale medier. Flere undersøkelser har vist at feil- og desinformasjon ofte spres raskere enn sann informasjon på sosiale medier. Samtidig har de store internettplattformene stor påvirkning på det norske ordskiftet og mediernes rammevilkår.

I mars 2022 tok kultur- og likestillingsministeren initiativ til det første dialogmøte mellom norske medier, myndighetene og plattformsselskapene. Det andre møtet ble gjennomført i 2023 og det tredje i september 2024. Hensikten

med møtene er å legge til rette for dialog mellom mediene og plattformene om mulighetene for selvregulering utviklet av norske redaktørstyrte medier og plattformene i fellesskap. Temaet på det tredje dialogmøtet var hvordan aktørene kan bidra til å styrke motstandskraften mot desinformasjon som spres på sosiale medier.

Forskning på medieområdet

For å sikre et faktabasert grunnlag for utformingen av mediepolitikken og de regulatoriske virkemidlene på mediefeltet er det nødvendig å følge utviklingen i det norske mediemangfoldet systematisk og over tid. Medietilsynet har etablert

Mediemangfoldsregnskapet for å jevnlig kunne gi innsikt i status og utvikling for de ulike aspektene ved mediemangfoldet, både i et avsender-, innholds- og brukersperspektiv.

Gjennom bevilgninger til Norges forskningsråd bidrar Kultur- og likestillingsdepartementet til finansiering av langsiktig forskning av høy kvalitet og styrking av relevante forskningsmiljøer.

Fagutvalget for medieforskning (tidligere Rådet for anvendt medieforskning) fordelte 4,27 mill. kroner til ti forskningsprosjekter og sju mastergradsstipender i 2023. I tillegg ble det i 2023 øremerket 400 000 kroner til forskning på dataspill gjennom regjeringens handlingsplan mot spilleproblemer.

Norsk rikskringkasting

Rapport for tilskudd til NRK i 2023

Tabell 4.15 Tall for NRK AS 2019–2024

År	(i mill. kroner)					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024 ²
Brutto kostnader allmennkringkasting	6 197	5 889	6 001	6 265	6 506	6 659
Andre inntekter fra allmennkringkastingsoppdrag	-112	-77	-49	-139	-132	-68
Kommersielle inntekter	-96	-71	-77	-69	-79	-68
Utbytte fra datterselskaper	0	0	0	0	0	0
Netto kostnader ved allmennkringkasting	5 988	5 742	5 876	6 057	6 293	6 513
Kringkastingsavgift/tilskudd ¹	5 781	5 727	5 879	6 002	6 219	6 443
Overskudd/underskudd	-206	-13	0,1	-55	-73	-72
Resultat i pst. av brutto kostnader	-3,3	-0,2	0	-0,9	-1,1	-1,1

¹ Inntekter fra kringkastingsavgiften og tilleggsgavgifter, inkasso mv. for årene 2015-2019. Kringkastingsavgiften ble avvirket 1. januar 2020 og erstattet med tilskudd over statsbudsjettet.

² Tallene for 2024 er budsjettall utarbeidet av NRK.

Det er samlet sett departementets vurdering at målet med tilskuddet til NRK ble tilfredsstillende innfridd i 2023, jf. rapportering nedenfor.

Nøkkeltall for NRKs inntekter de fem seneste årene framgår av tabell 4.15. Kringkastingsavgiften ble avvirket 1. januar 2020 og 2023 var det fjerde året NRK mottok tilskudd over statsbudsjettet.

Samlede driftsinntekter i NRK AS var 6,43 mrd. kroner i 2023 mot 6,21 mrd. kroner i 2022. Statstilskuddet økte med 218 mill. kroner til 6 219 mill. kroner i 2023.

Regnskapet for NRK AS viser et underskudd på 73 mill. kroner i 2023, mot et underskudd på 55 mill. kroner i 2022. For konsernet som helhet viser regnskapet for 2023 et underskudd på 169 mill. kroner, mot et underskudd på 129 mill. kroner i 2022.

Regnskapet for 2023 er belastet med til sammen 87 mill. kroner i kostnader knyttet til nytt hovedkontor. De neste årene vil også være preget av store investeringer, særlig knyttet til flytting og ny teknologi. NRK forventer at regnskapsresultatene for NRK AS og NRK Konsern vil vise under-

skudd også de neste årene, men at dette vil bli utjevnet av en betydelig salgsgevinst når Ferd overtar eiendommen på Marienlyst, sannsynligvis i 2029.

NRK rapporterer hvert år om selskapets driftsøkonomi sett i et femårsperspektiv i en egen rapport om effektiv drift. I tillegg utarbeider NRK allmennkringkasterregnskap og årsregnskap.

Medietilsynet utarbeider hvert år en rapport om hvordan NRK oppfyller allmennkringkastingsforpliktelsene. Tilsynsresultatet for programåret 2023 viser at NRK i det store og det hele oppfylte samfunnsoppdraget i samsvar med kravene. Allmennkringkastingsregnskapet for 2023 viser at NRK har et bredt nyhets- og aktualitetstilbud. En rekke debattprogrammer og andre faste programmer forklarer nyhetsbildet og setter det inn i en større sammenheng. Medietilsynet viser også til at NRKs samlede tilbud hadde høy kvalitet og stor bredde i tematikk og sjangre. NRK oppfylte også kravet om å ha et tilbud til både brede og smale grupper i befolkningen og tilbud som appellerer til ulike aldersgrupper. Videre konkluderte Medietilsynet med at NRK hadde et solid innholdstilbud som kilde til innsikt, refleksjon, opplevelser og kunnskap.

Medietilsynet vurderer at NRK i 2023 oppfylte kravet om å bidra til det norske mediemangfoldet, både regionalt og nasjonalt. Tilsynet viser til at NRK ofte tar initiativ til samarbeid, deler kompetanse og kunnskap, og at samarbeidstiltakene samlet fremmer mediemangfold.

Videre vurderer tilsynet at NRK hadde en bred og balansert valgdekning ved kommune- og fylkestingsvalget i 2023. Utredningen viser at NRK la vekt på å nå bredt ut og gjøre kommunal- og fylkespolitikk tilgjengelig for folk flest. Verktøyene inkluderte bl.a. bruk av klarspråk og sikring av god tilgang og universell utforming. Videre viser Medietilsynet at NRK har daglige samiskspråklige programmer for den samiske befolkningen og har sendt innhold på både nord-samisk, sørsamisk og lulesamisk. Medietilsynet konkluderer med at tiltakene NRK gjør for å rekruttere, motivere og utvikle samiskspråklige journalister, har en merverdi for samisk representasjon og språkutvikling, i tillegg til å styrke NRKs

evne til å oppfylle sitt oppdrag som allmennkringkaster.

Av om lag 50 krav i NRKs allmennkringkastingsoppdrag var det kun to krav Medietilsynet vurderer at ikke ble oppfylt i 2023: kravet om 25 pst. nynorsk på alle plattformer og kravet om jevnlig programmer for unge på samiske språk.

NRK har i flere år hatt utfordringer med å oppfylle nynorskravet for alle medieplattformene. I 2023 var andelen nynorsk på TV i gjennomsnitt 27,6 pst., om lag på samme nivå som i 2022. På radio var gjennomsnittet 22,7 pst., en svak nedgang fra 23,2 pst. i 2022. På nett har nynorskandelen hatt en positiv utvikling de siste årene, opp til 22,4 pst. i 2023.

Medietilsynet har også tidligere etterlyst mer systematiske tiltak fra NRK for å oppfylle kravet om nynorsk på alle plattformer. Til tross for at NRK har rapportert om systematiske tiltak i organisasjonen, har dette primært hatt effekt for nynorskandelen på nett. På radio vurderer Medietilsynet fremdeles at utviklingen går for sakte. Medietilsynet mener derfor at NRK fortsatt må styrke arbeidet med å utvikle strukturer og systemer som fremmer konkrete resultater og motvirker at språkarbeidet blir for sårbart.

NRK lanserte i 2023 to nye podkaster rettet mot unge på samisk språk: «Hævvi» (sørsamisk) og «Dålla ja dalloj» (lulesamisk). Medietilsynets konklusjon er at de to podkastene ikke oppfyller kravet, siden de retter seg mot eldre ungdommer og unge voksne. Medietilsynet legger til grunn at kravet om jevnlig program for unge må gjelde det som normalt blir definert som ungdom, dvs. fra 13 til 19 år.

Generalforsamlingen i NRK påpekte 25. juni 2024 at det er beklagelig at NRK ikke oppfylte kravet om nynorskandel på nett og radio og kravet om jevnlig programmer for unge på de samiske språkene i 2023. Generalforsamlingen forventer at NRK fortsetter å styrke arbeidet med å utvikle strukturer og systemer som fremmer konkrete resultater, slik at nynorskravet oppfylles, og at NRK rapporterer grundig om tiltak og effekten de har for nynorskandelene.

Det framgår av NRKs årsrapport for 2023 at 91 pst. av befolkningen brukte et tilbud fra NRK daglig. Det er det samme som i 2022.

Kap. 3335 Medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
02	Inntekter ved oppdrag	3 080	4 101	4 900
	Sum kap. 3335	3 080	4 101	4 900

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomheten ved Medietilsynet, jf. kap. 335, post 21.

Kap. 337 Kompensasjons- og vederlagsordninger

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
70	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	55 766	58 090	60 300
71	Vederlagsordninger mv., <i>kan overføres</i>	263 165	299 850	316 040
	Sum kap. 337	318 931	357 940	376 340

Innledning

Kapitlet omfatter bevilgninger til en kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk og vederlags- og kompensasjonsordninger til opphavere for offentlig bruk av deres åndsverk.

Det er etter åndsverkloven tillatt å kopiere åndsverk til privat bruk. Rettighetshaverne skal etter loven § 26 gis en årlig kompensasjon over statsbudsjettet.

Vederlags- og kompensasjonsordningene skal sikre vederlag og kompensasjon til opphavere for offentlig bruk av deres åndsverk. Forvaltningen ivaretas av organisasjoner for opphavere på de aktuelle områdene.

Mål og strategier for 2025

Målet med bevilgningene er å sikre at rettighetshavere kompenseres for lovlig kopiering til privat bruk og at opphavere får vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av sine åndsverk.

Departementet har satt i gang et arbeid med å se nærmere på kompensasjonsordningen for kopiering til privat bruk. Det er utført en ekstern juridisk utredning av forskjellige sider av ordningen,

og departementet vurderer nå videre oppfølging blant annet i lys av denne utredningen.

Budsjettforslag 2025

Post 70 Kompensasjon for kopiering til privat bruk

Posten gjelder en kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk. Ordningen forvaltes av Norwaco og må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde, kap. 320, post 51.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 71 Vederlagsordninger mv., kan overføres

Bevilgningen på posten skal i hovedsak dekke utgifter for vederlagsavtaler staten har inngått.

Bibliotekvederlag

Bibliotekvederlaget er en kulturpolitisk ordning der staten årlig bevilger et kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt i Norge, og som

disponeres for utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov 29. mai 1987 nr. 23 om bibliotekvederlag. For 2024 utgjorde vederlaget 162,1 mill. kroner. For 2025 er det budsjettet med 170,4 mill. kroner.

Vederlaget fastsettes hvert år på bakgrunn av avtale inngått mellom departementet og forhandlingsutvalget for opphaverorganisasjonene. Det er nylig inngått ny avtale som skal gjelde for perioden 1. januar 2025 – 31. desember 2034. For hvert år i avtaleperioden skal vederlaget justeres i samsvar med prisvekst og økningen i antall verk.

Ordningen gir vederlag for publikums bruk av verk i offentlige bibliotek, herunder forsknings- og spesialbibliotek. Vederlaget ytes kollektivt og utbetales til fond forvaltet av opphaverorganisasjonene. Fondsmidlene skal nyttes til fordel for opphaverne, bl.a. gjennom stipendtildelinger, og til formål som kommer vedkommende gruppe av opphavere til gode. Fordelingen av vederlaget på de ulike fondene avtales mellom opphaverorganisasjonene.

Visningsvederlag

Visningsvederlaget er hjemlet i lov om vederlag for visning av billedkunst og kunsthåndverk m.v. (lov 28. mai 1993 nr. 52), og gjelder visning av norsk og samisk visuell kunst i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie.

Avtalen som regulerer vederlagets størrelse ble forhandlet frem mellom kunstnerorganisasjonene; Norske billedkunstnere, Norske Kunsthåndverkere, Forbundet Frie Fotografer og Samiske Kunstneres Forbund og Kultur- og likestillingsdepartementet i 2007. Avtalen løper for ett år om gangen, og fornyes automatisk hvis den ikke blir sagt opp med seks måneders varsel. Vederlaget reguleres årlig ved at det først gis et tillegg på 4,25 pst. og deretter et tillegg lik rammen for lønnsoppgjøret i staten (samlet begrenset oppad til 8,25 pst.).

Vederlaget fordeles til Norske Billedkunstneres Vederlagsfond, Norske Kunsthåndtverkeres Vederlagsfond, Norsk Fotografisk Fond og Samiske Kunstneres og Forfatteres Vederlagsfond og forvaltes av kunstnerorganisasjonene.

Med bakgrunn i dette er visningsvederlaget budsjettet med 115,35 mill. kroner for 2025.

Utstillingshonorar og utstillingsvederlag

Av bevilgningen på posten foreslås det satt av 22 mill. kroner til statlig finansierte visningssteder øremerket utstillingshonorar og utstillingsveder-

lag til billedkunstnere og kunsthåndverkere. Økningen i budsjettet for 2024 på 15 mill. kroner videreføres med dette i 2025. Budsjettforslaget skal bidra til bedring av kunstnerøkonomien og til at kunstinstusjoner og visningssteder kan opprettholde utstillingsfrekvensen av samtidskunst.

Utstillingshonoraret, som ble innført som en pilotordning i 2014, sikrer at kunstnere får inntekt fra arbeidet som legges ned i forbindelse med utstillinger. I alt 24 kunstinstusjoner og visningssteder har fått øremerket statstilskudd til utstillingshonorar. Utstillingsvederlaget, som angir kompensasjon for at kunstneren ikke selv kan disponere verket i utstillingsperioden, reguleres gjennom avtale inngått mellom kunstnerorganisasjonene og staten. I de årlige tilskuddsbrevene fra Kultur- og likestillingsdepartementet til kunstinstusjoner med statstilskudd presiseres det at institusjonene er forpliktet til å følge satsene i avtalen.

Kompensasjon for musikk brukt i seremonier m.m.

Kompensasjonen omfatter nærmere angitt bruk av musikk i religiøse seremonier og seremonier basert på ikke-religiøse livssyn. Kompensasjonen utbetales gjennom TONO. Kompensasjonen fastsettes i løpet av høsten og tar hensyn til pris- og lønnsvekst samme år.

Kompensasjonsordning – framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med funksjonsnedsettelse

Marrakechtraktaten og Marrakechdirektivet om tilgang til litteratur for blinde mv. er gjennomført i forskrift til åndsverkloven, jf. FOR-2021-08-26-2608. I samsvar med § 15 første ledd i forskriften har staten opprettet en kompensasjonsordning for framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med en funksjonsnedsettelse som gjør det vanskelig å lese visuell tekst.

Det foreslås en bevilgning på 5,3 mill. kroner til ordningen for 2025. Midlene forvaltes av Kopinor. Kompensasjonen skal fordeles til opphavere og er ikke en rettighet på lik linje med andre opphavsrettigheter etter åndsverkloven og er ikke en rettighet som kan overdras ved avtale eller arv.

Rapport 2023

Kompensasjon for kopiering til privat bruk

Departementet ga 55,8 mill. kroner i tilskudd til Norwacos kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk i 2023. I samme år utbe-

talte Norwaco om lag 53,7 mill. kroner gjennom ordningen til Norwacos medlemmer, utenlandske og individuelle rettighetshavere og kringkastingselskap.

Vederlagsordninger

For 2023 ble det tildelt 6 mill. kroner til utstillingshonorar, fordelt på de 24 visningsstedene som deltar i prosjektet hvorav to institusjoner uten fast statlig driftstilskudd: Astrup Fearnley Museet

og Nordnorsk kunstnersenter. De øvrige 22 prosjektdeltakerne er 13 kunstmuseer som inngår i det nasjonale museumsnettverket, og ni kunsthaller o.l. med driftstilskudd som forvaltes av Kulturdirektoratet under kap. 320, post 74 og 75. Ordningen traff kunstnere over hele landet og bidro til økt produksjon og formidling av samtidskunst.

For å sikre opphavere vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk ble det i 2023 fordelt midler under følgende ordninger:

Tabell 4.16 Utbetalt vederlag og kompensasjon for offentlig bruk av åndsverk

Vederlag / kompensasjon	(i mill. kroner)	
	2022	2023
Bibliotekvederlag, 18 fond i 28 organisasjoner	142,5	152,8
Visningsvederlag, 4 fond	90,9	96,7
Kompensasjonsordningen for framstilling av litteratur i tilgjengelige formater til bruk for personer med en funksjonsnedsettelse som gir lesevanter	0 ¹	4,8
Kompensasjon for musikk brukt i seremonier m.m.	2,4	2,6

¹ For lydbokproduksjon til og med år 2022 ble det utbetalt vederlag i samsvar med Lydbokavtalen.

Kap. 339 Pengespill, lotterier og stiftelser

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	105 428	101 568	108 905
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 183	6 695	14 545
	Sum kap. 339	122 611	108 263	123 450

Innledning

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under regjeringens overordnede mål om en ansvarlig pengespillpolitikk. Dette målet er nærmere omtalt i Del III, kap. 6 En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk. Kapitlet gjelder i sin helhet finansieringen av Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid. Lotteri- og stiftelsestilsynet er statens forvaltningsorgan på pengespill-, frivillighets- og stiftelsesområdet.

Mål og strategier for 2025

Målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er å

- sikre ansvarlige pengespill, forebygge spilleavhengighet og negative sosiale konsekvenser av pengespill- og lotteritilbudet
- legge til rette for at overskudd fra pengespill og lotterier tilfaller helse- og rehabiliteringsformål, samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur
- legge til rette for en effektiv og trygg forvaltning av tilskudd til frivilligheten
- sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og øke kunnskapen om deres samfunnsmessige betydning
- bidra til at tilsynet er ledende i å bygge og formidle kunnskap og troverdig informasjon om pengespill, stiftelser og tilskuddsordninger for frivilligheten

En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk

Ny pengespillov med tilhørende pengespillforskrift trådte i kraft 1. januar 2023. Loven og forskriften viderefører enerettsmodellen. Pengespilloven skal forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill og sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte.

En ny lovbestemmelse i pengespilloven om DNS-blokkering av utenlandske pengespillnettsider som ulovlig retter sine tilbud mot Norge, ble vedtatt av Stortinget i mars 2024 og trer i kraft fra 1. januar 2025. Bestemmelsen innebærer at internettbrukere som forsøker å nå et blokkert nettsted vil få beskjed om at nettstedet er blokkert.

Registrert spill og tapsgrenser for elektroniske bingospill

I pengespillforskriften som trådte i kraft 1. januar 2023 står det at spillingen på elektroniske bingospill skal registreres gjennom et felles, offentlig kontrollert system. Det er også stilt krav til at det samlede tapet per spiller på elektroniske hovedspill og databingo ikke skal være mer enn 900 kroner per kalenderdag og 4 400 kroner per kalendermåned. Disse to hjemlene skal gjelde fra 1. januar 2025.

I 2023 utredet Kultur- og likestillingsdepartementet, med bistand fra Lotteri- og stiftelsestilsynet og i dialog med bingobransjen og Norsk Tipping, hvordan et felles registreringssystem med tapsgrenser kunne innføres på tvers av alle bingo-haller. Departementet konkluderte med at et felles registreringssystem ville vært uforholdsmessig dyrt og ta lang tid å utvikle, og at det derfor er mer hensiktsmessig med krav om registrert spill per hall.

I mai 2024 sendte departementet et forslag på høring om at spillere og spillingen i stedet skal registreres i hver enkelt bingo-hall, med maksimale tapsgrenser på 900 kroner per kalenderdag og 4 400 per kalendermåned per bingo-hall. Formålet er å forebygge spilleproblemer og sikre bedre etterlevelse av hvitvaskingsregelverket, uten at det trekker ut i tid eller blir uforholdsmessig dyrt for bransjen. Høringsfristen gikk ut 8. august 2024. Departementet tar sikte på å vedta endringer i pengespillforskriften i løpet av 2024.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Utgiftene finansieres av avgifter og gebyrer fra lotterier og stiftelser samt overføringer fra Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. Bevilgningen på posten foreslås økt med 2,5 mill. kroner for å dekke Lotteri- og stiftelsestilsynets utgifter med drift og utvikling av tilskudd.no. Bevilgningen foreslås videre økt med 2 mill. kroner, som følge av økte inntekter fra årsavgift for stiftelser. Inntektsbevilgningen på kap. 5568, post 71 foreslås økt med tilsvarende beløp.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 02 og 04 og kap. 5568, post 71, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen foreslås økt med 7,6 mill. kroner som følge av at Lotteri- og stiftelsestilsynet har fått flere oppgaver ifm. oppfølgingen av handlingsplanen mot spilleproblemer og driften av Anleggsregisteret. Inntektsbevilgningen på kap. 3339, post 07 foreslås økt med tilsvarende beløp.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter på kap. 3339, post 07, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2023

Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er tilstrekkelig innfridd, jf. rapport nedenfor.

Pengespill

Et av målene for bevilgningen til Lotteri- og stiftelsestilsynet i 2023 var å sikre ansvarlige pengespill, forebygge spilleavhengighet og negative sosiale konsekvenser av pengespill- og lotteritilbudet. Lotteritilsynet jobber med å sikre ansvarlighet på flere måter. Håndhevingen av markedsføringsforbudet på TV har fjernet trykket av den utenlandske pengespillreklamen som rekrutterte spillere. Samtidig har betalingsformidlingsforbudet blitt mer effektivt.

I 2023 har Lotteritilsynet spesielt økt tilsynet med å stoppe ulovlig markedsføring av utenlandske pengespillselskap i sosiale medier fra norske

influensere. Tilsynet oppgir i sin årsrapport at mange influensere har sluttet å markedsføre slike pengespill. I Ansvarlighets- og kanaliseringrapporten fra mars 2024 konkluderer tilsynet med at den positive kanaliseringen til norske, lovlige tilbud er økende.

Et av målene for bevilgningene til Lotteri- og stiftelsestilsynet er å legge til rette for at overskudd fra pengespill og lotterier tilfaller helse- og rehabiliteringsformål, samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur. Dette målet oppnås bl.a. ved at tilsynet jobber med å holde utenlandske, uregulerte spillingselskaper ute fra det norske markedet. Lotteritilsynet har også ansvar for å føre tilsyn med enerettsaktørene Norsk Tipping og Norsk Rikstoto.

Videre har Lotteritilsynet i 2023 bistått Kultur- og likestillingsdepartementet i forbindelse med lovendringer om DNS-blokkering av pengespill som retter seg mot Norge uten tillatelse og arbeidet med oppfølging av nye krav for registrert spill på bingo. Tilsynet har også prioritert samarbeid med andre etater, forvaltnings- og tilsynsoppgaver og internasjonalt arbeid.

I mai 2023 publiserte SPILLFORSK ved Universitetet i Bergen en ny befolkningsundersøkelse om penge- og dataspillproblemer i Norge. Denne undersøkelsen viste at antallet nordmenn som blir definert som problemspillere var halvert siden forrige undersøkelse i 2019. Undersøkelsen viste også en nedgang i antall spillere som er i risikozonen, at eksponering for pengespillreklame har gått ned i alle kanaler og at det er en nedgang i deltakelsen i ulovlige pengespill. Disse resultatene tyder på at reguleringen har effekt. Norsk Tippings senere interne undersøkelser har vist en mer bekymringsfull trend som departementet vil følge nøye. Blant annet tilsier undersøkelsene en økende andel unge menn som er moderate risikospillere eller problemspillere.

Stiftelser

Et mål for bevilgningene på kapittelet i 2023 var å sikre en forsvarlig forvaltning av stiftelser og øke kunnskapen om deres samfunnsmessige betydning. Stiftelsestilsynet skal sikre at norske stiftelser driver lovlig og i tråd med formålet.

I 2023 har Stiftelsestilsynet prioritert å videreføre forebyggende tilsynsarbeid. Tilsynet har gjennomført et tematisyn om habilitet og transaksjoner med nærstående. Det ble ført tilsyn med ti utvalgte stiftelser. Stiftelsestilsynet har utarbeidet nye retningslinjer på bakgrunn av erfaringer og lærdommer fra tematisynet.

Stiftelsestilsynet har i 2023 jobbet med klarspråk og veiledning på nett. I samarbeid med Brønnøysundregistrene har tilsynet laget nye søknadsskjema i Altinn.

Forebyggende tilsynsarbeid innebærer også å utvikle kunnskapen om stiftelser. Tilsynet bestilte derfor en rapport fra Oslo Economics om norske stiftelsers verdibidrag. Rapporten viste at norske stiftelser står for en verdiskaping for over 58 mrd. kroner.

Tilsynet bestilte også en rapport fra Menon Economics om stiftelsers betydning for sosial inkludering og forebygging av utenforskap. Rapporten ble lagt frem våren 2024 og viste at stiftelser er et viktig supplement til det offentlige, både gjennom egne aktiviteter og tilskudd til andre.

Stiftelsestilsynet registrerte 242 saker i 2023 hvor det ble sett avvik eller risiko for avvik, mot 235 i 2022.

Frivillighet

Det vises til rapport under kap. 315 Frivillighetsformål.

Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
02	Gebyr – lotterier	9 446	8 695	8 695
04	Gebyr – stiftelser	260	220	220
07	Inntekter ved oppdrag	18 305	7 870	15 765
	Sum kap. 3339	28 011	16 785	24 680

Post 02 Gebyr – lotterier

Bevilgningen på posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet.

Post 04 Gebyr – stiftelser

Bevilgningen på posten gjelder registreringsgebyret som stiftelser må innbetale ved første gangs registrering i stiftelsesregisteret, jf. § 3 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven.

Årsavgiften for stiftelser blir inntektsført på kap. 5568, post 71. Gebyrinntektene skal, sammen med årsavgiften for stiftelser, dekke kostnader ved drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven, herunder driften av stiftelsesregisteret.

Post 07 Inntekter ved oppdrag

Bevilgningen gjelder inntekter knyttet til oppdragsvirksomheten til Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. kap. 339, post 21.

Kap. 5568 Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
71	Årsavgift – stiftelser	30 175	27 850	29 850
73	Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	46 845	47 100	47 882
75	Kino- og videogramavgift	30 936	30 000	30 000
	Sum kap. 5568	107 956	104 950	107 732

Innledning

Kapitlet omfatter årsavgift fra stiftelser, refusjoner etter kontroll av pengespill og kino- og videogramavgift.

Budsjettforslag 2025

Post 71 Årsavgift – stiftelser

Posten gjelder den årlige avgiften som alle stiftelser registrert i stiftelsesregisteret må betale i henhold til § 4 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 til stiftelsesloven mv. Avgiften bidrar til å finansiere Lotteri- og stiftelsestilsynets arbeid på stiftelsesområdet, som blant annet innebærer å føre tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelsene skjer i samsvar med stiftelsens vedtekter, at stiftelsene har tilstrekkelig grunnkapital, og at kapitalen forvaltes på en forsvarlig måte. Tilsynet driver også Stiftelsesregisteret, som gir en oversikt over alle stiftelser, og driver informasjonsarbeid for å øke kunnskapen om regelverket og om stiftelser som organisasjonsform.

Post 73 Refusjoner – pengespill

Posten gjelder refusjoner for utgiftene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets kontroll av Norsk Rikstoto og Norsk Tipping. Kontrollen innebærer å føre tilsyn med at Norsk Rikstoto og Norsk Tipping overholder regelverket for pengespill. Dette innebærer blant annet regler om utforming og omfang av reklame, hvilke spill som kan tilbys og hvordan spillene tilbys.

Post 75 Kino- og videogramavgift

Inntektene omfatter avgift på visning av film og videogram i næring, jf. § 3 i lov om film og videogram. Avgiften utgjør 2,5 pst. av bruttoomsetning.

Inntektene omfatter også avgift per videogram for registrering av videogram for omsetning i næring. Avgiften for registrering av videogram foreslås videreført på samme nivå som i 2024, med kr 3,50 per videogram, jf. forslag til vedtak V.

Programkategori 08.45 Likestilling (kap. 350–353)

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda	26 820	31 393	32 287	2,8
351	Likestilling	151 123	160 095	179 690	12,2
352	Nedsatt funksjonsevne	361 891	349 020	362 950	4,0
353	Likestillings- og diskrimineringsombudet	51 330	53 380	55 400	3,8
Sum kategori 08.45		591 164	593 888	630 327	6,1

Utgifter under programkategori 08.45 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025	Endring i pst.
01–29	Statens egne driftsutgifter	67 441	97 313	103 077	5,9
50–89	Overføringer til andre	523 723	496 575	527 250	6,2
Sum kategori 08.45		591 164	593 888	630 327	6,1

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Departementets hovedoppgaver på dette feltet er å:

- koordinere regjeringens likestillingspolitikk og følge opp regjeringens mål i samarbeid med aktuelle sektordepartement.
- forvalte og implementere diskrimineringsloverket og følge opp håndhevingsapparatet.
- forvalte tilskuddsordninger og tilskudd til navngitte mottakere som skal bidra til at frivillige organisasjoner, sivilt samfunn og andre aktører kan arbeide for et likestilt samfunn.

Regjeringens virkemidler for å oppnå et mer likestilt samfunn ligger i stor grad hos de enkelte sektordepartementene. Alle offentlige myndigheter har plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Det vil si at hvert departement må ivareta likestillingshensyn innenfor sin sektor. Kultur- og likestillingsdepartements ansvar for å koordinere regjeringens likestillingspolitikk består blant annet i å samordne arbeidet med sektorovergripende likestillingsutfordringer, vise retning, være en pådriver og sørge for helhet og å bidra til at likestillingsperspektivet blir vurdert i alle saker hvor det er relevant, i tråd med offentlige myndigheters aktivitetsplikt.

Mål

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker. Deltakelse, trygghet, inkludering og mangfold på alle arenaer er en forutsetning for et likestilt og demokratisk samfunn.

Regjeringen fører en offensiv likestillingspolitikk for å sikre et likestilt samfunn for alle, uavhengig av kjønn, seksuell orientering, funksjons-evne og etnisitet. Et godt samfunn er et samfunn med plass til alle, der alle har like rettigheter og muligheter til å leve et godt liv. For å løse samfunnets likestillingsutfordringer må både kvinner og menn, jenter og gutter engasjere seg om hva som trengs for at alle skal finne sin plass i fellesskapet og leve gode liv. Regjeringen vil følge opp Mannsutvalgets NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg*. Regjeringen vil styrke strukturen for myndighetenes likestillingsinnsats og gjøre den landsdekkende ved å legge til rette for etablering av et femte likestillingssenter i region Vest. Regjeringen arbeider målrettet for økt mangfold i arbeidslivet og bedre representasjon mellom kjønnene i de kjønnskjevne bransjene. Regjeringen vil styrke den universelle utformingen av samfunnet. Arbeidet mot konspirasjonsteorier og ekstremisme prioriteres høyt, og Ekstremismekommisjonens NOU 2024: 3 *Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet* følges opp av en melding til Stortinget. Regjeringen vil:

- legge til rette for mindre kjønnsdelte utdanningsvalg
- trappe opp innsatsen for et likestilt arbeidsliv

Seksuell trakassering, vold mot kvinner og negativ sosial kontroll er alvorlige problemer som hindrer likestilling. Regjeringen vil:

- styrke arbeidet mot seksuell trakassering
- trappe opp innsatsen mot vold i nære relasjoner.
- bekjempe holdninger og handlinger som fører til negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

Fortsatt opplever mange lhbt+ -personer å bli møtt med fordommer, diskriminering og hatkriminalitet. Regjeringen vil:

- arbeide for at lhbt+ -personer får bedre livskvalitet, sikre deres rettigheter og arbeide for større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

De siste årene har vi sett tilbakeslag for rettighetene til kvinner og lhbt+ -personer internasjonalt. Regjeringen vil:

- bidra til å styrke demokratiets stilling gjennom å sikre menneskerettigheter, likestilling og ytringsfrihet nasjonalt og kjempe mot en innskrenking av demokratiske verdier internasjonalt.

Mennesker med funksjonsnedsettelse skal ha de samme mulighetene som alle andre til å delta på alle samfunnsområder – på like vilkår og uten diskriminerende barrierer. Regjeringen vil:

- at mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i arbeidslivet, ta den utdanningen de vil, delta i kunst- og kulturlivet og på de fritidsaktivitetene de ønsker.

Rasisme og diskriminering er til hinder for et likestilt samfunn, og den enkeltes muligheter, uavhengig av etnisk og religiøs bakgrunn. Regjeringen vil:

- forebygge rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn.

En slagkraftig likestillingspolitikk forutsetter samarbeid mellom departementer, offentlige aktører og sivilt samfunn. Regjeringen vil:

- ivareta et sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet for å sikre at folk flest får ivaretatt sine rettigheter.

Aktuelle saker

Strategi for likestilling mellom kvinner og menn

Regjeringen tar sikte på å legge fram strategi for likestilling mellom kvinner og menn (2025–2030) i løpet av høsten 2024. Strategien er tverrsektoriell og vil sørge for bedre samordning og utvikling på feltet. Strategien gir en tydelig oversikt over de prioriterte likestillingssakene regjeringen nå jobber med. Regjeringen vil følge opp tiltakene og sørge for at utviklingen går riktig vei ved å overvåke strategiens indikatorer og korrigere kurs dersom det trengs.

Regjeringen vil arbeide for gode vilkår for sentrale aktører på kjønnslikestillingsfeltet, og for et godt kunnskapsgrunnlag for videre politikktutvikling.

Mannsutvalget

NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg* ble overlevert kultur- og likestillingsministeren 24. april

2024 og sendt på høring 30. mai. Høringsfristen var 16. september 2024. Regjeringen vil gjennomgå utvalgets forslag til tiltak og innspillene i høringsrunden og ta dette med i den videre utviklingen av likestillingspolitikken.

Melding til Stortinget om seksuell trakassering

Regjeringen tar sikte på å legge fram en melding til Stortinget om seksuell trakassering høsten 2024. Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer regjeringens arbeid med oppfølging av tiltakene i meldingen. Meldingen kartlegger omfanget av seksuell trakassering i arbeidslivet, i opplæringssektoren og på kultur- og fritidsarenaer. I meldingen vil regjeringen foreslå tiltak og innsatser mot seksuell trakassering på disse områdene. Meldingen har mål om å forebygge og få slutt på seksuell trakassering.

Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026)

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer oppfølgingen av tiltakene i regjeringens fireårige handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold, som ble lansert våren 2023. Handlingsplanen rammer inn regjeringens innsatser og prioriteringer for å bedre livskvaliteten til lhbt+ -personer, sikre deres rettigheter og bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Tredje juridisk kjønnskategori

En av anbefalingene i utredningen fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) om en tredje juridisk kjønnskategori, er å utarbeide en nasjonal veileder for kjønns- og seksualitetsmangfold. Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Bufdir i oppdrag å utvikle veilederen. Målet er økt anerkjennelse av kjønns- og seksualitetsmangfold og ikke-binære i offentlige tjenester, bedre levekår og livskvalitet, og et mer effektivt diskrimineringsvern for både binære og ikke-binære transpersoner og personer med kjønnsinkongruens. Veilederen skal etter planen lanseres i løpet av våren 2025.

Likestillings- og mangfoldsutvalget

Likestillings- og mangfoldsutvalgets NOU 2023: 13 *På høy tid – Realisering av funksjonshindredes rettigheter* ble avgitt til Kultur- og likestillingsdepartementet 2. mai 2023 og ble sendt på bred høring, med frist 20. januar 2024. Regjeringen vil

nå gjennomgå utvalgets forslag til tiltak og innspillene i høringsrunden og ta dette med i den videre utviklingen av politikken på området.

Arbeidet mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Kultur- og likestillingsdepartementet har det overordnede ansvaret for regjeringens arbeid mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn. Etter planen vil regjeringen legge fram nye handlingsplaner mot antisemittisme, muslimfiendtlighet og hets og diskriminering av samer høsten 2024/vinteren 2025. Førstnevnte koordineres av Kommunal- og distriktsdepartementet, mens de sistnevnte koordineres av Kultur- og likestillingsdepartementet. I tillegg følger regjeringen opp *Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024-2027*, som koordineres av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Forebygging av ekstremisme – melding til Stortinget

Kultur- og likestillingsdepartementet overtok i 2024 ansvaret for å følge opp Ekstremismekommisjonens utredning, og utarbeide en melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Meldingen vil omhandle både innsats for å styrke forebygging og avverge enkelt saker, i tillegg til å styrke oppslutningen om demokrati og menneskerettigheter. Regjeringen tar sikte på å legge fram meldingen for Stortinget våren 2025.

Arbeidet mot netthets og hatefulle ytringer

I arbeidet mot netthets og hatefulle ytringer legger regjeringen særlig vekt på tiltak som kan bidra til å bekjempe hets og hatefulle ytringer som foregår på nett, inkludert forskningstiltak.

Tilskuddsordninger

Tilskuddsordningene skal bygge opp under et sterkt sivilsamfunn med aktører som bidrar til økt likestilling. Ordningene skal bidra til å utvikle og styrke lokalt, regionalt og nasjonalt likestillingsarbeid, hindre diskriminering og bidra til inkludering og deltakelse.

I Prop. 1 S (2023–2024) varslet departementet at det ville starte en gjennomgang av relevante tilskuddsordninger for å sikre en helhetlig, målrettet og effektiv tilskuddsforvaltning. Dette arbeidet vil igangsettes i 2025.

Tverrsektoriell FoU-strategi om likestilling og diskriminering

En ny tverrsektoriell FoU-strategi om likestilling og diskriminering skal, i henhold til regjeringens langtidsplan for forskning, styrke kunnskapsgrunnlaget for likestillingsinnsatsen på en rekke arenaer og sektorer i flere år fremover.

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvaret for å koordinere arbeidet med ny tverrsektoriell FoU-strategi om likestilling og diskriminering for en mer målrettet og effektiv innsats,

gjennom et oppdatert, forskningsbasert kunnskapsgrunnlag. Departementet vil lede arbeidet gjennom en tverrdepartemental gruppe som skal drøfte sektorenes kunnskapsbehov og forankre retningsvalg og prioriteringer for framtidig forsknings- og utviklingsinnsats i 2024-2025. Forskningsrådet har i 2024 fått i oppdrag å bistå departementet med å utarbeide forslag til en tverrsektoriell FoU-strategi. Forslaget til ny FoU-strategi skal legge vekt på kunnskapsstatus, identifisering av forsknings- og kunnskapsbehov, forslag til prioriteringer og FoU-tiltak.

Kap. 350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
01	Driftsutgifter	26 820	31 393	32 287
	Sum kap. 350	26 820	31 393	32 287

Innledning

Håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet består av Diskrimineringsnemnda, som er et lavterskeltilbud for behandling av diskrimineringsaker og Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) som er et rent veilednings- og pådriverorgan.

Diskrimineringsnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan, administrativt underlagt Kultur- og likestillingsdepartementet. Nemnda er et kostnadsfritt lavterskeltilbud for behandling av saker etter diskrimineringslovgivningen, og et reelt alternativ til domstolsbehandling.

Diskrimineringsnemnda består i dag av fem avdelinger som hver består av en leder og to medlemmer. Det er i tillegg oppnevnt seks varamedlemmer. Nemnda har et faglig sekretariat som forbereder møtene i nemnda.

Mål og strategier for 2025

Diskriminering er et alvorlig hinder for at folk kan leve de livene de ønsker. Å få behandlet klagen sin, er et spørsmål om rettssikkerhet for den som utsettes for diskriminering. Målet er et sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestilling- og diskrimineringsområdet. Det innebærer blant annet at klager får nødvendig bistand, avgjort saken sin raskt, og med et korrekt resultat.

Målet er videre å sikre at enkeltpersoner får god og rettssikker veiledning i klagesaker. Dette innebærer blant annet at Diskrimineringsnemnda i samarbeid med Likestillings- og diskrimineringsombudet utvikler gode veiledningsrutiner og et godt system for samarbeid om veiledning i klagesaker.

Budsjettforslag 2025

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker utgifter til lønn for ansatte og andre driftsutgifter ved Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda. I tillegg dekker posten godtgjørelse til medlemmene av Diskrimineringsnemnda og eventuelle vitner og sakkyndige som blir kalt inn.

Rapport 2023

Saksbehandlingstiden i Diskrimineringsnemnda har økt siden 2021.

Diskrimineringsnemnda har i 2023 mottatt totalt 523 nye klagesaker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 273 dager (8,8 måneder). Antallet mottatte klagesaker er nesten doblet siden 2021. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i 2023 steg med over to måneder sammenlignet med 2022. Diskrimineringsnemnda viser til at dette skyldes en vesentlig økning i saks-

mengde og restanse, og flere kompliserte saker enn tidligere.

Diskrimineringsnemnda er styrket økonomisk i 2024 for å bedre saksbehandlingstiden.

Saker om gjengjeldelse etter varsling i arbeidslivet

Diskrimineringsnemnda har siden 1. juli 2021 hatt myndighet til å behandle saker om gjengjeldelse etter varsling i arbeidslivet.

Antall ferdigbehandlede saker som gjaldt gjengjeldelse etter varsling doblet seg sammenlignet med fjoråret, og nemnda mottar stadig flere saker av denne typen.

Det er stor variasjon i hvilke gjengjeldelseshandlinger det klages på. Det kan gjelde alt fra

utfrysning og annen mobbing, til at arbeidstakeren ikke kommer i betraktning til intern ansettelse, som arbeidstakeren mener seg kvalifisert for. I 2023 avgjorde Diskrimineringsnemnda 30 saker om gjengjeldelse etter varsling. Nemnda har ikke i noen av sakene konkludert med at det har forekommet diskriminering.

Nemnda har arbeidet med å gjøre nettsidene tilgjengelige i henhold til WCAG – Web Content Accessibility Guidelines – 2.1-regelverket som trådte i kraft i 2022/2023. WCAG er den internasjonale standarden for universell utforming av nettsider og apper. 1. februar 2023 ble WCAG 2.1 standarden del av norsk lov og derved også et krav for alle offentlige nettstedet.

Kap. 3350 Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
85	Tvangsmulkt	683	1 000	1 000
	Sum kap. 3350	683	1 000	1 000

Post 85 Tvangsmulkt

I henhold til lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og diskrimineringsnemnda kan diskrimineringsnemnda ilegge tvangsmulkt. Dette vil gjelde i tilfeller der pålegg om å rette opp for-

hold i strid med diskrimineringslovgivningen ikke følges opp.

Det foreslås en bevilgning på posten på 1 mill. kroner. Endelig beløp på posten vil være avhengig av omfanget av aktuelle saker i løpet av året.

Kap. 351 Likestilling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	23 463	37 440	44 790
70	Tilskudd til likestilling	62 055	61 030	63 880
72	Kjønns- og seksualitetsmangfold	42 075	38 155	42 570
73	Likestillingssentrene	23 530	23 470	28 450
	Sum kap. 351	151 123	160 095	179 690

Innledning

Kapittelet omfatter tilskuddsordninger og tilskudd til navngitte mottagere og forsknings- og utviklingsmidler som skal finansiere prosjekter av særlig relevans på likestillingsområdet. Bevilningene understøtter de overordnede målene for likestillingspolitikken.

Mål og strategier for 2025

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker.

Bevilgingen under dette kapittelet skal bygge opp under regjeringens likestillingsmål omtalt i Del 1. Følgende mål er lagt til grunn for likestillingspolitikken:

- mindre kjønnsdelte utdanningsvalg og et likestilt arbeidsliv
- et samfunn uten vold og seksuell trakassering
- et samfunn uten rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn
- bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+ -personer og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold
- fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Mindre kjønnsdelte utdanningsvalg og et likestilt arbeidsliv

Norge ligger på toppen av statistikken over likestilte land, men det gjenstår fortsatt viktige likestillingsutfordringer. Likestillingsfeltet har blitt betraktelig styrket de siste årene – og regjeringen ønsker en ytterligere innsats på området i 2025.

Regjeringen vil følge opp strategi for likestilling mellom kvinner og menn, (2025–2030) som legges fram høsten 2024. Strategien skal være tverrsektoriell og vil sørge for bedre samordning og utvikling på feltet. Strategien vil gi en tydelig oversikt over de prioriterte likestillingssakene regjeringen nå jobber med. Regjeringen vil følge opp tiltakene og sørge for at utviklingen går riktig vei ved å overvåke strategiens indikatorer og korrigerende kurs dersom det trengs.

NOU 2024: 8 *Likestillingens neste steg* ble overlevert kultur- og likestillingsministeren 24. april 2024 og sendt på høring 30. mai. Høringsfristen var 16. september 2024. Regjeringen vil beslutte videre oppfølging når høringssvarene er gjennomgått.

Regjeringen har lagt til rette for etableringen av et femte likestillingssenter i region Vest (Ber-

gen). Som en del av regjeringens mål for økt likestilling, er regjeringen særlig opptatt av et godt samarbeid med partene i arbeidslivet. Regjeringen, ved Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet, vil sammen med hovedorganisasjonene i arbeidslivet fortsette samarbeidet om å fremme likestilling i arbeidslivet. Trepertssamarbeidet er forankret i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd.

Et samfunn uten vold og seksuell trakassering

Regjeringen vil følge opp den varslede meldingen til Stortinget om seksuell trakassering. Meldingen peker ut retningen for arbeidet mot seksuell trakassering. Den kartlegger omfanget av seksuell trakassering i arbeidslivet, i skole og utdanning, på fritidsarenaer, og på nett. Meldingen gjør rede for utfordringer og foreslår tiltak for å forebygge og hindre seksuell trakassering.

Det tas sikte på å legge fram meldingen på slutten av året 2024, og regjeringen vil følge opp tiltakene i meldingen i 2025.

Et samfunn uten rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion og livssyn

Regjeringen vil iverksette tiltak for å redusere omfanget av rasisme og andre ytterliggående ideer. Regjeringen vil følge opp den nye handlingsplanen mot antisemittisme (koordineres av Kommunal- og distriktsdepartementet). Regjeringen vil legge fram en ny handlingsplan mot muslimfiendtlighet og en handlingsplan mot hets og diskriminering av samer, som begge koordineres av Kultur- og likestillingsdepartementet.

Kultur- og likestillingsdepartementet overtok i 2024 ansvaret for å følge opp Ekstremismekommisjonens utredning, og utarbeide en melding til Stortinget om forebygging av ekstremisme fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Meldingen vil omhandle både innsats for å styrke forebygging og avverge enkeltsaker, i tillegg til å styrke oppslutningen om demokrati og menneskerettigheter. Meldingen planlegges lagt frem for Stortinget våren 2025.

Flere departementer vil gå sammen om å finansiere en ny undersøkelse om holdninger til etniske og religiøse minoriteter. Arbeidet vil starte opp i 2025 og pågå fram til 2027. Undersøkelsen vil være den fjerde i rekken, etter tre foregående undersøkelser som ble gjennomført ved Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter i tidsrommet 2012 til 2022.

Bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+ -personer og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold

Mange skeive opplever fordommer, diskriminering og hatkriminalitet. Skeive har dårligere livskvalitet og psykisk helse enn resten av befolkningen. *Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026)* skal bidra til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og skape større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer departementenes oppfølging av de 49 tiltakene i handlingsplanen.

Regjeringen har mottatt en utredning fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) om en tredje juridisk kjønnskategori. En av anbefalingene i utredningen er å utarbeide en nasjonal veileder for kjønns- og seksualitetsmangfold. Kultur- og likestillingsdepartementet har gitt Bufdir i oppdrag å utvikle veilederen. Den skal bidra til anerkjennelse av kjønns- og seksualitetsmangfold og ikke-binære i offentlige tjenester, og har mål om å føre til bedre levekår og livskvalitet samt et mer effektivt diskrimineringsvern for både binære og ikke-binære transpersoner og personer med kjønnsinkongruens. Veilederen skal etter planen lanseres i løpet av våren 2025.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Det er store utfordringer internasjonalt når det gjelder likestilling og diskriminering. Hardt tilkjempede rettigheter er under press, og nasjonalisme og antiliberalisme er på fremmarsj i flere land, også i Europa. Regjeringen legger stor vekt på å delta på internasjonale arenaer der tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering diskuteres, og hvor normer for ny politikk utvikles, både i nordisk, europeisk og global sammenheng. I tillegg har Bufdir fått i oppdrag å utvikle og gjennomføre programmet *Likestilling for utvikling (LiFU)* under Kunnskapsbanken i Norad.

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser overfor FN, OECD, EU/EØS, Europarådet og nordisk samarbeid på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Forpliktelsene, som blant annet følger av FNs kvinnekonvensjon (CEDAW), FNs rasediskrimineringskonvensjon (RDK), FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), legger føringer for den

norske lovgivningen og politikken for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Tverrsektoriell FoU-strategi om likestilling og diskriminering

Forskningsrådet har fått i oppdrag å bistå departementet med å utarbeide forslag til en tverrsektoriell FoU-strategi. Departementet vil lede arbeidet gjennom en tverrdepartemental gruppe som skal drøfte sektorenes kunnskapsbehov og forankre retningsvalg og prioriteringer for framtidig forsknings- og utviklingsinnsats. Arbeidet skal bidra til en mer målrettet og helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestillings- og diskrimineringsfeltet, på tvers av samfunnssektorer og diskrimineringsgrunnlag. Formålet er å sørge for relevant og oppdatert kunnskap av høy kvalitet, som grunnlag for politikk, lov- og tjenesteutvikling, i årene framover.

Forslaget til ny FoU-strategi skal gi en kunnskapsstatus, identifisere forsknings- og kunnskapsbehov, forslå prioriteringer og FoU-tiltak. Arbeidet skal, i henhold til regjeringens langtidspan for forskning, styrke kunnskapsgrunnlaget for likestillingsinnsatsen på en rekke arenaer og sektorer i flere år fremover.

Jobbe aktivt for likestilling og mot diskriminering

Kultur- og likestillingsdepartementet vil støtte opp under offentlige myndigheters og arbeidsgiveres innsats for å oppfylle plikten til å jobbe aktivt for likestilling og mot diskriminering innenfor sin virksomhet. Arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten omfatter blant annet tiltak for å bygge ned barrierer mot deltakelse i arbeidslivet.

God forvaltning av tilskuddsordningene

Tilskuddsordningene skal bygge opp under et sterkt sivilsamfunn med aktører som bidrar til økt likestilling. Regjeringen ønsker også å bidra til et godt kunnskapsgrunnlag for å utvikle god og treffsikker politikkutvikling – gjennom å bevilge midler til relevante forskningsprosjekter og tiltak.

Gjennom tilskuddsordningen mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer legger regjeringen til rette for nasjonale, regionale og lokale initiativer som bidrar til å hindre rasisme, og fremme mangfold og dialog.

Budsjettforslag 2025

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70

Midlene på posten skal finansiere forsknings- og utviklingsprosjekter med særlig relevans for kunnskap for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Regjeringen vil forsterke innsatsen innen forebygging av ekstremisme. Ekstremismekommisjonen la frem NOU 2024: 3 *Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet* våren 2024. Dette arbeidet vil følges opp med en stortingsmelding som planlegges lagt frem våren 2025, og som i stor grad skal bygge på rapportens kunnskapsgrunnlag og anbefalinger. Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 12 mill. kroner til oppfølging av tiltak for å forebygge ekstremisme og radikalisering, jf. også omtale under post 70.

Videre skal bevilgningen på posten dekke utgifter til oppfølging av tiltak i *Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026)* som skal bidra til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og skape større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Bevilgningen på posten skal også dekke utgifter i Bufdir til forvaltning og oppfølging av ordningen TryggEst.

Bufdir har lyst ut et FoU-oppdrag om hatefulle ytringer, rasisme og diskriminering i Norge. Oppdraget består av tre delprosjekter; om betydningen av ytre kjennetegn når det gjelder rasisme og diskriminering, en kartlegging av rasisme og diskriminering i frivillighet og kunst- og kulturliv, samt et prosjekt om bruk av kunstig intelligens for å identifisere og forhindre hatefulle ytringer i sosiale medier. Oppdraget pågår i perioden 2024 til 2026.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 0,5 mill. kroner for å dekke administrative utgifter tilknyttet Kim Frieles minnepris, mot en tilsvarende reduksjon på kap. 300, post 78, jf. omtale under kap. 300, post 78.

Bevilgningen på posten foreslås videre redusert med 4,2 mill. kroner, mot tilsvarende økning i bevilgningen på kap. 351, post 73, jf. omtale under post 73 nedenfor.

Post 70 Tilskudd til likestilling

Bevilgningen på posten omfatter tilskuddsordningene til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner og til tiltak mot rasisme, diskriminering og

hatefulle ytringer. Det vises til presentasjon av hovedelementene i disse tilskuddsordningene i Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Regjeringen vil videreføre arbeidet med kjønnslikestilling og foreslår å bevilge 17 mill. kroner til ordningen for *Tilskudd til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner*.

NOU 2024: 3 *Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeide* anbefaler en bred innretning på arbeidet med å forebygge ekstremisme. En av kommisjonens anbefalinger er i større grad å involvere sivilt samfunn i det forebyggende arbeidet på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Som ledd i dette foreslås bevilgningen på posten økt med 2 mill. kroner for å styrke ordningen «Tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer». Samlet foreslår regjeringen å fordele 23,6 mill. kroner fra denne tilskuddsordningen i 2025.

I tillegg foreslås tilskuddet til Stopp Hatprat økt med 1 mill. kroner. Denne økningen er også en del av regjeringens tiltakspakke mot ekstremisme.

Av bevilgningen på posten foreslås 7,7 mill. kroner fordelt til tilskuddsordningen TryggEst.

Bevilgningen omfatter også midler til særskilte tilskuddsmottakere som på ulike måter arbeider for å fremme likestilling på ulike diskrimineringsgrunnlag. En oversikt over særskilte mottakere som mottar tilskudd fra posten er gitt under vedlegg 2.

Post 72 Kjønn- og seksualitetsmangfold

Bevilgningen på posten finansierer i hovedsak tilskuddsordningen for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Formålet med tilskuddsordningen for kjønns- og seksualitetsmangfold er å bidra til bedre levekår og livskvalitet for personer som bryter med normer for seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika i Norge. Ordningen skal skape økt aktivitet blant organisasjoner som arbeider opp mot denne målgruppen. Regjeringen foreslår å fordele 36,3 mill. kroner gjennom denne tilskuddsordningen i 2025.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Regjeringen foreslår å gi driftstilskudd til Støttegruppa 25. juni fra og med 2025. Bevilgningen på posten er som følge av dette økt. En oversikt over særskilte mottakere som mottar tilskudd fra posten er gitt under vedlegg 2.

Post 73 Likestillingssentrene

Bevilgningen delfinansierer Likestillingssenteret, KUN – senter for kunnskap og likestilling, Reform – ressurscenter for menn og Senter for likestilling ved Universitetet i Agder. Likestillingssentrene jobber bredt med likestilling. Reform har i tillegg et særskilt mannsperspektiv. Regjeringen har lagt til rette for opprettelsen av et nytt likestillings-senter i region Vest. Dette blir det femte senteret i Norge som skal jobbe med likestilling, og dermed er alle regionene dekket. Senteret skal etableres i Bergen. De fem sentrene skal være oppdaterte på, utvikle og formidle kunnskap om likestilling når det gjelder alle diskrimineringsgrunnlag.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 4,2 mill. kroner for å dekke utgifter til tilskudd til det femte likestillingssenteret, mot tilsvarende reduksjon i bevilgningen på kap. 351, post 21, jf. omtale over.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2022–2023) Kultur- og likestillingsdepartementet.

Rapport 2023

Rapporten omhandler regjeringens arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering i flere sektorer, med særlig vekt på deltakelse i utdanning og arbeidsliv. Rapporten omfatter også tilskuddsordninger og øremerkede mottakere, samt det internasjonale arbeidet for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Departementet vurderer måloppnåelsen og framdriften på feltet som tilfredsstillende.

Økonomisk selvstendighet og et likestilt arbeidsliv

Strategi for likestilling mellom kvinner og menn

I 2023 har Kultur- og likestillingsdepartementet jobbet med en strategi for likestilling mellom kvinner og menn. Strategien har seks hovedmål. Strategien ferdigstilles i 2024.

Et godt trepartssamarbeid for likestilling i arbeidslivet

Arbeidsgruppe for likestilling i arbeidslivet er et organisert samarbeid mellom hovedorganisasjonene i arbeidslivet og regjeringen. I regi av trepartssamarbeidet er det satt i gang et forskningsprosjekt som skal gi arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og myndighetene innsikt i tilstand og utvikling av lønnsforskjeller mellom kvinner og menn som utfører likt arbeid og arbeid

av lik verdi. Kultur- og likestillingsministeren deltok i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd i 2023. Departementet vurderer trepartssamarbeidet som svært viktig for framdrift i arbeidet med likestilling i arbeidslivet.

Likestillingssentrene

I 2023 mottok likestillingssentrene i overkant av 22 mill. kroner i grunntilskudd fra departementet. Sentrene jobber med likestilling knyttet til flere diskrimineringsgrunnlag. I 2023 har tilskuddet bidratt til at likestillingssentrene har videreutviklet drift som kunnskaps- og kompetansesentre og fremmet aktivt likestillingsarbeid regionalt og lokalt. Departementet vurderer videre at bevilgningen bidrar til at nasjonale faglige råd blir formidlet og tatt i bruk.

Tilskuddsordningen Familie- og likestillingspolitiske tiltak

I 2023 ble det tildelt om lag 15,3 mill. kroner gjennom tilskuddsordningen Familie- og likestillingspolitiske tiltak. Aktiviteter som er blitt prioritert gjennom ordningen er tiltak som bidrar til å bedre likestilling for kvinner og menn, tiltak som bidrar til å engasjere gutter og menn i likestillingsarbeid og tiltak rettet mot likestillingsutfordringer som barn og unge møter på ulike arenaer, som barnehage, skole, skolefritidsordning og fritid. I 2023 ble det til sammen fordelt driftstilskudd til 17 organisasjoner, mens 18 prosjekter mottok prosjektilskudd. Departementet vurderer at bevilgningen bidrar til mangfold og skaper høyere aktivitet blant frivillige organisasjoner som arbeider med familie- og likestillingspolitikk i Norge.

CORE – Senter for likestillingsforskning

CORE – Senter for likestillingsforskning er et senter ved Institutt for samfunnsforskning. CORE mottok om lag 4,8 mill. kroner i 2023 i tilskudd. En hovedprioritering i COREs forskning var «Oppslutning om likestilling i politikk og praksis». I CORE Survey 2022 – Likestillingsundersøkelsen, som ble lagt frem i 2023, var særlig følgende hovedfunn viktige: flertallet, både blant menn og kvinner, mener at likestillingen bør føres videre, det er en stor oppslutning om en likestilt familiermodell, og tredelingen av foreldrepermisjonen er det alternativet som fleste mødre og fedre støtter. Det er betydelig uenighet i befolkningen om kjønnskvolter i politikk og næringsliv. Undersøkelsen viser at befolkningen først og fremst

mener at diskriminering basert på etnisk diskriminering er mest utbredt i Norge. I tillegg har CORE bidratt med en rekke andre publikasjoner og forskningsbidrag.

Departementets vurdering er at COREs forskning har gitt et tilfredsstillende grunnlag for politikktutforming og er et viktig kunnskapsgrunnlag for likestilling i arbeidslivet.

Likestilt arbeidsliv

Agder fylkeskommune mottok 1,05 mill. kroner i tilskudd til prosjektet *Likestilt arbeidsliv* i 2023. Likestilt arbeidsliv er en nasjonal sertifiseringsordning og et kompetanseprogram for private og offentlige virksomheter som ønsker å jobbe aktivt og målrettet med likestilling, inkludering og mangfold på arbeidsplassen. Likestilt arbeidsliv har særlig fokus på Agder. Prosjektet legger vekt på å knytte sammen regionale aktører i arbeidet for å nå målet om et likestilt arbeidsliv.

I 2023 har Agder fylkeskommune samarbeidet med tre fylkeskommuner om nasjonal utrulling av prosjektet, bidratt til opprettelsen av et videreutdanningskurs ved OsloMet om likestilt arbeidsliv i praksis, og gjennomført en revidering av sertifiseringsordningen opp mot internasjonale krav på bærekraft, mangfold og likestilling.

Det har i 2023 vært en økning i antall virksomheter som deltar i sertifiseringsordningen, samt flere virksomheter som deltar på fag- og temasamlinger i regi av Likestilt arbeidsliv.

Departementet vurderer at tiltaket bidrar til målet om økonomisk selvstendighet og likestilt arbeidsliv.

Mindre kjønnsdelte utdanningsvalg

Bedre kjønnsbalanse i helse- og omsorgssektoren

Kultur- og likestillingsdepartementet har finansiert en pilot gjennomført i 2022 og 2023 for å rekruttere flere gutter og unge menn til helsefaglige utdanninger. Hensikten med piloten har vært å danne grunnlag for vurdering av et videre og utvidet prosjekt nasjonalt som skal bidra mot målet om bedre kjønnsbalanse i helse- og omsorgssektoren, der kjønnsbalansen er svært skjev. I 2023 har 750 gutter i ungdoms- og videregående skole møtt rollemodeller fra ulike helseutdanninger gjennom aktiviteter som skolebesøk og inspirasjonsdager. Tiltaket ses i sammenheng med aktivitet for å rekruttere jenter til teknologiutdanninger.

Jenter og teknologi

Jenter og teknologi mottok 3,7 mill. kroner i tilskudd i 2023. Viktige aktiviteter for prosjektet i 2023 var en norgesturné for unge i 9. og 10.klasse, bedriftsbesøk, digitale sendinger og «jenter og teknologidagene», som er rettet mot jenter på videregående skole som skal søke utdanning på høyskoler, universiteter og fagskoler. Prosjektet inkluderer flere aktiviteter som gir jenter i ungdomsskolealder praktisk erfaring med teknologi. *Jenter og teknologi* møter fysisk omtrent 10 000 unge årlig og flertallet av deltakerne svarer at de har mer kunnskap om mulighetene med teknologiske fag etter å ha deltatt. Det var en økning i søkertall på 1,2 % i søkertall til høyere utdanning på teknologiske fag fra 2022 til 2023. Kvinner utgjorde like i underkant av 45 pst. kvinner per 2023. I videregående utdanning er det nå tilnærmet kjønnsbalanse på studiespesialiserende programmer med realfag. For de tekniske yrkesfagene er andelen kvinner vesentlig lavere, men det var en økning i søkertallene for 2023 sammenlignet med årene før. Departementet vurderer at tiltaket har vært et godt bidrag i arbeidet for mindre kjønnsdelte utdanningsvalg.

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv

Aktivitets- og redegjøringspliktene (ARP)

Buudir drifter ressursidene med veiledning og maler om aktivitets- og redegjøringspliktene i likestillings- og diskrimineringsloven. Sidene er utviklet for å støtte offentlige myndigheter og arbeidsgivere i arbeidet de gjør med å fremme likestilling og hindre diskriminering og å oppfylle pliktene i loven. På veiledningssidene finnes blant annet maler for å skrive en likestillingsredegjørelse, verktøy til å gjøre egne kartlegginger av status og utfordringer, samt eksempler på tiltak.

I 2023 gjennomførte Buudir et innsiktsarbeid blant kommuner og fylkeskommuner om arbeid med likestilling og behov for kompetansetiltak. Basert på funn fra kartleggingen har Buudir, i samarbeid med KS, likestillingssentrene og Likestillings- og diskrimineringsombudet, utviklet e-læringskurs, filmer og samtalemateriell for ansatte og ledere i kommuner og andre offentlige virksomheter om hvordan de kan jobbe med likestilling, inkludering og mangfold i sine oppgaver og tjenester.

Bedre livskvalitet og styrkede rettigheter for lhbt+ -personer og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold

Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026) ble lansert 17. februar 2023. Handlingsplanen skal bidra til å bedre livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold. Handlingsplanen inneholder 49 tiltak for å trappe opp innsatsen for skeive, både nasjonalt og internasjonalt.

Stortinget behandlet i desember 2023 et lovforslag om forbud mot konverteringsterapi og markedsføring av konverteringsterapi, jf. Innst. 105 L (2023–2024), Prop. 132 L (2022-2023). Forbudet trådte i kraft 1. januar 2024.

I juni 2023 overleverte Bufdir en utredning til Kultur- og likestillingsdepartementet om mulig innføring av en tredje juridisk kjønnskategori. Utredningen foreslår rettslige tiltak for å anerkjenne personer med ikke-binær kjønnsidentitet i norsk lovgivning, og slår samtidig fast at en fullverdig innføring av en tredje juridisk kjønnskategori ikke kan tre i kraft før tidligst i 2032.

Oslo Pride fikk øremerket litt over 2 mill. kroner i driftsstøtte fra Kultur- og likestillingsdepartementet i 2023.

Skeivt arkiv ved Universitetet i Bergen fikk i 2023 bevilget 2 mill. kroner til et forskningsprosjekt om den skeive bevegelsens historie, økt fra 1,5 mill. i 2022.

Støttegruppa 25. juni mottok i 2023 tilskudd på i alt 0,85 mill. kroner til oppstart av organisasjonen samt til en ettårsmarkering av angrepet i Oslo 25. juni 2022.

Tilskuddsordning for kjønns- og seksualitetsmangfold

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet bevilget Bufdir 40,1 mill. kroner i tilskudd til organisasjoner som jobber for å styrke aksepten for kjønns- og seksualitetsmangfold i 2023. Det er en økning på om lag 21 mill. kroner fra 2022. 11 organisasjoner mottok driftstilskudd i 2023, som er fem flere enn i 2022, mens 35 organisasjoner mottok aktivitetstilskudd.

FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold fikk øremerket 0,7 mill. kroner til arbeidet med Rosa kompetanse barnevern. NTNU Samfunnsforsknings evaluering fra 2019 viser at prosjektet er et velfungerende kompetansetiltak for ansatte i barnevernet.

Tilskuddsordningen bidrar til å styrke aksepten for kjønns- og seksualitetsmangfold i Norge samt bedre levekår og livskvalitet for skeive. Ordningen skaper økt aktivitet blant organisasjoner som jobber på lhbt+ -feltet og bidrar til større synlighet til lhbt+ -personer gjennom en rekke pridearrangementer over hele landet. Tiltakene som får tilskudd, bidrar til å spre kunnskap som ventelig skaper holdningsendringer og større åpenhet i samfunnet. Driftstilskudd gir særdeles høy måloppnåelse for tilskuddsordningen, og organisasjonene som mottar driftstilskudd bidrar i stor grad til å bekjempe diskriminering.

Det er høy oversøking på ordningen hvert år. Selv om tilskuddspotten ble nærmest doblet fra 2022 til 2023, økte antallet søknader og hvor mye det ble søkt om. I 2023 ble det søkt om over 74 mill. kroner gjennom totalt 96 søknader.

Kunnskapsinnhenting om kjønns- og seksualitetsmangfold

Bufdir innhenter forskningsbasert kunnskap, som finansieres av midler som Kultur- og likestillingsdepartementet tildeler direktoratet. Nordlandsforskning gjennomførte i 2023 to forskningsprosjekter om henholdsvis skeives erfaringer med konverteringsterapi i Norge og om erfaringer med helsetilbudet for personer med kjønnsinkongruens.

Førstnevnte rapport viser at konverteringsterapi finner sted i Norge og både forekommer i sekulære og religiøse kontekster. Rapporten om helsehjelp for personer med kjønnsinkongruens viser at flere transpersoner og ikke-binære opplever at de ikke har tilgang til nødvendig helsehjelp, og at mange har manglende tillit til det eksisterende helsetilbudet i Norge.

I mars 2023 publiserte Institutt for samfunnsforskning på oppdrag fra Bufdir en delrapport om hets og hatytringer i kritiske perioder, som viser at flere skeive ble utsatt for hatefulle ytringer og nedsettende kommentarer i etterkant av skytingen i Oslo 25. juni 2022.

Bekjempe rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Regjeringen har lagt fram Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024-2027. Handlingsplanen er særlig rettet mot veien inn, og oppover, i arbeidslivet. Den er rettet mot rasisme og diskriminering som ungdom opplever, og den vektlegger innsatsen i kommuner og lokalsamfunn. Handlingsplanen skal bidra til regjeringens

mål om å bygge et samfunn med sterkere fellesskap og like muligheter for alle. Handlingsplanen koordineres av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Oppfølgingen av Handlingsplan mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion 2020-2023 er fullført, og de fleste tiltakene er gjennomført. Departementet vurderer at handlingsplanen har hatt god måloppnåelse. Noen av tiltakene videreutvikles gjennom Handlingsplan mot rasisme og diskriminering – ny innsats 2024-2027. I forbindelse med Bufdirs årlige konferanse i anledning FNs internasjonale dag mot rasisme, lanserte Likestillingssenteret KUN en ny, digital veileder som skal gjøre det lettere å si ifra om rasisme og diskriminering og gjøre seg kjent med sine rettigheter. Veilederen har fått støtte fra ordningen *Tilskudd til tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer*.

Tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer

I 2023 bevilget Bufdir totalt 22,5 mill. kroner i støtte til 50 forskjellige prosjekter tilknyttet søknadsordningen. Det er stor interesse for ordningen. I løpet av de årene ordningen har eksistert har flere kommuner og andre aktører satt rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer på dagsorden. Det er god geografisk spredning av tiltakene. Ordningen bidrar blant annet til økt kunnskap i befolkningen, stabile interesseorganisasjoner på feltet og utvikling av nye tiltak og prosjekter. Tilskuddsordningen bidrar til at flere aktører samarbeider og jobber systematisk og langsiktig på ulike arenaer i lokalsamfunnet og nasjonalt.

Bekjempelse av vold, trakassering og hatefulle ytringer

Som et ledd i arbeidet med å bekjempe vold, trakassering og hatefulle ytringer har Bufdir i 2023 jobbet med å spre informasjon om hjelpetilbud for voldsutsatte, samt hvordan vold utgjør en likestillingsutfordring. Filmer om tematikken og annonser om vold, hjelpetjenester og likestilling har blitt vist på sosiale medier, på kino, gjennom reklame på nett, og på relevante konferanser.

I 2023 fikk Bufdir i oppdrag å utvikle direktoratets statistiksider om likestilling og levekår, slik at temaene hatkriminalitet, hatefulle ytringer og netthets er omtalt på hele likestillingsfeltet. Det å synliggjøre disse temaene på statistikksidene om likestilling og levekår på alle diskriminerings-

grunnlag kan bidra til å øke kunnskapen om forekomst og konsekvenser av hatefulle ytringer.

Et solid kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for å kunne utvikle gode og treffsikre tiltak for å bekjempe vold og hatefulle ytringer. Bufdir gjennomfører et større forskningsprosjekt som skal bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget om en hensiktsmessig innretning av samfunnets samlede innsats mot vold, krenkelser og diskriminering i en mangfoldig befolkning. Prosjektet består av ti delprosjekter og skal gjennomføres i perioden 2022-2025.

Melding til Stortinget om seksuell trakassering

I 2023 har Kultur- og likestillingsdepartementet jobbet med en melding til Stortinget om seksuell trakassering. Departementet har blant annet invitert til åpne regionale møter for å få innspill om utfordringer og løsninger som kan bidra til å forebygge tilfeller av seksuell trakassering. Meldingen planlegges lagt fram i 2024.

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer regjeringens innsats for å fremme dialog og dempe polarisering i Norge som følge av krigen på Gaza. I forbindelse med nysalderingen i 2023 bevilget regjeringen 10 mill. kroner til tiltak til dette formålet. Midlene ble fordelt over flere departementers budsjetter. Stopp hatprat ble tildeelt 1 mill. kroner for å styrke deres arbeid for menneskerettighetsopplæring blant ungdom.

Stopp hatprat har i 2023 hatt et spesielt fokus på formidling og menneskerettighetsopplæring. De har samarbeidet bredt med ulike aktører slik som Utøya, 22. juli-senteret, Narvik-senteret og andre aktører tilknyttet skoler og ungdomstilbud i kommuner. Stopp hatprat har fortsatt sitt arbeid med å skape møteplasser for ungdom og økt antallet nasjonale ungdomsambassadører langt over måltallet.

TryggEst

I 2023 fikk 27 kommuner vedtak om å starte TryggEst. TryggEst er en modell for hvordan kommuner kan arbeide målrettet og mer systematisk for å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne i risikoutsatte livssituasjoner. 55 kommuner dekker ca. 39 pst. av befolkningen. I alt 35 kommuner fikk tilskudd til kompetanseheving i forbindelse med arbeidet med TryggEst. Bufdir arrangerte fem regionale konferanser i samarbeid med de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS). Sentrene fikk i 2023 i opp-

gave å informere kommunene om TryggEst-modellen og bidra til kompetanseheving i kommuner som er med i TryggEst. Det ble gjennomført et seminar/webinar «Ekteskap og tvangsekteskap blant voksne i risikoutsatte livssituasjoner» i samarbeid med RVTS Øst. I samarbeid med Helse direktoratet ble det også laget og publisert tekst om vold og TryggEst i «Trygghetsstandard i sykehjem».

Det ble avholdt en nasjonal konferanse om TryggEst, og et nettverksmøte for kommunene som inngår i TryggEst. Antall saker kommunene får som inngår i TryggEst er økende. Sakene handler om voldtekt av personer med utviklingshemming, økonomisk utnyttning av eldre, fysisk vold mot personer med rus/psykiatriutfordringer, seksuell utnyttelse av døende med mer. Flere av sakene har også ført til rettssak og domfellelse. Interessen fra kommuner, konferanser, frivillige organisasjoner og andre, tyder på at TryggEst møter et udekket behov.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

FNs kvinnekommisjon (CSW)

FNs kvinnekommisjon (CSW) er en sentral møteplass for å diskutere situasjonen for kvinner globalt. Møtene i kvinnekommisjonen finner sted i mars hvert år. I 2023 var tema for kvinnekommisjonen sammenhengen mellom likestilling og innovasjon, teknologisk endring og utdanning i den digitale tidsalderen. Kultur- og likestillingsministeren ledet Norges delegasjon til FNs kvinnekommisjon. Statene kom etter krevende forhandlinger til enighet om et sluttokument fra møtet.

Ministerrådet for likestilling og LGBTI (MR-JÄM)

Norge deltar i det nordiske likestillingssamarbeidet i Nordisk ministerråd.

De nordiske likestillingsministrene har gjennom flere år arbeidet for økt likestilling på utdannings- og arbeidsmarkedet. Under det norske ordførerskapet i 2022 ble det igangsatt et tverrfaglig prosjekt for å kartlegge kjønnsrepresentasjon og likestilling i fiskeri- og havbruksnæringen i Norden som ble gjennomført i 2023.

I 2020 vedtok likestillingsministrene et langsiktig forskningsprosjekt for å motvirke seksuell trakassering på arbeidsmarkedet. Prosjektet ble ferdigstilt i 2023 og var et samarbeid mellom arbeidsmarkedssektoren (MR-A), kultursektoren (MR-K) og barn- og ungefeltet (NORDBUK).

For å sikre en rettferdig omstilling som motvirker større forskjeller mellom kvinner og menn, forpliktet Nordisk ministerråd seg i 2022 til å se nærmere på sammenhengen mellom klima og likestilling. I 2023 ble det blant annet gjort implementeringen av «United Nations Framework Convention on Climate Change Gender Action Plan» i de nordiske landene gjennomgått.

Ministerrådet lanserte i november 2023 en undersøkelse om eldre lhbt+ -personers livskvalitet samt deres møte med helse- og omsorgsapparatet. Gjennom de senere årene har de nordiske likestillingsministrene også styrket sitt internasjonale engasjement. I 2022 ble det derfor utarbeidet et nordisk veikart for å imøtegå motstanden mot kvinner og jenters likestilling og lhbt+ -personers like rettigheter. Veikartet skal bidra til en økt innsats for likestilling og større grad av koordinering mellom de nordiske landene og områdene, og ble fulgt opp i 2023.

Likestilling for utvikling (LiFU)

I 2023 var det under utarbeidelse et nytt Programdokument for LiFU 2024-2027 som gir overordnede rammer og retning for Likestilling for utvikling (LiFU). Det nye programdokumentet, som ble vedtatt av Utenriksdepartementet i mai 2024, erstatter det tidligere mandatet for LIKE som utløp i 2021.

Dialog om faglig samarbeid om likestilling med Uganda har pågått siden høsten 2021. I 2023 ble det enighet om programdokument som danner grunnlag for videre samarbeid. Norge vil fortsette den faglige dialogen og formalisere likestillingssamarbeidet med Uganda i 2024.

Avtale om likestillingssamarbeid med myndighetene i Nepal ved Ministry of Women Children and Senior Citizens (MoWCSC) utløp i desember 2023. En uavhengig vurdering av LiFU i Nepal ble gjennomført i 2023. Rapporten pekte på liten grad av eierskap og forankring på nasjonalt nivå. LiFU i Nepal avslutter påbegynt statistikkarbeid våren 2024 og programmet videreføres ikke i 2024.

The European Accessibility Act – tilgjengelighetsdirektivet

Tilgjengelighetsdirektivet – *European Accessibility Act*, EU 2019/882 – ble vedtatt i EU i 2019. Direktivet stiller krav om at markedsdeltakere sørger for universell utforming av visse produkter og tjenester, som for eksempel bankterminaler, minibank og billettautomater samt banktjenester rettet mot forbrukere, e-handel og e-bøker. Direktivet hand-

ler både om å bedre rammebetingelsene for næringslivet (markedsperspektiv), og å underbygge medlemslandenes innsats for å inkludere personer med ulike funksjonsnedsettelse og den aldrende befolkning til det digitale samfunnet. Direktivet skal også bidra til å oppfylle kravene i FNs konvensjon om rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse (rettighetsperspektiv). Direktivet anses som EØS-relevant og er under vurdering i EØS EFTA-landene.

Tilgjengelighetsdirektivet behandles i Spesialutvalget for forbrukerspørsmål. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for å koordinere arbeidet med gjennomføring i norsk rett. Direktivet berører flere departementets ansvarsområder, og arbeidet med gjennomføring i norsk rett utføres i tett samarbeid med Kommunal- og distriktsdepartementet.

Et forslag om gjennomføring av direktivet i norsk rett var på bred høring i 2021. Departementet skal følge opp innspillene i høringsnotatet og utarbeide en lovproposisjon, men arbeidet er p.t. stilt i bero i påvente av avklaringer i de øvrige EFTA landene.

Styrket kunnskapsgrunnlag for mer likestilling og mindre diskriminering.

Kultur- og likestillingsdepartementet finansierer årlig større og mindre forsknings- og utviklingsmiljøer og -prosjekter om likestilling og diskriminering, som CORE – senter for likestillingsforskning, og de regionale likestillingssentrene, Reform – ressurscenter for menn, med flere, se nærmere under omtale av de konkrete tiltakene ovenfor. I 2023 bevilget departementet midler til prosjekter for å styrke kunnskapsgrunnlaget om hvordan man kan oppnå mer likestilling og forhindre diskriminering. I 2023 var særlig mer kunnskap om likestillingsutfordringer knyttet til kjønnslikestilling og lhbt+ -befolkningen vært prioritert.

Buudir har i 2023 vurdert behovet for ny kunnskap og konkluderer med at behovet er størst når det gjelder universell utforming og likestilling. For mer informasjon, se vedlegg til Buudirs årsrapport 2023 om Buudirs arbeid med forskning 2023.

Kultur- og likestillingsdepartementet samarbeider med Forskningsrådet om oppfølging av regjeringens langtidsplan for forskning, om en ny tverrsektoriell strategi for å styrke kunnskapsgrunnlaget for likestillingsinnsatsen i årene fremover.

Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2025
		2023	Saldert budsjett 2024	
21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	17 158	28 480	26 000
70	Funksjonshemmedes organisasjoner	274 241	269 940	280 100
71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	39 402	23 000	23 850
72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	31 090	27 600	33 000
	Sum kap. 352	361 891	349 020	362 950

Innledning

Kapitlet omfatter tilskuddsordninger, tilskudd til navngitte mottakere, prosjekter og forsknings- og utviklingsmidler av særlig relevans på området funksjonsnedsettelse. Bevilgningene bygger opp under de overordnede målene for regjeringens likestillingspolitikk på området funksjonsnedsettelse.

Mål og strategier for 2025

Regjeringens overordnede mål for likestillingspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve de livene de ønsker, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

Bevilgingen under dette kapitlet skal bygge opp under regjeringens likestillingsmål omtalt i

Del I. Følgende mål legges til grunn for likestillingspolitikken for området funksjonsnedsettelse:

- Like muligheter til deltakelse på alle samfunnsområder
- Et universelt utformet samfunn
- Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Like muligheter til deltakelse på alle samfunnsområder

Det er et mål for regjeringen at alle skal ha like muligheter til å delta på de arenaene de selv ønsker, uavhengig av funksjonsnedsettelse. Regjeringen vil arbeide for et samfunn der mennesker med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i arbeidslivet, ta den utdanningen de vil, delta i kunst- og kulturlivet og på de fritidsaktivitetene de ønsker – på like vilkår, og uten diskriminerende barrierer.

Rapporten fra ekspertgruppen som har utredet hvordan FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) skal inkorporeres i norsk lov har vært på bred høring med frist 5. juni 2024. I 2025 planlegger regjeringen å følge opp utredningen.

Som en del av regjeringens mål for økt likestilling, er regjeringen særlig opptatt av et godt samarbeid med partene i arbeidslivet. Regjeringen, ved Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet, vil sammen med hovedorganisasjonene i arbeidslivet fortsette samarbeidet om å fremme likestilling i arbeidslivet. Trepартssamarbeidet er forankret i Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd.

Et universelt utformet samfunn

Universell utforming har betydning for hele befolkningen og er et viktig virkemiddel for å oppnå likestilling og sikre deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvaret for å koordinere politikken på området. Alle departementene har ansvaret for politikk og tiltak for universell utforming innenfor eget sektorområde.

Regjeringen viderefører handlingsplanen *Bærekraft og like muligheter- et universelt utformet Norge* for perioden 2021-2025.

Universell utforming er innarbeidet som en nødvendig samfunnskvalitet innen blant annet

transport, bygg og IKT. Lover, forskrifter og økt kunnskap om universell utforming i offentlig og privat virksomhet gir et godt grunnlag for videre utvikling.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt, multilateralt samarbeid

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for å koordinere det internasjonale arbeidet om menneskerettighetene for personer med funksjonsnedsettelse.

Regjeringen deltar i internasjonale fora der tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering diskuteres, og hvor normer for ny politikk utvikles. Norge deltar blant annet i det nordiske helse- og sosialsamarbeidet gjennom Nordisk Ministerråd som også omfatter samarbeid på områdene funksjonsnedsettelse og universell utforming.

Norge har en rekke internasjonale forpliktelser overfor FN, EU/EØS og Europarådet, og deltar i nordisk samarbeid på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Forpliktelsene, som blant annet følger av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), legger føringer for den norske lovgivningen og politikken for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Jobbe aktivt for likestilling og mot diskriminering

Kultur- og likestillingsdepartementet vil støtte opp under offentlige myndigheters og arbeidsgiveres innsats for å oppfylle plikten til å jobbe aktivt for likestilling og mot diskriminering innenfor sin virksomhet. Arbeidet med aktivitets- og redegjørelsespliktene omfatter blant annet tiltak for å bygge ned barrierer mot deltakelse i arbeidslivet for personer med funksjonsnedsettelse. For offentlige myndigheter er det blant annet viktig å bygge ned eventuelle barrierer for deltakelse i samfunnslivet.

God forvaltning av tilskuddsordningene

Tilskuddsordningene skal bygge opp under et sterkt sivilsamfunn med aktører som bidrar til økt likestilling. Regjeringen ønsker også å bidra til et sterkt kunnskapsgrunnlag for å utvikle god og treffsikker politikkutvikling – gjennom å bevilge midler til relevante forskningsprosjekter og tiltak.

Budsjettforslag 2025

Post 21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 71

Bevilgningen på posten skal finansiere forsknings- og utviklingstiltak som er av særlig relevans på området nedsatt funksjonsevne, herunder gjennomføringen av handlingsplanen for universell utforming. Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 0,5 mill. kroner til Stiftelsen HELT MED, jf. omtale under post 72 nedenfor.

Post 70 Funksjonshemmedes organisasjoner

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningene til Funksjonshemmedes organisasjoner og Fritidstiltak for personer med nedsatt funksjonsevne.

Innenfor rammen av bevilgningen på posten er det satt av 4,1 mill. kroner i tilskudd til Stiftelsen TV BRA, som er en TV-kanal av, for og med personer med utviklingshemming.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Post 71 Universell utforming og økt tilgjengelighet

Bevilgningen på posten skal stimulere og støtte tiltak for universell utforming og bidra til gjennomføring av tiltak i handlingsplanen for universell utforming.

Av bevilgningen på posten foreslås 10,8 mill. kroner til ordningen for tilskudd til universell utforming, som forvaltes av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Formålet med tilskuddsordningen er å utvikle og styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunns kvalitet og bedre livskvalitet og likestilling for personer med funksjonsnedsettelse.

En oversikt over særskilte mottakere som mottar tilskudd fra posten er gitt under vedlegg 2.

Post 72 Funksjonshemmedes levevilkår og livskvalitet

Bevilgningen på posten skal finansiere tilskuddsordningen Tiltak for å bedre levekårene og livskvaliteten til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Tiltak som er direkte rettet mot å bedre levekårene og livskvaliteten for personer med

nedsatt funksjonsevne kan få støtte gjennom ordningen.

For en presentasjon av hovedelementene i tilskuddsordningen vises det til Prop. 1 S (2021–2022) Kulturdepartementet.

Innenfor rammen av bevilgningen er det foreslått satt av 16,7 millioner i tilskudd til Stiftelsen HELT MED og deres arbeid med sysselsetting av personer med utviklingshemming i ordinært arbeidsliv. Samlet foreslås det et tilskudd på 17,2 mill. kroner til stiftelsen i 2025, jf. omtale under post 21 ovenfor.

Rapport 2023

Rapporten omfatter arbeid for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse. Rapporten omfatter også arbeid for universell utforming, med vekt på et samfunn der alle kan delta. Internasjonalt arbeid er også inkludert. Departementets samlede vurdering er at måloppnåelsen og fremdriften på feltet er tilfredsstillende.

Færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv

Et samfunn for alle

Strategien for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020 – 2030 *Et samfunn for alle* ble lagt fram i 2018. Handlingsplanen for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse: *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter* som ble lansert i 2019, følger opp strategien og gjelder for perioden 2020 – 2025. Bufdir samordner og koordinerer oppfølgingen av handlingsplanen på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet.

Inkorporering av FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Regjeringen legger CRPD til grunn for arbeidet for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse og vil inkorporere konvensjonen i norsk lov. I desember 2022 satte regjeringen ned et juridisk ekspertutvalg for å utrede hvordan CRPD skal innlemmes i norsk lov. Utvalget fikk i mandat å utrede konsekvensene av å inkorporere CRPD i norsk lov og gi en anbefaling om hvordan konvensjonen bør inkorporeres. I henhold til mandatet skulle utvalget særskilt vurdere inkorporering i menneskerettsloven. Utvalget avga sin rapport 15. januar 2024. Utvalget er ikke enstemmig i sin anbefaling. Flertallet på to medlemmer anbefaler å inkorporere konvensjonen i menneskerettslo-

ven. Mindretallet på ett medlem mener at konvensjonen ikke bør inkorporeres, subsidiært at konvensjonen inkorporeres i likestillings- og diskrimineringsloven.

CRPD-prosjektet

Et viktig tiltak i regjeringens handlingsplan *Et samfunn for alle – Likestilling, demokrati og menneskerettigheter* er å øke kunnskapen om og gjennomføringen av CRPD i norske kommuner. I 2023 fikk alle landets statsforvaltere oppdrag om å bidra til å øke kompetansen om CRPD i eget embete og i kommunene under statsforvalterens område.

Til støtte for arbeidet med å øke kompetansen i kommunene har Bufdir laget en veileder om konvensjonen som beskriver kommunenes ansvar for å sikre menneskerettighetene, hvordan konvensjonen skal tolkes, og gir konkrete råd om hvordan kommunene kan ivareta rettighetene i de enkelte artiklene. I 2023 lanserte direktoratet e-læring for kommunene om CRPD.

Kunnskapsarbeid

Kunnskap om status er viktig for å utvikle og prioritere regjeringens innsatser og tiltak. I 2023 har Bufdir omstrukturert kunnskapssidene om status for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse med tanke på å synliggjøre oppnåelse av rettigheter etter CRPD. Kunnskapssidene vil også danne grunnlag for å identifisere fremtidige kunnskapsbehov.

Aktivitets- og redegjørelsespliktene (ARP)

Bufdir drifter ressursider med veiledning og maler om aktivitets- og redegjørelsespliktene. Sidene er utviklet for å hjelpe offentlige myndigheter og arbeidsgivere i arbeidet de gjør med å fremme likestilling og hindre diskriminering i virksomhetene sine. For mer informasjon om Bufdirs arbeid med ARP i 2023, se omtale under kap. 351, Tilskudd for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse

Interessepolitisk arbeid

Målet med tilskuddsordningen til funksjonshemmedes organisasjoner er å styrke muligheten for frivillige og landsomfattende organisasjoner for personer med funksjonsnedsettelse til å jobbe mot diskriminering og for likestilling av personer

med funksjonsnedsettelse i samfunnet. Det ble tildelt 248,5 mill. kroner i 2023.

13 organisasjoner og to paraplyorganisasjoner fikk tildelt driftstilskudd. Syv organisasjoner mottok tilskudd etter øremerking.

Som følge av koronapandemien ble det besluttet å tilføye midlertidige bestemmelser for tilskuddsårene 2022 og 2023 i forskriften. For tilskuddsåret 2023 kunne organisasjonene selv velge om de ville benytte 2019 eller 2021 som grunnlagsår. Fra og med tilskuddsåret 2024 går tilskuddsordningen tilbake til at grunnlagsåret skal være to år før tilskuddsåret.

Bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse

I 2023 ble det bevilget til sammen 31,1 mill. kroner for å bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse. Prioritert ble tiltak som bidrar til inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i utdanning, arbeid, kultur/idrett, og tiltak som bidrar til kunnskap om og bevisstgjøring rundt CRPD. Bufdir mottok 78 søknader i 2023. Av de mottatte søknadene ble 20 innvilget. 4,5 mill. kroner var i 2023 bundet opp i ni tidligere innvilgede prosjekter som går over flere år.

Som følge av koronapandemien ble det besluttet å tilføye midlertidige bestemmelser for tilskuddsårene 2022 og 2023 i forskriften. For tilskuddsåret 2023 kunne organisasjonene selv velge om de ville benytte 2019 eller 2021 som grunnlagsår. Fra og med tilskuddsåret 2024 går tilskuddsordningen tilbake til at grunnlagsåret skal være to år før tilskuddsåret.

Fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse

I 2023 ble det bevilget 25,7 mill. kroner til fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Målet er å gi det sivile samfunnet ved frivillige organisasjoner og stiftelser mulighet til å arrangere gode ferie- og fritidstiltak for personer med funksjonsnedsettelse. Bufdir mottok 183 søknader i 2023, og innvilget 95 søknader.

Under ordningen prioriteres sommerleir i regi av organisasjoner som er godkjente under regelverket for Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner. I 2023 ble det bevilget tilskudd til deltakelse på ulike fritidsaktiviteter for 6 648 personer med funksjonsnedsettelse. Av disse var 3 584 under 26 år. 5 080 ledsagere/hjelpere bisto ved gjennomføring av prosjektene.

Fremme universell utforming på de områdene utfordringene er størst

Handlingsplan for universell utforming

Handlingsplanen for universell utforming for perioden 2021-2025 med tittelen *Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet samfunn*, ble lagt fram i august 2021. Bufdir samordner og koordinerer oppfølgingen av handlingsplanen på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskudd til Kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming

Formålet med tilskuddsordningen er å utvikle og styrke gjennomføringen av universell utforming som samfunnskvalitet, og bedre livskvalitet og likestilling for personer med funksjonsnedsettelse. I 2023 ble det i hovedutlysningen tildelt tilskudd til 36 mottakere. Det ble bevilget til sammen 15,2 mill. kroner, hvorav om lag 5 mill. kroner er tildelt

UnIKT-prosjekter. I tillegg utlysningen rettet mot kommuner i KS-nettverket for universell utforming innvilget Bufdir 15 søknader. Det ble bevilget om lag 3 mill. kroner.

Fremme likestilling og hindre diskriminering gjennom internasjonalt samarbeid

Statspartsmøte for partene til FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

Det 16. statspartsmøtet i forbindelse med FN konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne ble gjennomført i New York i perioden 13.-15. juni 2023. Hovedtema var harmonisering av nasjonale strategier og retningslinjer i tråd med CRPD. I forbindelse med statspartsmøtet arrangerte Norge og Sverige et felles sidearrangement med tittelen *Promote democratic Participation, ensure inclusive elections*.

Kap. 353 Likestillings- og diskrimineringsombudet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2023	Saldert budsjett 2024	Forslag 2025
50	Basisbevilgning	51 330	53 380	55 400
	Sum kap. 353	51 330	53 380	55 400

Innledning

Håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet består av Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) som er et veilednings- og pådriverorgan, og Diskrimineringsnemnda som er et lavterskeltilbud for behandling av diskriminerings saker.

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. LDO er administrativt underlagt Kultur- og likestillingsdepartementet. Formål og oppgaver fremgår av diskrimineringsombudsloven. Ombudet skal arbeide for å fremme reell likestilling og hindre diskriminering på alle samfunnsområder på grunnlag av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder. Ombudet skal også arbeide for å fremme likebehandling i arbeidslivet, uavhengig av politisk syn og medlemskap i arbeidstakerorganisasjon.

Ombudet skal være en aktiv pådriver for mer likestilling i samfunnet. Ombudet skal gi informasjon, støtte og veiledning om likestillingsregelverket, og følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Ombudet skal videre føre tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis er i samsvar med forpliktelsene Norge har etter FNs kvinnekongresskonvensjon (CEDAW), rasediskrimineringskonvensjonen (CERD) og konvensjonen for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

Mål og strategier for 2025

Regjeringens mål er et sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestilling- og diskrimineringsområdet. Målet er videre å sikre at enkeltpersoner får god og rettssikker veiledning i klagesaker. Dette innebærer blant annet at ombudet i samarbeid med Diskrimineringsnemnda utvikler gode

veiledningsrutiner og et godt system for samarbeid om veiledning i klagesaker.

Ombudet skal gi god, effektiv og relevant veiledning i spørsmål om diskriminering, og sikre at enkeltpersoner får hjelp. Videre skal de veilede enkeltpersoner om hvordan man kan fremme en klagesak for Diskrimineringsnemnda.

Likestillings- og diskrimineringsombudet skal følge opp aktivitets- og redegjørelsesplikten. Både Likestillings- og diskrimineringsombudet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er gitt roller for å veilede og følge opp arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten.

Budsjettforslag 2025

Post 50 Basisbevilgning

Bevilgningen på posten skal dekke driftsutgiftene i Likestillings- og diskrimineringsombudet.

Rapport 2023

Rapporten omfatter Likestillings- og diskrimineringsombudets aktivitet som et veilednings- og pådriverorgan på likestillings- og diskrimineringsområdet. Samlet sett vurderer departementet at målene for bevilgningen til Likestillings- og diskrimineringsombudet under kap. 353 er innfridd.

I 2023 mottok ombudet totalt 2 406 forespørsler om veiledning, to saker færre enn i 2022. Om lag 50 pst. av henvendelsene dreier seg om arbeidsliv. Fordelt på diskrimineringsgrunnlag ligger nedsatt funksjonsevne på topp med 23 pst., kjønn (inkludert graviditet og foreldrepermisjon) 21 pst. og etnisitet 13 pst.

Seksuell trakassering

Innsats mot seksuell trakassering har vært et av hovedsatsingsområdene til ombudet i 2023. Ombudet har blant annet en samarbeidsavtale med Arbeidstilsynet om arbeidet med *sette-strek-kampanjen*. LDO har også opprettet en samarbeidsavtale med Sjøfartsdirektoratet og organisasjonene i fiskerinæringen i arbeidet mot seksuell trakassering.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten

I 2023 fikk LDO 50 veiledningssaker som gjaldt ARP, mot 134 i 2022. I 2023 gjennomførte ombudet en stor gjennomgang av likestillingsredegjørelsene etter likestillings- og diskrimineringsloven § 26 a. Arbeidet ble gjort i samarbeid med Likestillings-senteret på Hamar, Senter for likestilling i Agder og Likestillingssenteret KUN i Steigen, Nordland. Totalt 24 virksomheter fra helsesektoren, kommuner og hjørnestensbedrifter ble gjennomgått. Ombudet klaget likestillingsredegjørelsen fra politiet inn for Diskrimineringsnemnda i mars 2023. Saken er ennå ikke behandlet av nemnda.

I 2023 har ombudet videreført arbeidet med lønnskartlegging i egen virksomhet. Likestillings- og diskrimineringsombudet utviklet i 2021 en metode for kartlegging av lønn, de brukte samme mal for denne kartleggingen i 2023.

Ombudet har også fortsatt arbeidet med å styrke sin kompetanse om hvordan offentlige myndigheter etterlever aktivitets- og redegjørelsesplikten i praksis.

Del III
Andre saker

5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd

5.1 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd – totalt

Fordelingen av overskuddet fra spillevirksomheten i Norsk Tipping AS er regulert i lov 18. mars 2022 nr. 12 om pengespill (pengespilloven). Midler fra Norsk Tippings overskudd omtales som spillemidler.

Fordelingen av Norsk Tippings overskudd er regulert i § 12. Overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler fordeles etter forskrift om fordelingen. Minimum 0,5 pst. av Norsk Tippings overskudd settes av til tiltak mot spilleproblemer. Ved behov settes det av midler til annen egenkapital. Deretter fordeles 6,4 pst. av resten av overskuddet til helse- og rehabiliteringsformål. Det gjenværende beløpet fordeles med 64 pst. til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner.

Årsresultatet til Norsk Tipping AS i 2023 til fordeling i 2024 var 7 087 mill. kroner. Dette er 505 mill. kroner mer enn det som ble fordelt til formålene i 2023. Grasrotandelen, jf. pengespilloven § 13 inngår i årsresultatet.

5.2 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til kulturformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til kulturformål er 18 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Hovedfordelingen av spillemidler til kulturformål fastsettes i Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt. Overskuddet i 2023 til kulturformål i 2024 var 1 047,1 mill. kroner. Fordelingen for 2024 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 3. mai 2024.

Tabell 5.1 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2024

Tiltak	(i 1 000 kr) Fordeling 2024
Den kulturelle skolesekken	350 000
Frifond	210 000
Regionale kulturbygg – desentralisert ordning	86 250
Kulturrom	65 000
Bibliotektiltak	54 700
Nasjonale musikkorganisasjoner	32 100
Amatørteatertiltak	31 600
Museumstiltak	27 250
Instrumentfondet	20 000
Leselyststrategi og litteratur	15 300
Tilskudd til barne- og ungdomstiltak	15 265
Arkivtiltak	15 000
UKM – Ung Kultur Møtes	14 350

Tabell 5.1 Fordeling av spilleoverskuddet til kulturformål 2024

Tiltak	(i 1 000 kr)
Tiltak	Fordeling 2024
Ungdom og Fritid	13 800
Inkludering i kulturliv	13 000
Aktivitetsmidler for kor	12 700
Scenekunsttiltak	10 000
Tilskuddsordning for korps og orkester	10 000
Folkeakademienes Landsforbund	9 370
Krafttak for sang	8 610
Kulturstøtta	4 280
Ordninger for kordirigenter	3 450
Norske kirkeakademier	2 300
Tiltak ifm. kulturfrivillighetsstrategi	1 500
Midler til fordeling senere i 2024	21 258
Sum	1 047 083

Departementet er gitt fullmakt til å disponere ufordelte midler, ikke utbetalte midler og opptjente renter av innestående spillemidler til kulturformål.

Nedenfor følger omtale av tiltakene det er tildelt midler til i 2024, jf. tabellen over.

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) er en nasjonal ordning som sørger for at alle skoleelever i Norge får oppleve profesjonell kunst og kultur hvert år. DKS er et samarbeid mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, og alle fylkeskommunene og kommunene i landet.

Tilskuddet til Den kulturelle skolesekken (DKS) forvaltes av Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge, heretter Kulturtanken. Tilskuddet fordeles videre til fylkeskommuner og kommuner i DKS-ordningen etter en fordelingsnøkkel som tar hensyn til elevtall i grunnskole og videregående skole, geografiske avstander og infrastruktur.

Kulturtanken har i enighet med fylkeskommunene tatt ansvar for å forhandle og inngå avtaler med opphavsrettsorganisasjoner for hele DKS-ordningen. Kostnadene til vederlag, og en del av kostnadene til markeder og visningsarenaer dekkes av DKS-tilskuddet. Det resterende, dvs. mes-

teparten av tilskuddsmidlene til DKS fordeles videre til fylkeskommunene og kommunene.

De nasjonale målene for DKS, som Stortinget sluttet seg til i behandling av Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*, jf. vedtak av 8. juni 2021 i sak 29, videreføres.

Frifond

Formålet med Frifond er å stimulere barn og unges lokale aktivitet og deltakelse, og å bedre rammebetingelsene for frivillige organisasjoner og gruppers medlemsbaserte virke på lokalt nivå. Frifondmidlene skal nå ut til et bredt spekter av organisasjoner, frittstående grupper og foreninger med ulike formål og aktivitetsgrunnlag.

Departementet gir tilskudd til paraplyorganisasjonene Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) og Norsk musikkråd, som fordeles midlene videre til lokal aktivitet gjennom Frifond. Den største andelen av midlene fordeles gjennom ordningen Frifond organisasjon til lokale lag gjennom sentralledet til landsdekkende, frivillige og demokratiske organisasjoner med barne- og ungdomsaktivitet. I tillegg fordeles paraplyorganisasjonene midler direkte til frittstående grupper i ordningene Frifond barn og unge, Frifond musikk og Frifond teater.

Regionale kulturbygg

Desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg gir tilskudd til kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur. Midlene kan benyttes til nybygg, ombygging og modernisering av kulturbyggene, men ikke til vedlikehold eller drift. Midlene fordeles til fylkeskommunene etter en nærmere fastsatt fordelingsnøkkel. Søknader fremmes gjennom kommunen der bygget skal ligge. Tilskudd kan utgjøre inntil 1/3 av godkjente prosjektkostnader for kulturbygget.

Kulturrom

Tilskuddet til Kulturrom går til øvingslokaler og gode tekniske vilkår for fremføring av musikk, dans og teater over hele landet. Kulturrom fordeles tilskudd på to områder; Teknisk utstyr til kulturrom og Bygg og utbedring av kulturrom.

Bibliotektiltak

Nasjonalbiblioteket forvalter prosjekt- og utviklingsmidler som skal stimulere til utvikling av norske folke- og fagbibliotek. Midlene skal gå til oppfølging av tiltak i nasjonal bibliotekstrategi, blant annet for å skape gode leselestiltak og litteraturformidling i bibliotek rettet mot barn og unge i hele landet. Midlene skal også nyttes til utvikling og drift av infrastruktur og fellestjenester for alle bibliotek i regi av Nasjonalbiblioteket, jf. omtale under Del II, kap. 326.

Nasjonale musikkorganisasjoner

Norsk musikkråd videreforder tilskudd gjennom ordningen Nasjonale musikkorganisasjoner. Ordningen sikrer drift av og aktiviteter i frivillige, demokratiske nasjonale musikkorganisasjoner i hele landet.

Amatørteatertiltak

Kulturdirektoratet forvalter midler til tilskuddsordninger på amatørteaterfeltet, både en driftstilskuddordning og ordninger for aktivitet, herunder ordningen Historiske spel.

Museumstiltak

Kulturdirektoratet forvalter midlene som er avsatt til museumsfeltet. Midlene fordeles til sikringstil-

tak samt utviklingsprogrammer for museumssektoren. Programmene skal stimulere til kompetanseheving, samordning og metodeutvikling i museene. For perioden 2024–2026 utlyses både et treårig program og et årlig program med ulikt tema for hvert år. Titlene på programmene for denne perioden er:

- Aktiv samhandling – treårige prosjekter
- Tilgjengelige museer – ettårig program for 2024

Instrumentfondet

Instrumentfondet er en tilskuddsordning for kjøp av instrumenter for skolekorps og orkester. Formålet med ordningen er å stimulere til rekruttering og inkludering i barne- og ungdomsorkester, samt å gi orkestrene mulighet til å anskaffe kvalitetsinstrumenter av mer varig karakter. Norges Musikkorps Forbund og De Unges Orkesterforbund (UNOF) fordeler midler gjennom Instrumentfondet.

Leselyststrategi og litteratur

Midlene skal nyttes til tiltak i regjeringens leseleststrategi 2024–2030. Dette skal bidra til å få flere til å lese og gjøre litteraturen mer tilgjengelig for folk i hele landet. Gjennom arbeidet ønsker regjeringen å skape en kultur for lesing, slik at lesing blir noe som kan gi glede gjennom hele livet.

Tilskudd til barne- og ungdomstiltak

Kulturtanken har fra 2024 overtatt forvaltningen av flere enkeltstående tilskudd til navngitte mottakere som tidligere lå på statsbudsjettets kap. 325, post 78. Disse mottakerne får nå tilskudd av spillemidler til kulturformål. Det er ellers gitt enkeltstående tilskudd til Filmveksthuset Tvibit, Spillhuset Bergen og inkluderingsprosjekt ved Kulturhjerter. En liten del av det avsatte beløpet går til markeder og visningsarenaer ifm. Den kulturelle skolesekken.

Arkivtiltak

Arkivverket forvalter tilskudd til prosjekter og utviklingstiltak på arkivfeltet. Tilskuddene skal gå til enkeltprosjekter, til landsomfattende eller regionale samarbeidstiltak og til utvikling av fellesløsninger.

UKM – Ung Kultur Møtes

Tilskuddet til UKM Norge blir finansiert av spillemidler til kulturformål. Det lå tidligere på kap. 325, post 78. UKM er et breddetiltak med åpne møteplasser for ung kultur som stimuler og synliggjør ungdomskultur lokalt, regionalt og nasjonalt. Gjennom UKM får ungdom bruke kunst, kultur og kreativitet til å ytre seg, utøve, medvirke og lære.

Ungdom og Fritid

Tilskuddet til Ungdom og Fritid skal fordeles videre til de lokale medlemsklubbene etter søknad gjennom Ungdom og Fritids Fond. Bidraget skal brukes til å styrke ungdommers egne initiativer og aktiviteter, slik at flere skal ha tilgang til et fritidstilbud uten kostnader. I tillegg til fondsmidler, får Ungdom og Fritid tilskudd til arbeidet med datakultur.

Inkludering i kulturliv

Kulturtanken fordeler midler gjennom tilskuddsordningen Tilskudd for inkludering i kulturliv. Formålet med tilskuddsordningen er å gi barn og unge mulighet til å delta i felles kulturaktiviteter på tvers av blant annet kjønn, etnisitet, funksjonshindringer, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted.

Sang og kor

Spillemidler til sang og kor fordeles til Norges Korforbund til Aktivitetsmidler for kor, til Krafftak for sang og til Foreningen norske kordirigenter til ordninger for kordirigenter.

Scenekunsttiltak

Kulturdirektoratet forvalter midlene til scenekunsttiltak gjennom

- ordninger i Norsk kulturfond som ivaretar etablering av nye formidlings- og visningsarenaer for scenekunst
- ordninger i Norsk kulturfond som ivaretar formidling, gjestespill og arrangørstøtte på scenekunstheltet
- ordningen for tidsskrift og kritikk i Norsk kulturfond

Talent Norge får tilskudd til talentutviklingsprogrammet Scenekunstløftet.

Tilskuddsordning for korps og orkester

Det er opprettet en tilskuddsordning for korps og orkester, for at flere barn og unge skal delta. Ordningen administreres av Norsk musikkråd. Midlene fordeles lokalt, til tiltak som kan bidra til rekruttering og inkludering. Hvilke tiltak som skal motta midler avgjøres i et samarbeid mellom lokale, regionale og nasjonale musikkorganisasjoner. Tilskuddet fordeles i tråd med antall barn og unge (6–19 år) i hver fylkeskommunene.

Akademier

Folkeakademienes Landsforbund og Norske kirkeakademier mottar tilskudd av spillemidler til arbeidet med kunnskap og kulturopplevelser i vid forstand.

Kulturstøtta

Kulturstøtta er en ordning for prosjekttilskudd til nye kulturprosjekter i barne- og ungdomsorganisasjoner. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner fordeler midlene.

Tiltak ifm. Kulturfrivillighetsstrategi

Tilskuddene ifm. *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)* bidrar til å skape et mangfoldig og levende kulturliv i hele landet.

De Unges Orkesterforbund har fått et tilskudd til Orkesteråret 2024. Arrangementet skal bidra til å øke kunnskap og rekruttere flere barn og unge til orkester over hele landet. Det er også gitt tilskudd til Kulturalliansen, til kartlegging av lokaler til kulturfrivilligheten.

Midler til senere fordeling

I hovedfordelingen 2024 ble det avsatt midler til senere fordeling. Disse midlene vil, etter nærmere vurdering fordeles på ulike tiltak innenfor kulturformål.

5.2.1 Overskuddet til kulturformål i 2025

Prognosen fra Norsk Tipping AS i august 2024 tilsier et årsresultat på 7 825 mill. kroner, en økning på 738 mill. kroner fra årsresultatet i 2023. Beløpet som fordeles til kulturformål i 2025 kan bli 1 162 mill. kroner, en økning på 115 mill. kroner fra 2024.

Fordelingen av spilleoverskuddet til kulturformål i 2025 vil bli fastsatt i Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt og regnskapet for 2024 er godkjent.

5.3 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til idrettsformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til idrettsformål er 64 pst. av Norsk

Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål fastsettes i Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt. Overskuddet i 2023 til idrettsformål i 2024 var 3 723 mill. kroner. Fordelingen for 2024 ble fastsatt ved kongelig resolusjon 3. mai 2024.

Tabell 5.2 Fordeling av spilleoverskuddet til idrettsformål 2024

Tiltak	(i 1000 kr)
Tiltak	Fordeling 2024
Idrettsanlegg i kommunene ¹	1 868 398
Løypetiltak i fjellet og overnattingshytter	32 000
Utstyr	35 000
Nasjonalanlegg	89 901
Spesielle anlegg	385
Forsknings- og utviklingsarbeid	39 814
Antidopingarbeid mv.	61 465
Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag	33 500
Friluftstiltak for barn og ungdom	46 000
Egenorganisert fysisk aktivitet	14 000
Arrangementstilskudd	15 000
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	870 000
Tilskudd til lokale lag og foreninger	485 000
Mangfold og inkludering	2 500
Ekstrainnsats for deltakelse i idrettslag	130 000
Sum	3 722 963

¹ I tillegg ble det brukt 18 mill. kroner av disponible midler, slik at det ble fordelt 1 886 398 000 kroner til idrettsanlegg i kommunene i 2024.

Departementet er gitt fullmakt til å disponere ufordelte midler, ikke utbetalte midler og opp-tjente renter av inntærende spillemidler til idrettsformål. Det er gitt tilskudd av slike midler til ulike tiltak i 2024.

Nedenfor følger omtale av tiltakene det er til-delt midler til i 2024, jf. tabellen over.

Idrettsanlegg – tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Idrettsanlegg i kommunene

Statens viktigste virkemiddel for å bidra til idrett og fysisk aktivitet for alle er tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg. Tilskuddene delfinansierer bygging av anlegg for organisert idrett, friluftsliv og annen egenorganisert aktivitet, fra større konkurranseanlegg til mindre

anlegg i barn og unges nærmiljø. Barn og unge (6–19 år) er hovedmålgruppen. Tilskuddene skal også legge til rette for at personer med funksjonsnedsettelse kan delta på lik linje med andre, og at inaktive kan komme i gang med aktivitet.

Det er fylkeskommunene som foretar detaljfordelingen av tilskudd til idrettsanleggene i kommunene. Som hovedregel kan det søkes om tilskudd på inntil 1/3 av godkjent kostnad til bygging og rehabilitering av ordinære anlegg.

Løpetiltak i fjellet og overnattingshytter

Det gis tilskudd til bygging og rehabilitering av overnattingshytter i fjellet, i lavlandet og ved sjøen. I tillegg gis det tilskudd til løpetiltak i fjellet, bl.a. opparbeiding og remerkning av løyper og tilskudd til broer mv. Den Norske Turistforening (DNT), Friluftsrådenes Landsforbund og Norsk Friluftsliv har ansvar for fordelingen av tilskuddene.

Utstyr

Det gis tilskudd til utstyr via Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF), både til den ordinære utstyrsordningen, hvor særforbundene kan søke om tilskudd til godkjent utstyr og til en egen ordning for rekrutteringsutstyr for personer med funksjonsnedsettelse.

I tillegg gis det tilskudd til utstyr via Norges Bilsportforbund.

Nasjonalanlegg/spesielle anlegg

Nasjonalanlegg skal brukes til presentasjon av internasjonal eliteidrett og skal kunne være arenaer for internasjonale mesterskap og konkurranser i Norge. Det er videre et mål at nasjonalanleggene skal fungere som sentre for de respektive særidrettene. Tilskudd gis til investeringer i form av utbygging, ombygging eller rehabilitering. I 2024 er det avsatt midler til Hafjell (alpine tekniske disipliner), Vikingskipet (skøyter), Kvitfjell (alpine fartsdisipliner) og Ullevaal Stadion (fotball).

Tilskudd til spesielle anlegg gis etter særskilt vurdering fra departementet. I 2024 er det avsatt midler til Toppidrettssenteret.

Forsknings- og utviklingsarbeid

Idrettsforskning er en forutsetning for en kunnskapsbasert utvikling på idrettsområdet og for

den statlige idrettspolitikken. Avsetningen skal blant annet dekke tilskudd til fire forskningssentre: Senter for idrettsskadeforskning og Forskningssenter for barne- og ungdomsidrett ved Norges idrettshøgskole og Senter for idrettsanlegg og teknologi og Senter for toppidrettsforskning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Tilskudd til drift og utvikling av Anleggsregisteret, som forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet, og Gode idrettsanlegg, som forvaltes av NTNU, dekkes også av avsetningen til forsknings- og utviklingsarbeid.

Spesielle aktiviteter

Antidopingarbeid mv.

Det avsettes blant annet midler til nasjonalt og internasjonalt antidopingarbeid, som tilskudd til Stiftelsen Antidoping Norge (ADNO), til Norges laboratorium for dopinganalyse og Norges bidrag til World Anti-Doping Agency (WADA).

Gjennom UNESCOs antidopingkonvensjon (International Convention against Doping in Sport) og Europarådets antidopingkonvensjon (The Anti-Doping Convention) har Norge internasjonale forpliktelser på antidopingområdet.

Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag

Det fordeles midler til tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag. Ordningen skal bidra til å inkludere nye grupper i idrettslagenes aktivitets tilbud ved å motvirke økonomiske og kulturelle barrierer som hindrer deltakelse. Midlene skal gå til tiltak for barn og ungdom med innvandrerbakgrunn, særlig jenter, og barn og ungdom fra familier med lav betalingsevne.

I tillegg fordeles midler til tiltak innenfor paraidrett (idrett for personer med funksjonsnedsettelse), blant annet til arrangementer. Det gis også tilskudd til opprettholdelse og videreføring av tradisjonelle samiske idrettsaktiviteter.

Friluftstiltak for barn og ungdom

Friluftsliv, særlig i form av lavterskeltilbud i nærområdene, er viktig for å nå mål om redusert inaktivitet. Tilskuddet skal primært stimulere barn og ungdom mellom 6 og 19 år til å drive friluftsliv.

Mesteparten av midlene til friluftstiltak for barn og ungdom fordeles til Norsk Friluftsliv og Friluftsrådenes Landsforbund og går bl.a. til nærmiljøanlegg, friluftsskoler, friluftsdager, Barnas

turlag og bynært friluftsliv. Det gis også tilskudd til Stolpejakten.

Egenorganisert fysisk aktivitet

Selv om det er et mål at flest mulig skal få muligheten til å delta i idrettsaktivitet, vet vi at ikke alle ønsker å drive med organisert idrett. Det er viktig å legge til rette for aktivitet også for denne gruppen. Det fordeles midler gjennom tilskuddsordningen Frifond barn og unge til slik aktivitet. Barn og ungdom som driver egenorganisert fysisk aktivitet utenfor rammene av den organiserte idretten, kan søke om tilskudd til aktiviteten sin fra denne ordningen.

Det gis også tilskudd til Tverga, ressursenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge. Senteret skal legge til rette for aktivitet i hele landet og ivareta interessene for barn og unge som står utenfor den organiserte idretten. Tverga skal også gi bistand og fremme kunnskap og kompetanse om egenorganisertes erfaringer og behov.

Arrangementstilskudd

Dette er en tilskuddsordning der aktører med begrensede kommersielle inntektsmuligheter kan søke om tilskudd til å arrangere europa- eller verdensmesterskap for senior innenfor idrett eller fysisk aktivitet. Ordningen er forbeholdt frivillige, medlemsbaserte organisasjoner eller arrangementsselskap som er majoritetseid av slike organisasjoner og som kan dokumentere at de oppfyller nærmere oppsatte kriterier.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF)

Statens overordnede mål for tilskuddet til NIF er å

- bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig, medlemsbasert organisasjon
- bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon og til at idrettslagene er arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap

Tilskuddet til NIF skal bidra til at norsk idrett har gode og stabile rammebetingelser som gir grunnlag for et godt og omfattende aktivitetstilbud. Det er idrettslagenes aktivitetstilbud som i første rekke legitimerer tilskuddet.

Det statlige tilskuddet for 2024 skal bidra til å bygge ned barrierer mot deltakelse og forsterke arbeidet med å redusere og begrense økonomiske

og andre hindringer for idrettsdeltakelse. NIF har et spesielt ansvar for å legge til rette for deltakelse for alle, uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller kulturell, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. NIF skal arbeide aktivt med å forebygge rasisme, seksuell trakassering og overgrep i idretten. Arbeidet mot spiseforstyrrelser og kroppspress i idretten skal prioriteres.

NIF formulerer selv konkrete mål og prioriteringer for bruken av spillemidler innenfor de fire tilskuddspostene, grunnstøtte til NIF sentralt og regionalt, grunnstøtte til særforbund, tilskudd til barn, ungdom og bredde og tilskudd til toppidrett. Målene og prioriteringene skal reflektere behovene blant medlemmer og medlemsorganisasjoner.

Tilskudd til lokale lag og foreninger

Tilskudd til lokale lag og foreninger, også kalt lokale aktivitetsmidler (LAM), er midler til lokalidretten i Norge. Midlene går i sin helhet ut til idrettslag og foreninger og skal bidra til økt aktivitetstilbud og til å holde kostnadene i lagene nede. LAM-ordningen er en grunnstøtteordning som gir store rom for lokale tilpasninger og prioriteringer.

Mangfold og inkludering

Det gis tilskudd til områdesatsing i Oslo, delprogram nærmiljø – tiltak som bidrar til fysisk aktivitet og idrett. Midlene er opprinnelig avsatt til satsingen i Oslo indre øst, men Oslo kommune kan benytte tilskuddet innenfor andre områdesatsinger i Oslo ved behov.

Ekstrainnsats for deltakelse – deltakelse i idrettslag

Denne ekstrainnsatsen skal bidra til at alle barn og ungdom (6–19 år) får like muligheter til å delta i medlemsbaserte lag og foreninger som driver idrett eller fysisk aktivitet. Midlene fordeles over hele landet til geografiske områder der de sosio-økonomiske forskjellene er store. Fordelingen er basert på SSBs statistikk for antall og andel barn i familier med vedvarende lavinntekt. Midlene skal bidra til å holde foreldrebetalingen og aktiviteter som er kostnadsdrivende nede.

5.3.1 Overskuddet til idrettsformål i 2025

Prognosen fra Norsk Tipping AS i august 2024 tilsier et årsresultat på 7 825 mill. kroner, en økning på 738 mill. kroner fra årsresultatet i 2023. Beløpet

som fordeles til idrettsformål i 2025 kan bli 4 131 mill. kroner, en økning på 408 mill. kroner fra 2024.

Fordelingen av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2025 vil bli fastsatt i Kongen i statsråd etter at generalforsamlingen i Norsk Tipping AS er avholdt og regnskapet for 2024 er godkjent.

5.4 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 5 framgår det at fordelingen til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner er 18 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–4.

Midlene til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Fordelingen til organisasjonene følger av forskrift 5. desember 2022 nr. 2123 om tilskudd til

samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. Tre beredskapsorganisasjoner mottar en andel av samlet tilskudd, uten søknad – Røde Kors 31,6 pst., Redningsselskapet 19,5 pst. og Norsk Folkehjelp 2,4 pst. Øvrige landsdekkende organisasjoner som fyller kriterier i henhold til forskriften kan søke om tilskudd fra resten av beløpet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner.

Ordningen skal bidra til å trygge viktige samfunnsoppgaver på områdene helse, sosiale tjenester, krisehjelp, støttearbeid, natur- og miljøvern og dyrevern, i tillegg til å sikre at sentrale rednings- og beredskapsoppgaver videreføres.

Overskuddet fra Norsk Tipping i 2023 til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2024 var 1 047,1 mill. kroner. I tillegg er det benyttet 11,1 mill. kroner av opptjente renter fra tidligere år, slik at det totale beløpet til fordeling i 2024 er 1 058,2 mill. kroner.

Tabell 5.3 Fordeling av spilleoverskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2024

Tiltak	(i 1 000 kr)
Fordeling 2024	
Norges Røde Kors	334 396
Redningsselskapet	206 352
Norsk Folkehjelp	25 397
Andre organisasjoner som kan søke midler i ordningen	492 069
Sum	1 058 214

5.4.1 Overskuddet til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2025

Prognosen fra Norsk Tipping AS i august 2024 tilsier et årsresultat på 7 825 mill. kroner, en økning på 738 mill. kroner fra årsresultatet i 2023. Beløpet som fordeles til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2025 kan bli 1 162 mill. kroner, en økning på 115 mill. kroner fra 2024.

5.5 Fordelingen av Norsk Tippings overskudd til helse- og rehabiliteringsformål

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 4 framgår det at fordelingen til helse- og rehabiliteringsformål er 6,4 pst. av Norsk Tippings overskudd etter fordeling som fastsatt i nr. 1–3.

Midlene til helse- og rehabiliteringsformål fordeles av Stiftelsen Dam. Stiftelsen mottar en tredjedel av forventet overskudd fra Norsk Tipping til helse- og rehabiliteringsformål som forskudd i januar. Resten av beløpet overføres i mai, når kongelig resolusjon om fordelingen er vedtatt.

Spillemidlene til helse- og rehabiliteringsformål går til forskning og helseprosjekter, drevet fram av frivillige helseorganisasjoner, som skal gi bedre helse gjennom deltakelse, aktivitet og mestring for den norske befolkningen.

Norsk Tippings overskudd i 2023 til helse- og rehabiliteringsformål i 2024 var 397,8 mill. kroner.

5.6 Fordelingen av overskudd fra Norsk Tippings bingoterminaler

Overskuddet fra Norsk Tippings bingoterminaler fordeles i tråd med kapittel 11 i forskrift 17.

november 2022 nr. 1978 om pengespill. Forskriften er fastsatt av departementet.

Overskuddet i 2023 til fordeling i 2024 var 42,3 mill. kroner.

5.7 Fordelingen til tiltak mot spilleproblemer

I pengespilloven § 12 første ledd nr. 2 framgår det at minst 0,5 pst. av Norsk Tippings overskudd settes av til tiltak mot spilleproblemer.

Av Norsk Tippings overskudd i 2023 ble det avsatt 35,4 mill. kroner til tiltak mot spilleproblemer.

Midlene til tiltak mot spilleproblemer fordeles til forskning, informasjon, forebygging og behandling i tilknytning til spilleavhengighet. Midlene går til tiltak i regi av blant annet Medietilsynet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Helsedirektoratet og Norges forskningsråd.

5.8 Grasrotandelen

I pengespilloven § 13 første ledd framgår det at den som spiller noen av Norsk Tippings pengespill, kan gi en andel av innsatsbeløpet som grasrotandel. Med grasrotandel menes at andelen skal gå direkte til en frivillig organisasjon som spilleren selv velger, og som driver aktivitet på regionalt eller lokalt nivå. Organisasjonen skal være registrert i Frivillighetsregisteret som deltaker i grasrotandelen.

I 2023 ble det regnskapsført 794,2 mill. kroner i grasrotandel. Grasrotmidlene utbetales direkte fra Norsk Tipping. Lotteri- og stiftelsestilsynet fører tilsyn med ordningen. Rammene for grasrotandelen følger av forskrift 5. desember 2022 nr. 2124 om grasrotandel.

Grasrotmidlene går i hovedsak til små organisasjoner og er en viktig inntektskilde for lag og foreninger i hele Norge. At midlene er frie, bidrar til å fremme lokal frivillighet.

6 En ansvarlig og aktiv pengespillpolitikk

De overordnede målene for pengespillpolitikken er å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill og å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte. Det regulerte markedet for pengespill består av de statlig kontrollerte aktørene Norsk Rikstoto og Norsk Tipping, den private spillsektoren med bingo- og lotterivirksomhet samt spill på skip. I tillegg finnes det et uregulert marked som i all hovedsak består av private aktører som tilbyr spilltjenester fra utlandet rettet mot det norske markedet via internett, uten å ha tillatelse til dette.

For å nå målene for pengespillpolitikken, må det regulerte markedet være attraktivt nok. Nordmenn som spiller pengespill må velge å spille hos de lovlige pengespilltilbydere i Norge fremfor hos de uregulerte som opererer med langt mindre strenge ansvarlighetstiltak. Dette kalles kanalisering, og er noe vi lykkes stadig bedre med. Kanaliseringen skal likevel ikke gå på bekostning av ansvarlighet. De lovlige aktørenes attraktivitet må balanseres mot ansvarlighet, da det regulerte spilltilbudet ikke skal bidra til å øke pengespillproblemer.

Den økte kanalisering av spillere til norske, ansvarlige tilbud viser at den norske pengespillmodellen fungerer. Det er de senere årene innført en rekke reguleringstiltak som har bidratt til og styrker denne positive utviklingen.

Betalingsformidlingsforbudet forplikter norske banker og finansinstitusjoner til å stanse transaksjoner av innsats og premie i pengespill som ikke har tillatelse i Norge. Forbudet har blitt mer effektivt i perioden.

Endringer i Kringkastingsloven har ført til at ulovlig pengespillreklame ikke lengre er å finne på norske TV-skjermer. Som følge av redusert omfang av ulovlig pengespillreklame, har også Norsk Tipping og Norsk Rikstoto tilpasset og redusert sin markedsføring.

DNS-blokkering av utenlandske spillselskaper uten tillatelse til å tilby pengespill i Norge, ble vedtatt våren 2024 med ikrafttredelse 1. januar 2025. Blokkeringen vil hindre at norske spillere får tilgang til de uregulerte og mindre ansvarlige spillplattformene.

SPILLFORSK ved Universitetet i Bergen undersøker omfanget av data- og pengespillproblemer i Norge på oppdrag fra Lotteri- og stiftelsestilsynet. Befolkningsundersøkelsen som ble publisert i 2023 viser at antall nordmenn som defineres som problemspillere er halvert fra 55 000 i 2019 til 23 000 i 2022. Antall risikospillere er også redusert i samme periode, fra om lag 122 000 til 93 000. Årsaken til den store nedgangen er trolig sammensatt.

Norsk Tippings senere interne undersøkelser har vist en mer bekymringsfull trend som departementet vil følge nøye. Blant annet viser undersøkelsene at særlig andelen unge menn som er moderate risikospillere eller problemspillere er økende. Ulike tiltak blir nå vurdert og iverksatt av Norsk Tipping for å forsøke å snu denne negative trenden, som trolig skyldes blant annet økt kanalisering av spillere fra uregulerte aktører. Det er positivt at disse spillerne nå har gått over til Norsk Tipping sin plattform, siden det da er mulig å iverksette tiltak som kan endre deres spilleatferd i mer ansvarlig retning.

Antallet henvendelser til den nasjonale hjelpelinjen for spilleavhengige var på totalt 1 143 seriøse telefonsamtaler, chatsamtaler og e-poster i 2023, en økning på tre pst. fra 2022 til 2023. Antall førstegangssamtaler om pengespill har økt fire pst. fra 2022 til 2023. Det er fremdeles kasino- og oddsspill som oftest er omtalt som de mest problematiske spillene, og det er fortsatt spill hos utenlandske tilbydere som dominerer samtalen til Hjelpelinjen.

Til tross for at antall nordmenn med pengespillproblemer ifølge Befolkningsundersøkelsen er redusert, er det fortsatt viktig å ha en streng pengespillpolitikk som har ansvarlighet som hovedmål. Den nye pengespillloven og -forskriften som trådte i kraft 1. januar 2023 skal ivareta og styrke dette. Den nye loven vil sikre en helhetlig og konsekvent regulering, og samler forvaltningsansvaret for all pengespillpolitikk i Kultur- og likestillingsdepartementet.

Pengespillloven fastsetter at minst en halv pst. av Norsk Tippings overskudd skal gå til tiltak mot spilleproblemer. I 2024 er det avsatt 35 mill. kro-

ner til tiltak mot spilleproblemer, en økning fra 33 mill. kroner i 2023.

Avsetningen går til forskning, informasjon, forebygging og behandling i tilknytning til spilleavhengighet. Midlene går til tiltak i regi av bl.a. Medietilsynet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Helse- og omsorgsdepartementet og Norges forskningsråd, i tråd med Handlingsplan mot spilleproblemer 2022–2025.

Det er også et hensyn i pengespillpolitikken å legge til rette for at overskudd fra pengespill går til ikke-fortjenestebaserte formål. Norsk Tipping legger vekt på å drive effektivt for at mest mulig av selskapets inntekter skal komme samfunnet til gode. Dette vektlegger også departementet i eierstyringen av Norsk Tipping.

7 Frivillighetspolitikken

Frivillighetspolitikken er forankret i Hurdalsplattformens omtale av frivillighet og idrett. Den følger også opp Meld. St. 10 (2018–2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivillighetspolitikken* og tilhørende Innst. 254 S (2018–2019) som hadde bred oppslutning i Stortinget.

Frivilligheten er en bærebjelke i det norske samfunnet. Et mangfoldig og dynamisk sivilsamfunn er en forutsetning for demokratiet. Den offentlige samtalen i Norge hviler på et aktivt og mangfoldig sivilsamfunn som tar del i samfunnsdebatten og samfunnsutviklingen.¹ Det er gjennom deltakelse i organisasjonslivet mange lærer om de viktigste spillereglene i et demokrati, blant annet knyttet til medbestemmelse, flertallsbeslutninger og en åpen og tolerant ytringskultur. Frivillige organisasjoner bidrar til å formidle kunnskap, informasjon og synspunkter om alt fra landbruk og matkultur til forsvars- og sikkerhetspolitikk. Som ytringsarenaer er frivillige organisasjoner dermed viktige bindeledd mellom enkeltmennesker, grupper og storsamfunnet. Videre gir frivillige organisasjoner barn, voksne og eldre mulighet til å utvikle sosiale ferdigheter, vennskap og nettverk og oppleve mestring og tilhørighet på tvers av generasjoner.

Målene for frivillighetspolitikken

Regjeringen har fire hovedmål for frivillighetspolitikken:

- bred deltakelse og aktivitet i hele landet
- gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor
- enkle regelverk og ordninger
- en samordnet frivillighetspolitikk

Disse målene ligger til grunn for bevilgningene til frivillig sektor og for regjeringens prioriteringer, noe som utdypes videre i beskrivelsen av de fire målene under. Kultur- og likestillingsdepartementet samordner den statlige frivillighetspolitikken, mens det enkelte departement har ansvar for virke-

midler og tiltak som berører frivillige organisasjoner i sin sektor. For en mer utfyllende beskrivelse av virkemidler og tiltak på ulike samfunnsområder vises det til omtale i de enkelte departementers budsjettproposisjoner. På Kultur- og likestillingsdepartementets område omtales virkemidler og tiltak for 2025 i programkategori 08.15, kap. 315, programkategori 08.20, kap. 325 og programkategori 08.45, kap. 351 og 352.

Bred deltakelse og aktivitet i hele landet

Regjeringen har et overordnet mål om at alle som ønsker det skal ha muligheten til å delta i frivillige organisasjoner og i frivillig arbeid. Deltakelse i fritidsaktiviteter gir store gevinster, både for den enkelte og for samfunnet.

I Norge var det i 2019 nesten 100 000 frivillige organisasjoner, hvorav 3 875 hadde nasjonal utbredelse.²

En ny forskningsrapport, *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge 1998–2023*, viser at andelen som har utført frivillig arbeid i Norge er på et stabilt høyt nivå, og at nedgangen andre undersøkelser dokumenterte under pandemien, i stor grad er reversert.³ 63 pst. av befolkningen oppgir i denne undersøkelsen at de har utført frivillig arbeid for minst én organisasjon i løpet av det siste året, like mange som i 2017. 37 pst. oppga at de hadde utført slik innsats i løpet av den siste måneden, marginalt lavere enn i 2017 og 2014, men høyere enn i alle undersøkelser før den tid. Overordnet er den frivillige innsatsen tilbake på de samme nivåene som før koronapandemien, men andelen kjernefrivillige – de som bruker mest tid på frivillig innsats – er noe lavere enn før pandemien. I tillegg er det færre frivillige som deltar i organisasjonenes driftsoppgaver, mens det er flere som gjør arbeid knyttet til konkrete aktivi-

² Arnesen, D. og K.H. Sivesind 2020 *Organisasjonslandskap i endring 2009–2019: fra ideologisk samfunnsendring til individuell utfoldelse*, Bergen/Oslo, Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

³ Fladmo A., I Eimhjellen. og K.H. Sivesind: *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge 1998–2023*, Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2024:6

¹ NOU 2022: 9 *En åpen og opplyst samtale – Ytringsfrihetskomisjonens utredning*

teter, som å delta på dugnad, være trener eller samle inn penger.⁴

Det er vanligst å utføre frivillig arbeid innen kategoriene bolig og økonomi, kultur og fritid og idrett. Flest oppgir å ha utført frivillig innsats i idretten, og færrest innen samfunnsrettede organisasjoner og tros- og livssynsorganisasjoner.

Sannsynligheten for å være medlem av en organisasjon øker med alder og utdannings- og inntektsnivå. Hele 74 pst. av befolkningen oppgir å være medlem av minst en frivillig organisasjon. Medlemsoversikten til Norges idrettsforbund viser at antall aktive gikk noe ned under pandemien, men at antall medlemskap steg fra 2020 til 2022.⁵ Oppslutningen om frivilligheten, både i form av medlemskap og gjennom deltakelse i frivillig aktivitet, står fortsatt sterkt i Norge.

Senke terskler for deltakelse

Både den statlige frivillighetspolitikken og frivilligheten selv legger til grunn at frivillige organisasjoner skal være inkluderende, mangfoldige, representative og med like muligheter for deltakelse for alle i befolkningen, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og sosioøkonomisk bakgrunn.

I egenorganiserte og organiserte aktiviteter innen idrett, kultur og friluftsliv har likevel barn med foresatte som har dårlig råd, lav utdanning og begrenset nettverk, også kalt lav sosioøkonomisk status, mindre sannsynlighet for å delta. Det er også barrierer mot å delta knyttet til kjønn, innvandrerbakgrunn, funksjonsnedsettelse og geografi.

Det er store forventninger til foreldreinnsats i norsk frivillighet, og barn og unges deltakelse påvirkes av hvorvidt foreldrene involveres i frivillig arbeid. Regjeringen er bekymret for at barrierene mot deltakelse ser ut til å øke. Det er en rekke kostnadsdrivere knyttet til deltakelse i fritidsaktiviteter, blant annet til kontingenter, transport og utstyr. Husholdninger med barn under 15 år melder om at de har måttet stramme inn på barnas fritidsaktiviteter.⁶ Ungdataundersøkelsen i perioden 2020–2022 viser at 34 pst. av barna som lever i lavinntektsfamilier ikke deltar i fritidsaktivi-

teter og denne andelen er over dobbelt så stor som for barn fra familier med høy sosioøkonomisk status.⁷ For å snu denne utviklingen kreves godt koordinert innsats, der både frivilligheten og offentlige myndigheter trekker sammen.

Regjeringen er pådriver og bidragsyter i flere slike større og sektorovergripende innsatser, der det offentlige og organisasjonene drar i samme retning. Fritidserklæringen er en intensjonsavtale mellom frivilligheten, regjeringen og KS. Erklæringen er viktig for å motvirke ulikhet i deltakelse, og slår fast at alle barn og unge skal ha rett til å delta jevnlig i fritidsaktiviteter med andre. Et målrettet samfunnsoppdrag om inkludering av flere barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv⁸ er en annen sektorovergripende innsats som skal inkludere flere barn og unge gjennom en tverrsektoriell og målrettet innsats. Samfunnsoppdraget ble opprinnelig lansert av regjeringen i Meld. St. 5 (2022–2023) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2023–2032)*. For å lykkes er det nødvendig å jobbe helhetlig, på alle arenaer der barn, unge og foreldrene er – i barnehagen, skolen, i helsetjenestene og på ulike fritidsarenaer.

Kjernegrupper er en organisering og arbeidsform for departementene, med mål om å skape system for bedre samarbeid på tvers av departementene på særlige utfordrende samfunnsområder. Barne- og familiedepartementet koordinerer arbeidet med kjernegruppe for utsatte barn og unge (KUBU). I tillegg deltar Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. KUBU ble opprettet i 2021 og har blitt evaluert av Direktorat for forvaltning og økonomistyring. Konklusjonen er at kjernegruppa er godt etablert og har potensiale som en permanent struktur for samordning om utsatte barn og unge. KUBU videreføres i 2025. Det er etablert en tilsvarende struktur på direktoratsnivå der 13 underliggende etater inngår, og som ledes av Barne-, ungdoms og familiedirektoratet. Statsforvalteren skal være en pådriver for samarbeid på tvers av sektorene og samordning av tjenestene i kommunene, slik at utsatte barn og unge og familiene deres får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. I denne

⁴ Arnesen, D. m.fl. *Frivillighet før og etter pandemiens tid: koronapandemiens betydning for frivillig innsats og lokale og nasjonale organisasjoner*, Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor 2023.

⁵ Antall medlemskap øker igjen – antall aktive går litt ned (idrettsforbundet.no)

⁶ Poppe, C. og E. Kempson, *Dyrtdid 4: Det er ikke over ennå*, Sifo-rapport 11:2023, Oslo Met.

⁷ Ungdata junior 2020–2022.

⁸ Samfunnsoppdrag for inkludering av flere barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Barn og unge først – vårt felles ansvar. Operativ gruppe, ledet av Forskningsrådet, mars 2024.

sammenhengen er fritidsaktivitetene viktige inkluderings- og felleskapssarenaer for utsatte barn og unge.

Deltakelse i fritidsaktiviteter og gode lokalsamfunn vil også være blant temaene i en stortingsmelding om sosial utjevning og sosial mobilitet, som fem departementer samarbeider om og som etter planen legges fram i 2025.

Ifølge FNs barnekonvensjon og norsk lov har alle barn og unge rett til å delta i fritidsaktiviteter og i kulturliv og kunstnerisk virksomhet. I april 2024 lanserte regjeringen *Alle inkludert! Handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026*. Hovedmålet med handlingsplanen er å motvirke sosioøkonomiske forskjeller og andre barrierer i barns deltakelse i fritidsaktiviteter. I planen er det tiltak som bidrar til å senke priser, skape flere tilbud, øke samarbeid og medvirkning, dele kunnskap og spre informasjon om gode eksempler. Planen er basert på tilgjengelig forskning og laget etter innspill og dialog med barn og ungdom, organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner. På Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett for 2025 er det satt av 55 mill. kroner til tiltak for å øke deltakelsen i kulturaktiviteter for barn og unge. I tillegg følges handlingsplanen opp i spillemiddeltildelingen og av flere andre departementer.

Målet om bred deltakelse i hele landet er også bærende for andre av regjeringens satsinger. I oppfølgingen av *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)* har regjeringen etablert en ny tilskuddsordning for å inkludere flere barn og unge i musikkaktiviteter, som korps og orkestre. Midlene skal brukes til å rekruttere flere barn og unge gjennom å redusere kontingent, sikre tilgang til øvingslokaler og nødvendig utstyr og til å gjennomføre konserter, kurs, seminarer, konkurranser og reiser. I 2024 er det fordelt 10 mill. kroner av spillemidler til kulturformål til ordningen, en økning på 3,5 mill. kroner fra 2023.

Det vil i 2025 bli gjennomført et nytt Friluftslivets år. Norsk Friluftsliv er prosjektleder og prosjekteier for året, og støttes over Klima- og miljødepartementets budsjett. Friluftslivets år 2025 vil gi økt oppmerksomhet om friluftsliv og vil også løfte frem frivillighetens betydning. Et viktig mål er økt deltakelse i friluftsliv.

Frivillig aktivitet drives der mennesker bor, og frivilligsentralene som finnes i nesten alle kommuner har et stort potensial i den lokale frivillighetspolitikken. Sentralene skal stimulere til frivillig innsats og være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor. Tilskuddsordningen for frivillig

sentralene bidrar til å skape forutsigbare rammevilkår for sentralene. Lotteri- og stiftelsestilsynet forvalter ordningen i tråd med forskrift 30. juni 2022 nr. 1272 om tilskudd til frivilligsentraler.

Frivillig innsats og folkehelse

Frivillig innsats er i seg selv viktig for helse og livskvalitet. Det gir utløp for engasjement og interesser og mulighet for sosialt samvær. Innenfor folkehelsearbeidet er det flere tiltak som skal sikre frivillig innsats. Helsedirektoratet, i samarbeid med Frivillighet Norge, arrangerer Møteplass for folkehelse to ganger årlig, blant annet med søkelys på kommunens ansvar for medvirkning og innsats fra frivillig sektor. Regjeringen vil høsten 2024 sende på høring forslag om endringer i folkehelseloven, der frivillighetens rolle vil omtales.

Helsedirektoratet forvalter også tilskudd der frivillige organisasjoner kan søke om støtte, blant annet til å mobilisere mot ensomhet og utenforskap i skolen og til rusmiddel- og spillavhengighetsforebyggende innsats. I program for et aldersvennlig Norge 2030, som er en del av Bo trygt hjemme-reformen, inngår samarbeid med Frivillighet Norge med mål om å få flere eldre innbyggere med i frivillige aktiviteter. Deltakelse i frivilligheten bidrar til en mer aktiv alderdom, bedre helse, trivsel og høyere livskvalitet. Det er et stort potensial i kapasiteten og innsatsen til eldre, noe som kan være nyttig for frivillige organisasjoner. Aldersdiskriminering og sosioøkonomiske forskjeller er løftet fram som barrierer mot Eldres deltakelse i frivilligheten.⁹ I tiårene som kommer blir det derfor svært viktig å legge forholdene bedre til rette for Eldres deltakelse i frivillig aktivitet.

Gode rammevilkår for en mangfoldig frivillig sektor
Frivilligheten bidrar i samfunnet på forskjellige måter og innenfor ulike områder. Flere frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle i å understøtte det offentlige tjenestetilbudet. På helse- og velferdssfeltet er for eksempel bruker- og pårøndeorganisasjoner sentrale i utviklingen av gode velferdstilbud.

Flere kommuner benytter frivillig norsktraining som supplement til norskopplæring for voksne innvandrere. Frivillige organisasjoner job-

⁹ Hansen, T og B. Slagsvold, «Refleksiv frivillighet i en norsk kontekst: om Eldres deltakelse, motivasjon og potensiale», *Tidsskrift for velferdsforskning*, 23(1) 2020.

ber også med å tilby språktrening, møteplasser, kurs og fritidsaktiviteter innen kultur, idrett og friluftsliv både i asylmottak og i lokalsamfunnet. På justis- og beredskapsfeltet er frivillige i rednings-tjenesten en integrert del av den norske beredskapsmodellen. Frivillige organisasjoner er også representert i Heimevernets lands- og distriktsråd, og bidrar på den måten i beredskapsarbeid og i totalforsvaret.

Gode rammevilkår er regjeringens viktigste virkemiddel for å understøtte en mangfoldig frivillig sektor. Gode rammevilkår for frivillig sektor innebærer blant annet forutsigbar finansiering, enkle regelverk og ordninger samt tilgang til egnede lokaler.

Kultur- og likestillingsdepartementet gir tilskudd til frivillige organisasjoner både over statsbudsjettet og av spillemidler, overskuddet i Norsk Tipping AS som fordeles til ulike formål. Spillemidlene utgjør størsteparten av departementets finansiering til frivillig sektor. Spillemiddeloverskuddet var i 2024 rekordhøyt. I overkant av 3,7 mrd. kroner ble fordelt til idrettsformål, mens i overkant av 1 mrd. kroner ble fordelt til kulturformål. Frivillige organisasjoner mottar også midler gjennom andre spillemiddelformål og via Grasrotandelen, en ordning der spillere hos Norsk Tipping kan gi en andel av spilleinnsatsen til en frivillig organisasjon. Grasrotgiverne sørget for at 794 mill. kroner ble fordelt til norske lag, foreninger og organisasjoner i 2023. Se nærmere omtale i Del III, kapittel 5.

I statsbudsjettet prioriterer regjeringen særlig de generelle og universelle ordningene som når ut til hele bredden av frivilligheten. De brede ordningene sikrer frivilligheten forutsigbar finansiering og fleksibilitet. Merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er den største av disse ordningene. I 2025 er totalrammen i budsjettet over 2,6 mrd. kroner. Over 23 000 lag og foreninger mottok støtte fra ordningen i 2023, og det er ikke knyttet krav om rapportering til disse midlene. Regjeringen har sikret full merverdiavgiftskompensasjon i alle årene siden den trådte.

Enkle regelverk og ordninger

Regjeringen ønsker å legge til rette for at ordningene som etableres for frivilligheten skal være enkle å forstå. Det skal være enkelt å engasjere seg i frivillig arbeid. Forenklingsarbeidet skal legge til rette for at frivillige kan bruke mer tid på aktivitet og mindre tid på administrasjon, og understøtter dermed målene om bred deltakelse

og aktivitet i hele landet. Flere ulike grep bidrar til forenkling. Forskriftsfesting av tilskuddsordninger, flerårige tilskudd og økt bruk av Frivillighetsregisteret som inngangskriterium i ordninger beregnet for frivillig sektor, er alle viktige i denne sammenheng. Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner ble fastsatt i forskrift som trådte i kraft januar 2024. Ordningen gir blant annet mulighet for flerårige tilskudd med forenklede krav til søknad og rapportering. En annen ordning som har åpnet opp for flerårige tilskudd i 2024 er tilskuddsordningen Inkludering i kulturliv.

Mye av forenklingsarbeidet handler om digitalisering. Digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor, og ett av målene er at flere oppgaver løses digitalt og som sammenhengende tjenester. Regjeringen legger høsten 2024 fram en ny nasjonal digitaliseringsstrategi: *Vi bygger og trykker fremtidens digitale Norge – Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024–2030*. Arbeidet med sammenhengende tjenester innenfor definerte livshendelser videreføres i strategien. Erfaringene fra arbeidet som er gjort er nyttige å ta med seg i koordineringen og utviklingen av flere sammenhengende tjenester. Frivillig sektor er en bærebjelke i det norske samfunnet og har en viktig rolle på alle samfunnsarenaer. Derfor viderefører regjeringen innsatsen i livshendelsen «Starte og drive en frivillig organisasjon».

Hele 14 av 16 departementer gir tilskudd til frivillig sektor. I 2023 ble det tildelt 13,5 mrd. kroner i statlige tilskudd til frivillige organisasjoner, enten gjennom ulike søkbare tilskuddsordninger eller som enkeltstående tilskudd. Oversikten er hentet fra tilskudd.no. Denne nettsiden gir informasjon om søkbare tilskuddsordninger, og har en funksjon som gjør at interesserte kan abonnere på oppdateringer om tilskuddsordninger som er relevante for dem. Det er også mulig å finne overordnede nøkkeltall for tildelinger til frivillig sektor, samt informasjon om mottakere av midler fra ulike tilskuddsordninger og hva en mottaker mottar samlet av statlige tilskudd. Informasjon og data som tilgjengeliggjøres på tilskudd.no registreres og lastes inn av departementer, forvaltere og andre som fordeler tilskudd til frivillig sektor på vegne av staten. Andre forenklingssløp, for eksempel opp mot Frivillighetsregisteret, og tilbakemelding fra brukere av løsningen, vil gi retning for prioriteringer knyttet til videre drift og utvikling av nye funksjoner. Løsningen eies og finansieres av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) og Kultur- og likestillingsdepartementet,

og driftes av DFØ og Lotteri- og stiftelsestilsynet i samarbeid.

Rapporten om videreutvikling av Frivillighetsregisteret ble ferdigstilt våren 2022. Rapportens hovedfokus var registreringsrett i Frivillighetsregisteret, bruken av Frivillighetsregisteret i offentlig forvaltning og hvordan registeret kan bidra til forenkling og bedre samordning i forvaltningen. Rapportens anbefalinger følges nå opp av Kultur- og likestillingsdepartementet, i samarbeid med Brønnøysundregistrene, Lotteri- og stiftelsestilsynet og frivillig sektor. Som en oppfølging av rapporten ble det i 2023 nedsatt en arbeidsgruppe med ansvar for å gjennomgå Lov om register for frivillig virksomhet. Lovarbeidet vil i all hovedsak dreie seg om registreringsrett og forenklingstiltak. Videreutviklingen av Frivillighetsregisteret må også ses i sammenheng med oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak nummer 558, 559 og 560 (2022–2023). Anmodningsvedtakene peker på at Frivillighetsregisteret skal ha en mer sentral rolle i statlig forvaltning av tilskudd til frivillig sektor og at registreringsrett i Frivillighetsregisteret skal benyttes som definisjon på frivillig organisasjon. Arbeidet med å revidere frivillighetsregisterloven skal etter planen ferdigstilles i løpet av 2025.

Tilgang på lokaler

Frivillige organisasjoner er avhengige av lokaler for å kunne skape aktivitet. Lokal kulturaktivitet er et godt grunnlag for bærekraftige samfunn, og regjeringen har som mål at flere skal kunne delta i og oppleve kunst og kultur uansett hvor i landet man bor. Tilgang på egnede lokaler for kulturaktivitet er et satsingsområde i *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023–2025)*. Regjeringen har i tråd med strategien styrket virkemiddelapparatet for utvikling av kulturlokaler gjennom å øke tilskuddsordningen til Kulturrom til totalt 65 mill. kroner i 2024 og ordningen for regionale kulturbygg, som forvaltes av fylkeskommunene, til totalt 86,2 mill. kroner (jf. Del III, kapittel 5).

Statens viktigste bidrag til idrett og fysisk aktivitet er tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og aktivitet. Regjeringen har derfor en betydelig satsing på slike anlegg. Av 3,7 mrd. kroner i spillemidler til idrettsformål i 2024 er 1,9 mrd. kroner tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Kultur- og likestillingsdepartementet har gjennomført en omfattende innspillsrunde i alle fylker for å få forslag til hvordan denne tilskuddsordningen best kan innrettes for

framtiden. Det var bred deltakelse fra organisert og egenorganisert idrett og fysisk aktivitet, friluftsliv, fylkeskommuner og kommuner. Basert på innspillene har departementet sendt forslag til endringer i tilskuddsordningen på høring, med høringsfrist høsten 2024. Det vil deretter bli utarbeidet en forskrift med det nye regelverket for ordningen.

Regjeringen har prioritert å redusere det såkalte «etterslepet» i tilskuddsordningen slik at idrettslag og andre som bygger anlegg kan få tildelt spillemidletilskuddet raskere, og således i mindre grad vil ha behov for å ta opp mellomfinansieringslån. I denne regjeringensperiode har etterslepet gått ned fra 4,5 mrd. kroner til 2,7 mrd. kroner, og ventetiden på å få tildelt midler er nær halvert, fra 2,9 år til 1,5 år. I tillegg bidrar regjeringen til anleggsbygging ved å legge til rette for full merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg.

En samordnet frivillighetspolitikk

Kultur- og likestillingsdepartementet har et koordinerings- og samordningsansvar for regjeringens frivillighetspolitiske mål. Utover dette er frivillighetspolitikken et ansvar på tvers av departementer og følger sektorprinsippet.

En viktig prioritering for Kultur- og likestillingsdepartementet er å samordne og forenkle forvaltningen av tilskudd til frivillig sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har opprettet en tverrdepartemental samarbeidsgruppe med frivillighetspolitikk som tema. Samarbeidsgruppen tar blant annet for seg felles føringer i tilskuddsforvaltningen, utveksling av kunnskap og oppdatert forskning om frivillig sektor.

En annen prioritering er å sørge for jevnlig og åpen dialog med frivillig sektor. Dette er avgjørende for å skape et godt beslutningsgrunnlag i saker av betydning for sektoren. Årlig støtte til frivillige organisasjoners interesse- og samarbeidsorgan, Frivillighet Norge, må også ses i denne sammenheng.

Alle aspekter av frivillighetspolitikken fordrer oppdatert kunnskap om hele bredden av frivillig sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for og samordner forskningspolitikken på feltet sivilsamfunn og frivillig sektor gjennom forskningsprogrammer i Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, som ble igangsatt i 2008. Formålet med forskningen er

- å øke og utvikle kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet
- å utvikle frivillighetspolitikken

- å styrke frivillig sektor gjennom forskningsbasert kunnskap

Forskningen ved senteret er basert på et samarbeid med flere departementer og i dialog med frivillig sektor. Inneværende programperiode avsluttes ved utgangen av 2024. Kultur- og likestillingsdepartementet leder nå arbeidet med å etablere en ny femårig forskningsavtale (2025–2029). Forskningen er sentrert rundt fire programområder:

- perspektiver på deltakelse
- frivillige organisasjoners rammevilkår
- endringer i frivillig sektor og organisasjonslandskap
- frivillighetens samfunnseffekter

På oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet har senteret også levert rapporten *Frivillighet før og etter pandemiens tid: koronapandemiens betydning for frivillig innsats og lokale og nasjonale organisasjoner*.¹⁰ Prosjektet har særlig fokusert på økonomiske konsekvenser og problemstillinger knyttet til frafall og rekruttering og omfanget av frivillig innsats. Denne, og senterets øvrige publikasjoner, er tilgjengelige på nettstedet sivilsamfunn.no.

---

¹⁰ Arnesen, D. m.fl. *Frivillighet før og etter pandemiens tid. Koronapandemiens betydning for frivillig innsats og lokale og nasjonale frivillige organisasjoner*, Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Rapport 2023:07.

8 Samfunnssikkerhet og beredskap

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for egen beredskap og for å være klar til å delta i sentral håndtering ved nasjonale kriser. I Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet (samfunnssikkerhetsinstruksen) er det stilt krav til departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap. Kultur- og likestillingsdepartementet skal gjennom et godt egnet beredskapsplanverk, hensiktsmessig organisering og deltakelse i relevante øvelser være forberedt på å møte alle typer kriser i egen sektor.

Virksomhetene i kultursektoren er svært forskjellige mht. omfang, ansvarsområder og tilknytning/eierskap, og vil ha ulike roller og ansvar i en større krise. Hver enkelt virksomhet må dimensjonere sine planer, øvelser, kapasiteter og kompetanse opp mot samfunnsoppdrag, ansvar og rolle innen samfunnssikkerhet og forebyggende sikkerhet. Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp de underliggende virksomhetene gjennom styringsdialogen. Departementet stiller krav om at virksomhetene har oversikt over sine verdier og kartlegger risiko og sårbarhet på egne ansvarsområder, inklusive gjensidige avhengigheter til andre virksomheter og sektorer der dette er aktuelt. Virksomhetene skal ha oppdaterte beredskapsplaner og delta i eller selv gjennomføre beredskapsøvelser. Øvelser og uønskede hendelser skal evalueres og følges opp. Virksomhetens internkontroll og risikostyring på informasjonssikkerhetsområdet skal være en integrert del av virksomhetens styring og skal basere seg på gjeldende regler, anerkjente standarder og vurderinger av trusselbildet. Vesentlige hendelser som truer eller kompromitterer informasjonssikkerheten skal varsles til departementet.

Norsk rikskringkasting AS (NRK) er i en særstilling innenfor kultursektoren i kraft av sine nasjonale beredskapsforpliktelser. NRK er pålagt beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig. Departementet er i nær dialog med NRK for å sikre at de oppfyller denne forpliktelsen. Det er inngått en egen avtale mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og

NRK som beskriver NRKs plikt til å stille mobil teknisk kapasitet til rådighet for regjeringen. NRKs beredskapsforpliktelser inngår i den kritiske samfunnsfunksjonen Styring og kriseledelse, jf. Prop. 1 S for Justis- og beredskapsdepartementet og budsjettinnstillingen i Stortinget og med utgangspunkt i rapporten *Samfunnets kritiske funksjoner* fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). I tillegg har NRK inngått en avtale med Norsk Lokalradioforbund om å benytte lokalradioene for å komme ut med krisekommunikasjon. Avtalen regulerer forholdet mellom NRK og lokale radiostasjoner til oppfyllelse av forpliktelser etter gjeldende lover og forskrifter.

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) trådte i kraft 1. januar 2019, og alle sektorer arbeider med å implementere loven. Formålet med loven er å trygge de nasjonale sikkerhetsinteressene våre og å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet. De nasjonale sikkerhetsinteressene blir beskyttet ved at departementene identifiserer grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) innenfor sine ansvarsområder, virksomheter av avgjørende betydning for GNF underlegges sikkerhetsloven, og nødvendige sikringstiltak for skjermingsverdige verdier gjennomføres. For å ivareta lovens formål, vil GNF-prosessen være en kontinuerlig prosess. Denne prosessen kan føre til endringer når det gjelder identifiserte funksjoner og skjermingsverdige verdier, hvilke virksomheter som er av vesentlig og avgjørende betydning, og i hvilken grad en virksomhet er avhengig av eksterne ressurser (andre virksomheter). Hva som kreves for å oppnå et forsvarlig sikkerhetsnivå, kan også bli endret.

Kultur- og likestillingsdepartementet har fastsatt følgende grunnleggende nasjonale funksjoner i egen sektor:

- KUD GNF 1: Kultur- og likestillingsdepartementets virksomhet, handlefrihet og beslutningsdyktighet, omfatter departementets rolle som faglig sekretariat for politisk ledelse, utøvelse av myndighet, og styring og oppfølging av underliggende virksomheter.

- KUD GNF 2 Krisekommunikasjon til befolkningen, er knyttet til NRKs pålagte beredskap for å sikre at informasjon fra regjeringen når befolkningen over kringkastingsnettene under beredskap og i krig.

Kultur- og likestillingsdepartementet har identifisert virksomheter som er av vesentlig eller avgjørende betydning for GNF. Identifiserte GNF er meldt inn til sikkerhetsmyndigheten.

9 Likestilling i budsjettet og oppfølging av aktivitets- og redegjøringspliktene

9.1 Overordnet om departementets arbeid for å fremme likestilling og hindre diskriminering

Kultur- og likestillingsdepartementet har koordinerende ansvar for den statlige politikken for likestilling og mot diskriminering og for å koordinere oppfølgingen av tre av FNs ikke-diskrimineringskonvensjoner, jf. omtale under kap. 351 Likestilling og kap. 352 Nedsatt funksjonsevne. Departementet bidrar til at andre departement arbeider aktivt med å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Aktivitets- og redegjøringsplikten er en viktig del av rammeverket for departementets likestillingsarbeid. Kultur- og likestillingsdepartementet skal, som offentlig myndighet, arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på alle diskrimineringsgrunnlagene som har et vern etter likestillings- og diskrimineringsloven § 6, jf. § 24. Plikten omfatter all virksomhet og innebærer at likestillings- og diskrimineringsperspektivet skal innlemmes i alle departementets ansvarsområder, både internt og i de enkelte sektorområdene. Aktivitetsplikten innebærer blant annet å forebygge trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold og motarbeide stereotypisering.

Redegjøringsplikten i likestillings- og diskrimineringsloven § 24 innebærer at departementet skal redegjøre for hva det gjør for å integrere hensynet til likestilling og diskriminering i sitt arbeid. Det skal redegjøres for hvordan prinsipper, prosedyrer og standarder for likestilling og diskriminering omsettes til handling. Departementet skal også vurdere resultatene av arbeidet og opplyse hvilke forventninger de har til dette arbeidet fremover.

Kultur- og likestillingsdepartementet har, som arbeidsgiver, en plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Det følger av likestillings- og diskrimineringsloven § 26. Departementets *Handlingsplan for inkludering og mangfold i Kultur-*

departementets sektor følges opp i departementets samarbeidsutvalg mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene. Områdene som ble identifisert i 2023 følges opp internt i departementet for å sikre hensynet til likestilling og ikke-diskriminering.

9.2 Kultur- og likestillingsdepartementets og underliggende virksomheters likestillingsarbeid som offentlig myndighet

9.2.1 Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid som offentlig myndighet

Plikten som følger av likestillings- og diskrimineringsloven, tar utgangspunkt i at det ikke er rimelig å overlate til enkeltpersoner som diskrimineres, å peke på forskjellsbehandling. Derfor må beslutningstakere jobbe med dette på eget initiativ.

Departementet arbeider bredt og målrettet for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Departementet arbeider som forvaltningsorgan overfor egne underliggende virksomheter, og overfor andre sektordepartement, i tillegg til at departementet skal sørge for et godt likestillingsarbeid i egen virksomhet.

Prinsippene som ligger til grunn for likestillingsarbeidet

Likestilling og ikke-diskriminering er integrert i egen virksomhet

Kultur- og likestillingsdepartementet legger vekt på at likestilling og ikke-diskriminering er integrert i all vår virksomhet som offentlig myndighet, i tråd med likestillings- og diskrimineringslovens krav. Det innebærer blant annet at departementet skal være tilgjengelig for alle som er i kontakt med oss uavhengig av bakgrunn, etnisitet, kjønn, seksuell orientering, religion og livssyn eller funksjonsevne. I møter med eksterne delta-

kere skal lokalene være universelt utformet; fysisk tilgjengelige, med tilfredsstillende lyd, tegnspråktolk, og servering skal være tilrettelagt for særlige behov. Nettsidene skal være tilgjengelige, med tanke på språk, synshemming og kognitive utfordringer. Departementet legger vekt på å gjenspeile mangfoldet i samfunnet på sine nettsider, i sosiale medier, og andre aktiviteter.

Kultur- og likestillingsdepartementet som forvaltningsorgan

Som forvaltningsorgan har Kultur- og likestillingsdepartementet forventninger, og stiller krav til egne underliggende virksomheter om deres plikt til å sørge for likestilling og ikke-diskriminering i sin virksomhet, i tråd med likestillings- og diskrimineringslovens bestemmelser. Godt likestillingsarbeid skal være sentralt i styringsdialogen med underliggende virksomheter.

Kultur- og likestillingsdepartementets rolle som koordinerende departement

Kultur- og likestillingsdepartementets rolle som koordinerende departement innebærer ansvar for å utvikle den overordnede likestillingspolitikken. I tillegg skal departementet bidra til at likestillingsperspektivet synliggjøres i politikkutforming og beslutninger på andre statsråders ansvarsområder, gjennom å være pådriver og diskusjonspartner når andre departement skal utforme og utøve sektoransvaret sitt.

Prosedyrer og standarder for gjennomføring av likestillingsarbeidet

Kultur- og likestillingsdepartementet har lagt vekt på følgende prosedyrer og standarder for gjennomføringen av likestillingsarbeidet som offentlig myndighet:

- Følge kravene i utredningsinstruksen ved beslutninger om offentlige tiltak og sikre at likestillingshensyn blir vektlagt i alle beslutningsprosesser på alle forvaltningsnivåer.
- Følge kravene i diskrimineringsloven om aktivitets- og redegjørelsesplikten om å inkludere likestillingshensyn på tvers av diskrimineringsgrunnlag i kunnskapsinnhenting, i data for rapportering, i politikkutvikling, implementering, evaluering og utforming av tilskuddsordninger og offentlige tjenester til befolkningen.
- Ha rutiner for gjennomføring av arrangement med eksterne deltakere (universell utforming, tilrettelegging for særlige behov)

- Ha rutiner for å sikre representativitet når vi inviterer innledere (kjønn, etnisitet, funksjons-evne)
- Ha rutiner for kommunikasjon på nettsider, SoMe, i skriftlige arbeider (handlingsplaner, andre større arbeider i lettlest versjon, og minoritetsspråk),
- Ha forventninger og stille krav til underliggende virksomheter som del av styringsdialogen
- Synliggjøre og påpeke likestillingshensyn i kontakt med andre departement, som blant annet departementsforeleggelse, r-notater, mm.

Hvilke områder har særlig prioritet?

Kultur- og likestillingsdepartementet har jobbet konkret og bevisst med å ivareta likestillingshensyn i sin egen virksomhet som offentlig myndighetsorgan. De områdene som har vært særlig prioritert, er derfor under departementets rolle som forvaltningsorgan og som koordinerende departement med ansvar for den overordnede likestillingspolitikken:

- Gjennomgang og utvikling av forventninger og krav til underliggende virksomheter, i tildeleingsbrev/instruks og i tilskuddsbrev.
- Systematisk gjennomgang av og innspill til arbeider i regjeringen for å sikre likestillingsperspektivet.

Nedenfor følger kort omtale av noen av de prioriterte politikkområdene for likestilling i departementet i 2024. For en nærmere omtale, se kap. 351 og 352.

Aktivitets- og redegjørelsesplikten – veiledning om og tilsyn med ARP

Aktivitets- og redegjørelsesplikten er et viktig verktøy i arbeidet for et mer likestilt samfunn. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) drifter ressursider med veiledning og maler om aktivitets- og redegjørelsespliktene og arbeider kontinuerlig med å videreutvikle det digitale veiledningsmateriellet. Direktoratet samarbeider med Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), de regionale likestillingssentrene og arbeidslivets parter i dette arbeidet.

Arbeidet med aktivitets- og redegjørelsesplikten er en sentral del av Bufdirs arbeid som likestillingsdirektorat. LDO veileder, gir råd og følger opp aktivitets- og redegjørelsespliktene.

Arbeidet med mangfold i kultur, frivillighet og idrett

Kultur- og likestillingsdepartementet er opptatt av og har de siste årene arbeidet aktivt med å fremme mangfold i kultur, frivillighet og idrett. Målet er at kunst- og kulturlivet, frivilligheten og idretten skal oppleves som inkluderende, mangfoldig, representativ og med like muligheter for deltakelse for alle i befolkningen.

Kulturdirektoratet har rollen som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren. Det er allikevel viktig å tydeliggjøre at kunst- og kulturinstitusjoner selv har ansvar for å skape et representativt og tilgjengelig kulturliv. Institusjonene skal utvikle egne strategier for å medvirke til økt relevans og representativitet i kulturlivet.

Innsats mot hatefulle ytringer og netthets

Kultur- og likestillingsdepartementet prioriterer kunnskapsutvikling, møteplasser og informasjons tiltak i arbeidet mot hatefulle ytringer. Den lokale og nasjonale innsatsen videreføres og styrkes, blant annet gjennom tilskuddsordningen for tiltak mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer.

Regjeringen vil særlig legge vekt på innsatsen mot hets og hatefulle ytringer som foregår på nett, slik det er varslet i Hurdalsplattformen. Ytrings- frihetskommisjonens rapport danner et viktig grunnlag for å vurdere denne innsatsen.

Innsats mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og religion

Kultur- og likestillingsdepartementet har det overordnede ansvaret for regjeringens arbeid mot rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn. Departementet har ansvaret for å koordinere arbeidet med handlingsplanene mot antisemittisme, muslimfiendtlighet og samehets. Handlingsplanen mot antisemittisme utarbeides av Kommunal- og distriktsdepartementet, og de to andre av Kultur- og likestillingsdepartementet.

Tilskuddsordningen mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer ble ytterligere styrket i 2023. Ordningen bidrar til nasjonale, regionale og lokale initiativ for å fremme antirasisme, mangfold og dialog.

Likestilling mellom kvinner og menn

Regjeringens ambisjon er en styrket innsats i arbeidet med likestilling mellom kvinner og

menn. Målet er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve de livene de ønsker. Høsten 2024 tar regjeringen sikte på å legge fram den første strategien for likestilling mellom kvinner og menn, i tillegg til melding til Stortinget om seksuell trakassering.

Likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne

Regjeringen vil at folk skal kunne leve frie liv uavhengig av funksjonsnedsettelse. Politikken for personer med funksjonsnedsettelse omfatter alle samfunnsområder, og vernet av rettighetene går på tvers av sektorene. Strategien *Et samfunn for alle* (2020–2030), og handlingsplanen *Et samfunn for alle* (2020–2025) videreføres. Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer oppfølgingen av handlingsplanen, som er utarbeidet i samarbeid med åtte departementer.

Styrking av universell utforming i samfunnet

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer regjeringens handlingsplan for universell utforming 2021–2025 *Bærekraft og like muligheter – et universelt utformet Norge*. Handlingsplanen bidrar til et systematisk arbeid for universell utforming innenfor alle sentrale samfunnsområder. Etterlevelse av regelverket om universell utforming av IKT-løsninger i offentlig sektor er sentralt. Implementering av EUs tilgjengelighets-direktiv (EEA) er stilt i bero i påvente av avklaringer i de øvrige EFTA landene.

Økt livskvalitet, rettigheter og større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold

Regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold (2023–2026) ble lagt frem i februar 2023. Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer departementenes arbeid med å følge opp planen. Med handlingsplanen trapper regjeringen opp innsatsen for skeive, både nasjonalt og internasjonalt. Målet er å øke livskvaliteten til skeive, sikre deres rettigheter og bidra til større aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Internasjonal innsats

Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer regjeringens oppfølging av tre FN-konvensjoner; FNs kvinnekonvensjon, FNs konvensjon mot rasediskriminering og FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Kultur- og likestillingsdepartementet samarbeider tett med Utenriksdepartementet om Norges internasjonale innsats for likestilling og kvinners rettigheter. I 2023 deltok Kultur- og likestillingsdepartementet på kvinnekommisjonen og på statspartsmøtet for FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).

9.2.2 Underliggende virksomheters likestillingsarbeid som offentlig myndighet

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Bufdir har et sektoransvar for likestilling og ikke-diskriminering på områdene barnevern, familievern, vold, oppvekst mv. Likestilling og diskriminering er ofte underliggende temaer i oppgavene direktoratet jobber med. Hensynet til likestilling, likeverd og ikke-diskriminering er forankret i Bufdirs og Bufetats samfunnsoppdrag. Bufdir har et sektorovergripende ansvar for oppfølging av aktivitets- og redegjøringsplikten på likestillingsområdet, og skal være en rollemodell for alle arbeidsgivere og offentlige myndigheter i arbeidet for likestilling og mot diskriminering.

Likestilling står også sentralt i Bufdir og Bufetats nye virksomhetsstrategi, gjennom fokuset på likestilling, likeverdige tjenester og prinsippet om at brukernes behov skal settes i sentrum. Våren 2023 ferdigstilte Bufdir og Bufetat en felles policy for arbeidet med likestilling i direktoratet og etatens arbeid som offentlig myndighet. Policyen synliggjør ansvar og oppfølging og skal sikre en mer helhetlig innsats for likestilling, ikke-diskriminering og universell utforming i direktoratets og etatens oppgaver. Basert på en analyse av likestillingsutfordringer på etatens og direktoratets fagområder er det fastsatt prioriteringer for arbeidet de kommende årene når det kommer til arbeidet med barnevern, vold, medvirkning, og digitale tjenester og kommunikasjon. Kunnskap og analyse, samt systemer for styring og kontroll er viktige verktøy i arbeidet. Bufdir vurderer at fokuset på likestilling, inkludering og mangfold i styringen har bidratt til at dette i større grad har blitt satt på dagsorden og prioritert på tvers av organisasjonen og i etaten.

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Samfunnsoppdraget til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) er å arbeide for å fremme likestilling og hindre diskriminering på alle diskri-

mineringsgrunnlag og alle samfunnsområder. Ombudet har en ambisjon om å være synlige og nyttige for befolkningen.

Hvert år mottar ombudet over 2 000 veiledningssaker der publikum tar kontakt for å få svar på spørsmål om diskriminering. Det er mulig å kontakte ombudet både muntlig og skriftlig, og man kan også avtale møter. Ombudet tilbyr tolk og skjermtolk der det er behov for det. Målet er at de som tar kontakt skal få rask veiledning som er tilpasset dem og det de lurte på.

Ombudet holder kurs og foredrag for ulike målgrupper. De har som mål å treffe dem som selv opplever diskriminering, og andre instanser som hjelper dem som opplever diskriminering og kan stå i fare for å diskriminere.

Diskrimineringsnemnda

Diskrimineringsnemnda skal være et reelt lavterskelalternativ til domstolsbehandling i disse sakene. Det er gratis å få en diskrimineringssak behandlet i nemnda, og det er ikke krav til at partene må benytte juridisk bistand. Personer som ønsker å klage et forhold inn for nemnda, kan få veiledning, og hvis nødvendig, bistand til å utforme klagen. All informasjon er tilrettelagt, både med hensyn til tilgjengelighet og språk.

Nemnda fastslår om et forhold er i strid med likestillings- og diskrimineringsregelverket, eventuelt forbudet mot gjengjeldelse etter varsling. Nemnda kan pålegge stansing, retting og andre tiltak for å sikre at det diskriminerende forholdet opphører, og for å hindre gjentakelse. Diskrimineringsnemnda kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av et pålegg, dersom fristen for å etterkomme pålegget er brutt. Nemndleder kan også utstede hastepålegg om retting, stansing eller andre tiltak når en sak ikke kan avvente ordinær nemndbehandling. Diskrimineringsnemnda har også myndighet til å tilkjenne oppreisning i arbeidsforhold og erstatning i enkle saksforhold, når en part har fremsatt krav om dette.

Kulturdirektoratet

Kulturdirektoratet er en statlig virksomhet som har hele landet som virkeområde. Direktoratet er blant annet sekretariat for de kollegiale organene Kulturrådet, styret for Fond for lyd og bilde og utvalget for Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. Direktoratet jobber i henhold til sin strategi for perioden 2023–2030 for et nyskapende, bærekraftig og mangfoldig kunst- og kul-

turliv, økt bruk av kunst og kultur for flere, og at kunst og kultur verdsettes høyt i samfunnet.

Som nasjonal koordinator for økt mangfold, inkludering og deltakelse i kulturlivet har Kulturdirektoratet i 2023 bygget kunnskap og mobilisert til handling i kunst- og kulturlivet. Virksomheten jobber aktivt for at flere skal delta som publikum, kunstnere eller arrangører. Mangfoldsarbeidet er særlig rettet mot synlige minoriteter, personer med funksjonsnedsettelse, den samiske befolkningen og nasjonale minoriteter. I 2023 ble det utviklet en egen mangfoldsplakat med overordnede prinsipper for organisasjonens arbeid med mangfold og likestilling.

Det kollegiale organet Kulturrådet jobber for økt mangfold, både når det gjelder stemmer, uttrykk og estetiske praksiser. Mangfold – flere stemmer, uttrykk og estetiske praksiser er ett av rådets to satsingsområder for perioden 2021–2024. Styret for Fond for lyd og bilde har i sin strategi for perioden 2021–2025 kunstnerisk kvalitet og mangfold som prioritert område. Utvalget for statens kunstnerstipend legger til rette for at enkeltkunstnere gjennom stipender skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Medietilsynet

Medietilsynet har forankret arbeidet med likestilling i personalpolitikken og styringsdokumentene til virksomheten. Arbeidet med likestilling og diskriminering er en integrert del av arbeidet med flere av tilskuddsordningene tilsynet forvalter, bl.a. ved at innvandrere og språklige minoritetsgrupper er prioriterte. Gjennom tilskuddsordningen for lokale lyd- og bildemedier kan driftstilskudd bli tildelt til lokalradiovirksomheter for etniske og språklige minoritetsgrupper. I 2023 tildelte Medietilsynet 650 000 kroner i driftstilskudd til tolv ulike mottakere.

Medietilsynet fikk i 2020 i oppdrag å prioritere tjenester mot personer med funksjonsnedsettelse og grupper som innvandrere og språklige minoriteter ved tildeling av tilskudd til innovasjon og utvikling i nyhets- og aktualitetsmedier. Disse prioriteringene er videreført, og i 2023 ble det tildelt om lag 1,2 mill. kroner til denne typen prosjekter.

I tilsynsarbeidet følger Medietilsynet opp i hvilken grad kringkasterne som skal gjøre tilbudet tilgjengelig for personer med funksjonsnedsettelse, oppfyller pliktene sine og eventuelt styrker arbeidet med å legge til rette for mennesker med nedsatt funksjonsevne. I 2023 har Medietilsynet fulgt opp kringkasterne med skriftlige rapporteringer og dialog.

I Mediemangfoldsregnskapet kartlegger tilsynet kjønnsdimensjonen både i avsender-, innholds- og bruksmangfoldrapportene. På avsender-siden blir det blant annet sett på kjønnsbalansen i redaksjonene og på innholdssiden blir kilderepresentasjon i nyheter og debatt undersøkt. I 2023 viste undersøkelsene i avsendermangfoldsrapporten at det er en god kjønnsbalanse i de aller fleste nyhetsmediene. Samtidig avdekket analysene at det fremdeles er en overvekt av menn som leder de fleste redaksjonene. Unntaket er allmennkringkasterne NRK og TV2, der nesten seks av ti redaksjonelle ledere er kvinner. I bruksmangfoldrapporten er både alder, kjønn, utdanning og inntekt sentrale dimensjoner for å belyse mediebruken til ulike grupper. Medietilsynet er også involvert i SSBs arbeid med å utvikle mediebruksundersøkelser, der medievanene til innvandrere ble kartlagt for første gang i 2022. Første rapport ble lagt frem våren 2023.

Lotteri- og stiftelsestilsynet

Arbeidet med likestilling er en integrert del av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet. I 2023 og 2024 har tilsynet blant annet gjennomført et omfattende utviklingsarbeid for å sikre at de to nettsidene hjelpelinjen.no og lottstift.no er universelt utformet. Lotteri- og stiftelsestilsynet har også jobbet mye med klarspråk, slik at alle som er i kontakt med tilsynet får god og forståelig informasjon.

Språkrådet

I Språkrådets strategi for 2020–2024 heter det at innbyggerne i Norge skal ha mulighet til å møte og bruke språket sitt, til det beste for den enkelte og samfunnet. Målet med strategien er blant annet å fremme likestilling og hindre diskriminering på språklig grunnlag. Strategien er fulgt opp med flere konkrete tiltak og som del av Språkrådets ordinære rådgivings- og veiledningsvirksomhet. Blant annet bidrar Språkrådet til å sikre at mangfold og likestilling gjenspeiles i arbeidet med revisjon av *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka*. Språkrådets arbeid med å fremme klart og brukertilpasset språk og klart juridisk språk, bidrar til å sikre rettighetene til ulike grupper av språkbrukere og lik tilgang til informasjon.

Kulturtanken – Den kulturelle skolesekken Norge

Kulturtanken arbeider målrettet og planmessig for likestilling og mot diskriminering både som

arbeidsgiver og offentlig myndighet. Kulturtanken ivaretar det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken (DKS) og forvalter statlige midler til ordningen. DKS tilbyr et mangfold av kunst- og kulturopplevelser til alle barn og unge i skolen. Det er derfor en målsetting at utøverne, produksjoner og apparatet som elevene møter, spiller mangfoldet i samfunnet, og synliggjør forbilder og rollemodeller for å bidra til inkluderende og mangfoldige fellesskap.

Kulturtanken startet i 2023 arbeidet med en helhetlig strategi for å imøtekomme funksjonsmangfoldet blant barn og unge. Arbeidet er en del av samarbeidet med Norsk filminstitutt og Kulturdirektoratet om mangfoldsdata hhv. på scenen/lerretet, bak scenen/lerretet og i salen.

Fylkeskommunene og kommunene ivaretar en viktig oppgave for å sikre mangfoldet i DKS, blant annet med egne program tilpasset elever i tilrettelagt opplæring. Kulturtanken samarbeidet i 2023 med et utvalg fylker om en nasjonal konferanse om DKS-produksjoner spesielt formidlet til elever i spesialskoler. Kulturtanken tok også initiativ til et samarbeid med Teater Manu for å styrke tegnspråklig teater og litteraturformidling i DKS.

Som oppfølging av regjeringens handlingsplan for deltakelse i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter fikk Kulturtanken i 2024 i oppdrag å lede et treårig mangfoldsløft i kulturfrivilligheten. Oppdraget innebærer å samle aktører som jobber med deltakelse, inkludering og kultur, bygge på pågående arbeid, bygge ny kunnskap og spre beste praksis.

Kunst i offentlige rom (KORO)

KORO skal sikre at flest mulig møter et mangfold av kunst av høy kvalitet i offentlige bygg og på offentlige arenaer. I KOROs strategi for 2020–2024 heter det at KOROs produksjoner og arbeidsmåter skal fremme mangfold og likestilling. En intern arbeidsgruppe har utarbeidet en handlingsplan for KOROs kontinuerlige arbeid med mangfold og likestilling. Tiltakene er å etablere en kritisk praksis som vedvarende undersøker disse spørsmålene, iverksette tiltak innen personale, produksjon/program, publikum og samling, gjøre KORO til en relevant og attraktiv samarbeidspartner for flere aktører og gi råd til KOROs samarbeidspartnere i spørsmål knyttet til mangfold og inkludering. KORO vil fortsette sitt arbeid med likestilling og ikke-diskriminering etter samme mal som tidligere, og KORO's handlingsplan vil være et viktig redskap for den videre innsatsen.

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket skal samle inn, registrere og bevare alt som publiseres i den norske offentligheten, og skal dermed være den fremste kilden til kunnskap om Norge og norske forhold. Virksomheten skal bidra til å øke interessen for kunnskap, historie og kulturarv ved å formidle innholdet i samlingen til et bredt, allment publikum. For å nå ut til flest mulig satser Nasjonalbiblioteket stort på formidling av digitalt innhold blant annet på video, i sosiale medier og gjennom podcast. Nasjonalbiblioteket har også i oppdrag å digitalisere dokumentbasert kulturarv fra norske arkiv, bibliotek og museum, og å bidra til at kulturarven blir tilgjengelig for det norske folk. Nasjonalbiblioteket skal videre medvirke til at biblioteksektoren styrkes som formidler av litteratur, kunnskap og kulturarv, og legge til rette for at folkebibliotekene blir aktuelle og uavhengige møteplasser og arenaer for offentlig samtale og debatt.

Nasjonalbiblioteket har ansvar for Tibi – Biblioteket for tilrettelagt litteratur (tidligere Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek). Gjennom Tibi bidrar Nasjonalbiblioteket til at personer med en funksjonsnedsettelse som medfører lesevansker, har samme tilgang til litteratur og bibliotekstjenester som befolkningen for øvrig. Arbeidet bidrar til økt samfunnsmessig likestilling for denne delen av befolkningen.

Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt (NFI) er statens forvaltningsorgan på film- og dataspillområdet og skal, innenfor målsettinger, rammer og ressurser som til enhver tid er fastsatt av departementet, arbeide for å nå målene for den statlige politikken på feltet.

NFI skal fremme mangfold og talentutvikling. NFI skal bidra til både skaper-, innholds- og brukermangfold. Ulike stemmer skal komme til uttrykk, og det skal finnes et bredt og variert tilbud av filmer, serier og spill som oppleves som relevant og representativt i alle deler av befolkningen. Dette betyr blant annet at NFI har et mål om kjønnsbalanse i tildelingene. Kvinneandelen i prosjekter med utviklings og produksjonstilskudd fra NFI var 48 pst. i 2023. NFI jobber også aktivt for en likestilt dataspillbransje. Blant tiltakene som er gjort så langt er å legge inn mangfold som prioriteringskriterium, opprettholde moderat kjønnskvotering, flere utviklingsprogram for filmskaperne og kurs og seminarer. I september 2023 arrangerte NFI et bransjeseminar for å evaluere hand-

lingsplanen så langt, og diskutere hvilke utfordringer som gjenstår og hvordan de skal løses. Norsk filminstitutt har arbeidet med en revidert handlingsplan for mangfold for 2024-2025. Nøkkelord i denne nye planen er mangfoldskompetanse og strukturell endring.

Arkivverket

Arkivverket har en målsetting om at samfunnets historiske arkiver og data skal være lett tilgjengelig for alle. Arkivene er unike kilder som dokumenterer og gir kunnskap om samfunnsutvikling og vår felles historie. På personnivå kan de gi innsikt i enkeltpersoners livshistorie og dokumentere at urett har skjedd.

Arkivverket arbeider med å utvikle fellesløsningen Digitalarkivet for digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av historiske arkiv og data. Arkivene tilrettelegges på en slik måte at de kan gjenfinnes uavhengig av forhåndskunnskap om hvordan offentlig forvaltning har vært og er organisert, og uavhengig av den enkeltes funksjonsevne, hvor en bor i verden eller når på døgnet det er behov for informasjonen.

Bevaringsinstitusjoner både i privat, kommunal og statlig sektor inviteres til å ta i bruk løsningen slik at et størst mulig antall og variasjon av arkivmateriale fra hele landet kan søkes i, framvises og avspilles på ett og samme sted.

Mangfold i arkivene er også en sentral målsetting; arkivene skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet, i dag og for framtida. Viktige deler av samfunnets materielle og immaterielle kulturarv og identitet er underrepresentert i arkivbevarende institusjoner, og mange samfunnsgruppers historie kan ikke fortelles fullt og helt. Arkivverket har derfor utarbeidet en bevaringsplan over privatarkiver av nasjonal betydning som etaten skal bidra til å samle inn, bevare og tilgjengeliggjøre.

En egen bevaringsplan for arkiv fra det samiske sivilsamfunnet ble sendt på høring høsten 2023, og bevaringsplan for samiske arkiver – Sámi priváhtaarkiivvaid seailuhanplána – ble lansert 11. april 2024. Arkivverket koordinerer arbeidet med at bevaringsplaner for privatarkiv utarbeides i alle fylker slik at også privatarkiver av særlig betydning på regionalt og lokalt plan blir sikret og bevart.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR)

NDR arbeider aktivt for å nå ut til nye grupper med et relevant og representativt tilbud.

I NDRs formidlingsplan, og i arbeidet med *Nasjonaljubileet 2030 – Norge i tusen år*, er målet å skape et publikumstilbud som engasjerer, inkluderer og utfordrer, og på den måten motvirke utenforskap og fremme toleranse.

NDR har sluttet seg til jubileumsplattformen for Nasjonaljubileet 2030, og vil hvert år fram mot 2030 belyse Olavsarvens påvirkning gjennom historien og hva den betyr for oss i dag gjennom tema som kulturmøte og endring, migrasjon og identitet og tilhørighet og fellesskap.

9.3 Kultur- og likestillingsdepartementets og underliggende virksomheters likestillingsarbeid som arbeidsgiver

---

Det følger av likestillings- og diskrimineringsloven § 26 at alle *arbeidsgivere* har en plikt til å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Nedenfor følger rapportering på Kultur- og likestillingsdepartementets og de underliggende virksomhetenes tilstand for kjønnslikestilling.

Tabell 9.1 Rapportering på kjønnslikestilling per 31.12.2023

Virksomhet	Kjønnsbalanse (<i>oppgis i antall</i>)		Midlertidig ansatte (<i>oppgis i antall eller pst.andel av alle ansatte</i>)		Foreldre- permisjon (<i>oppgis i gj.sn. antall uker</i>)		Deltidsansatte (<i>faktisk deltid</i>)	
	K	M	K	M	K	M	K	M
Kultur- og likestillings- departementet	104	55	5,7 pst.	4,4 pst.	21	0	3,2 pst	0,6 pst
Kulturdirektoratet	97	44	6	3	13,6	14	1	1
Kunst i offentlige rom (KORO)	19	9	4	2	33,7	14,3	2	2
Riksteatret ¹	56	44	15	8	45	6	3	2
Kulturtanken	23	21	4	3	10,1	26,4	2	0
Nasjonalbiblioteket	288	280	10	9	11,1	8,9	32	13
Språkrådet	23	18	3 stk.	2 stk.	0	0	1 stk.	1 stk.
Nidaros domkirkes restaureringsarbeidet	34	30	1	1	10	0	7	3
Arkivverket	174	158	2,4 pst.	1,5 pst.	26,1	16,9	2,7 pst.	1,2 pst.
Norsk filminstitutt	53	47	8 pst.	6 pst.	40,6	28	6	9
Medietilsynet	23	9	1	0	15,6	0	1	0
Lotteri- og stiftelsestilsynet	54	46	3	6	26	17	2	1
Likestilling- og diskrimineringsombudet	28	11	3 stk.	1 stk.	13	18	1	0

¹ På grunn av feil i tidligere års rapportering, kan ikke tallene for Riksteatret for 2023 sammenlignes med tidligere år. Innleide arbeidstakere som betales per faktura regnes nå ikke med i antall midlertidige ansatte.

Likestilling og mangfold i Kultur- og likestillings-
departementet

Tilstand for kjønnslikestilling i departementet

Tabell 9.2 viser kjønnsbalansen i Kultur- og like-
stillingsdepartementet, og kvinners lønn i prosent

av menns lønn, totalt og for de ulike stillingskate-
goriene i departementet. Vi rapporterer på de
eksisterende stillingskategoriene i departementet
per 31. desember 2023.

Tabell 9.2 Kultur- og likestillingsdepartementet (kjønn, lønn og stilling) per 31. desember 2023. Prosent og tall (N)

	Antall (N)	Menn pst.	Kvinner pst.	Lønn ¹
Totalt i departementet inkl. midl. Ansettelse	159	35	65	95
Toppledere	7	57	43	107
Avdelingsdirektører	15	40	60	100
Fagdirektører	17	53	47	104
Fagrådgiver (utredningsleder) ²	8	13	87	96
Seniorrådgivere	81	31	69	99
Rådgivere	25	32	68	105

¹ Tallene i kolonnen viser kvinners gjennomsnittslønn i pst. av mennenes gjennomsnittslønn.

² Fagrådgiver er en arbeidstittel som benyttes i Kultur- og likestillingsdepartementets lønnspolitikk og er lønnplassert i stillingskode Utredningsleder.

³ Titler for mindre enn tre ansatte framgår ikke av tabellen, men inngår i antall ansatte.

Som det framgår av tabellen var kjønnsfordelingen i departementet 65 pst. kvinner og 35 pst. menn i 2023, som er en bedring i kjønnslikestillingen på to pst. fra 2022. I toppledergruppen, som består av stillingskategoriene departementsråd, assisterende departementsråd, ekspedisjonssjef og kommunikasjonssjef, er kjønnsfordelingen 43 pst. kvinner og 57 pst. menn, som er det samme som i 2022.

Det er en målsetting for departementet å ha en jevn kjønnsfordeling og gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Det er foreslått flere tiltak i forbindelse med rekrutteringsarbeidet for å forsøke å justere skjevheten når det gjelder kjønnsbalansen i departementet.

Et av målene i Kultur- og likestillingsdepartementets lønnspolitikk er å sikre likelønn og hindre diskriminering. Kultur- og likestillingsdepartementets lokale lønnspolitikk, som ble revidert i 2023, skal sikre en åpen, transparent og forutsigbar prosess for lønnsfastsettelse og sørge for at det ikke oppstår ubegrunnede lønnsforskjeller. Med dette menes lønn og karrieremuligheter uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, funksjonsnedsettelse, religion, livssyn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, politisk syn, og den ansattes livsfase.

Departementet arbeider kontinuerlig for å jevne ut lønnsforskjeller mellom kjønnene. I gjennomsnitt tjente kvinner 95 pst. av det menn tjente i departementet i 2023 som er en økning på fire pst. fra 2022, og en bedring i lønnslikestillingen i departementet.

I 2023 ble det tatt i bruk en ny arbeidstittel i Kultur- og likestillingsdepartementet, Fagrådgiver, med stillingskode 1114 utredningsleder. Arbeidstittlen er ment som et faglig karriereopptrykk for nivået mellom seniorrådgiver og fagdirektør. Ved avslutningen av 2023 var det 8 fagrådgivere, som hadde fått den nye arbeidstittlen, hvorav 13 pst. menn og 87 pst. kvinner.

Kultur- og likestillingsdepartementet evaluerer årlig, med de ansattes representanter, bruken av midlertidige stillinger og følger den generelle målsettingen om å begrense bruken av både deltidsstillinger og midlertidige stillinger. Andelen midlertidige ansatte har holdt seg stabilt siden 2021, men det har vært en reduksjon i andelen kvinnelige midlertidige og en svak økning blant andelen menn. Når det gjelder andelen av deltidsstillinger så er denne uendret.

I løpet av 2023 hadde seks ansatte uttak av foreldrepermisjon i Kultur- og likestillingsdepartementet. Alle var kvinner.

Rapportering på aktivitets- og redegjørelsesplikten i departementet

Som det følger av verdigrunnlaget, ønsker Kultur- og likestillingsdepartementet å være en likestilt og inkluderende arbeidsplass hvor vi tar hensyn til hverandres ulikheter. Departementet arbeider aktivt for at likestillings- og ikke-diskrimineringsperspektivet blir innlemmet som en naturlig del i departementets ansvarsområder og prosesser.

Kultur- og likestillingsdepartementet arbeider for å ansette en mangfoldig gruppe medarbeidere og etterstreber å gi rom for ansatte med ulik bakgrunn. Departementet ønsker en organisasjons-

kultur som kjennetegnes av åpenhet, toleranse og respekt.

Aktivitets- og redegjøringsplikten (ARP) er en viktig del av rammeverket for Kultur- og likestillingsdepartementets likestillingsarbeid. Som fast punkt på programmet to ganger årlig i Samarbeidsutvalget, sikrer vi at ARP-arbeidet blir godt forankret i departementet.

En intern arbeidsgruppe med representanter fra arbeidsgiver og de tillitsvalgte har sammen arbeidet etter Bufdirs fire-trinnsmetode med å identifisere og analysere risikoer for diskriminering, iverksette tiltak og vurdere resultatet av arbeidet. Arbeidet er samlet i en handlingsplan som ble drøftet i departementets samarbeidsutvalg (SU). Kartleggingen viste ingen områder hvor departementet hadde kjente risikoer hvor det måtte iverksettes umiddelbare tiltak. Handlingsplanen preges derfor av tiltak knyttet til forebygging av eventuelle risikoer. Områdene som ble identifisert som viktige i 2023 følges opp internt i departementet for å sikre hensynet til likestilling og ikke-diskriminering.

Rekruttering

Departementet arbeider kontinuerlig for å hindre diskriminering og øke mangfold når det kommer til kjønn, alder, bakgrunn m.m.

Gjennom at interne HR-rådgivere deltar i alle rekrutteringsprosesser og er til stede i alle intervjuer, sikrer vi likebehandling, god etterlevelse av kvalifikasjonsprinsippet og ivaretagelse av mangfoldsperspektivet. I tillegg til bevisst billedbruk og språkbruk i stillingsannonser, har departementet utformet ny mangfoldserklæring til stillingsannonser i 2023, for å tiltrekke oss et mer mangfoldig søkergrunnlag.

Vi har i løpet av 2023 sett en kjønnsutjevning i forbindelse med vårt rekrutteringsarbeid, både med tanke på søkere til stillinger og ansettelser. Dette har resultert i en ønsket økning av kjønnslikestillingen i departementet dette året. Det er imidlertid fortsatt en relativt skjev kjønnsfordeling i departementet, og arbeidet med utjevning videreføres også i 2024.

Departementet hadde i 2023 en nedgang i antallet søkere med påberopt nedsatt funksjonsevne, innvandrerbakgrunn og de som har stått utenfor arbeidslivet og utdanning en lengre periode. Dette kan skyldes at færre søkere benytter seg av avkrysningsfunksjonene i systemet, eller kan være en reell nedgang i denne gruppen søkere på stillinger. Departementet har i 2024 satt

i gang ulike tiltak for å tiltrekke et mer mangfoldig søkergrunnlag til våre stillinger.

Lønns- og arbeidsvilkår

I lønnspolitikken er det mål om å sikre likelønn og hindre diskriminering. Med dette menes lønn og karrieremuligheter uavhengig av kjønn, alder, etnisitet, funksjonsnedsettelse, religion, livssyn, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, politisk syn, og den ansattes livsfase. Kjønnsnøytral lønnspolitikk ble revidert i mai 2023. I tillegg arbeider vi kontinuerlig for å avdekke og rette opp i eventuelle skjevheter.

Vi ser en positiv utvikling av lønnslikestillingen i departementet hvor kvinner har nærmet seg menns lønn med fire prosentpoeng fra året før, og som er i tråd med de føringer som er gitt i hovedtariffavtalene.

Forfremmelse og utviklingsmuligheter

Kultur- og likestillingsdepartementet ønsker å tilby like muligheter til forfremmelse og utvikling for alle sine ansatte. Alle ansatte tilbys mål- og utviklingssamtale med nærmeste leder der det utarbeides en utviklingsplan. Mulig forfremmelse og utviklingsmuligheter diskuteres uavhengig av den ansattes livssituasjon. Departementets personalpolitikk gjennomgår jevnlig revidering.

Tilrettelegging

Kultur- og likestillingsdepartementet ønsker å være en inkluderende arbeidsplass som tar hensyn til hverandres ulikheter. Departementet samarbeider ved behov med NAV og bedriftshelsetjeneste for å tilrettelegge etter ansattes behov. Det vektlegges å kunne tilrettelegge for personer som har eller har fått nedsatt funksjonsevne, slik at disse skal kunne fortsette å arbeide helt eller delvis. I departementets rutine for sosiale arrangementer er det nedfelt et eget punkt om universell utforming i gjennomføring av arrangement.

Muligheter for å kombinere arbeids- og familieliv

Departementet ønsker å legge til rette for og synliggjøre muligheter for god balanse mellom arbeids- og familieliv. I tillegg til fleksitidsordning har de ansatte mulighet for sporadisk hjemmekontor og forskjøvet kjernetid ved behov. Balansen mellom arbeid og fritid var et av fokusområdene i mål- og utviklingssamtalene i 2023.

Arbeidsmiljø

Departementet har nulltoleranse for mobbing og trakassering. For å sikre at arbeidsmiljøet er trygt og godt for de ansatte, gjennomfører departementet medarbeiderundersøkelser, HMS-runder, mål- og utviklingssamtaler og ledersamtaler. Departementet har fokus på forebygging og har mange tiltak knyttet til godt arbeidsmiljø.

Departementet gjennomførte en medarbeiderundersøkelse samt en pulsmåling i løpet av 2023. Tilbakemeldingene fra våre medarbeidere er overordnet svært positive, og vi så blant annet en økning av tilfredshet med balanse mellom arbeid og fritid som var et særskilt fokusområde for departementet i 2023. Vi ser også at departementet har gode resultater på andre viktige indikatorer som generell trivsel, åpenhet, hjelp og støtte og psykologisk trygghet.

Generelt sett har vi også høy deltakelse på sosiale arrangementer og aktiviteter som er viktig for oss i arbeidet med å sikre et trygt og godt arbeidsmiljø.

Virksomhetene under Kultur- og likestillingsdepartementet

Kulturdirektoratet

I 2023 har Kulturdirektoratet jobbet systematisk med likestilling og mot diskriminering bl.a. gjennom arbeidet med aktivitets og redegjørelsesplikten. Arbeidet er forankret i partssamarbeidet, AMU og direktoratets strategi, retningslinjer og personalpolitikk. Et av fokusområdene i virksomhetens handlingsplan er rekruttering, og i 2023 ble det gjennomført kompetansetiltak for å sikre gode rekrutteringsprosesser, hindre risiko for diskriminering, og på sikt øke mangfoldet i virksomhetens ansatte for bedre å spille samfunnet.

Riksteatret

Riksteatrets likestillingsarbeid er forankret i teatrets ulike strategier, verktøy og retningslinjer. Teateret har utarbeidet egne retningslinjer for å hindre diskriminering, trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold, og et tilhørende varslingsystem. Hensynet til likestilling og diskriminering er ellers inkludert i den øvrige personalpolitikken.

Kjønnsbalansen blant Riksteatrets faste ansatte i 2023 var som helhet jevn, også på ledernivå. Det var noen skjevheter innenfor enkelte avdelinger, som kostyme- og lydavdelingen, som preges av tradisjonelle kjønnsrollevalg. Rikstea-

tret har i 2023 fulgt opp arbeidet med å identifisere risiko for diskriminering og hindre for likestilling, og har arbeidet med flere tiltak, bla. i rekrutteringsprosessene. Arbeidet med å ansette flere kvinner i kunstneriske posisjoner ble videreført i 2023, og teateret har oppnådd en jevnere kjønnsfordeling på et felt der kvinner tradisjonelt har vært underrepresentert. Midlertidige ansatte omfatter i hovedsak prosjektengasjerte frilanskunstnere på konkrete prosjekter. Det er ingen personer i ufrivillig deltid hos Riksteatret.

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket hadde 568 ansatte i 2023. Kjønnsbalansen er relativt jevn, med en liten overvekt av kvinner. 32 kvinner og 13 menn var tilsatt i deltidsstillinger.

Nasjonalbiblioteket legger vekt på å oppfylle den pålagte aktivitetsplikten og følger opp alle ansettelsesprosesser basert på lovpålagte krav og anbefalinger. Blant annet arbeider Nasjonalbiblioteket for å fremme integrering, mangfold og likestilling, og virksomheten legger særlig vekt på å inkludere personer med funksjonsnedsettelse og hindre diskriminering av utsatte grupper. Nasjonalbiblioteket er opptatt av å fremme likestilling og unngå diskriminering ved alle tilsetninger. Som tiltak innenfor aktivitetsplikten arbeider Nasjonalbiblioteket målrettet med analyser basert på nøkkeltall av tilsattmassen for å minimere eventuelle diskrimineringsgrunnlag. Det gjøres blant annet ved hjelp av kartlegging, prosedyrer, revisjon av internkontroller og medarbeiderundersøkelser.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB)

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek ble innlemmet i Nasjonalbiblioteket fra 1. juli 2023, og rapporteringen fra Nasjonalbiblioteket omfatter også NLB.

Fram til innlemmelsen hadde NLB 39 faste og fire midlertidige ansatte. Arbeidet med likestilling har i hovedsak vært fulgt opp ved å holde oversikt over status på området og å sikre at virksomhetens rutiner ivaretar vesentlige hensyn, for eksempel ved tilsetninger. Det var bare kvinner blant de ansatte med bibliotekarutdanning i NLB, mens gruppen av IKT-utviklere besto av menn. Ved tilsetninger har NLB sett på muligheter for å bryte dette mønsteret. NLBs kjernevirksomhet dreide seg om å fremme inkludering og redusere diskriminering, og NLB har følgelig vært opptatt av å ivareta slike hensyn i egen organisasjon.

Arkivverket

Ved utgangen av 2023 hadde Arkivverket 332 ansatte, og av dem var 319 faste stillinger. Kjønnsbalansen er relativt jevn, med en liten overvekt av kvinner. Lederstillingene besittes av 44 pst. kvinner og 56 pst. menn. Kvinnelige ledere har i snitt en lavere lønn enn sine mannlige kollegaer. For flere av de øvrige stillingskategoriene er det motsatt. For alle stillinger sett under ett har mannlige ansatte en høyere gjennomsnittslønn. Den lønnsmessige forskjellen har fortsatt å øke mer siste år enn foregående år. Kvinnelige medarbeidere tjente i 2023 nær 93 pst. av det deres mannlige kollegaer tjente, mot 95 pst. i 2022. For å forhindre kjønnsbaserte lønnsforskjeller utarbeider Arkivverket årlig analyser og oversikter over gjennomsnittslønn i ulike stillingsgrupper i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger. Det er ikke avdekket utilsiktede forskjeller med utgangspunkt i kjønn.

Arkivverkets prinsipper for likestilling er nedfelt i sentrale personalpolitiske dokumenter som virksomhetens lønnspolitikk, livsfasepolitikk og i tilpavningsavtalen om medbestemmelse. Etaten har stor aktivitet knyttet til rekruttering og ny kompetanse. Det er viktig for etaten å sikre god kvalitet i disse prosessene. Det er en stor variasjon i søkermassen til ledige stillinger. I rekrutteringsprosessene sikres likebehandling og at kvalifiserte søkere med hull i CV eller redusert funksjonsevne blir invitert til intervju. Individuell lønns plassering for nye medarbeidere skjer med utgangspunkt i gjennomsnittslønn for stillingsgruppen.

Språkrådet

Språkrådets likestillingsarbeid som arbeidsgiver er forankret i virksomhetens personalpolitikk og styringsdokumenter. Språkrådets ledelse arbeider målrettet og planmessig sammen med de tillitsvalgte og vernetjenesten for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Målet for Språkrådets lønnspolitikk er å jevne ut lønnsforskjeller som ikke kan grunngis, og dette følges opp blant annet i rekrutteringsprosesser og lokale lønnsforhandlinger. 56 pst. av de ansatte i Språkrådet er kvinner, og gjennomsnittlig årslønn for kvinner og menn er omtrent like høy. Ufrivillig deltid kartlegges i medarbeidersamtaler gjennom året. Jevnlige medarbeiderundersøkelser og årlige vernerunder bidrar til å kartlegge og redusere risiko for diskriminering og hindre for likestilling. Språkrådet har

laget personalrutiner for å styrke arbeidet med likestilling og mangfold. I alle tilsettingsprosesser vurderer Språkrådet systematisk hvordan de kan bidra til at søkere med nedsatt funksjonsevne, hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn, kan tilsettes.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR)

NDR arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i tråd med likestillings- og diskrimineringsloven.

Aktivitetsplikten gjennomføres ved årlig oppfølging av virksomhetens handlingsplan for likestilling (revidert i 2022). Handlingsplanen omfatter tiltak, rutiner, prosedyrer og system knyttet til rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, utviklingsmuligheter og tilrettelegging. Gjeldende IA-avtale er også grunnlag for, og verktøy i NDRs arbeid for et inkluderende og mangfoldig arbeidsliv. NDR utfører jevnlig medarbeiderundersøkelser med tilhørende oppfølgingsprosesser og handlingsplaner.

Ved rekruttering legger NDR vekt på å få en balansert kjønns- og aldersfordeling i de ulike stillingsgruppene. Virksomheten rekrutterer fra hele befolkningen, og internasjonalt. Det bidrar til et mangfoldig og utviklende arbeidsmiljø. Kjønnsbalansen ved NDR er god for virksomheten sett under ett. Det er ønskelig å rekruttere flere menn til publikumsavdelingen og flere kvinner til verkstedene.

NDR har fokus på lønnsvilkår og likelønn, og oppfølging av dette. Lønnsoversikter er delt opp i stillingskoder/-grupper som sikrer oversikt og sammenheng på tvers av organisasjonen, og inngår som grunnlag i planverk og lønnsforhandlinger i samarbeid med de ansattes representanter. Totalt sett ligger kvinners lønn noe under menns lønn.

Ufrivillig deltidarbeid, hvor ansatte ønsker og er tilgjengelig for å jobbe mer, kartlegges bl.a. i medarbeidersamtaler. NDR rapporterer om at ufrivillig deltid er et lite problem. Ved ledighet kartlegges interessen for utvidelse av stilling der dette lar seg praktisk gjennomføre, noe som særlig er aktuelt ved tilsetting av publikumsverter. NDR har hovedsakelig faste deltidsstillinger knyttet til den turnusbaserte formidlingstjenesten.

Midlertidige ansatte er i hovedsak sesongbaserte tilsetninger, for eksempel til sommerferien med utvidet bemanning av guider og publikumsverter, tilkallingsvikarer og tidsbegrensede prosjektstillinger.

Kulturtanken

Kulturtankens likestillingsarbeid er forankret i virksomhetens personalpolitikk og styringsdokumenter. Likestillingsarbeidet er formalisert i virksomhetens tilpasningsavtale, som sist ble fremforhandlet i dialog mellom partene i mars 2023. Det er nedfelt at arbeidsgiver skal følge firetrinnsmetoden som er beskrevet i likestillings- og diskrimineringsloven § 26, og at arbeidet som gjøres skal dokumenteres i virksomhetens planarbeid.

Kulturtanken har som mål å ha en variert arbeidsstokk som avspeiler samfunnet vi lever i. Det innebærer å rekruttere medarbeidere med ulik kompetanse, fagkombinasjoner, livserfaring og erfaringsbakgrunn for å bidra til en bedre oppgaveløsning. For å nå dette målet har Kulturtanken flere aktiviteter og fokusområder, herunder kompetansehevende tiltak for rekrutterende ledere og ansatterepresentantene i ansettelsesrådet, årlig analyse for å avdekke utilsiktede lønnsforskjeller og rutiner for å hindre trakassering, seksuell trakassering og kjønnsbasert vold.

Det er tilnærmet jevn fordeling av ansatte kvinner og menn i virksomheten, med 23 kvinner og 21 menn. Samlet gjennomsnittslønn for kvinner har gått litt opp, fra 97,6 pst. til 98,2 pst. av gjennomsnittslønnen for menn. Kulturtanken arbeider systematisk med likelønn i forbindelse med lokale lønnsforhandlinger, noe partene er enige om har en stor betydning for å oppnå likelønn.

Kunst i offentlige rom (KORO)

Kunst i offentlige rom (KORO) er en relativt liten organisasjon. I 2023 har forskjellen i gjennomsnittslønn mellom menn og kvinner i KORO blitt redusert. I 2023 var den samlede gjennomsnittslønnen for kvinner 89 pst. av gjennomsnittslønnen for menn, mot 86,6 pst. i 2022. Når ledernivået holdes utenfor tjente kvinner i gjennomsnitt 97 pst. av gjennomsnittslønn for mennene. KORO har ikke avdekket tilfeller av ufrivillig deltid. Selv om kvinnelige kunstnere er i flertall blant de innleide kunstnerne, ser KORO at mannlige kunstnere samlet har fått utbetalt et større beløp enn kvinnelige kunstnere. Det kan tyde på at mannlige kunstnere er tildelt større oppdrag. KORO vil fortsette sitt arbeid med likestilling og å hindre diskriminering etter samme mal som tidligere.

Medietilsynet

Medietilsynet hadde per 31. desember 2023 32 ansatte, hvorav 72 pst. kvinner og 28 pst. menn.

Gjennomsnittslønnen for kvinner utgjorde 102 pst. av gjennomsnittslønnen for menn i 2023. Medietilsynet jobber for en jevnere kjønnsfordeling blant de ansatte. Dette er tema i alle ansettelsesprosesser, og det blir lagt vekt på å ha kvalifiserte kandidater av begge kjønn med i finalerundene. Medietilsynet jobber sammen med de tillitsvalgte og arbeidsmiljøutvalget for å fremme likestilling og å hindre diskriminering, blant annet i rekrutteringsprosesser, gjennom lønnspolitikken og de ansattes muligheter for tilrettelegging.

Lotteri- og stiftelsestilsynet

Lotteri- og stiftelsestilsynet (LS) hadde per 31. desember 2023 101 ansatte, hvorav 53 pst. kvinner og 47 pst. menn. Samlet gjennomsnittslønn for kvinner var 97 pst. av gjennomsnittslønnen for menn i 2023. Tilsynet jobber med likestilling og mot diskriminering i tråd med lovgivning og anbefalinger. Tilsynet gjennomfører en årlig likestillings- og diskrimineringsanalyse for å avdekke risikoer for diskriminering og faktorer som kan hindre likestilling. Basert på analysen identifiserer tilsynet tiltak i samarbeid med de ansattes representanter. I 2023 har tilsynet blant annet gjennomført rekruttering ved hjelp av traineeprogrammet i staten for søkere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en. Tilsynet har også jobbet for å gjøre stillingsutlysningene mer inkluderende og hatt et eget prosjekt for bedre inkludering av nyansatte.

Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt (NFI) hadde per 31. desember 2023 100 ansatte, hvorav 53 pst. kvinner og 47 pst. menn. Samlet gjennomsnittslønn for kvinner var 111 pst. av gjennomsnittslønnen for menn i 2023. NFI skal sikre skapermangfold, innholdsmangfold og brukermangfold slik at et bredere publikum kjenner seg igjen i, og har et aktivt forhold til historiene som blir fortalt i film, serier og data-spill. NFI har en handlingsplan for inkludering og representativitet i norsk film og filmkultur (2019–2023), og denne ble videreført også i 2023.

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) hadde per 31.12.2023 39 ansatte. Av de ansatte var 28 pst. menn og 72 pst. kvinner. LDO har som mål å rekruttere kvalifiserte medarbeidere som i størst mulig grad speiler befolkningen. Det er et stort fokus på likestilt rekruttering.

LDO redegjør i sin årsrapport for 2023 for arbeidet med å sikre likestilling og ikke-diskriminering.

For å følge opp arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven har ombudet blant annet arbeidet aktivt for å sikre et større mangfold blant kvalifiserte søkere til LDO. Ombudet viser til at en viktig del av arbeidet med å sikre likestilling på arbeidsplassen skjer når man rekrutterer. De har på denne bakgrunn vurdert ulike tiltak som kan bidra til en mer mangfoldig søkermasse. De har hatt et særlig fokus på kjønnsbalanse og forhold som gjør det vanskelig for personer med funksjonsnedsettelse og/eller personer med annen etnisk bakgrunn enn norsk å søke stillingene, bli innstilt til stillinger og få tilsetning i ombudet. For nærmere informasjon om ombudets arbeid med å følge opp arbeidsgivers aktivitetsplikt, se årsrapporten for 2023.

Diskrimineringsnemnda

Diskrimineringsnemnda er oppdelt i en nemnd og et sekretariat. Nemndsmedlemmene oppnevnes av Kultur- og likestillingsdepartementet og er ikke ansatt i Diskrimineringsnemnda. Det var i 2023 totalt ti nemndsmedlemmer, seks varamedlemmer, og fem ledere. Blant disse var det åtte menn og 13 kvinner per 31.12.2023.

Det var totalt 20 personer som var ansatt i sekretariatet i 2023, hvorav en var midlertidig ansatt som juridisk saksbehandler. Av de juridiske saksbehandlerne og administrasjonsmedarbeiderne var 12 kvinner og fire menn. Direktøren er mann og de tre øvrige lederne er kvinner. Totalt arbeidet det altså fem menn og 15 kvinner i sekretariatet, fordelt på 18 årsverk.

Diskrimineringsnemnda redegjør i sin årsrapport for 2023 for arbeidet med å sikre likestilling og ikke-diskriminering.

For å følge opp arbeidsgivers aktivitetsplikt etter likestillings- og diskrimineringsloven har nemnda gjennomført en risikokartlegging av de ulike diskrimineringsgrunnlagene skissert i likestillings- og diskrimineringsloven på ulike personalområder. De har også analysert virksomhetens lønnsstatistikk og eventuelle forskjeller. Statistikk, medarbeidersamtaler, medarbeiderundersøkelser og erfaringer benyttes som grunnlag for risikovurderingen. Basert på risikovurderingen blir det fastsatt nye mål og tiltak i handlingsplaner som virksomheten jobber videre med gjennom året. For nærmere informasjon om nemndas arbeid med å følge opp arbeidsgivers aktivitetsplikt, se årsrapporten for 2023.

Institusjoner som mottar tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet

Musikk- og scenekunstinstitusjonene

I musikk- og scenekunstinstitusjonene som fikk tilskudd fra kap. 323, post 70 i 2023, var fordelingen av årsverk på kvinner og menn helt jevn, med 50 pst. hver. Institusjonenes styrer, inkludert varamedlemmer, hadde 51 pst. kvinner og 49 pst. menn. Andelen kvinnelige styreledere var 64 pst. De små operatiltakene er ikke medregnet her.

Museene

I museene som fikk tilskudd over kap. 328 i 2023, var andelen kvinner og menn i faste stillinger henholdsvis 58 pst. og 42 pst. Andelen kvinner i direktørstillinger var 53 pst. Museenes styrer, inkludert varamedlemmer, hadde følgende kjønns sammensetning: 50 pst. kvinner og 50 pst. menn. 34 pst. av styrelederne var kvinner.

Andre fagområder

Idrettsområdet

De aller fleste norske barn er innoen den organiserte idretten. Per i dag er det tilsynelatende ingen kjønnsbarrierer når det gjelder rekruttering til idretten; jenter og gutter rekrutteres i omtrent samme grad inn i barneidretten. Samtidig faller jenter fra tidligere og raskere enn gutter og ved overgangen til ungdomsidretten er guttene i flertall når det gjelder medlemskap. Kvinneandelen er 40,6 pst. i medlemstall i 2022, en nedgang på 0,3 prosentpoeng de siste seks årene. Det er et mål at styrene i norsk idrett skal gjenspeile medlemsmassen. Kvinneandelen i styringen av norsk idrett viser en jevn oppgang de siste seks årene i alle organisasjonstyper med unntak av bedriftsidrettskretsene. Tallene er gode i sentralleddene, men lavere i idrettslagene. På styreledernivå er det fortsatt en vei å gå. Tallene her er betydelig lavere enn for styremedlemmer. Andelen kvinnelige styremedlemmer og styreledere har en svak økning fra forrige rapportering. Andelen kvinnelige administrative ledere har en svak nedgang. Kvinneandelen i styrene er 37,2 pst. Blant styreledere er menn sterkt overrepresentert.

En bedre kjønnsbalanse vil styrke idretten. Idrettsforbundet lanserte i 2022 kampanjen *#Gnist* som en landsdekkende satsning på kjønnsbalanse og mangfold. Som ledd i kampanjen er det utarbeidet en verktøykasse som inneholder nyttige redskap og anbefalinger for idrettslag som skal rekruttere kvinner inn i leder- og trenerverv.

Målet er å gjøre det enklere for lokale lag og foreninger å oppfordre kvinner i og rundt lagene til å bidra med sin kompetanse og personlige egenskaper.

Undersøkelser viser at barn og ungdom med minoritetsbakgrunn, spesielt jenter, i mindre grad er medlemmer av idrettslag enn gjennomsnittet i befolkningen. Det er et mål at flere jenter med minoritetsbakgrunn skal delta i idrett. Inkludering av jenter med minoritetsbakgrunn i idretten prioriteres gjennom tilskuddsordningen Inkludering i idrettslag.

Norsk idrett står sammen og sier #STOPP til rasisme, kjønnsjets, homohets og alle andre former for diskriminering. For å tydeliggjøre idrettens klare standpunkt har NIF laget en samleside hvor alle organisasjonsledd i norsk idrett kan laste ned #STOPP-materiell til sine digitale flater.

Frivillighetsområdet

I en ny publikasjon *Tilbake til normalen? Frivillig engasjement i Norge, 1998–2023* presenterer Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor oppdaterte resultater basert på befolkningsundersøkelser i perioden 1998 til 2023. Mens det tidligere var en tendens til at flere menn enn kvinner deltok i frivillig arbeid, har det i de siste undersøkelsene ikke vært statistisk signifikante kjønnsforskjeller. Dette skyldes blant annet at færre menn har gjort frivillig arbeid i idretten, et felt hvor de tradisjonelt har dominert.

Over tid har det vært en tendens til at færre frivillige gjør oppgaver knyttet til styre, administrasjon og annen drift, mens det er flere som gjør arbeid knyttet til konkrete aktiviteter, som å delta på dugnader, være trener eller samle inn penger.

Rapporten *Oppdaterte tall om frivillig innsats i Norge, 1998–2017* ser på utviklingstrekkene i frivillig innsats i den nevnte perioden. Funnene i rapporten viser at andel kvinner og menn som deltar i frivillig arbeid har utjevnet seg over tid. I 2017 var det ingen forskjell mellom kvinner og menn når man ser på frivillig arbeid samlet.¹ I levekårsundersøkelsen fra SSB i 2022 var det relativt små kjønnsforskjeller i frivillig arbeid. Her svarte 54 pst. av mennene og 49 pst. av kvinnene at de har utført frivillig arbeid i løpet av de siste 12 månedene.²

I nasjonale organisasjoner var det i gjennomsnitt 47 pst. kvinner i styrene i 2013, i 2019 var det 44 pst. I lokallagene var det i gjennomsnitt 50 pst. kvinner i styrene i 2009, i 2019 var det 43 pst.³ Kvinners representasjon i styrer, både i lokale og nasjonale organisasjoner, har gått noe tilbake de siste årene.

¹ Fladmoe, Audun, Sivesind, Karl Henrik og Arnesen, Daniel (2018). *Oppdaterte tall om frivillig innsats i Norge 1998–2017*. Rapport 2018:2. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

² (SSB, Tabell 13811)

³ Arnesen, Daniel og Sivesind, Karl Henrik (2020). *Organisasjonslandskap i endring 2009–2019. Fra ideologisk samfunnsendring til individuell utfoldelse?* Rapport 2020:5. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

10 Oppfølging av FNs bærekraftsmål

Innledning

Agenda 2030 med FNs bærekraftsmål ble vedtatt av FN i 2015. I april 2022 behandlet Stortinget Meld. St. 40 (2020–2021) *Mål med mening. Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Meldingen sier at bærekraftsmålene skal være en overbygning for regjeringens politikk, og at de tre dimensjonene, sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft, er like viktige.

I 2023 lanserte EU rapporten *Culture and Democracy: the evidence*¹. Rapporten ga dokumentasjon for at deltakelse i kulturaktiviteter styrker samfunnsengasjement, demokrati og sosial tilhørighet. Kunst og kultur er ikke et bærekraftsmål i seg selv, men må likevel forstås som samfunnskritisk infrastruktur og en forutsetning for demokrati. Aktiviteter innen kunst, kultur, idrett og frivillighet bringer mennesker sammen på tvers av ulik bakgrunn. De utfordrer våre forestillinger og utvider vårt verdenssyn, inspirerer til samhold, og skaper gode og trygge rammer for menneskers liv. Offentlige tilskudd til aktivitetene bidrar til å sikre et tilbud til alle, uavhengig av hvem man er, og hvor man bor. Aktivitetene bidrar særlig til bærekraftsmål 3, god helse og livskvalitet, bærekraftsmål 10, mindre ulikhet, bærekraftsmål 11, bærekraftige byer og lokalsamfunn, og bærekraftsmål 16, fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner. Departementets arbeid for frie medier og ytringer, arkiver og bibliotek representerer også solide bidrag til bærekraftsmål 16. De utgjør dessuten en nødvendig infrastruktur for god utdanning (bærekraftsmål 4) og innovasjon (bærekraftsmål 9). I 2023 la regjeringen frem en kunstnermelding og besluttet i forlengelse av dette å styrke kunstnerøkonomien. Dette legger til rette for at kunstnere og kulturarbeidere får bedre rettigheter og arbeidsmuligheter. Tiltak på dette området bidrar til

bærekraftsmål 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst.

Likestilling mellom kjønnene er et eget bærekraftsmål, bærekraftsmål 5. I tillegg til det sektorovergripende ansvaret for likestillingsfeltet, har departementet også det nasjonale koordineringsansvaret for regjeringens arbeid med bærekraftsmål 5. Ansvaret handler i stor grad om å være pådriver for at alle sektorer bidrar til at Norge når målet.

Departementet har også det sektorovergripende ansvaret for å forhindre diskriminering pga. seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, religion og livssyn, etnisitet, nedsatt funksjonsevne og alder. Aktiviteter som bidrar til økt likestilling og forhindrer diskriminering bidrar til en rekke delmål, særlig under bærekraftsmål 10 om å forhindre ulikhet, mål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn og mål 16 om å fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling og sørge for tilgang til rettsvern for alle. Likestillingspolitikken bidrar også til bærekraftsmål 3 om å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle og bærekraftsmål 8 om anstendig arbeid for alle.

Likestilling og innsats mot diskriminering handler på samme måte som kultur om å sikre at Norge forblir og videreutvikler seg som et sosialt bærekraftig samfunn. Under temaoverskriftene nedenfor beskrives innsatsen på de ulike områdene, og knytter den nærmere til relevante delmål. De ulike tiltakene er nærmere beskrevet i rapportene under kapitlene i Del II av budsjettproposisjonen. Hensikten er ikke å gi et detaljert og fullstendig bilde, men å vise hvordan konkrete prioriteringer innenfor bredden av departementets ansvarsområder bidro til økt sosial bærekraft i 2023.

Sosial bærekraft er viktig i seg selv. Det er samtidig viktig at aktiviteter som skaper sosial bærekraft, skjer på en klima- og miljømessig og økonomisk bærekraftig måte. Dette søker departementet å bidra til gjennom etatsstyring, eierstyring og tilskuddsforvaltning. For nærmere omtale av innsatsen på klima- og miljøområdet, se kapittel 11.

¹ European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Hammonds, W. (2023). *Culture and Democracy, the evidence : How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion : Lessons from international research*, Publications Office of the European Union.

Frivillighet og idrett

Tilskudd til frivilligheten, herunder tilskudd til idrettsformål, gis med mål om å sikre bred deltakelse og aktivitet i hele landet, jf. rapport for 2023 under kap. 315. Frivilligheten og idretten bidrar gjennom sine aktiviteter både direkte og indirekte til å nå bærekraftsmålene. En sterk frivillig sektor bidrar til et bærekraftig samfunn. Aktiviteten bidrar til å fremme mental helse og livskvalitet, jf. delmål 3.4, og like muligheter og reduserte forskjeller i levekår, jf. delmål 10.3. Aktiviteten bidrar også til inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige byer og lokalsamfunn, jf. bærekraftsmål 11. Frivilligheten spiller også en viktig rolle for opplæring av aktive medborgere og framtidens ledere. Aktiviteten bidrar på den måten til kompetanseutvikling som er relevant for sysselsetting, anstendig arbeid og entreprenørskap, jf. delmål 4.4. Frivilligheten og idretten samler mennesker med ulik bakgrunn rundt et felles prosjekt eller en felles interesse, og legger til rette for utforskning av kulturelle identiteter, yringsformer og språk og gir tilgang til felles yringsrom. Dette sikrer myndiggjøring og fremmer sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av hvem du er, jf. delmål 10.2, lydhøre, inkluderende, deltakerbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivåer, jf. delmål 16.6 og allmenn tilgang til informasjon, jf. delmål 16.10.

I 2023 har regjeringen blant annet gjort følgende:

- igangsatt kunnskapsprosjektet kartlegging av økonomiske barrierer mot deltakelse i kulturfrivilligheten, som gjennomføres av Institutt for samfunnsforskning
- fordelt spillemidler til idrett, samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, og kulturformål, jf. Del III, kapittel 5
- videreført en tilskuddsordning for frivillige organisasjoner som følge av ekstraordinære strømpriser
- utarbeidet *Alle inkludert! Handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter 2024–2026*
- videreutviklet det nye nettstedet (tilskudd.no) med oversikt over statlige tilskudd til frivillig sektor, noe som gjør det enklere for frivilligheten å finne relevante tilskuddsordninger

Kultur

Kulturdirektoratet, Kulturrådet og Kulturtanken m.m.

Bevilgningene til kulturformål skal bidra til et fritt og uavhengig kunst- og kulturliv som er åpent, inkluderende og mangfoldig. Gjennom bevilgningene til Kulturdirektoratet, Norsk kulturfond, Statens kunstnerstipend, Fond for lyd og bilde m.m. ble det i 2023 skapt og formidlet kunst og kultur innenfor et bredt spekter av sjangre og uttrykksformer i hele landet, jf. omtale under kap. 320.

Kulturdirektoratet har en særskilt rolle i å stimulere til inkludering og representativitet, til mangfold blant publikum, mangfold i uttrykksformer og mangfold i deltakelse. Rollen som nasjonal koordinator i arbeidet med mangfold, inkludering og deltakelse i kultursektoren er videreført.

I 2023 lanserte direktoratet den første norske studien om og med kunstnere med funksjonsnedsettelse, «Tilgjengelige Kunstnerskap?». Forskningen har gitt ny kunnskap og forslag til utviklingsområder.

Kulturdirektoratet ønsker å være en pådriver for at hele kunst- og kultursektoren utfordrer egne holdninger, rekrutterer bredere, og anerkjenner flere uttrykk. Et mer tilgjengelig kulturliv gir oss et rikere kunst- og kulturliv hvor vi blir eksponert for en større bredde av kunstnerisk og kulturelle uttrykk.

Kulturtanken er departementets etat for barne- og ungdomskultur og bidrar til det overordnede politiske målet om at alle barn og unge skal kunne delta i kunst og kulturaktiviteter uavhengig av hvor de bor og hvilken bakgrunn de har. I 2023 har Kulturtanken styrket sin innsats på området og blant annet deltatt i *Operativ gruppe for Samfunnsoppdraget om å inkludere flere barn og unge i utdanning, arbeids- og samfunnsliv*. Videre målbærer etaten, gjennom seminarer og Kulturtankens eget ungdomsråd, barn og unges bærekraftsengasjement og sikrer at deres stemmer blir hørt. Nettsiden kulturtanken.no/baerekraft deler eksempler på god praksis, og viser sammenhenger mellom barne- og ungdomskulturarbeid og FNs bærekraftsmål.

Et inkluderende kunst- og kulturtilbud for alle barn der de bor er et viktig bidrag til bærekraftsmål 11.a. I tillegg bidrar både Kulturdirektoratet, Kulturrådet og Kulturtanken til delmål 8.3 ved å støtte kreative produktive aktiviteter, 8.5 ved å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne, 8.9 ved å fremme lokal kultur og 9.1 ved å bidra til å sikre at flere får tilgang til kulturaktiviteter. Kul-

turtankens arbeid for styrket samarbeid mellom kultursektoren og utdanningssektoren bidrar videre til FNs bærekraftsmål, 4.7 og 4.a.

I 2023 har regjeringen blant annet iverksatt følgende tiltak:

- videreført og økt tilskudd til produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturtiltak over hele landet
- videreutviklet kunst- og kulturfeltet
- videreutviklet Kulturtanken som fagetat for barne- og ungdomskultur og styrket innsatsen for etatens bidrag økt deltakelse i kunst og kultur

Bygg og offentlige rom

Museer, scenekunst- og andre kulturinstitusjoner trenger lokaler som gir tidsmessige rammer for produksjon, formidling og andre funksjoner. Tilskuddsordningen for Nasjonale kulturbygg bidrar med statlige investeringstilskudd til bygninger og lokaler som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Dette er et vesentlig bidrag til å sikre, forvalte og formidle kultur og kulturarv i hele landet. Aktiviteten bidrar til å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige, jf. mål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn, særlig innsatsen for å verne om og sikre kultur- og naturarv, jf. delmål 11.4.

I Kunst i offentlige rom (KORO) sin strategi for 2020–2024 er ett av seks mål for virksomheten at produksjonene og arbeidsmåtene skal fremme mangfold, likestilling og et bærekraftig miljø. For å sikre dette er det lagt vekt på at KORO skal arbeide for å fremme kulturell heterogenitet og uttrykksmangfold i de kunstfaglige valgene og produksjonene.

Gjennom ordningen Nasjonale kulturbygg, jf. omtale under kap. 322, post 70, medvirker staten til å realisere og rehabilitere viktige bygg og annen infrastruktur for kulturinstitusjonene våre. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom ombygging eller nybygg. Lokaler for kulturaktiviteter som oppføres med statlige midler, skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis slike lokaler innebærer bærekraftige, kostnads- og energieffektive løsninger, og bidrar til kulturelle møteplasser, der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede bygninger og omgivelser.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR)

NDR er en viktig aktør for å sikre og bevare steinarkitektur fra middelalderen. I rollen som nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein holder NDR ved like og viderefører unike håndverkstradisjoner. Gjennom samfunnsoppdraget og gjennom tilpasninger i driften bidrar NDR til flere av bærekraftsmålene, særlig delmål 11.4 om styrking av innsatsen for å verne og sikre verdens kultur- og naturarv. NDR bidrar også til mål 4.4 om å øke antall unge og voksne som har kompetanse i yrkesfag, og mål 17.6 og 17.7 om partnerskap mellom flere interensenter.

I 2023 har NDR blant annet utført følgende tiltak:

- ferdigstilt forberedelsene til restaurering av søndre tverrskip
- arbeidet med tetting av taklekkasjer på Nidarosdomen
- ferdigstilt forvaltningsplan for Erkebispegårdskomplekset
- I rollen som Nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein, har NDR bistått med råd eller praktisk bistand til eksterne prosjekter og videreutviklet ulike samarbeid, bl.a. med øvrige bygghytter (restaureringsverksteder) som er innskrevet på Unescos liste over god vernepraksis.

Musikk og scenekunst

Bevilgningene til musikk- og scenekunstinstitusjoner bidrar til produksjon og formidling av musikk- og scenekunstuttrykk av høy kvalitet over hele landet, kunstnerisk utvikling og fornyelse, og et musikk- og scenekunsttilbud som er tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum, jf. rapporten under kap. 323. Musikk- og scenekunstinstitusjonene utgjør et viktig fundament i norsk kunst- og kulturliv. De representerer en nasjonal infrastruktur for produksjon og formidling av musikk og scenekunst, og er viktige bidragsytere for å gjøre kulturlivet relevant og tilgjengelig for flere. Aktiviteten bidrar til å sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår, jf. delmål 10.3, samt utvikle effektive, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer, jf. delmål 16.6.

Språk, litteratur og bibliotek

Bibliotek, språk, litteratur og immateriell kulturarv er i skjæringspunktet mellom kultur, utdanning, livslang læring og folkehelse. Sammen utgjør

de viktig demokratisk infrastruktur og bidrar til flere bærekraftsmål, slik som mål 4 om god utdanning, delmål 9.1 om utvikling av pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, delmål 10.3 om å sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår, og delmål 11.4 om styrking av innsatsen for å verne og sikre verdens kultur- og naturarv.

Med 26 millioner besøkende bare i folkebibliotekene i 2023 har biblioteksektoren en unik mulighet til å nå befolkningen med kunnskap om 2030-agendaen, og bidrar derfor til at alle skal kunne til egne seg nødvendig kompetanse om bærekraftig utvikling, jf. delmål 4.7. Mye av Nasjonalbibliotekets aktivitet kan knyttes til ulike bærekraftsmål. Den nasjonale bibliotekstrategien løfter fram bærekraftsmålene. Nasjonalbiblioteket har lagt stor vekt på bærekraftsmålene når virksomheten har lyst ut prosjektmidler til bibliotekene i perioden 2020–2023.

Nasjonalbiblioteket er vårt viktigste instrument for å ta vare på alle former for allment tilgjengelig informasjon. Etaten er også en viktig tjenesteyter for arkivinstusjoner, bibliotek og museer i hele landet med oppdrag om å digitalisere kulturarvsmateriale. Nasjonalbiblioteket har et særlig ansvar for bibliotek tjenester til personer med funksjonsnedsettelse som gjør det vanskelig å lese visuell tekst.

I 2023 er blant annet følgende tiltak iverksatt:

- Arbeidet med ny nasjonal leselestestrategi foregikk i 2023. Dette var et samarbeid mellom Kultur- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Norske barn og unge har lavere leselest og dårligere leseferdigheter enn før. Dette er en utvikling regjeringen ønsker å snu.
- Bokloven ble vedtatt av Stortinget i juni 2023. Loven skal legge til rette for at det kan skapes en bred og mangfoldig litteratur av god kvalitet i Norge, og at denne litteraturen er tilgjengelig for alle i landet.
- Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet la fram *Frå ord til handling. Handlingsplan for norsk fagspråk i akademia*. Planen skal bidra til å styrke norsk fagspråk og ses i sammenheng med målet om å sikre norsk som fullverdig og samfunnsbærende språk i Norge.
- NOU 2023: 20 *Tegnspråk for livet – Forslag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk* ble levert til Kultur- og likestillingsdepartementet. Utredningen inneholder forslag til 65 tiltak for å øke bruken av norsk tegnspråk i ulike sektorer.

Museer

Museer er sentrale aktører i den grunnleggende infrastrukturen for demokrati og frie ytringer, jf. omtale under kap. 328. Tilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket innebærer blant annet å sikre og utvikle arenaer for kunnskapsopplevelser for alle.

Museer som når ut til et bredt publikum, medvirker til refleksjon, gode samtaler og et tillitsbaseret samfunn. Museene skal være trygge rom for meningsutveksling og diskusjon, og representere en motvekt til ekkokammer og konspirasjonsteorier. Museene besitter kunnskap innenfor materialbruk, tradisjonshåndverk og tradisjonelle former for samspill mellom kultur og natur. Museene forvalter også handlingsbærende kunnskap og annen immateriell kulturarv. Interessen for slik kunnskap er økende i vår tid, når bærekraft og samspill mellom natur og kultur for alvor er satt på dagsorden. Museene har en viktig rolle i dette arbeidet framover. Flere museer har utarbeidet egne bærekraftstrategier. Andre museer bruker FNs bærekraftsmål som en del av sin strategiplan, og noen har innlemmet et utvalg prioriterte bærekraftsmål i overordnet planverk. Museer bidrar derfor til en rekke bærekraftsmål, f.eks. mål 4 om god utdanning, mål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn og mål 16 om fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner. Museer bidrar dessuten spesielt til å styrke innsatsen for å verne og sikre verdens kultur- og naturarv, jf. delmål 11.4.

Regjeringen har som mål at kunst- og kulturlivet, frivilligheten, idretten og mediene skal inkludere og være tilgjengelig for alle, uavhengig av f.eks. kjønn, alder, etnisitet, religion, seksuell orientering, funksjonsevne og/eller kulturell, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted.

Museenes vurderinger og beskrivelser av eget mangfolds- og inkluderingsarbeid gir inntrykk av institusjoner som er tett knyttet sammen med sine lokalsamfunn, og både påvirker og blir påvirket av disse. Gjennom samarbeid med frivillige lag, foreninger, bibliotek og andre offentlige virksomheter, arbeider museene for å motvirke utenforskap og for å bygge identitet og tilhørighet.

Mange museer vektlegger innsatsen for å nå deler av befolkningen som av ulike grunner ikke oppsøker det ordinære formidlingstilbudet. I tillegg til målgruppene som faller inn under museenes brede undervisningstilbud, samarbeider for eksempel flere museer med kriminalomsorgen. En rekke arrangementer og publikumstilbud strekker seg utover den tradisjonelle formidlingen og

viser at museene er viktige møteplasser for inkludering og bred samfunnsdialog.

Museene er godt i gang med å ta i bruk digitale plattformer for kommunikasjon og kan slik nå ut til nye grupper og generasjoner. En del museer melder også om tilrettelegging for digital interaktivitet og faglig dialog med sine brukere. Inntrykket er at dette er enklere å få til der de digitale løsningene inngår i samspill med museets fysiske besøksarenaer.

90 pst. av museene oppgir at de har nettsider som følger gjeldende krav til universell utforming (WCAG-standarden). Andelen museer med universelt utformede nettsider har vært jevnt økende siden 2016. 17 museer rapporterer om arbeid med urfolk og/eller nasjonale minoriteter. Av disse konkretiserer 16 museer at de jobber med samisk tematikk, seks med kvensk, to med jødisk, tre med skogfinsk og to med romani/taternes kultur og historie. Det er i mange tilfeller snakk om historierelaterte prosjekter, i tillegg til aktiviteter, arrangementer og utstillinger som adresserer temaer knyttet til urfolk og nasjonale minoriteter.

Arkiv

Arkivene dokumenterer og er unike kilder til innsikt og kunnskap om vår samtid og fortid. Det å ha arkiver er en viktig del av infrastrukturen i Norge som rettsstat og demokrati, og er avgjørende for å sikre forsvarlig offentlig virksomhet og å kunne dokumentere rettigheter og plikter både for offentlige myndigheter og private aktører. Tilgang til arkivene beriker kunnskapen om samfunnet, fremmer demokratiet og beskytter innbyggernes rettigheter. Arkivene bidrar derfor til en rekke bærekraftsmål slik som mål 4 om god utdanning, mål 9 om innovasjon og infrastruktur, mål 10 om mindre ulikhet og mål 16 om rettferdighet og velfungerende institusjoner. I tillegg bidrar arkivene til bærekraftige byer og lokalsamfunn, jf. mål 11, og delmål 11.4 om vern av verdens kultur- og naturarv.

I 2023 er blant annet følgende tiltak iverksatt:

- Riksarkivaren oppnevnte i 2022 et eksternt og faglig bredt sammensatt utvalg som fikk i mandat å foreslå en overordnet tilnærming til hvilken digitalt skapt dokumentasjon som skal bevares for ettertida fra både offentlig og privat sektor. Rapporten ble levert i mai 2023. Den gir viktige innspill som kan bidra til å redusere datamengdene som skal bevares i et langsiktig perspektiv og dermed også energibehovet.

- Samisk arkiv ved Arkivverket ferdigstilte og sendte en egen plan for bevaring av samisk arkivmateriale ut på høring.
- Digitalarkivet utvikles som en nasjonal fellesløsning for digital langtidsbevaring og tilgjengeliggjøring av samfunnets arkiver. Både offentlige og private bevaringsinstitusjoner kan benytte løsningen som verktøy til selv å forvalte og gi tilgang til sine arkiver. Jo flere institusjoner som tar løsningen i bruk, dess enklere vil det være for innbyggerne å finne og bruke informasjonen som finnes i arkivene, uavhengig av hvor de bor. Arkivverket utvikler og forvalter fellesløsningen.

Medieformål

Film og dataspill

Film- og dataspillpolitikken bidrar til livskvalitet og bærekraftige lokalsamfunn (3, 10, 11) ved at det opprettholdes en kinostruktur over hele landet og at det arbeides for en trygg, inkluderende og tilgjengelig dataspillkultur. De siste årene har Bygdekinoen vært et satsingsområde for regjeringens filmpolitikk, og det arbeides for å skape gode og trygge møteplasser for dataspill over hele landet. Den regionale filmpolitikken bidrar til å bygge talenter fra hele landet, særlig er arbeidet for barn og unge viktig. At det skapes og fortelles historier som gjenspeiler hele befolkningen (16) bidrar til å legge til rette for demokratiet og informasjons- og ytringsfriheten. Bevilgningene til film bidrar særlig til frie ytringer (16). Satsingen på norske dataspill bidrar til styrking av norsk som minoritetsspråk i verden (11.4) Innretningen av Norsk Filminstituttts tilskuddsordninger legger til rette for likestilling og representativitet, rekruttering av nye talenter og produksjon av filmer for barn og ungdom.

I 2023 iverksatte regjeringen blant annet følgende tiltak:

- Økte bevilgningene til Filmfondet for å styrke arbeidet med likestilling og mangfold i film, serier og dataspill.
- Økte bevilgningene over Filmfondet til utvikling, lansering og formidling av norske dataspill
- Bidro økonomisk gjennom Filmfondet til et internasjonalt fond for filmmangfold, som delfinansierer filmprosjekter der underrepresenterte grupper har sentrale posisjoner, og til et nytt europeisk solidaritetsfond for ukrainske filmskapere som ble opprettet som følge av krigen i Ukraina

- La frem «Tid for spill – regjeringens dataspillstrategi 2024–2026».

Medier

Et mangfold av medier som befolkningen har tillit til er avgjørende for å legge til rette for et velfungerende demokrati, og for informasjons- og ytringsfrihet. Derfor er mediepolitikken viktig for å nå bærekraftsmål 16 om fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner. Bevilgningene på mediefeltet skal legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet, tilgjengelighet, nyhetsproduksjon over hele landet og en bredt anlagt offentlig samtale i det digitale mediesamfunnet. De siste årene har lokalmediene vært prioritert i mediestøtten, noe som også kan bidra til å oppnå bærekraftsmål 11 om bærekraftige byer og lokalsamfunn.

I 2023 iverksatte regjeringen blant annet følgende tiltak:

- Det trådte i kraft endringer i produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier, og innovasjons- og utviklingstilskudd som sikrer mer til de minste lokalmediene og bidrar til et stabilt høyt antall små lokalaviser.
- Sikret norskprodusert innhold som reflekterer norsk språk, kultur og identitet og norske samfunnsforhold gjennom bevilgning til NRK og avtale om kommersiell allmennkringkasting. Avtalen med TV2 som kommersiell kringkaster ble fornyet i 2023, med en periode fra 2024–2028.

Kompensasjons- og vederlagsordninger

Gjennom kompensasjonsordningen for kopiering av åndsverk til privat bruk bidrar regjeringen til å sikre opphavsrettighetene til skapere av kultur og underholdning innen blant annet TV, film og musikk. Dette medvirker til å sikre en fortsatt levedyktig kulturbransje, der rettighetshavere kan leve av det de skaper (3, 4, 8, 16). Kompensasjonsordningen ble videreført i 2023.

Pengespill, lotterier og stiftelser

De overordnede målene for pengespillpolitikken er å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill og å sikre at pengespill gjennomføres på en ansvarlig og trygg måte. Dette bidrar til bærekraftsmål 3 om å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle. SPILL-FORSK ved Universitetet i Bergen undersøker omfanget av data- og pengespillproblemer i Norge på oppdrag fra Lotteri- og stiftelsestilsynet. Befolk-

ningsundersøkelsen som ble publisert i 2023 viser at antall nordmenn som defineres som problemspillere er halvert 2019 til 2022. Antall risikospillere er også redusert i samme periode.

I 2023 iverksatte regjeringen blant annet følgende tiltak:

- DNS-blokkering av nettspill rettet mot Norge som ikke har norsk tillatelse, som ble vedtatt av Stortinget i mars 2024 og trer i kraft fra 1. januar 2025, styrker en streng pengespillpolitikk med ansvarlighet som hovedformål.
- Bevilgningen til Lotteri- og stiftelsestilsynet bidrar til å sikre et ansvarlig pengespilltilbud og beskytte sårbare spillere på flere måter, blant annet gjennom tilsynet med enerettsaktørene Norsk Tipping og Norsk Rikstoto, og tilsynets arbeid med å holde utenlandske, uregulerte spillselskaper ute fra det norske markedet.

Likestilling og diskriminering

Det overordnede målet for likestillings- og diskrimineringspolitikken er at flere skal få større frihet og mulighet til å leve det livet de ønsker. Regjeringen vil ha en aktiv politikk for å bekjempe holdninger og handlinger som bidrar til diskriminering og forskjellsbehandling. Dette bidrar til å oppfylle flere bærekraftsmål. Delmålene i bærekraftsmål 10, som 10.2 om å sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle og 10.3 om å sikre like muligheter og redusere forskjellene i levekår er særlig relevante i arbeidet med å sikre et likestilt samfunn.

- Regjeringens tilskuddsordninger skal bygge opp under et sterkt sivilsamfunn med aktører som bidrar til økt likestilling. Ordningene skal bidra til å utvikle og styrke lokalt, regionalt og nasjonalt likestillingsarbeid, hindre diskriminering og bidra til inkludering og deltakelse.
- Strategier og handlingsplaner rammer inn regjeringens innsats og prioriteringer på de ulike diskrimineringsgrunnlagene. Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer regjeringens arbeid med å følge opp tiltak og innsatser i gjeldende strategier og handlingsplaner.
- Regjeringen vil ivareta et sterkt og effektivt håndhevingsapparat på likestillings- og diskrimineringsområdet for å sikre at befolkningen får ivaretatt sine rettigheter.

Universell utforming

Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2021–2025 skal bidra til et bærekraftig og like-

stilt samfunn gjennom utforming av fysiske og tekniske omgivelser. Kultur- og likestillingsdepartementet koordinerer planen, som blant annet har tiltak innen transport, samfunns- og arealplanlegging og bygninger, boliger og anlegg. Dette er av særlig betydning for personer med funksjonsnedsettelse, som fremheves i bærekraftsmål 11, men også for eldre, barn og befolkningen generelt.

Likestilling mellom kjønnene

Mål 5. Likestilling mellom kjønnene: Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet

Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvaret for koordinering av regjeringens likestillingspolitikk, herunder koordineringsansvaret for oppfølgingen av FNs bærekraftsmål nr. 5. Hvert departement har ansvar for likestilling innenfor egne sektorer. Alle offentlige myndigheter har et lovpålagt ansvar for å arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling. Også arbeidsgivere og arbeidslivets parter har slike plikter. Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) har som lovpålagt oppgave å følge opp aktivitets- og redegjøringsplikten etter likestillings- og diskrimineringsloven §§ 24, 25, 26 og 26 a, samt rapporteringsplikten om likestilling og ikke-diskriminering etter regnskapsloven § 3-3 c. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er fagdirektorat for likestilling og tilbyr digitale veiledningsressurser om aktivitets- og redegjøringspliktene.

I World Economic Forums *Gender Gap Report 2023* er Norge rangert på andre plass av 146 land, opp fra tredje plass i 2022. Rangeringen er basert på de fire hovedområdene yrkesdeltakelse og økonomi, utdanning, helse og politisk gjennomslag. Norge har redusert forskjellene mellom kvinner og menn med 3,4 prosent sammenlignet med 2022.

Selv om Norge ligger nest øverst på statistikken over likestilte land, vil regjeringen ha en sterkere innsats i likestillingspolitikken gjennom en strategi for likestilling mellom kvinner og menn. Likestillingsstrategien har seks hovedprioriteringer:

- økonomisk selvstendighet og et likestilt arbeidsliv
- færre kjønnsdelte utdanningsvalg
- et samfunn uten vold, seksuell trakassering og netthets
- frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold
- bedre helse for kvinner og menn
- et godt virkemiddelapparat for likestilling

Delmål som er særlig relevante for kultursektoren, er delmål 5.1 om å få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner, delmål 5.2 om å avskaffe alle former for vold mot alle jenter og kvinner og delmål 5.5 om å sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivå der avgjørelser tas, i det politiske, det økonomiske og det offentlige livet.

Regjeringen har et mål om et fritt og uavhengig kulturliv som er representativt, og som gir kunstnere like muligheter uavhengig av kjønn, funksjonsevne, etnisitet og bakgrunn. Dette forutsetter et systematisk og målrettet likestillingsarbeid som bidrar til at man oppfyller kravene i likestillings- og diskrimineringslova, FNs bærekraftsmål og hovedprinsippet i bærekraftsmålene om at ingen skal utelates. Kulturelt mangfold og likestilling er viktige pilarer i bærekraftsmålene.

Delmål 5.1) Få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden.

Regjeringen fører en offensiv likestillingspolitikk med mål om at alle blir inkludert i samfunnet, uavhengig av kjønn, seksuell orientering, funksjonsevne og etnisitet. Det skal arbeides målrettet for økt mangfold i arbeidslivet og bedre kjønnsbalanse i de kjønnskjevne bransjene.

Internasjonalt har Norge en tydelig stemme for å styrke jenters og kvinners stilling og rettigheter. Det vises til Utenriksdepartementets budsjettproposisjon for nærmere omtale av likestillingssatsingen i Norges internasjonale arbeid.

Delmål 5.2) Avskaffe alle former for vold mot alle jenter og kvinner både i offentlig og privat sfære, inkludert menneskehandel, seksuell utnyttning og andre former for utnyttning.

Kvinner blir i større grad enn menn utsatt for alvorlig fysisk vold i nære relasjoner, seksuell trakassering, voldtekt, negativ sosial kontroll, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap. Voldtekstutvalgets utredning (NOU 2024: 4 *Voldtekt – et uløst samfunnsproblem*) ble overlevert i mars 2024 og har vært på bred offentlig høring. I desember 2023 la regjeringen fram en opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner. Gjennom tiltak i planen blir det lagt til rette for å styrke den forebyggende innsatsen, avdekke flere saker, bedre oppfølging av voldsutsatte samt styrke samarbeid mellom tjenestene. Planen inneholder en egen samisk del. For å styrke kunnskapsgrunnlaget om vold i nære relasjoner, arbei-

der regjeringen med å etablere en partnerdrapskommisjon med sikte på oppstart ved årsskiftet 2024–2025.

Regjeringen fremmet i Prop. 48 LS (2022–2023) forslag for Stortinget om ratifikasjon av ILO-konvensjon nr. 190 om avskaffelse av vold og trakassering i arbeidslivet. Det ble i den sammenheng også lagt fram forslag om å presisere at vernet mot trakassering i arbeidsmiljøloven omfatter seksuell trakassering, å innta definisjoner av trakassering og seksuell trakassering i loven, samt å presisere verneombudets oppgaver når det gjelder psykososialt arbeidsmiljø. Forslagene ble vedtatt av Stortinget i juni 2023.

Skeive maktforhold og usikkerhet rundt konsekvenser for framtidig karriere kan gjøre det vanskelig å si fra om uheldige maktstrukturer, ukultur og seksuell trakassering i kulturlivet. Det skal være trygt å arbeide i kunst- og kulturlivet. Kultur og likestillingsdepartementet gir tilskudd til Balansekunst. Balansekunst er en medlemsforening for kulturvirksomheter som jobber for et mer likestilt og mangfoldig kulturliv. Slike samarbeid er viktige for at kulturlivet selv skal ta tak i ukultur og seksuell trakassering. Regjeringen økte tilskuddet til Balansekunst for 2024 med 3 mill. kroner – blant annet for å styrke arbeidet mot seksuell trakassering i kulturlivet.

Noen voksne kan være særlig risikoutsatte for vold og overgrep fordi de er avhengige av andres hjelp i hverdagen. Det kan for eksempel være på grunn av fysisk eller psykisk sykdom, funksjonsnedsettelse, rusavhengighet eller høy alder. TryggEst er en modell som skal bidra til å forhindre, avdekke og håndtere vold og overgrep mot voksne mennesker som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. Piloten TryggEst ble prøvd ut i 12 kommuner (2018–2020). Følgeforskning har kartlagt hvordan kommunene har arbeidet mot vold mot målgruppene de to årene før piloteringen startet. Forskningen viser at kommunene har hatt en seksdobling av antall saker etter innføringen av TryggEst. TryggEst er styrket, og det er åpnet for at nye kommuner kunne delta i programmet. Per april 2023 dekker TryggEst over 39 pst. av befolkningen.

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets, Barne- og familiedepartementets og Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjoner for nærmere omtale av regjeringens arbeid mot vold i nære relasjoner og vold og overgrep mot barn.

Delmål 5.3) Avskaffe all skadelig praksis, som barneekteskap, tidlige ekteskap og tvangsekteskap, og kjønnslemlestelse.

Det er en absolutt 18-årsgrense for å inngå ekteskap i Norge. Straffeloven har også egne bestemmelser mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Regjeringen er imot søskenbarneekteskap og har fremmet en lovproposisjon for Stortinget med forslag til endringer i ekteskapsloven med forbud mot ekteskap mellom nære slektninger. Stortinget vedtok lovforslaget i juni 2024. Forbudet vil gjelde ekteskap mellom søskenbarn, og mellom onkel eller tante og niese eller nevø, som er nærmere slektninger enn søskenbarn. Begrunnelsen for forbudet er å unngå helseskader hos barn, men et forbud kan også ha positive virkninger når det gjelder å motvirke tvangsekteskap og negativ sosial kontroll. Regjeringen arbeider med sikte på at forbudet skal kunne tre i kraft 1.1.2025.

Negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap blir fulgt opp gjennom handlingsplanen *Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021–2024)*. Viktige innsatsområder er kompetanseheving av ansatte i hjelpetjenestene og styrking av rettsvernet for utsatte personer. Dette arbeidet blir også fulgt opp gjennom *Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028)*. Et lovutvalg som har gjennomført en juridisk utredning av problemstillinger i saker som omhandler negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og psykisk vold. Utvalget avga sin rapport i juni 2024 (NOU 2024: 13 *Lov og frihet – Negativ sosial kontroll, æresmotivert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse, psykisk vold og ufrivillig utenlandsopphold – juridiske problemstillinger og forslag til regelverksendringer*). Utredningen er sendt på høring med frist 28.10.2024.

Det vises til Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjettproposisjon for nærmere omtale av oppfølgingen av delmål 5.3.

Delmål 5.4) Anerkjennelse og verdsette ubetalt omsorgs- og husholdsarbeid gjennom offentlige tjenester, infrastruktur og sosialpolitikk, og fremme delt ansvar i husholdet og familien, alt etter hva som passer i det enkelte land.

Norge har en god og fleksibel foreldrepengeordning som er med på å fremme delt ansvar i husholdet og familien. Det er innført tredeling av foreldrepermisjonen som gir begge foreldre verdifull tid med barnet det første leveåret og stiller

kvinner og menn likere på arbeidsmarkedet. Det vises til Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjon for mer detaljert omtale av foreldrepengeordningen.

Maksprisen i barnehager er senket til 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2024 og den vil bli senket ytterligere til 2 000 kroner per måned fra august 2024. I tillegg finnes det en nasjonal ordning for at ingen skal betale mer enn 6 pst. av familieinntekten for en plass i barnehage, og barn i lavinntektsfamilier mellom 2 og 6 år har rett på 20 timer gratis barnehage per uke. Søskenmoderasjon er regulert slik at prisen reduseres med 30 pst. for andre barn i barnehage, og det er gratis fra tredje barn i familien som går i barnehage.

I 2022 ble det innført 12 timer gratis skolefritidsordning i uken for alle 1. klassinger, for alle 2. klassinger i 2023 og ordningen vil utvides til alle 3. klassinger fra høsten 2024. Dette har ført til en stor økning i deltakelsen og mer enn ni av ti andreklassinger går nå på SFO.

Delmål 5.5) Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer der beslutninger tas, i det politiske, det økonomiske og det offentlige liv.

Norge er et av landene med høyest sysselsettingsgrad i Europa. En av årsakene er at sysselsettingen blant kvinner er relativt høy. I 2023 var i underkant av 78 pst. av kvinnene i alderen 20–64 år sysselsatt. Stadig flere kvinner jobber heltid. Likevel er det langt flere kvinner enn menn som jobber deltid. Regjeringen vil øke bruken av hele stillinger i offentlig og privat virksomhet, jf. endringer i arbeidsmiljøloven for å styrke retten til heltid. Heltidskultur er viktig for å sikre økonomisk frihet og sentralt for arbeidstakernes medvirkning, trygghet og forutsigbarhet.

Det er stadig flere ungdommer som fullfører videregående opplæring. Jenter gjennomfører i høyere grad enn gutter og det er flere som gjennomfører på studieforberedende enn på yrkesfag. Selv om fullføringstallene peker oppover, er vi ikke i mål. Den nye fullføringsretten som trer i kraft i august i år er derfor viktig, fordi den innebærer at alle har rett til videregående opplæring fram til de har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse.

Ungdommers utdanningsvalg er fortsatt kjønnsstradisjonelle, noe som fører til et kjønnsdelt utdanningsmarked. Regjeringen har satt i gang arbeid for å bedre kjønnsbalansen i utdanningssektoren, blant annet med et pilotprosjekt ved Universitetet i Tromsø for å rekruttere flere gut-

ter til helse- og omsorgsutdanning og gjennom et nasjonalt prosjekt for lærerrekuttering med mål om at flere søker lærerutdanning og starter i yrket og at det er større mangfold blant lærere i barnehage og skole driftet av Høgskulen på Vestlandet. Regjeringen støtter også prosjektet Jenter og teknologi.

Fortsatt tjener kvinner i gjennomsnitt mindre enn menn, selv om forskjellen har blitt mindre det siste året. I 2023 utgjorde kvinners lønn 88,3 pst. av menns lønn. Den viktigste forklaringen på forskjellen er det kjønnsdelte arbeidsmarkedet, dvs. at kvinner jobber i yrker og bransjer med lavere gjennomsnittslønn. Plikten til lønnskartlegging fordelt etter kjønn for alle offentlige og store private arbeidsgivere er en nøkkel til mer likestilling i arbeidslivet. CORE – Senter for likestillingsforskning har levert rapporten *Lønnskartlegging – et verktøy for et mer likestilt arbeidsliv?* Rapporten viser at alle virksomhetene i utvalget (75 store virksomheter) kartlegger og rapporterer om lønnsforskjeller. Virksomhetene anser lønnskartleggingen som omfattende og ressurskrevende, men anser den likevel som et nyttig verktøy. For å få en nasjonal oversikt over lønnsforskjeller mellom kvinner og menn er et alternativ å etablere en nasjonal portal for opplasting av rapportering og likestillingsredegjørelser.

Ifølge CORE Topplederbarometer 2024 er 17,5 pst. av administrerende direktører kvinner i Norges 200 største selskaper. Færre enn tre av ti toppledere i toppledergruppene er kvinner (28 pst.). 56 selskap har valgt ny styreleder siden forrige måling (2022). Ti av disse (18 pst.) var kvinner. Kvinner er i mindretall i operative stillinger med resultatansvar, 19,5 pst. kvinner. Dette er stillinger som ofte anses som viktige å ha innehatt for å bli toppsjef. Kvinner er i flertall i stillinger med støttefunksjon, 66 pst. Dette er stillinger som langt sjeldnere leder til toppen.

På toppen i statlig sektor er det er god kjønnsbalanse. I 2023 var 53 pst. av lederne i statlig sektor kvinner.

Regjeringen vil arbeide for mer kjønnsbalanse på toppen av privat næringsliv.

Stortinget har vedtatt krav til kjønnsrammen i styret i blant annet aksjeselskaper med flere enn 30 ansatte eller med drifts- og finansinntekter over 50 mill. kroner. Kravene vil bli innført trinnvis frem til 1. juli 2028.

Når det gjelder politisk presentasjon er det 45 pst. kvinner på Stortinget, 45 pst. kvinner i fylkestingene i landsgjennomsnitt og 41 pst. kvinner i kommunestyrene i landsgjennomsnitt. Etter forrige lokalvalg i 2023 er 37 pst. av ordførerne i

kommunene kvinner. Det er fortsatt en del variasjon mellom kommuner når det gjelder representasjon av kvinner i kommunestyrene.

Delmål 5.6) Sikre tilgang til god seksuell og reproduktiv helse og reproduktive rettigheter for alle, i samsvar med handlingsprogrammet fra den internasjonale konferansen om befolkning og utvikling, handlingsplanen fra Beijing og beslutningsdokumentene fra deres respektive tilsynskonferanser.

Regjeringens strategi for seksuell helse *Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017–2022)* samlet for første gang arbeidet for seksuell helse i en felles strategi. Det tas sikte på å lansere en ny strategi for seksuell helse fra 2024.

Regjeringen vil legge fram en strategi for kvinners helse for å fremme likeverdig tilgang til helse. Regjeringen vil i strategien blant annet bidra til et kunnskapsløft på kvinnehelse, bekjempe ulikhet i helse og styrke kvinners egenmestring og helsekompetanse.

Det vises til Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon for omtale av regjeringens oppfølging av dette delmålet.

Delmål 5.a) Iverksette reformer for å gi kvinner lik rett til økonomiske ressurser, mulighet til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom samt tilgang til finansielle tjenester, arv og naturressurser, i samsvar med nasjonal lovgivning.

Det er et uttrykt mål i landbrukspolitikken at kvinner og menn skal ha de samme mulighetene til å drive næringsvirksomhet i landbruket. For nærmere omtale og statistikk vises det til Landbruks- og matdepartementets budsjettproposisjon.

Delmål 5.b) Styrke bruken av muliggjørende teknologi, særlig informasjons- og kommunikasjonsteknologi, for å styrke kvinners stilling i samfunnet.

Norge er et av landene i verden med den aller høyeste andelen av kvinner som har tilgang til og bruker digital teknologi daglig. Norsk mediebarometer for 2023 fra SSB viser for andre år på rad at samme prosentandel kvinner og menn bruker internett daglig (94 pst.). Andelen som bruker datamaskin i jobb og skolesammenheng er den samme for begge kjønn på om lag 30 pst.

Det vises til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjettproposisjon for nærmere omtale.

Delmål 5.c) Vedta og styrke god politikk og vedta gjennomførbar lovgivning for å fremme likestilling og styrke jenters og kvinners stilling på alle nivåer i samfunnet.

Norge har kommet langt når det gjelder likestilling. Kvinner og menn har de samme formelle rettighetene og pliktene. Gode velferdsordninger støtter opp under de formelle rettighetene. Norske kvinner er i dag i flertall i høyere utdanning og kvinner har lønnet arbeid i nesten samme grad som menn. Dette har i løpet av de siste tiårene bidratt til økonomisk utvikling og store samfunnsendringer. Likevel har vi likestillingsutfordringer i Norge i dag. Regjeringen vil sikre aktivt likestillingsarbeid og løfte samarbeidet med arbeidslivets parter om likestilling.

11 Omtale av klima- og miljøpolitikk

Regjeringens klima- og miljøpolitikk bygger på at alle samfunnssektorer har et selvstendig ansvar for å legge miljøsinn til grunn for aktivitetene sine og for å medvirke til at de nasjonale klima- og miljømålene kan nås. For en oversikt over regjeringens viktigste klima- og miljøtiltak, se del III av Klima- og miljødepartementets fagproposisjon.

Frivillighet og idrett

Frivilligheten spiller en sentral rolle i arbeidet med å nå bærekraftsmålene innen klima og miljø, og har et selvstendig engasjement og ansvar for klima og miljø. Regjeringen skal sikre frivilligheten gode rammebetingelser og legge til rette for at flere kan engasjere seg og delta i frivillighet. En viktig betingelse for frivilligheten er tilgang på lokaler, og herunder egnede lokaler for kulturformål. Regjeringen ønsker bred tilgang på kunst og kultur i hele landet, samtidig som det er behov for å gjøre utvikling av kulturlivets fysiske infrastruktur mer bærekraftig. I 2023 etablerte derfor regjeringen *Grønnere investeringer for lokaler og utstyr* som en del av tilskuddsordningen Kulturrøm. Satsingen på grønne investeringer skal bidra til å utvikle grønne løsninger for kulturlivets behov for lokaler, gjennom å legge til rette for sirkularitet og ombruk av lokaler og utstyr.

Paraply- og samarbeidsorganisasjoner innen frivilligheten arbeider overordnet med klima og miljø i sivilsamfunnet, hovedsakelig som kunnskapsleverandør og koordinator for medlemsorganisasjoner. Frivillighet Norge har bygget sin frivillighetspolitiske plattform (2023–2027) rundt FNs bærekraftsmål og slår fast at frivillig sektor må sørge for at risiko for og vurdering av miljøbelastning og klimaendringer reflekteres i planer for aktiviteter, arrangementer og oppføring av bygg og anlegg. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) sin bærekraftsatsing tilbyr kompetanse, verktøy, veiledning og økonomiske ressurser til organisasjonene for å nå bærekraftsmålene.

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) har tatt ansvar for arbeidet med bærekraftig utvikling innen idretten, her-

under klima og miljø. Idrettens påvirkning på miljø og klima skjer gjennom bygging og drift av idrettsanlegg, og i selve aktiviteten. Det skjer på treninger, arrangementer og reiser – blant medlemmer i om lag 9 500 idrettslag. I 2022 vedtok idrettsstyret en bærekraftstrategi og NIF gjennomførte en vesentlighetsanalyse av NIFs og idrettens klima- og miljøavtrykk i samarbeid med konsulenthuset PwC. NIFs arbeid med bærekraft, klima og miljø er todelt; på den ene siden retter tiltakene seg mot egen virksomhet i NIF sentralt og i Olympiatoppen. På den andre siden gjør NIF aktiviteter for å bidra til en bærekraftig idrettsorganisasjon og å redusere klima- og miljøavtrykket i resten av idrettsorganisasjonen. NIF vedtok mål om å redusere egne klimagassutslipp med minst 55 pst. innen 2030. Basert på dette igangsatte administrasjonen arbeidet med NIFs handlingsplan for klima og miljø. Arbeidet startet med å iverksette klimaregnskap, miljøfyrtårnsertifisering av organisasjonen og av NIFs største arrangementer. NIF har også utviklet en grønn, digital verktøykasse for idretten og etablert et klima og miljøfond.

Regjeringen ønsker å bidra til at det utvikles et reelt og bærekraftig alternativ til gummigranulat, i lys av EUs vedtatte omsetningsforbud, som trer i kraft 2031. Regjeringen foreslår å bevilge midler til å videreføre kartlegging av status og alternativer til gummigranulat på kunstgressbaner.

Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Departementet forutsetter at mottakere av spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet følger bestemmelsene i plan- og bygningsloven og andre aktuelle forskrifter for eksempel forurensningsforskriften, også når det gjelder klima- og miljørelaterte saker. Det er et vilkår for alle søkere til ordinære anlegg, at anlegget er omtalt i en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet. Alle ordinære anlegg¹ vil derfor være omfat-

¹ Gjelder ikke orienteringskart eller skilting/merking av eksisterende turveier, tur-/skiløyper og turstier.

tet av kommunale prosesser og prioriteringer også på dette området.

Det gis allerede i dag høyere tilskudd fra spillemidlene til baner uten gummigranulat, enn til de med, og søkere kan legge inn miljøtiltak som følge av lovpålagte krav² som kostnadsgrunnlag når de søker om spillemidler til disse banene. Det er i tillegg mulig å søke om tilskudd til å rehabilitere lysanlegg etter 10 år, mot 20 år som er hovedregelen.

Kultur

Kulturdirektoratet, Kulturrådet og Kulturtanken m.m.

Kulturdirektoratet gjennomførte i 2023 et grunnlagsarbeid på bærekraft i kultursektoren som inkluderte sammenstilling av kunnskapsunderlag nasjonalt og internasjonalt. Våren 2024 publiserte direktoratet rapporten *Klima- og miljøarbeid i kultursektoren* basert på en kartlegging i sektoren. For å bygge videre på dette kunnskapsgrunnlaget har Kultur- og likestillingsdepartementet i 2024 bedt Kulturdirektoratet undersøke hvilke behov kultursektoren har for statlige tiltak som kan hjelpe sektoren å jobbe mer bærekraftig. Kulturdirektoratets arbeid med bærekraft skal bygge på funn i direktoratets kartlegging av kultursektorens arbeid for grønn omstilling. Kulturdirektoratet skal dele kunnskap og iverksette konkrete tiltak som kan bistå sektoren. Arbeidet skal skje i tett dialog med sentrale aktører nasjonalt og internasjonalt.

Direktoratet har også utvidet krav til institusjonenes rapportering på klima- og miljøtiltak i 2023. Det er særlig lagt vekt på bærekraft i arbeidet med nasjonale kulturbygg. Direktoratet har dialog med interesseorganisasjoner om hvordan klima og miljø best skal prioriteres og vektlegges. Utlysning av museumsprogrammene har i 2023 hatt særlig fokus på digitalisering, mangfold og bærekraft. I 2023 ble direktoratet sertifisert som Miljøfyrtårn. Sertifiseringen er gyldig i tre år.

Kulturrådet har som strategisk mål å tilrettelegge for at produksjon, distribusjon og formidling av kunst og kultur bidrar til økt bærekraft i samfunnet. Rådet vedtok i 2023 en framdriftsplan for klima- og miljøarbeidet. Den omfatter gjennomgang av forventninger og krav i retningslinjer, kunnskapsheving, mulig bistand til kultursektorens omstilling og formidling av gode eksempler.

Kulturrådet, Fond for lyd og bilde og Statens kunstnerstipend har i 2023 gjennomgått retningslinjer og rutiner for relevante tilskuddsordninger for å tydeliggjøre overordnede mål om økt bærekraft. Det er i 2023 etablert et samarbeid med Arts Council England og Statens kunstfond Danmark om en særlig satsing for å øke bærekraften i internasjonal turnévirkosomhet. Dette arbeidet fortsetter i 2024.

Kulturtanken har i 2023 videreført klima- og miljøarbeidet som en del av etatens gjeldende strategi. Målet har vært å redusere eget klimaavtrykk og inspirere samarbeidspartnere til å gjøre det samme. Kulturtanken har deltatt i Forum for miljøledelse i direktoratene og fulgt opp intern miljøledelse gjennom Miljøfyrtårn-ordningen.

Kulturtanken ivaretar det nasjonale ansvaret for Den kulturelle skolesekken (DKS). Mange produksjoner og verksteder i DKS berører klimatematikken. Sammen med DKS Oslo og lærerutdanningen ved UiO har Kulturtanken initiert kunstKRAFT bærekRAFT, et prosjekt som utforsker sammenhengen mellom kunst og bærekraft. Prosjektet, som er støttet av Nordisk Ministerråd, skal resultere i forskning og veiledning for bruk av kunst og kunstneriske metoder i skolens bærekraftsundervisning.

Kulturtanken deltar også i styringsgruppen for Bærekraftige livsstiler i Norden på vegne av Kultur- og likestillingsdepartementet. Gjennom dette arbeidet har etaten holdt innlegg under klimatoppmøtet COP28 i Dubai, og bidratt med ekspertise i internasjonale podcaster med klima- og kulturpolitikk på agendaen.

Musikk- og scenekunst

I september 2022 ble det inngått en intensjonsavtale mellom kultur- og likestillingsministeren og kultursektoren om klimakutt. Formålet med intensjonsavtalen var å utvikle kunnskapsgrunnlag og identifisere konkrete forslag til regjeringen og kultursektoren om hvilke tiltak som kan bidra til kutt av klimagasser. Målet er å redusere kultursektorens klimagassutslipp. I forbindelse med dette arbeidet leverte Virke m.fl. rapporten «Kulturlivets klimapåvirkning» i mai 2024. Rapporten viser klimautslippene fra norsk, publikumsrettet kultursektor i 2022 og kommer med en rekke anbefalinger om veien videre.

Norsk teater- og orkesterforening har på vegne av musikk- og scenekunstinstitusjonene utarbeidet en overordnet bransjestandard på klima- og miljøområdet. Sammen med norske kulturaktører har det blitt utviklet en skreddersydd

² Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) - Kapittel 23A. Utforming og drift av idrettsbaner der det brukes plastholdig løst fyllmateriale - Lovdata

versjon av klimaverktøyet Green Producers Tool for musikk- og scenekunstsektoren. Klimaverktøyet ble lansert i september 2023 og er en del av Grønt veikart for kunst- og kultursektoren, som ble initiert og lansert av kultursektoren våren 2021. Verktøyet gjør det enkelt å planlegge, måle CO₂-utslipp og redusere og rapportere på utslipp tilknyttet produksjoner og oppsetninger. Verktøyet har blitt testet av blant annet Den Norske Opera & Ballett med tanke på iverksettelse fra 2024.

I de årlige tilskuddsbrevene til institusjonene har Kultur- og likestillingsdepartementet lagt inn krav om rapportering av aktuelle miljø- og klimatilstander for den enkelte virksomhet. Rapporteringen for 2023 viser at mange har ambisjoner og vurderer bærekraft, klima og miljø inn i strategier, med konkrete tiltak for institusjonenes drift, produksjon og formidling. Flere institusjoner er sertifisert som miljøfyrtårn eller er i gang med å bli sertifisert. Flere viser også til arbeidet med Grønt veikart for kunst- og kultursektoren.

Riksteatret

Riksteatret har i 2023 jobbet aktivt for å ta i bruk ulike verktøy for reduksjon og måling av klimaavtrykket. Virksomheten støtter Norsk teater- og orkesterforenings arbeid med å etablere Theatre Green Book som en standard på scenekunstheltet, og har igangsatt arbeid med å utrede praktisk bruk av klimaverktøyet Green Producers Tool,

Klima- og miljøhensynet ivaretas på flere nivåer i Riksteatrets virksomhet. Teatret er opp-tatt av gjenbruk av scenografi og valg av rett materiale i dekor og rekvisitter i teaterproduksjonen.

Det største klimaavtrykket kommer fra bygningssmassen og transport. Arbeidet med å redusere bygningens avtrykk har blitt intensivert de siste årene. På transportsiden ønsker teatret på sikt en utskiftning av turnébussene til en mer grønn profil.

Bygg og offentlige rom

Gjennom ordningen Nasjonale kulturbygg, jf. omtale under kap. 322, post 70, medvirker staten til å realisere og rehabilitere viktige bygg og annen infrastruktur for kulturinstitusjonene våre. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet eller økt sikkerhet gjennom ombygging eller nybygg. Lokaler for kulturaktiviteter som oppføres med statlige midler, skal ha høy arkitektonisk kvalitet. Det vurderes som positivt hvis slike lokaler innebærer bære-

kraftige, kostnads- og energieffektive løsninger, og bidrar til kulturelle møteplasser der medvirkning, aktivitet og digitale tjenester står sentralt. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser.

Nidaros domkirkes restaureringsarbeider (NDR)

Gjennom utførelsen av sitt samfunnsoppdrag og gjennom tilpasning i driften bidrar NDR til nasjonale klima- og miljømål knyttet til kulturminner og kulturmiljø, friluftsliv, klima og forurensning.

Nidarosdomen og Erkebispegården har en enestående verneverdi og er blant landets viktigste kirke- og kulturhistoriske bygningsverk. NDRs kontinuerlige sikring og vedlikehold av bygningene bidrar til en forsvarlig forvaltning av denne kulturarven.

Nasjonalt pilegrimsenter er en del av virksomheten ved Nidaros domkirkes restaureringsarbeider og fungerer som pådriver og koordinator for den nasjonale pilegrimsatsingen. Pilegrimsferdsel er «grønn» turisme, og sammen med andre initiativer utgjør miljøaspektet en viktig del av pilegrimsatsingen, både for miljøet, de ulike aktørene og for pilegrimene selv.

NDR har tatt flere grep knyttet til ansvarlig forbruk og produksjon, bl.a. strømsparing, miljøvennlig forvaltning av kjemikalier, redusert avfallsmengde og bærekraftige ordninger for offentlige anskaffelser.

Språk og bibliotek

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket har satt i gang et flerårig forsøksprosjekt for å undersøke mulige energibesparelser ved langtidslagring av materiale. Forsøket går ut på å redusere tiden klimaanlegg er aktive. Nasjonalbiblioteket undersøker effekter knyttet til endringer i inneklimate som følge av kortere nedstengning av klimaanlegg. Hensikten er å finne ut om det er mulig å spare energi knyttet til klimaregulerte lokaler.

Nasjonalbiblioteket bidrar til klimamålene blant annet gjennom redusert reisevirksomhet og har innarbeidet rutiner for anskaffelser som ivaretar regjeringens krav om å utøve miljø- og samfunnsansvar ved anskaffelser. Virksomheten har også rutiner som sikrer resirkulering av papir og gjenbruk av datautstyr der det er aktuelt. Økt digital distribusjon av lydbøker bidrar til miljøgevinst ved at CD-utsendinger reduseres.

Språkrådet

Virksomheten til Språkrådet påvirker i liten grad det ytre miljøet. Språkrådet vurderer klima- og miljøhensyn i alle aktiviteter der det er relevant og følger opp handlingsplanen for miljøledelse. De overordnede målene er god avfallssortering og avfallshåndtering, redusert energibruk, mer vekt på miljøvennlig transport og miljøvennlige innkjøp. Språkrådet arbeider for å minske virksomhetens CO₂-avtrykk med god reiseplanlegging og bruk av digitale møteromsløsninger som alternativ til reising.

Museer

Planmessig arbeid med klima- og miljøtiltak

90 pst. av museene i det nasjonale museumsnettverket har planverk eller strategier som omhandler organisasjonens arbeid med klima og miljø. Enkelte museer har utarbeidet bærekraftstrategier eller klima- og miljøplaner, andre museer bruker FNs bærekraftsmål som en del av strategiplanen, og noen har innlemmet et utvalg prioriterte bærekraftsmål i sitt overordnede planverk. Museene setter bærekraftige anskaffelser i søkelyset ved å vektlegge miljøaspektet i anbudsprosesser, og gjøre innkjøp fra leverandører som har miljøsertifiseringer. Mange museer er også opptatt av å bruke lokale leverandører der det er mulig, i tillegg til å gjenbruke materialer. 39 pst. har utarbeidet en reisepolicy som fremmer lav- eller nullutslipp priser, som oppfordrer til færre flyreiser og fremmer digital deltakelse når det er mulig. Noen har innført kjøp av klimavote dersom fly må benyttes. Bruk av kollektivtransport og ulike former for samkjøring er tiltak de fleste museene har innført. Selv om det rettes stor oppmerksomhet mot lav- eller nullutslipp priser, påpeker noen museer at dette er det vanskelig å få til, enten fordi det er store avstander mellom museets egne arenaer eller store avstander dersom man skal delta på faglige samlinger med andre museer. Stådig flere museer har forankret klima- og miljøarbeidet godt i egen organisasjon. Dette gjør museene blant annet gjennom å etablere rutiner som å ha tematikken som fast post på personalmøter og sørge for god internkommunikasjon. Det rapporteres også om nedsetting av tverrfaglige arbeidsgrupper som utarbeider museets bærekraftstrategi og fagsamling for alle ansatte. Flere har omstilling og bærekraftarbeid som overordnet satsningsområde.

Miljøsertifiseringer og -tiltak

26 pst. av museene har gjennomført en miljøsertifisering. For de fleste dreier det seg om sertifisering som Miljøfyrtårn, men også andre miljøsertifiseringer som Debio og BREEAM-NOR. Tre kunstmuseer rapporterer om samarbeid med Green Producers Club for å utvikle måleverktøy for karbonutslipp i produksjon av utstillinger. Her får museene tilgang til forskningsbaserte klimaverktøy som måler og bidrar til å redusere utslipp.

74 pst. av museene har gjennomført tiltak for energiøkonomisering (ENØK) i løpet av 2023. Flere har satt i gang tiltak for å kartlegge eget energiforbruk og har klart å redusere forbruket med opp mot 30 pst. Eksempler på andre gjennomførte tiltak er oppgradering av lyssystemer til LED, installering av solcellepaneler, installering av mindre energikrevende varmekilder, og tiltak for å tette varmetap/energilekkasjer ved å etterisolere.

Kompetanseheving

38 pst. av museene har gjennomført kompetansehevinge tiltak for klima- og miljø blant egne ansatte. De fleste viser til deltakelse på ulike fagsamlinger for å kunne lage egen strategi, samt interne samlinger rundt temaet. Noen museer nevner også at de har tilegnet seg ny kunnskap om teknologi, effektivisering og trygg håndtering av farlige stoffer.

Museumsfaglig arbeid med klima og miljø

Av andre klima- og miljøtiltak som museene har gjennomført, er mange relatert til kunnskapsutvikling og formidling. Flere produserer utstillinger som løfter klimaproblematikk, det etableres kunstprosjekter om klimatilpasning og miljøvern og det dokumenteres og formidles endringer som skjer i naturen. Flere museer er opptatt av å delta i samfunnsdebatten for å tematisere klima og bærekraft, og setter søkelyset på muligheter for gjenbruk gjennom egen formidling.

Sirkulær økonomi

Museene er også opptatt av gjenbruk både i forbindelse med utstillingsproduksjon og i egen drift. Innen utstillingsproduksjon og -design dreier det seg om å være bevisst på materialvalg som kan resirkuleres og gjenbrukes. Det samme gjelder valg av emballasje til frakt av kunsthistoriske

objekter. Flere museer har også bygd utstillinger ved bruk av gjenbruksmaterialer.

I egen drift retter museene oppmerksomheten mot å unngå svinn, donere overskuddsmateriell og resirkulere teknisk utstyr. I tillegg har flere museer etablert egne lagre eller gjenbrukstorg der det tas vare på utstillingsutstyr, bygningsmaterialer og overskuddsmateriell som kan gjenbrukes ved behov.

Film og dataspill

Norsk filminstitutt (NFI) har jobbet med å strukturere sitt arbeid innen bærekraft, og i 2023 ferdigstilte NFI handlingsplanen deres for bærekraft, som også dekker klima og miljø. I løpet av 2024 skal NFI gjennomgå samtlige av tilskuddsordningene de forvalter for å se på hvordan ordningene kan gi insentiver til grønnere film-, serie- og data-spillproduksjon.

Medier

Medietilsynet vurderer klima- og miljøtiltak i alle aktiviteter der det er relevant, inkludert tiltak for å redusere strømforbruket og holde reiseaktiviteten og klimaavtrykket nede. Medietilsynet stiller krav om at eksterne leverandører tar hensyn til klima og miljø, i tråd med de statlige fellesavtalene.

Pengespill, lotteri og stiftelser

Lotteri- og stiftelsestilsynet jobber systematisk og helhetlig for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk. Lotteri- og stiftelsestilsynet ble sertifisert som Miljøfyrtårn i 2023. Serti-

fiseringen har blant annet bidratt til at Lotteri- og stiftelsestilsynet har gjennomført flere konkrete tiltak:

- Etablering av en ny policy for klima og miljø
- Nye og oppdaterte rutiner for avfallshåndtering
- Oppdatert prosedyre for innkjøp, anbud og prisforespørsler

Likestilling og ikke-diskriminering

Sammenhengen mellom klimaendringer og likestilling er satt på dagsorden internasjonalt og ble blant annet tatt opp av FNs kvinnekommisjonskomité (CEDAW) under høringen av Norge i februar 2023.

For å sikre en rettferdig omstilling som motvirker større forskjeller mellom kvinner og menn, forpliktet Nordisk ministerråd seg i 2022 til å se nærmere på sammenhengen mellom klima og likestilling. I 2023 ble blant annet implementeringen av «United Nations Framework Convention on Climate Change Gender Action Plan» i de nordiske landene gjennomgått.

Meld. St. 26 (2022–2023) Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn slår fast at klimaendringer kan påvirke likestilling negativt, og at det trengs mer kunnskap om likestillingskonsekvenser av klimaendringer og klimatilpassningstiltak. Regjeringen vil skaffe mer kunnskap om disse sammenhengene gjennom nasjonale klimasårbarhetsanalyser.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har utarbeidet en rapport til FNs kvinnekommisjonskomité om status for likestilling på områdene effektivt diskrimineringsvern, der de blant annet omtaler klima og likestilling.

12 Forskning og kunnskapsutvikling på kultur-, frivillighets- og likestillingsfeltet

Forskning og kunnskapsinnhenting inngår i mange deler av Kultur- og likestillingsdepartementets arbeid og legger grunnlaget for en kunnskapsbasert politikktutvikling, faglig utvikling, lovgivning og forvaltning. Norsk forskningspolitikk er organisert etter sektorprinsippet. Det enkelte departement har ansvar for forskning og kunnskapsutvikling innenfor sine sektorer for å bidra til faglig utvikling og god måloppnåelse på de aktuelle områdene. Kultur- og likestillingsdepartementet har sektoransvar innenfor områdene kultur, medier, idrett, pengespill og lotteri. Kultur- og likestillingsdepartementet er også med på å stimulere til og koordinere forskning og kunnskapsutvikling på tvers av departementer og sektorer på områder departementet har et koordineringsansvar for. Dette gjelder den statlige likestillings- og diskrimineringspolitikken og frivillighetspolitikken.

I tråd med sektoransvaret skal departementene:

- ha oversikt over sektorens kunnskapsbehov
- systematisk vurdere forskning som virkemiddel for å nå sektorpolitiske mål
- bidra til forskning og kompetanseutvikling for sektoren
- sørge for forskning for politikktutforming og forvaltning
- legge til rette for høy vitenskapelig kvalitet og relevans i forskningen
- være bevisst på hvilken kanal som velges for forskningsfinansiering
- samarbeide med andre departementer
- følge opp internasjonalt forskningssamarbeid innenfor sektoren

Kultur- og likestillingsdepartementet følger opp dette på ulike måter og de viktigste virkemidlene er:

- bevilgninger til Forskningsrådet
- bevilgninger til underliggende etater med FoU-ansvar
- tilskudd til forskningssentre

- tilskudd og bevilgninger til statistikkutvikling, blant annet til SSB
- fortløpende utlysninger/bestillinger av kunnskapsoppdrag, evalueringer og utredninger

Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2023–2032)

Et sentralt forskningspolitisk virkemiddel er langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Planen rulleres hvert fjerde år. Regjeringen la høsten 2022 fram Meld. St. 5 (2022–2023) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023–2032*. Det er stor kontinuitet i målene og prioriteringene mellom den nye planen og den forrige, men også noen viktige endringer for å løfte fram bærekraft, helse, samfunnssikkerhet og tillit på en tydeligere måte. De tre målene er:

- styrket konkurransekraft og innovasjonsevne
- miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft
- høy kvalitet og tilgjengelighet i forskning og høyere utdanning

I tillegg til målene har regjeringen seks prioriterte områder:

- hav og kyst
- helse
- klima, miljø og energi
- muliggjørende og industrielle teknologier
- samfunnssikkerhet og beredskap
- tillit og fellesskap

Forskningen på departementets sektorområder samsvarer med prioriteringene i langtidsplanen 2023–2032. Forskningen som finansieres av Kultur- og likestillingsdepartementet bidrar særlig til den tematiske prioriteringen Tillit og fellesskap, men også til det overordnede målet Miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Medier og kulturliv blir i langtidsplanen omtalt som viktig infrastruktur for samfunnsdeltakelse og offentlig samtale og som en forutsetning for et demokratisk samfunn. Planen peker på kunnskapsbehov om tilhørighet og mangfold og hvordan mediene, sivil-

samfunnets og kulturens roller i samfunnet har stor betydning for demokrati, fellesskap, integrering og samfunnsmessig tillit. For en utdypende omtale vises det til Del III, kapittel 5 i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet.

Tematiske områder

Under følger en kort presentasjon av de viktigste tematiske prioriteringene når det gjelder forskning og kunnskapsinnhenting på Kultur- og likestillingsdepartementets områder.

Idrett, sivilsamfunn og frivillighet

Kultur- og likestillingsdepartementet er med på å finansiere forskningsinnsatsen ved blant annet Forskningscenter for barne- og ungdomsidrett (Norges idrettshøgskole) og ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor (Institutt for samfunnsforskning/NORCE). Sistnevnte fokuserer på temaer som rammevilkår for frivilligheten, endringer i organisasjonslandskapet i frivillig sektor og sivilsamfunnets samfunnseffekter. Et viktig felles tema ved sentrene er perspektiver på deltakelse, både i barne- og ungdomsidretten og i frivillige organisasjoner generelt. Denne forskningen er viktig for å forstå hva som fremmer og hva som hemmer deltakelse i frivilligheten. Faktorer som sosio-økonomisk bakgrunn, kjønn, etnisitet, religion, seksuell orientering og funksjonsevne påvirker alle graden av deltakelse i frivillige organisasjoner. Forskningen er dermed med på å belyse sentrale ekskluderings- og inkluderingsmekanismer, og utgjør et viktig bidrag når det gjelder kunnskap om utviklingen av sosiale ferdigheter, fysisk og mental helse og inkludering i det norske samfunnet. Innværende programperiode for Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor avsluttes i 2024. Kultur- og likestillingsdepartementet har igangsatt arbeidet med ny programperiode, fra 2025–2029. Det legges opp til at de fire tematiske programområdene videreføres: perspektiver på deltakelse, rammevilkår, frivillighetens samfunnseffekter og endringer i frivillig sektor og organisasjonslandskap.

Likestilling og ikke-diskriminering

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har, som Kultur- og likestillingsdepartementets fagdirektorat for likestilling og diskriminering, ansvar for å bidra til forskning og utvikling på likestillingsfeltet. En rekke forsknings- og evalueringssjeksjoner gjennomføres hvert år som del av

implementeringen av ulike meldinger, handlingsplaner og strategier. Direktoratet har de senere år utviklet et indikatorsett som blant annet dekker likestilling, diskriminering og levekår blant utsatte grupper. Det gis i tillegg årlige tilskudd til CORE, kjernemiljø for forskning om likestilling og til en likestillingskoordinator i Statistisk sentralbyrå.

Forskningsrådet har fått i oppdrag å bistå departementet med å utarbeide forslag til en tverrsektoriell strategi for forskning og utvikling. Departementene vil bli involvert i strategitvinklignen og drøfte sektorenes kunnskapsbehov og forankre retningsvalg og prioriteringer for framtidig forsknings- og utviklingsinnsats. Arbeidet skal bidra til en mer målrettet og helhetlig innsats for forskning og innovasjon på likestillings- og diskrimineringsfeltet, på tvers av samfunnssektorer og diskrimineringsgrunnlag. Formålet er å sørge for relevant og oppdatert kunnskap av høy kvalitet, som grunnlag for politikk, lov- og tjenesteutvikling, i årene framover.

Arbeidet med en ny, tverrsektoriell FoU-strategi er et av regjeringens tiltak i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023–2032, og skal styrke kunnskapsgrunnlaget for likestillingsinnsatsen på en rekke arenaer og sektorer i flere år fremover.

Kunst, kultur og medier

Kultur- og likestillingsdepartementets kanalisering i hovedsak midler til kultur- og medieforskning gjennom Norges forskningsråd. Forskningsrådet lyser ut midler til formålet gjennom porteføljen Velferd og utdanning. Prosjektene som finansieres omfatter fag som medievitenskap og journalistikk, bibliotekvitenskap, sosiologi, statsvitenskap, økonomi, rettsvitenskap, kulturvitenskap, kulturhistorie, filmvitenskap og musikkvitenskap. Det er mye tverrfaglig samarbeid. Forskningen belyser kultur- og mediepolitiske temaer knyttet til blant annet digitalisering, samfunnsrolle og offentlighet, økonomiske endringstrekk og politikkutvikling i sektorene. Det forskes også på kunst og samisk identitetspolitikk. Bevilgningene fra departementet omfatter også styrking av forskning på kulturarven innenfor museumssektoren.

Også underliggende virksomheter som Kulturdirektoratet, Medietilsynet, Norsk filminstitutt og Kulturtanken bidrar på ulike måter til forskning og kunnskapsutvikling på det kultur- og mediepolitiske området gjennom sitt kunnskapsarbeid. Dette innbefatter blant annet ny kunnskap

om kunstfeltenes utvikling, om kunstens rolle i samfunnet og om barn og unges møter med kunst og kultur.

Bevilgninger til SSB sikrer statistikk på departementets områder og ligger til grunn for analyser og forskningsarbeider utført av vitenskapelige miljøer.

Medietilsynet innhenter og formidler kunnskap om den økonomiske og markedsmessige situasjonen for norske medier. Videre rapporterer tilsynet jevnlig om status for kritisk medieforståelse i befolkningen, befolkningens tillit til medi-

ene og utviklingen i mediemangfoldet. Medietilsynet har de seneste årene styrket arbeidet med innsikt, analyse og kommunikasjon innenfor tilsynets arbeidsområder.

Deler av kultursektoren er også en forskende sektor. Kultur- og likestillingsdepartementet har ansvar for arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet og gir for eksempel driftsstøtte til 61 museer i det nasjonale museumsnettverket. Kunnskapsarbeidet i disse institusjonene, samt i Nasjonalbiblioteket og Arkivverket, bidrar til ny viten om den kulturarven som disse institusjonene ivaretar.

Kultur- og likestillingsdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2024–2025) om statsbudsjettet for år 2025 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et
framlagt forslag.

Forslag

Under Kultur- og likestillingsdepartementet føres det i Prop. 1 S (2024–2025) statsbudsjettet for budsjettåret 2025 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 300–353, 3300–3350 og 5568

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
300	Kultur- og likestillings- departementet		
	01 Driftsutgifter	203 584 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	1 200 000	
	78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.	9 925 000	
	79 Til disposisjon	14 500 000	229 209 000
	Sum Administrasjon		229 209 000
Frivillighetsformål			
315	Frivillighetsformål		
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 200 000	
	60 Tilskudd til frivilligsentraler	271 250 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	2 650 000 000	
	71 Strømstøtteordning for frivillige organisasjoner	58 226 000	
	73 Tilskudd til studieforbund m.m.	197 750 000	
	75 Aktivitetsstøtta	23 502 000	
	78 Frivillighetstiltak	45 580 000	
	82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	389 800 000	
	86 Idrettstiltak	71 770 000	3 721 078 000
	Sum Frivillighetsformål		3 721 078 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Kulturformål			
320	Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	01 Driftsutgifter	216 653 000	
	51 Fond for lyd og bilde	54 200 000	
	55 Norsk kulturfond	1 009 800 000	
	71 Statsstipend	7 250 000	
	72 Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	312 600 000	
	73 Garantiinntekter og langvarige stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	187 390 000	
	74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.	414 505 000	
	75 Tilskudd til litteraturhus, kunst- scener og kompanier m.m.	338 270 000	2 540 668 000
322	Bygg og offentlige rom		
	01 Driftsutgifter	26 811 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	45 260 000	
	50 Kunst i offentlige rom	12 975 000	
	70 Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	481 300 000	566 346 000
323	Musikk og scenekunst		
	01 Driftsutgifter	108 680 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	72 000 000	
	22 Forsvarets musikk	58 300 000	
	60 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	26 390 000	
	70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner	3 045 020 000	3 310 390 000
325	Allmenne kulturformål		
	01 Driftsutgifter	74 073 000	
	21 Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	27 000 000	
	60 Regionale kulturfond	75 000 000	
	70 Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	21 100 000	
	72 Kultursamarbeid i nordområdene	13 995 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	75	EUs program for kultur og audio-visuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	115 000 000	
	78	Barne- og ungdomstiltak	14 750 000	
	82	Nobels Fredssenter	38 900 000	
	86	Talentutvikling	57 000 000	436 818 000
326		Språk- og bibliotekformål		
	01	Driftsutgifter	902 687 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 900 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	48 000 000	
	73	Språktiltak	39 930 000	
	74	Det Norske Samlaget	24 350 000	
	75	Tilskudd til ordboksarbeid	15 200 000	
	80	Bibliotek- og litteraturtiltak	110 165 000	1 159 232 000
327		Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	01	Driftsutgifter	84 737 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 858 000	
	70	Utenlandske krigsgraver i Norge	4 480 000	
	71	Tilskudd til regionale pilegrimsentre	9 500 000	103 575 000
328		Museer m.m.		
	70	Det nasjonale museumsnettverket	2 615 711 000	
	78	Andre museums- og kulturverntiltak	85 160 000	2 700 871 000
329		Arkivformål		
	01	Driftsutgifter	482 278 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 855 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 900 000	
	78	Arkivtiltak	10 590 000	515 623 000
		Sum Kulturformål		11 333 523 000
		Medieformål m.m.		
334		Film- og dataspillformål		
	01	Driftsutgifter	139 717 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 702 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	50	Filmfondet	682 000 000	
	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner, <i>kan overføres</i>	43 500 000	
	73	Regionale filmvirksomheter, <i>kan overføres</i>	150 400 000	
	75	Internasjonale film- og medieavtaler, <i>kan overføres</i>	22 130 000	
	78	Film- og dataspilltiltak	39 010 000	1 084 459 000
335		Medieformål		
	01	Driftsutgifter	68 858 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 774 000	
	70	Kompensasjon til kommersiell allmennkringkasting	150 000 000	
	71	Mediestøtte	508 650 000	
	73	Medietiltak	17 660 000	
	74	Tilskudd til lokale lyd- og bilde-medier, <i>kan overføres</i>	23 850 000	
	79	Norsk rikskringkasting AS – NRK	7 490 680 000	8 264 472 000
337		Kompensasjons- og vederlagsordninger		
	70	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	60 300 000	
	71	Vederlagsordninger mv., <i>kan overføres</i>	316 040 000	376 340 000
339		Pengespill, lotterier og stiftelser		
	01	Driftsutgifter	108 905 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 545 000	123 450 000
		Sum Medieformål m.m.		9 848 721 000
		Likestilling		
350		Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	01	Driftsutgifter	32 287 000	32 287 000
351		Likestilling		
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	44 790 000	
	70	Tilskudd til likestilling	63 880 000	
	72	Kjønns- og seksualitetsmangfold	42 570 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	73	Likestillingssettene	28 450 000	179 690 000
352		Nedsatt funksjonsevne		
	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	26 000 000	
	70	Funksjonshemmedes organisasjoner	280 100 000	
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet	23 850 000	
	72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	33 000 000	362 950 000
353		Likestillings- og diskrimineringsombudet		
	50	Basisbevilgning	55 400 000	55 400 000
		Sum Likestilling		630 327 000
		Sum departementets utgifter		25 762 858 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
		Administrasjon		
3300		Kultur- og likestillingsdepartementet		
	01	Ymse inntekter	104 000	104 000
		Sum Administrasjon		104 000
		Kulturformål		
3320		Kulturdirektoratet og Kulturrådet m.m.		
	01	Ymse inntekter	5 066 000	5 066 000
3322		Bygg og offentlige rom		
	01	Ymse inntekter	161 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	37 215 000	37 376 000
3323		Musikk og scenekunst		
	01	Ymse inntekter	403 000	
	02	Billett- og salgsinntekter m.m.	25 332 000	25 735 000
3325		Allmenne kulturformål		
	01	Ymse inntekter	2 537 000	2 537 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
3326	Språk- og bibliotekformål		
	01 Ymse inntekter	24 572 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	19 033 000	43 605 000
3327	Nidaros domkirkes restaureringsarbeider mv.		
	01 Ymse inntekter	35 903 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	4 796 000	40 699 000
3329	Arkivformål		
	01 Ymse inntekter	2 537 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	5 965 000	8 502 000
	Sum Kulturformål		163 520 000
	Medieformål m.m.		
3334	Film- og dataspillformål		
	01 Ymse inntekter	6 978 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	8 032 000	15 010 000
3335	Medieformål		
	02 Inntekter ved oppdrag	4 900 000	4 900 000
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	02 Gebyr – lotterier	8 695 000	
	04 Gebyr – stiftelser	220 000	
	07 Inntekter ved oppdrag	15 765 000	24 680 000
	Sum Medieformål m.m.		44 590 000
	Likestilling		
3350	Sekretariatet for Diskrimineringsnemnda		
	85 Tvangsmulkt	1 000 000	1 000 000
	Sum Likestilling		1 000 000
	Skatter og avgifter		
5568	Sektoravgifter under Kultur- og likestillingsdepartementet		
	71 Årsavgift – stiftelser	29 850 000	
	73 Refusjon – Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS	47 882 000	
	75 Kino- og videogramavgift	30 000 000	107 732 000
	Sum Skatter og avgifter		107 732 000
	Sum departementets inntekter		316 946 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2025 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
kap. 322 post 21	kap. 3322 post 02
kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
kap. 323 post 21	kap. 3323 post 02
kap. 325 post 01	kap. 3325 post 01
kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
kap. 326 post 21	kap. 3326 post 02
kap. 327 post 01	kap. 3327 post 01
kap. 327 post 21	kap. 3327 post 02
kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
kap. 329 post 21	kap. 3329 post 02
kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
kap. 334 post 21	kap. 3334 post 02
kap. 335 post 21	kap. 3335 post 02
kap. 339 post 01	kap. 3339 postene 02 og 04
kap. 339 post 01	kap. 5568 post 71
kap. 339 post 21	kap. 3339 post 07

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og likestillingsdepartementet i 2025 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
322		<i>Bygg og offentlige rom</i>	
322	50	Kunst i offentlige rom	5,6 mill. kroner
322	70	Nasjonale kulturbygg	588,5 mill. kroner
325		<i>Allmenne kulturformål</i>	
325	70	Norges forskningsråd	123,2 mill. kroner
334		<i>Film- og dataspillformål</i>	
	72	Insentivordningen for film- og serieproduksjoner	130,0 mill. kroner

Andre fullmakter

IV

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget samtykker i at:

1. det ordinære offentlige driftstilskuddet til musikk- og scenekunstinstitusjoner på kap. 323 Musikk og scenekunst, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner, skal fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen.
2. fordelingsnøkkelen ikke gjelder tilskuddet til Teater Manu, Dansens Hus, Den Nationale Scene, Den Norske Opera & Ballett, Det Norske Teatret, Musikksekskapet Harmonien, Nationaltheatret og Oslo-Filharmonien.

V

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2025 skal avgiften pr. videogram for omsetning i næring være 3,50 kroner.

Vedlegg 1**Gjeldende romertallsvedtak fra tidligere år**

Nedenfor følger en oppstilling av romertallsvedtak for Kultur- og likestillingsdepartementet som gjelder uten tidsavgrensning eller utover ett budsjettår.

Romertallsvedtak VII i Prop. 1 S (2019–2020) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at det gis adgang i henhold til statsansattelovens regler å benytte åremål for kuratorer som forestår utvikling og gjennomføring av kunstproduksjoner i KORØ. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulentene og inntil seks år for leder, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak VI i Prop. 1 S (2020–2021) for Kulturdepartementet:

«Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet gis adgang til i henhold til statsansattelo-

vens regler å benytte åremål for filmkonsulenter og ledere som forvalter tilskudd til utvikling og filmproduksjon i Norsk filminstitutt. For disse gis det mulighet for åremål i en periode på fire år for konsulenter og inntil seks år for ledere, med mulighet til én gangs fornyelse.»

Romertallsvedtak VI i Prop. 1 S (2022–2023) for Kultur- og likestillingsdepartementet:

1. Den direkte mediestøtten, jf. kap. 335, Medieformål, post 71 Mediestøtte, skal for årene 2024-2026 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst.
2. NRKs økonomiske ramme, jf. kap. 335 Medieformål, post 79 Norsk rikskringkasting AS – NRK, skal for årene 2024-2026 justeres hvert år i takt med pris- og lønnsvekst.»

Vedlegg 2**Fordeling av enkeltstående tilskudd****Kap. 300, post 78 Tilskudd til priser og konkurranser m.m.**

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
	(i 1 000 kr)	
Arne Bendiksens talentpris	100	100
Arne Nordheims komponistpris ¹	350	0
Den internasjonale Ibsenprisen	4 155	4 300
Den Norske Forfatterforening – yringsfrihetspris	225	225
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse / Prinsesse Astrids musikkpris	3 800	3 900
Ingrid Espelid Hovig stipend	0	100
Kim Frieles minnepris ²	1 500	1 000
Kultur- og likestillingsdepartementets nynorskpris for journalister	300	300

¹ Prisbeløpet er på 200 000 kroner. Prisen deles ut hvert andre år, og skal ikke deles ut i 2025.

² Prisbeløpet på 1 mill. kroner videreføres fra 2024 til 2025, mens administrasjonsutgifter på 500 000 kroner flyttes til annen post i 2025, jf. omtale under kap. 351, post 21.

Kap. 315, post 78 Frivillighetstiltak

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
	(i 1 000 kr)	
Frivillighet Norge ¹	9 800	10 900
Innsamlingskontrollen	300	310
Norges Frivilligsentraler – kompetansetiltak	1 000	1 200
Norges Musikkorps Forbund – Ungdomsløftet		6 000
Norsk musikkråd	5 950	6 170
Oslo kommune – Groruddalssatsingen	5 000	5 000
Ungdom og Fritids Fond		10 000

¹ I beløpet for 2025 inngår et tilskudd på 0,8 mill. kroner til kommunikasjonstiltak ifm. handlingsplanen for deltakelse, *Alle inkludert!*

Kap. 315, post 86 Idrettstiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Arctic Race of Norway	15 000	15 000
Femundløpet	2 000	2 000
Finnmarksløpet ¹		1 500
Frelsesarmeen – Homeless World Cup 2025 ²		21 000
Hamar kommune – Vikingskipet		6 000
Lillehammer Olympiapark – bob- og akebane	3 400	3 520
Norges Fotballforbund – prosjekt om alternativ til gummigranulat	5 500	5 500
Stiftinga Ekstreme Voss – Ekstremsportveko	3 000	3 000
Vikersund Hoppsenter	4 100	4 250

¹ Tilskuddet er en del av regjeringens nordområdesatsing.

² Tilskudd på 20 mill. kroner til arrangementet og 1 mill. kroner til Frelsesarmeens arbeid med gatefotball.

Kap. 320, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Applaus Scenekunst	2 340	2 420
Arkivforbundet	1 190	1 230
Assitej Norge ¹	2 440	2 530
Balansekunst	6 010	6 230
Bergen Dansesenter	1 615	1 670
BRAK	1 905	1 970
Bærum kulturhus – Dans Sørøst-Norge	4 775	4 950
Dans i Trøndelag	1 620	1 680
Danseinformasjonen	6 350	6 550
Dansekunst i Østfold	670	690
DansINN	225	230
DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge	4 480	4 650
Davvi – Senter for scenekunst	5 670	5 880
Dissimilis nasjonale kompetansesenter	6 320	6 560
Dramatikkens hus	19 600	20 300
Drammen kommune – Interkultur og Aktiv fritid	2 555	2 650
European Norge	1 000	1 020
Fargespill	3 285	3 410
Finsk-norsk kulturinstitutt	180	185

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Fjell dansen	670	690
Folkemusikk Nord	890	920
Foreningen INIO ³	580	600
FolkOrg – organisasjon for folkemusikk og folkedans ²	6 850	8 110
Foreningen Norden Norge	6 950	7 200
Institut Francais de Norvège – fransk-norsk kultursamarbeid	750	775
Kirkemusikksenter Nord	990	1 020
Klassisk	1 330	1 380
Kulturalliansen	1 720	1 780
Kunstsentrene i Norge	8 430	8 750
Landslaget for lokalhistorie	1 025	1 060
Leveld Kunstnartun	1 490	540
Midtnorsk jazzsenter	2 450	2 540
Music Norway	33 150	34 410
Musikkontoret MØST	2 300	2 380
Musikkontoret Nord	1 625	1 680
Musikkontoret SØRF	1 160	1 200
Musikkontoret ØKS	990	1 020
NORA – Nasjonal og regional arena for dans i Vestfold og Telemark	1 630	1 690
Nordisk kunstnarsenter Dale	4 600	4 770
Norges Husflidlag	16 350	16 500
Norges kulturvernforbund	2 100	2 180
Norges museumsforbund	2 250	2 330
NORLA	25 310	26 250
Norsk Folkeminnelag	120	125
Norsk folkemusikklag	125	130
Norsk Forfattersentrum	18 820	21 500
Norsk ICOM	370	380
Norsk jazzforum	14 500	15 050
Norsk kritikerlag	440	455
Norsk kulturforum	1 090	1 130
Norsk publikumsutvikling	1 050	1 090
Norsk Scenekunstbruk ¹	19 200	19 930
Norsk senter for folkemusikk og folkedans	16 180	16 750

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Norsk Skuespillersenter	2 380	2 470
Norsk tidsskriftforening	880	910
Norske kulturarrangører	5 250	5 450
Norske Kunstforeninger	5 670	5 880
Norske Kunsthåndverkere	6 120	6 350
Norsk-finsk kulturfond	420	435
Norsk-islandsk kultursamarbeid	1 960	2 030
Norwegian Crafts	5 110	5 300
Office for Contemporary Art (OCA)	22 780	23 600
Ole Bull Akademiet	6 990	7 250
Oslo Arkitekturtriennale	1 090	1 130
PRODA profesjonell dansetrening	3 140	3 250
RAS – Regional Arena for Samtidsdans	2 800	2 900
R.E.D. (Residency Eina Danz)	660	685
Rom for Dans	4 430	4 590
Samspill International Music Network	900	930
Scenekunst Sør	1 280	1 320
Senter for scenekunst Norge ⁴	7 260	7 500
Skuespiller- og danseralliansen	31 200	32 350
Slekt og Data	230	235
Sound of Happiness kompetansesenter	600	620
STAR	710	735
Stiftinga Hilmar Alexandersen – Midtnorsk senter for folkemusikk og folkedans	600	620
Sørnorsk jazzsenter	2 250	2 330
TEMPO	1 200	1 240
Transcultural Arts Production (TrAP)	4 670	4 840
Vestnorsk jazzsenter	3 830	3 970
VISP – Produksjonsenhet for visuell kunst	900	930
Voksenåsen – kulturvirksomhet	920	955
Østnorsk jazzsenter	2 490	2 580

¹ Assitej Norge og Norsk Scenekunstbruk har i 2024 mottatt driftstilskudd fra bevilgningen på kap. 325, post 78, jf. omtale under Del II, kap. 320, post 74 og kap. 325, post 78.

² 1 mill. kroner av det foreslåtte tilskuddet til FolkOrg for 2025 er øremerket Landskappleiken og Landsfestivalen i Gammaldansmusikk.

³ Norsk Arkivråd endret navn til Foreningen INIO 12. juni 2024.

⁴ Danse- og teatersentrum endret navn til Senter for scenekunst Norge 4. juli 2024.

Kap. 320, post 75 Tilskudd til litteraturhus, kunstscener og kompanier m.m.

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Bergen Kunsthall	11 370	11 600
BIT Teatergarasjen	10 880	11 250
Black Box Teater	11 660	12 090
Bomuldsfabriken Kunsthall	5 720	5 840
Designtreff BeyondRisør	325	330
Det Norske Kammerorkester	11 510	11 900
Det Norske Solistkor	12 220	12 640
Edvard Grieg Kor	8 700	9 015
Festspillene i Bergen ¹		21 840
Festspillene i Nord-Norge ¹		14 300
Figurteateret i Nordland	8 130	8 420
Forbundet Frie Fotografer	1 025	1 045
Fotogalleriet	2 625	2 680
Galleri Format	2 380	2 430
Grenland Friteater / Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival	7 470	7 740
Jo Strømgren Kompani ²	3 300	
Kraft Bergen	1 400	1 430
Kristiansand Kunsthall	2 650	2 700
Kulturfestivalen Peer Gynt	4 550	4 720
Kunsthall 3,14	1 415	1 440
Kunsthall Oslo	2 765	2 820
Kunsthall Stavanger	2 785	2 840
Kunsthall Trondheim	2 760	2 810
Kunstnerforbundet	2 300	2 350
Kunstnernes Hus	12 510	12 800
Kvääniteatteri	4 000	4 150
Landsforeningen Norske Malere	2 660	2 710
Litteraturhuset i Bergen	2 850	3 460
Litteraturhuset i Fredrikstad	1 590	2 450
Litteraturhuset i Odda		500
Litteraturhuset i Oslo	5 630	6 350
Litteraturhuset i Skien	490	700
Litteraturhuset i Trondheim	2 040	2 600

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Melarhuset	11 440	11 840
Nasjonal Jazzscene	12 080	12 490
Nordic Black Theatre	9 080	9 410
Nordnorsk kunstsenter ¹		8 900
Norske Billedhoggerforening	3 030	3 100
Norske Grafikere	2 015	2 050
Norske tekstilkunstnere	2 185	2 230
Oslo Kunstforening	1 840	1 870
Protestfestivalen	365	370
Riksscene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans	22 990	23 770
ROM for kunst og arkitektur	2 070	2 110
Rosendal Internasjonale Teater	14 340	14 820
Samovarteateret	4 230	4 380
Scene Finnmark	3 175	3 290
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere	5 880	6 000
Stella Polaris	1 225	1 270
Studium Actoris	620	640
Tegnerforbundet	2 930	3 000
Tromsø Kunstforening	1 860	1 900
Trondheimsolistene	5 920	6 140
Unge Kunstneres Samfund	4 850	5 000
Unge Viken Teater	8 500	8 810
Verdensteatret ²	3 300	
Vestfossen Kunstlaboratorium	4 490	4 600
Østfold Internasjonale Teater	9 960	10 330

¹ Festspillene i Bergen, Festspillene i Nord-Norge og Nordnorsk kunstsenter har i 2024 mottatt driftstilskudd fra Norsk kulturfond, jf. omtale under Del II, kap. 320, post 55.

² De enkeltstående driftstilskuddene til Jo Strømgren Kompani og Verdensteatret foreslås avvirket, jf. omtale under Del II, kap. 320, post 74 og 75.

Kap. 323, post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Arktisk Filharmoni	84 600	87 700
Bergen Nasjonale Opera	27 710	28 720
Brageteatret – Regionteater for Buskerud	17 780	18 440
Carte Blanche	33 140	34 370
Dansens Hus ¹	58 570	60 730
Den Nationale Scene	157 000	162 810
Den Norske Opera & Ballett	743 770	794 560
Det Norske Blåseensemble anno 1734	33 030	34 260
Det Norske Teatret	215 540	238 430
Det Vestnorske Teateret	22 830	23 670
Haugesund Teater	15 090	15 630
Hålogaland Teater	60 610	70 320
Kilden teater og konserthus	143 690	152 530
Musikkselskapet Harmonien ²	168 150	176 800
Nationalteatret	260 080	272 200
Nordland Teater ³	35 920	37 260
Opera Nordfjord	5 725	5 920
Opera Rogaland	3 145	3 260
Opera Trøndelag	5 485	5 690
Opera Østfold	7 105	7 340
Operaen i Kristiansund	19 530	26 170
OscarsborgOperaen	5 305	5 500
Oslo-Filharmonien	197 450	204 760
Ringsakeroperaen	5 800	6 010
Rogaland Teater	73 290	76 010
Stavanger Symfoniorkester	100 550	104 280
Teater Ibsen – Telemark og Vestfold Regionteater ⁴	32 050	37 110
Teater Innlandet ⁵	36 600	39 450
Teater Manu ⁶	22 020	22 820
Teater Vestland	27 100	28 070
Teatret Vårt – Regionteatret i Møre og Romsdal ⁷	40 000	41 450

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Trondheim Symfoniorkester & Opera	104 830	108 680
Trøndelag Teater	86 530	93 190
Turnéteatret i Trøndelag	20 140	20 880

¹ Av forslaget til tilskudd til Dansens Hus for 2025 utgjør andelen til Dansenett Norge kr 7 808 000.

² I bevilgningsforslaget til Musikkelskapet Harmonien inngår et særskilt tilskudd som skal dekke renter og avdrag for den statlige andelen av rehabiliteringsprosjekt ved Grieghallen. Dette tilskuddet utgjør i 2025 kr 4 930 000.

³ I bevilgningsforslaget til Nordland Teater inngår et særskilt husleietilskudd som i 2025 utgjør kr 3 032 000.

⁴ Tilskuddet til Ibsen Scope er overført fra kap. 300, post 78 og innlemmes i driftstilskuddet til Teater Ibsen. Øremerket tildeling til Ibsen Scope i 2025 utgjør kr 2 350 000.

⁵ I bevilgningsforslaget til Teater Innlandet inngår et særskilt husleietilskudd som i 2025 utgjør kr 7 280 000.

⁶ Teater Manu har i 2024 mottatt driftstilskudd fra bevilgningen på kap. 320, post 75, jf. omtale under Del II, kap. 320, post 75 og kap. 323, post 70.

⁷ I bevilgningsforslaget til Teatret Vårt inngår et særskilt husleietilskudd som i 2025 utgjør kr 3 265 000. I tillegg er det også innarbeidet et særskilt husleietilskudd til Molde Internasjonale Jazzfestival som i 2024 utgjør kr 1 241 000.

Kap. 325, post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Arctic Arts Summit	1 500	1 550
Artica Svalbard	3 000	3 100
Barentssekretariatet – Barentskult	1 500	1 550
Det nordlige dimensjons kulturpartnerskap	300	300
Kunsterkollektivet Dáiddadállu	2 000	2 070
Longyearbyen lokalstyre	230	235
Pikene på broen	3 900	4 050
Riddu Riddu-festivalen	1 100	1 140

Kap. 325, post 78 Barne- og ungdomstiltak

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Antirasistisk senter – Agenda X	1 490	1 540
Det Norske Teatret – Den unge scenen	3 100	3 210
Jeunesses Musicales Norway (JM Norway)	1 850	1 920
Noregs Ungdomslag	2 960	3 070
Tigerstadsteatret		2 000
Universitetet i Agder – Fluks – Trafo.no	2 900	3 010

Kap. 326, post 73 Språktiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Det Norske Akademi for Språk og Litteratur	150	155
Kainun institutti – Kvensk institutt	8 390	8 700
Landssamanslutninga av nynorskkommunar	3 180	3 300
Noregs Mållag	6 770	7 020
Norges Døveforbund	2 960	3 070
Nynorsk avissenter	3 620	3 750
Nynorsk Pressekontor	8 520	8 840
Riksmålsforbundet	1 880	1 950
Ruijan Kaiku – kvensk avis	1 440	1 495

Kap. 326, post 75 Tilskudd til ordboksarbeid

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Det Norske Akademis ordbok	3 700	3 840
Standard Norge – terminologiarbeid	2 200	2 280
Universitetet i Bergen – ordboksarbeid	8 750	9 080

Kap. 326, post 80 Bibliotek- og litteraturtiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Bok og bibliotek	1 850	1 900
Døves Media	8 050	8 350
Døves Tidsskrift	525	545
Finsk bibliotekjeneste	475	490
Foreningen !les	6 400	8 550
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte	3 970	4 120
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede / døvblinde	350	360
Leser søker bok	8 950	11 200
Norsk barnebokinstitut	18 600	19 300
Norsk bibliotekforening	760	790
Norges Blindedeforbund – punktskriftrykkeriet	6 230	6 440
Store norske leksikon	6 340	6 500
Tegn.tv	1 655	1 710
Tiltak for døvblinde	5 505	5 710

Kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Anno museum	79 570	83 910
Aust-Agder museum og arkiv	26 230	27 170
Baroniet Rosendal	2 285	2 365
Blaafarveværket	11 990	12 425
Buskerudmuseet	31 290	27 420
Bymuseet i Bergen	21 470	22 240
Dalane Folkemuseum	6 370	6 595
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	9 390	9 730
Galleri F 15	14 830	15 360
Gudbrandsdalsmusea	5 545	5 745
Hardanger og Voss museum	13 615	14 100
Haugalandmuseet	7 835	8 115
Helgeland Museum	21 040	21 800
Henie Onstad Kunstsenter	15 150	15 690
Jærmuseet	23 340	24 680
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	56 450	58 480
Kraftmuseet	8 095	8 380
Kunstsilo	24 890	25 780
Lillehammer museum	84 970	88 010
MiA – Museene i Akershus	36 440	38 740
Midt-Troms Museum	6 390	6 620
Mjøsmuseet	11 245	13 440
Musea i Sogn og Fjordane	45 000	47 200
Museene Arven	29 690	30 760
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	6 875	7 121
Museene i Sør-Trøndelag	164 510	170 400
Museet Midt	15 250	16 295
Museum Nord	26 450	27 390
Museum Stavanger	27 050	28 030
Museum Vest	22 750	23 560
Museumssenteret i Hordaland	14 150	14 660
Nasjonalmuseet	936 100	969 450
Nordlandsmuseet	21 010	22 750

Tiltak	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Nordmørmusea	10 485	12 855
Nordnorsk Kunstmuseum	37 870	39 220
Nord-Troms Museum	4 920	5 090
Norsk Bergverksmuseum	19 500	20 200
Norsk Folkemuseum	205 620	215 940
Norsk Industrierbeidermuseum	24 740	25 630
Norsk Luftfartsmuseum	16 060	16 635
Norsk Teknisk Museum	38 890	48 370
Nynorsk kultursentrum	25 520	26 450
Næs Jernverksmuseum	2 950	3 055
Oslo Museum	15 680	16 245
Perspektivet Museum	4 270	4 420
Preus museum	18 320	18 980
Randsfjordmuseet	9 545	9 890
Romsdalsmuseet	11 300	11 705
Ryfylkemuseet	7 190	7 445
Sunnhordland Museum	4 865	5 040
Svalbard museum	2 220	2 300
Sør-Troms Museum	13 480	15 955
Telemark museum	18 050	21 695
Valdresmusea	14 420	14 940
Varanger museum	16 420	17 005
Verdensarvsenteret for bergkunst – Alta Museum	4 380	4 530
Vest-Agder-museet	35 600	36 860
Vestfoldmuseene	44 310	45 900
Vest-Telemark Museum	8 270	8 565
Viti	27 340	30 320
Østfoldmuseene	34 820	36 060

Kap. 328, post 78 Museums- og kulturverntiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Astrup Fearnley Museet	0	1 000
Det Internasjonale Barnekunstmuseet	5 250	5 300
Christian Radich	12 390	12 860
Fullriggeren Sørlandet	14 250	14 790
Ishavsmuseet Aarvak	1 100	1 140
Jødisk Museum i Oslo	8 190	8 500
Jødisk Museum Trondheim	2 785	2 890
Norsk Skogfinsk Museum	6 550	6 800
Oplandske dampskibsselskap – Skibladner	3 060	5 180
Sametinget – Dávvirat Duiskkas	2 220	2 300
Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	18 440	19 140

Kap. 329, post 78 Arkivtiltak

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	8 830	9 160
Stiftelsen ASTA	1 380	1 430

Kap. 334, post 78 Filmtiltak m.m.

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Bygdekinoen	12 300	14 790
Den Nasjonale Filmkommisjonen	4 480	4 650
Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI)	18 670	19 350
Noneda – Norsk nettverk for dataspillbedrifter	215	220

Kap. 335, post 73 Medietiltak

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Institutt for journalistikk – etterutdanning i mediebransjen	6 100	6 330
Kristelig Pressekontor	450	460
Landslaget for lokalaviser	730	1 750
Nordiske Mediedager	510	520
Fagutvalget for medieforskning	4 440	4 600
Senter for undersøkende journalistikk	2 190	3 000
WEXFO		1 000

Kap. 351, post 70 Tilskudd til likestilling

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Agder fylkeskommune – Likestilt arbeidsliv	1 090	1 100
CORE – Senter for likestillingsforskning	5 030	5 220
FOKUS – Forum for kvinner og utviklingsspørsmål	175	180
Kilden informasjonssenter for kjønnsforskning	400	415
NHO – Jenter og teknologi	3 830	3 950
Norges Handikapforbund – Stopp Hatprat	1 200	2 250
Norges kvinnelobby	2 000	2 050
Norske Kvinners Sanitetsforening	405	415

Kap. 351, post 72 Kjønn- og seksualitetsmangfold

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
FRI – Rosa kompetanse	760	760
Oslo Pride	2 000	2 050
Støttegruppa 25. juni		3 500

Kap. 352, post 70 Funksjonshemmedes organisasjoner

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Stiftelsen TV BRA	3 940	4 100

Kap. 352, post 71 Universell utforming og økt tilgjengelighet

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2024	Forslag 2025
Design og arkitektur Norge (DogA) – Innovasjon for alle	2 000	2 070
KS – nettverkssamarbeid i kommunene	5 500	5 700
Standard Norge	1 700	1 750

Vedlegg 3**Omtale av ledernes ansettelsesvilkår
i heleide statlige foretak**

Den Norske Opera & Ballett AS

Samlet godtgjørelse	Administrerende direktør Geir Bergkastet mottok kr 1 828 841 i fastlønn. Annen godtgjørelse var på kr 5 727.
Lønn i oppsigelsestiden / etterlønn	Ved oppsigelse fra arbeidsgiver gjelder seks måneders oppsigelsestid og rett til etterlønn i seks måneder etter utløpet av oppsigelsestiden. Lønn eller vederlag fra annen arbeids- eller oppdragsgiver opptjent i perioden etterlønnen utbetales, kommer til fradrag i etterlønnen krone for krone.
Pensjon	Administrerende direktør omfattes av den til enhver tid gjeldende pensjonsordning i DNO&B.

Nationaltheatret AS

Samlet godtgjørelse	Teatersjef Kristian Seltun mottok kr 1 594 145 i lønn. Annen godtgjørelse var kr 8 340.
Lønn i oppsigelsestiden	Daglig leder er ansatt på åremål og har en avtale om ventelønn på 3 måneder for hvert år han arbeider som teatersjef, maks 12 mnd. Ventelønnen opphører dersom teatersjefen går inn i arbeidsforhold eller engasjement som enkeltvis eller samlet gir en høyere lønn enn ventelønnen. Er lønnen lavere enn ventelønnen, skal teateret betale differansen.
Pensjon	Daglig leder er omfattet av Nationaltheatrets ordinære pensjonsordning.

Norsk Tipping AS

Samlet godtgjørelse	Administrerende direktør Tonje Sagstuen mottok i 2023 en fastlønn på 2 142 000 kroner og 64 000 i annen godtgjørelse. ¹
Lønn i oppsigelsestiden	Ved ufrivillig fratreden er det avtalt etterlønn på inntil 6 månedslønner dersom annet ikke avtales særskilt. Ved frivillig avgang vil det ikke utbetales sluttvederlag eller etterlønn.
Pensjon	Det er ikke inngått særskilte avtaler om pensjon med administrerende direktør utover de generelle betingelser som gjelder for alle ansatte.

---

¹ Sagstuen ble konstituert i stillingen som administrerende direktør fra 1. september 2023, og erstattet da Thor Gjermund Eriksen. Hun ble fast ansatt i stillingen fra 27. november 2023. I perioden fra 1. september til 26. november 2023 ble Sagstuen lønnet basert på en årslønnsats på 2 400 000 kroner, og fra 27. november 2023 ble lønnsatsen satt til 3 198 100.

NRK AS

Samlet godtgjørelse	Kringkastingssjef (administrerende direktør) Vibeke Først Haugen mottok i 2023 en fastlønn på 3 482 863 kroner og 349 467 kroner i annen godtgjørelse.
Lønn i oppsigelsestiden	Ledende ansatte i NRK har ikke individuelle avtaler om etterlønn, men NRK praktiserer en ordning med sluttvederlag i forbindelse med omstillinger og nedbemanning. Ledende ansatte er omfattet av denne ordningen.
Pensjon	Alle ansatte i NRK har samme pensjonsordning fastsatt i egen pensjonsavtale. Kringkastingssjefen er medlem i NRKs kollektive personforsikringsordning. Ansatte i NRK er omfattet av ordningen for avtalefestet pensjon (AFP) i privat sektor.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Aksell AS – 10/2024

Trykksak
2041 0379